Leto VII, štev. 269 | Ljubljana, nedelja 21. novembra 1926 | Poštnina pavšalirana. | Cena 3 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo: Ljubljana, Knaflova ulica štev. 9/II. Telefon štev. 72, ponoči tudi štev. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 56.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 456.

Podružnici: Maribor, Gosposka ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem ček. uradu: Ljubljana št. 11.842. — Praha čislo 78.180. Wien, Nr. 105.241.

Današnja številka obsega 20 strani in stane 3 Din.

Ljubljana, 20. novembra.

Vest o razpisu oblastnih volitev je v vseh nacijonalnih krogih vzbudila zadoščenje. Gotovo ne iz strankarskega egoizma, kajti nacijonalne stranke čakajo težki boji v samoupravnih skupščinah, ki jih bodo separatisti zlorabljali kot svoje tribune in kot zavetišča svojim pristašem. Pač pa iz nesebične ljubezni do države in ljudstva: Do države, ki ji je s tem ena in nedeljiva suverenost v rokah Narodne skupščine in vladarja tudi v praktični izvedbi ustave priznana in zagotovljena in ki si urejuje sotrudništvo krajevnih faktorjev tako, da ne bo ogrožalo njenega edinstva, ki bodi najjačji oslon nacijonalnemu ujedinjenju. Do ljudstva pa, ki mu široke samouprave omogočajo razviti vse sile na njemu znanem terenu.

Dolgo je trajal boj za oblasti. Do konca 1922. so po zakonu o obči upravi imeli biti imenovani veliki župani, to se je sicer zgodilo decembra 1922. a demokratsko-radikalska koalicija, ki je bila prinesla vse te zakone, je bila že oktobra 1922. zašla v dejansko, 3. decembra pa tudi v formalno krizo, ki ji je takoj sledil razpust Narodne skupščine in homogeni radikalski režim. Po dovršenih volitvah so separatisti, **na čelu jim naša SLS, napeli vse moči, da zadržijo oblastne volitve.** In zgodilo se je, da je SLS omogočila skupaj s HSS homogeni režim radikalov samo, ker se je NRS v znanem Markovem protokolu **zavezala,** da ne likvidira pokrajinskih uprav! Tako je stvar stala do leta 1924., ko so silovite krize z nastopom Davidovićeve vlade in na jesen z razpustom skupščine zaprečile izvedbo ustave. Volitve pa so odločile za ustavo. Kapitulacija HSS je potem prinesla novo koalicijo, ki se je poldrugo leto trudila zavleči oblastne volitve: radikali, ker jim kot načelnim centralistom samouprave niso po volji, radićevci, ker so še vedno upali, da se na kak način odpre možnost revizije ustave. A vse zadrževanje ni pomoglo. HSS mora da rabimo njen izraz: «parcelirati» Hrvatsko, SLS pa sodelovati na organiziranju obeh oblasti na področju Slovenije.

V pravem momentu pokrenjeni predlog SDS za razpis volitev v oblastne skupščine je torej uspel. Čim pa je bilo to doseženo, je šla SDS na delo, da oblastim zagotovi zdrav razvoj. Že v prvi seji odbora za premembo zakona o oblastni samoupravi je poslanec doktor Žerjav opozoril vlado, da je sedaj njena dolžnost poskrbeti vse potrebno za delazmožnost oblasti. Že po samem tem zakonu morajo veliki župani začasno pripraviti vse, česar treba, da se morejo sestati oblastne skupščine. Minister za finance da velikemu županu za to potrebna sredstva iz državne gotovine. Minister notranjih zadev predpiše začasni poslovnik. Poslanec doktor Žerjav je pozval vlado, naj pripravi gradivo za ugotovitev bodoče oblastne imovine. Oblasti sicer niso pravne naslednice ne dežel, ne pokrajin, a ni dvoma, da jim bo morala država izročiti vso ono imovino, ki jim bo služila za vršenje njihovega delokroga.

Predvsem pa je SDS opozorila vlado, da treba zagotoviti financijelna sredstva oblastim. Med redne dohodke oblasti spadajo po zakonu: dohodki lastne imovine, naprav in zavodov, samostalni oblastni davki in takse ter oblastna naklada na državni davek. Samostalne oblastne davke bo ustvarila šele iznajdljivost voditeljev oblastnih financ. Gotovo bodo samouprave posegle po raznih virih, ki jih je država še pustila na strani. Predvsem pa bo morala država prepustiti del svojih dohodkov oblastim, saj bodo oblasti od nje prevzele tudi znaten del delokroga. Že v odboru je SDS v tem oziru povdarjala, da postoje trošarine, ki niso uvedene v vsej državi in se jih, ako druge oblasti odklonijo njih uvedbo v korist državi, mora vsled načela izenačenja bremen, ki je izraženo v ustavi, prepustiti samoupravam, da z njimi razpolagajo kakor s samostalnimi davki. Nujno bo treba urediti tudi povračilo takozvanih inkameriranih doklad. Poleg tega pa se bodo seveda morali dohodki iz neposrednih davkov urediti tako, da primeren del v obliki prirezov pripade teritorijalnim in stanovskim samoupravam.

Na tem mestu smo že povdarili, da je novi zakon o neposrednih porezih, ki se nahaja pred Narodno skupščino, izdelan tako, kakor da nikdar ne bo oblastnih samouprav. On obremenjuje ljudstvo **že do maksima,** in ne bo za prireze oblasti ostalo nič. Ne samo, da na dohodarino ne dopušča prirezov, kar je v stvari utemeljeno, tudi izmera zemljarine, hišnega davka in obrtnih davkov je tolika, da ne bodo prenesli doklad. Zaman je bilo doslej vse opozarjanje opozicije, zlasti samostalnodemokratskih poslancev dr. Svetislava Popovića in Juraja Demetrovića na to fatalnost. Radićevci in radikali so ostali gluhi, kakor da jim usoda samouprav nič ni mar.

Tembolj je vsled tega treba odobravati postopanje SDS, da je uporabila že prvo priliko, to je moment, ko je notranji minister izjavil, da razpiše volitve, za ponoven in najresnejši opomin, naj vlada v davčnem zakonu in državnem proračunu za leto 1927.-28. že upošteva oblasti. Oblastna skupščina po zakonu o oblastnih samoupravah sicer sme povsem neodvisno od ministra financ predpisati sama do 50 odst. celokupnega državnega neposrednega davka (čl. 75) a premislila si bo to storiti, dokler je sam državni davek že neznosen in težko vtirljiv. Država mora višino svojih neposrednih davkov urediti tako, da bo poleg njih prostora za občinsko, okrajno, oblastno doklado in za doklado stanovske samouprave (stanovskih zbornic). Samouprave ne smejo postati novo breme.

Polena, ki jih razvoju samouprav meče pod noge klerikalna stranka že od nekdaj in tudi ta trenutek, mesto da bi njih napredek pošteno podpirala, SDS ne bodo ovirala, da svoje lepo delo vrši naprej. Pri tem ji bo gotovo ob strani stal vsakdo, ki pošteno misli z našim ljudstvom in ki mu je resnično za praktično izvedbo zdrave avtonomije in decentralizacije državne uprave.

Pred podpisom ukaza za oblastne volitve

Ukaz bo verjetno začetkom tedna objavljen. — Rok za vložitev kandidatnih list. — Radić in oblastne volitve. — Akcija SDS, da se omogoči redno funkcijoniranje oblastnih samouprav.

Beograd, 20. novembra p. Vprašanje ki najbolj zanima politično javnost, je razpis oblastnih volitev. Kakor izvem, je bil ukaz o razpisu že včeraj odposlan v Topolo kralju v podpis. Minister notranjih del g. Maksimović je bil danes opoldne pri ministru dvora, da poizve ali je ukaz že podpisan. Smatra se, da bo kralj podpisal ukaz nocoj ali pa jutri in da ga prinese minister Ninčić, ki je nocoj odpotoval v Topolo, seboj v Beograd. Ukaz bo takoj objavljen, nakar pričnejo teči predvolilni roki. Od 8. do 25. dne po objavi ukaza se vlagajo kandidatne liste in je razumljivo, da vlada med vsemi strankami velika živahnost. Mnogo se govori, da pojdejo pri oblastnih volitvah SDS in Demokratska zajednica skupaj. Interesantno je opazovati, s kakšnim nezadovoljstvom so radićevci sprejeli razpis oblastnih volitev. Veleznačilno v tem oziru je, da Radić na svoji govorniški turneji, na kateri govori o vsem mogočem in nemogočem, o teh volitvah ne zine besedice ter sploh ne pové, da se bodo vršile.

Na inicijativo posl. dr. Žerjava pripravlja klub SDS obširno akcijo, da se bo funkcijoniranje oblastnih samouprav po volitvah moglo tudi dejansko pričeti. Zato so potrebna že važna pripravljalna dela glede prostorov za zasedanje oblastnih skupščin, glede uradov, glede prevedbe enega dela uradništva v samoupravno službo, zlasti pa bo treba najti finančnih virov, ne da bi ljudstvo bilo znova obremenjeno. V tem oziru bo treba korenito revidirati predloženi novi davčni načrt in zlasti tudi preobraziti državni proračun. Posebne važnosti bo nadalje vprašanje povračila bivše avtonomne imovine. Zdi se, da se vlada sama še ne zaveda svojih dolžnosti v tem oziru.

Že v četrtek se prične v finančnem odboru razprava o proračunu za leto 1927-28 ter bo v debati vprašanje gospodarstva samoupravnih teles igralo že važno vlogo.

Radikali se zopet razburjajo

Nad Radićevimi govori. — G. Uzunović meni, da presegajo vse meje. — Storiti se pa nič ne upajo. — Sklicanje seje radikalskega kluba?

Beograd, 20. novembra. p. V političnem življenju je nastal popoln zastoj. Ker so seje Narodne skupščine odgodene do torka, je danes odgodil tudi zakonodajni odbor svoje razprave do srede. Poslanci so večinoma odpotovali iz Beograda.

Radikalski ministri so imeli danes konferenco, na kateri so, kakor se čuje iz radikalskih vrst, razpravljali o Radićevih govorih po Bosni in Hercegovini. Zlasti razburjen je ministrski predsednik Uzunović, ki je naglašal, da je treba vendar enkrat najti način, da se brzda Radićev jezik in onemogoči njegovo postopanje. Uzunović je mnenja, da Radić ne namerava s svojimi izjavami nič drugega, kakor rušiti ugled oblastev in da se roga vsem, najbolj pa stranki, s katero sedijo njegovi pristaši v vladi. Tako ne more iti naprej. Nekateri ministri so zahtevali, naj vlada na Radićeve napade odgovori z enakim orožjem, t. j. naj javno razkrinka njegove laži in demagogije ter ga osmeši pred volilci. Drugi zopet smatrajo, da tak odgovor Radiću ne bi bil umesten in da bi le še bolj diskreditiral koalicijo RR med narodom, zlasti pa med pristaši NRS. Zaenkrat ne kaže nič drugega, nego potrpeti in čakati ugodnejšega trenutka. Sklenjeno je bilo končno ostro protestirati pri radićevskih ministrih ter jih pozvati naj krotijo svojega šefa.

V tem smislu je odgovoril tudi ministrski predsednik Uzunović novinarjem, ko so ga pri odhodu iz predsedništva vprašali, kaj misli o Radiću: «Njegovi govori presegajo vsako mejo. No, sedaj pa presojajte vse to sami v svojih listih.» Potem je šel ministrski predsednik Uzunović na dvor, kjer se je delj časa razgovarjal z ministrom dvora Jankovićem.

Zunanji minister dr. Ninčić je odpotoval z avtomobilom v Topolo, da poroča kralju o zadevah zunanje politike.

Med pašićevci in uzunovićevci se je, kakor se zatrjuje, dosegel sporazum glede seje radikalskega kluba, ki naj se vrši v sredo. Seja pa še ni sklicana.

Debata o zakonu o centralni upravi

Beograd, 20. novembra. r. Danes dopoldne je zakonodajni odbor nadaljeval načelno debato o osnutku zakona o centralni upravi.

Posl. dr. Behmen v daljšem govoru ugotavlja, da je slaba uprava med glavnimi vzroki naše gospodarske krize. Ko je Radić kritiziral državno upravo, je imel močno stranko in so njegovi zbori bili veličastno obiskani. Danes pa, ko Radić isto upravo brani, njegovim zborom prisostvuje le po par ducatov poslušalcev. Vladni načrt zakona o centralni upravi ne izboljšuje naše uprave in je ne bo spravil iz strašnega stanja, v katerem se nahaja. Uprava, ki jo mi potrebujemo, mora biti boljša in cenejša. Nikaka štednja se ne doseže s tem, ako se reducirajo firme ministrstev, ker dejansko ministrstva ostanejo s celokupnim osobjem. Ukiniti je treba nepotrebne oddelke in nepotrebna ministrstva. Ne potrebujemo n. pr. ministrstva za vere, ker imamo dobre cerkvene zakone. Finančno ministrstvo ni izboljšano s tem, da je finančni minister ukinil direktorja, obenem pa pridržal vse osobje itd. Celokupni osnutek zakona je izdelan slabo in pomanjkljivo.

Zemljoradnik Moskovljević smatra za najnujnejšo potrebo ukinitev — notranjega ministrstva, ki si je prigrabilo kompetence raznih drugih ministrstev ter dejansko predstavlja celo vlado. Govorila sta še dr. Drljević in dr. Gosar, nakar je bila seja zaključena. Prihodnja seja bo v sredo.

Podpis trgovinske pogodbe z Anglijo

Beograd, 20. novembra. p. Trgovinska pogodba, ki je bila sklenjena meseca avgusta med našo kraljevino in Anglijo, bo v najkrajšem času podpisana. Doslej je bila le parafirana. Računati je, da bo kmalu potem ratificirana.

Jadranske tarife

Beograd, 20. novembra. p. V Budimpešti so se začele seje posebne komisije za sestavo železniških tarifov za blagovni promet. Te seje, ki bodo trajale do 17. decembra, imajo nalogo izdelati sledeče tarife: madžarsko-italijansko-jadransko, madžarsko-jugoslovensko direktno tarifo za blago ter madžarsko-jugoslovensko-jadransko tarifo za denčano blago in prevoz sirovin. Za to konferenco je delegiralo prometno ministrstvo kot našega strokovnjaka g. Roka Habjana, ki je že odpotoval v Budimpešto. Po končanih sejah te komisije, na kateri so zastopane Jugoslavija, Madžarska in Italija, se sestane v Budimpešti dne 20. decembra širša konferenca, ki in odobriti načrte izdelanih tarif.

Sladkorna cena se dviga?

Osijek, 20. novembra. n. Tu so nenadoma zadnje dni poskočile cene vsem vrstam sladkorja za 60 par pri kilogramu. Vzrok je iskati v dejstvu, da je osješka sladkorna tovarna pridelala letos manj sladkorja, nego se je pričakovalo.

Tarifna konferenca med Jugoslavijo in Italijo

Beograd, 20. novembra. p. V Rimu se bo 29. t. m. pričela konferenca med zastopniki naše države in Italije, na kateri naj se definitivno uredijo razna sporna vprašanja glede tarife za blagovni promet med Jugoslavijo in Italijo, ki je bila v glavnem izdelana že pred letom. Z ureditvijo te zadeve stopi tarifa takoj v veljavo. Tarifa novelira nekatere postavke, ki so izredno važne za naše izvoznike. Za šefa naše delegacije je imenovan načelnik tarifnega odseka prometnega ministrstva g. Cugmus.

Iz Vatikana

Rim, 20. novembra. s. «Osservatore Romano» objavlja, da se bo 20. decembra vršil tajen, 23. decembra pa javen konzistorij.

Nova nasilstva nad goriškimi Slovenci

Fašistovska oblastva so razpustila celo vrsto slovenskih kulturnih organizacij.

Gorica, 20. novembra. o. **Fašistovska oblastva so na podlagi novega policijskega zakona razpustila na Goriškem naslednja prosvetna društva: Izobraževalno društvo in Telovadno društvo v Idriji, Katoliško prosvetno društvo in odsek Zveze prosvetnih društev v Vipavi, Prosvetno društvo «Prešeren» in Prosvetno društvo «Mladina» v Št. Petru pri Gorici ter Čitalnico, Prosvetno društvo «Napredek» in Sportni klub «Jadran» v Vrtojbi. Oblastva niso še hotela doslej izročiti načelnikom teh razpuščenih društev razpustitvenih odlokov, kakor to določa zakon o javno varnosti.** Računajo, da bo policija v najkrajšem času razpustila tudi ostala slovenska prosvetna društva na Goriškem.

Notranja slabost Mussolinijevega režima

Senat je odobril na včerajšnji seji smrtno kazen. — Odobritev zakona bo izzvala maščevalnost. — Mussolini je «neranljiv», vendar je potrebna smrtna kazen za atentatorja nanj! — Značilno Mussolinijevo zagovarjanje.

Rim, 20. novembra. o. Radi razprave o zakonu za zaščito fašistovskega režima v senatu so bile danes vse tribune polne občinstva. V Mussolinijevi prisotnosti je predsednik Tittoni otvoril sejo ob dveh popoldne, nakar se je takoj pričela razprava o imenovanem zakonu.

Kot prvi govornik je nastopil senator Pais, ki je povdarjal, da ima država sicer pravico do samoobrambe, **toda pozval je Mussolinija, naj ne izsili odobritve zakona, ki bo povzročil prelivanje človeške krvi v Italiji.** Za njim je govoril senator Tomassia, **ki je strastno kritiziral zakon ter sestavo izrednih fašistovskih tribunalov, Govornik je povdarjal, da bo ta zakon izzval maščevalnost.** «Vi, Mussolini,» je nadaljeval govornik, «bi morali delati za pomirjenje dežele. Ne izzivajte nereda s takimi odredbami!» Senator Crispoli je odobraval zakonski načrt ter izjavil, da nudijo edino le taki ukrepi uspešno sredstvo za udušenje nadaljnih atentatov na Mussolinija. Ob koncu svojega govora je izrazil željo, da bi božja previdnost ščitila tudi v bodoče fašistovskega voditelja.

Za senatorjem Crispolijem je povzel besedo pravosodni minister Rocco, ki pa je proti pričakovanju podal le malo pojasnil k posameznim določbam zakonskega načrta. Njegov precej dolgi govor je sploh polemično-političen. V začetku svojih izvajanj je zavrnil Rocco očitke, ki so jih delali zunaj zbornice in v še večji meri v inozemstvu, češ da **predstavlja novi zakon o zaščiti fašistovskega režima nov dokaz negotovosti in šibkosti fašistovske vlade in njene priljubljenosti med narodom.** Minister je dejal, da ni bil fašistovski režim še nikdar postavljen na tako skalnate temelje in da ni fašistovska vlada uživala še nikdar toliko zaupanja in soglasnosti kakor sedaj. Govornik je pripomnil: «Mi dobro vemo, da zločinski atentati doslej niso uspeli. Gotovi pa smo tudi hkrati, da ne bodo nikdar uspeli v bodoče. **Zakaj Benito Mussolini je bil in ostane neranljiv, ker je tako določila božja previdnost.»** Minister je potem dokazoval, da je bil zakon nujno potreben že radi neprijetnih posledic, ki jih povzročajo atentati v Italiji in pa radi velike počasnosti sedanjega sodnega postopanja v Italiji. Rocco je priznal ob sklepu svojih izvajanj, da predstavlja predležeči zakonski načrt zares izredne mere, toda to izrednost je treba pripisati pomanjkljivosti zastarele italijanske zakonodaje. Ko bo ta zakonodaja reformirana, odpade izrednost tega ukrepa sama po sebi.

Rim, 20 novembra. s. Senat je po kratki debati s 183 proti 49 glasovom sprejel v tajnem glasovanju izjemni zakon o uvedbi smrtne kazni. Tik pred glasovanjem je izjavil Mussolini, da se izvor tega zakona ne sme iskati pri zadnih atentatih, radi katerih je popolnoma ravnodušen. Izjavil je, da bo ostal na svojem mestu in naj se zgodi karkoli, ker je to njegova misija. Vendar pa, je nadaljeval Mussolini, **narod ne ostane ravnodušen.** Po vsakem takem dogodku nastopijo dnevi motenja v življenju naroda. **Narod** zahteva te izjemne odredbe. V zakonu določena izjemna sodišča ne bodo maščevalna, temveč strogo pravna. Nato se je senat odgodil do 7. decembra.

Ječe v Italiji prenapolnjene!

Skoraj vsi opozicijonalni poslanci v zaporih. — Celo hodniki jetnišnic so polni aretirancev. — Fašisti koncentrirali svojo akcijo na Sardinijo.

Pariz, 20. novembra. d. «Paris Soir» poroča iz Rima, da so fašistovska oblastva aretirala vse poslance socijalistične, maksimalistične in komunistične stranke, v kolikor so jih mogla dobiti.

Curih, 20. novembra. a. Med množico aretiranih poslancev nefašistovskih strank so tudi Rovita iz Torina, Biotto iz Brescije, profesor Momiliano iz Coma in republikanec Morca iz Rima. Policija išče z vso vnemo socijalista Trevesa in Nennija. V Milanu so bili že skoraj vsi znani socijalistični zaupniki prijeti. Tamkajšnje policijsko ravnateljstvo je izdalo o aretacijah poročilo, v katerem pravzaprav ničesar ne pove. Kakor se čuje z zanesljive strani, je bilo do 14. t. m. oddanih v zapore San Vittore že 5000 političnih aretirancev, tako da so celo hodniki polni aretirancev, med katerimi je mnogo invalidov.

Berlin, 20. novembra. s. Kakor poročajo iz Italije, se na Sardiniji nadaljujejo boji med fašisti in protifašisti. Poslanca Lussua, ki je pri napadu na njegovo hišo ustrelil člana milice, so aretirali. Odvetnik Marcello, kateremu je Lussu poveril svojo obrambo, je dobil poziv, da ga ne sme zagovarjati. Ker se temu pozivu ni odzval, je bil aretiran. Skupno je bilo aretiranih približno 90 oseb, med njimi več odvetnikov, in bivši državni tajnik v pravosodnem ministrstvu posl. Sanna. Več odvetniških pisarn ter tiskarn katoliških listov je bilo uničenih, ravno tako vsi društveni domovi katoliških organizacij v Cagliari. Cagliarski knezoškof je poslal papežu protestno pismo.

Vojaška konvencija med Rusijo in Turčijo

Rusija se je baje obvezala, da pomaga Turčiji, ako bo napadena. — Turška mobilizacija.

Bukarešta, 20. novembra. «Vitorul» poroča iz Odese, da sta Rusija in Turčija sklenili vojaški dogovor na sestanku načelnikov zunanjih uradov obeh držav, Čičerina in Ruždi bega. Čičerin je poslal strokovnjake v Angoro, da stopijo v stike z merodajnimi vojaškimi krogi v Turčiji. Baje se nanaša dogovor tudi na vojno mornarico obeh držav. Zato se je odpeljal v Angoro tudi poveljnik ruskega črnomorskega brodovja. V smislu tega dogovora ima Rusija, ako bi bila Turčija napadena, prihiteti svoji pogodbenici z vsemi silami na pomoč. Nekateri sodijo, da so s to vojaško konvencijo v zvezi tudi nedavne velike pomorske vaje ruskega črnomorskega brodovja.

London, 20. novembra. d. Kakor poročajo iz Carigrada, je odredil vojni minister, naj bodo vsi vojaški obvezanci od 20. do 45. leta pripravljeni, da jih vsak trenutek vpokličejo k izrednim vojaškim vajam.

Demanti bolgarske vlade

Sofija, 20. novembra r. »MDemokratičeski Zgovor« prinaša članek, v katerem se bavi s pisanjem beograjskega časopisja in zatrjuje, da so nekateri beograjski listi prinesli izmišljene in tendencijozne vesti, ki ima jo le namen, obrekovati bolgarski narod, češ da ima napadalne namene. Tako trde beograjski listi, da namerava Bolgarija skleniti zvezo z Italijo in Turčijo, ki naj bi imela namen, da se na ta način čimprej maščuje nad »Srbijo«. V beograjskih listih je tudi bilo te dni objavljeno ponarejeno pismo zunanjega ministra Burova, ki ga je baje poslal svojemu poslaniku na Dunaju. V tem pismu priporoča Burov poslaniku, naj skuša poravnati nesporazumljenja med delegati makedonskega odbora in nemškimi nacijonalisti, da bi mogli obe organizaciji začeti skupno akcijo. »Demokratičeski Zgovor«, pravi, da so vse te vesti tendencijozne. Zato ji demantira in pravi, da ga v to pooblaščajo oficijelni krogi.

Mussolini povabljen v Ženevo!

Pariz, 20. novembra. s. Kakor poroča »Petit Journal«, namerava Chamberlain sporazumno z Briandom predlagati Mussoliniju, naj osebno zastopa Italijo na prihodnjem zasedanju Sveta Društva narodov.

London, 20. novembra. (pr.) Tu so razširjeni glasovi, da nameravata Chamberlain in Briand povabiti Mussolinija k prihodnjemu zasedanju Sveta Društva narodov v Ženevi.

Angleška rudarska stavka

London, 20. novembra (pr.) Rudarji so s 520.000 proti 286.000 glasovom sklenili, takoj začeti krajevna pogajanja v vseh okrajih. Računati je, da bo izvrševalni odbor rudarske zveze še danes oficijelno proglasil stavko v premogovnikih za končano.

Osemletnica izjalovljene italijanske okupacije Ljubljane

Danes teden je minulo 8 let, odkar je podpolkovnik Stevo Švabić s svojo srbsko četo rešil Ljubljano, Trbovlje in sploh Slovenijo pred italijansko okupacijo.

Slovenci bi danes brzčas ne imeli svoje države, da se ni takoj po prevratu pojavil med nami Stevo Švabić, takratni konjeniški podpolkovnik kraljeve srbske vojske, ki je s svojo odločnostjo pri Vrhniki junaško zastavil pot prodirajoči italijanski vojski, ki je bila na tem, da okupira Ljubljano, Trbovlje in sploh vso Slovenijo. Zlasti trboveljski premogovni revir je bil eminentno važen okupacijski cilj, kojega bi Italijani — ako bi ga kdaj dobili v svoje roke — bili le težko zapustili in za katerega bi dajali na drugih granicah vsako koncesijo, samo da bi ga obdržali.

Bilo je 5. novembra zjutraj, ko je dospel v Ljubljano okoli 6. ure s precejšnjo zakasnitvijo po gorenjski železnici z razbitimi vagoni vlak, ki je pripeljal iz ujetništva v Solnogradu okoli 500 srbskih oficirjev in 300 vojnikov. Ljubljana je tedaj mirno spavala ter uživala sladkosti zavesti, da je osvobojena izpod avstro-ogrskega jarma. Le mala gruča Slovencev je pričakovala na kolodvoru prihod vlaka s srbskimi ujetniki, ni bilo pa nikogar, ki bi v imenu takratne Narodne vlade sprejel in pozdravil »srbske zarobljenike«. Ker je bil vlak namenjen za direktno pot v Zagreb, se je ustavil daleč od kolodvorskega perona in še naprej od kolodvorskega tovornega magacina. V mučni situaciji, da ni bilo nobenega oficijelnega sprejema bratske vojske, je poiskal takratni deželni poslanec Ribnikar komandanta ujetniškega transporta g. Steva Švabića v vlaku, ga v imenu Ljubljane in Slovencev pozdravil, obenem pa tudi naprosil, da naj s svojimi oficirji in vojaki ostane v Ljubljani, ker je sicer opasnost, da Slovenci ob pomanjkanju domače vojske ter ob brezglavosti in nedisciplinirano sti onih, ki so predstavljali to vojsko — v očigled povratka avstro-ogrske armade ter prodiranja Italijanov — zabredejo v anarhijo in pogubo.

Po daljšem razgovoru se je podpolkovnik Švabić odločil, da se njegovi oficirji in njegovo moštvo izvagonirajo. Temu je sledil na skladiščni rampi pozdrav g. Ribnikarja na zbrano dospelo srbsko vojsko ter zahvala nekega srbskega oficirja. Kakor je bilo v tistih dnevih vse brez glave, je Ribnikarju pripadla tudi naloga, da poišče par zasebnih avtomobilov za prevoz komandantov v mesto in tudi to, da je v domobranski vojašnici preskrbel možnost nastanitve.

Par dni nato, 10. novembra, se je vršil pred domobransko vojašnico slovesen pozdrav iz ujetništva došle srbske vojske V imenu Narodnega veča SHS v Zagrebu je bil navzoč generalni tajnik za Slovenijo g. dr. Albert Kramer, slovenski Narodni svet je zastopal g. Ivan Hribar. Narodna vlada je ta dogodek popolnoma prezrla. Imela je še »svojo« vojsko . . . Šele par dni nato so vladni gospodje začeli uvidevati pomen in važnost prihoda oddelka srbske vojske. Italijani so pričeli prodirati proti Ljubljani, a nikogar ni bilo, ki bi se jim upal z izgledom na uspeh postaviti nasproti. Ljubljana je bombardirala Narodno vijeće: Pomagajte!

Medtem se je podpolkovnik Švabić s svojimi oficirji in moštvom že organiziral in za silo tudi mobiliziral. Dobil je od takratne srbske vojaške delegacije pri N. V., sestoječe iz podpolkovnikov Simovića in Antonijevića (sedanjega komandanta ljubljanskega artiljerijskega polka) dovoljenje in nalogo, da se za vsako ceno zoperstavi Italijanom. Italijanske čete so medtem že korakale preko Logatca proti Vrhniki. Podpolkovnik Švabić je postopal energično in hitro. Na cesto proti Logatcu je vrgel svoje maloštevilne čete, komandantu italijanskih čet v Logatcu pa je 14. novembra poslal sledečo noto:

»Čete kraljevine Srbije so po doseženem sporazumu z vlado Narodnega Vječa v imenu antantnih sil prevzele oblast v Ljubljani. Imam ukaz, da preprečim vsak prihod zavezniških italijanskih čet v okupirano območje. Bilo bi mi jako neprijetno, ako bi moral v izvrševanju danega ukaza rabiti orožje, za kar imam pooblastilo. Ako bi moralo priti do prelivanja zavezniške krvi, bi srbske čete za sebe odklonile vsako odgovornost.

Prosim g. komandanta naj odredi, da zavezniške italijanske čete ostanejo na razvodju med rekama Sočo in Savo, dokler kraljevska srbska vlada ne uredi tega vprašanja s kraljevsko italijansko vlado.

Podpisal komandant polkovnik Stevan Švabič.

Srbski parlamenter je opozoril italijanskega poveljnika tudi na to, da morajo Italijani na okupiranem ozemlju ustaviti vsako rekvizicijo.

Ko je italijanski zapovednik prečital Švabićevo noto, je izrazil začudenje, odkod naenkrat srbske čete. Izjavil je, da ni vedel da je prekoračil demarkacijsko linijo ob razvodju Soče in Save in da bo takoj ukazal, da ostanejo italijanske čete na svojem mestu. Tudi je pristal na to da ne bo vršil rekvizicij. S tem je bila rešena Ljubljana in velik del Slovenije pred italijansko okupacijo.

V znak velikih zaslug, ki si jih je stekel podpolkovnik Švabić za Ljubljano in Slovence, je pozneje ljubljanski občinski svet imenoval Trnovsko ulico z njegovim imenom. Umestno pa bi bilo, da bi se zasluge g. Švabića med nami še mnogo višje cenile. Neizbrisno mora ostati v naših srcih ime podpolkovnika Švabića in njegove srbske vojske kajti samo njemu in njegovim četam se imamo zahvaliti, da nas ni zadela katastrofa laške okupacije. Bogvé, kako žalostno bi se bila razvila usoda Ljubljane in cele Slovenije, da ni 14. novembra podpolkovnik Švabić pri Vrhniki rekel svoj odločni: »Stoj!«

Desetletnica smrti Franca Jožefa

Pred desetimi leti, na dan 21. novembra, se je dopolnila življenska usoda cesarja Franca Jožefa. Takrat je bila to velika senzacija za vso črnožolto državo, pa tudi za tedanje inozemstvo. Zakaj po pravici se je stari cesar smatral kot pravi izraz betežne dvojne monarhije: avtokrat, konservativen, nezaupen napram vsemu, kar je prihajalo z novim časom, nasproten vsemu, kar je bilo krepkega in doslednega. In smrt Franca Jožefa se je po pravici zdela hkrati smrt monarhije same; vsi nasprotniki Avstro-Ogrske so vzpričo tega čutili kot olajšanje, ko so vesti z Dunaja sporočile cesarjev konec.

To pojmovanje pa je bilo do neke mere hkrati tudi pojmovanje širokih mas. Stari cesar ni šel mnogo med ljudi, mase ga niso poznale od blizu in to za vladarja ni slabo. Pri konservativnem cesarsko vzgojenem prebivalstvu je imel velik nimbus; bil je cesar v patrijarhalnem pomenu, ne toliko Franc Jožef — dolga doba vladanja je ta nimbus še povečala. Zato je bil v precejšnji meri pravilen oni izrek, da se bo protidržavnost raznih narodnosti nehala takoj, čim sede stari cesar na božjega konja.

No, stari Franc Jožef ni sedel več na božjega vranca; vloga, ki jo je igral ob pričetku svetovne vojne, je bila kakor je razvidno iz raznih memoar in objavljenih dokumentov, zares zelo klavrna. Ali na zunaj se klavrnost ni pokazala dovolj, in notranji in vnanji svet je imel nekako spoštovanje pred starostjo. Zato so zastopniki radikalne rešitve avstrijskega problema pozdravili spremembo na prestolu kot dobro znamenje za bodočnost, ko se bo tehtala vrednost nadaljnega obstoja dvojne monarhije.

Danes se je figura Franca Jožefa že močno oddaljila v preteklost in človeku se kar čudno zdi, da je minilo šele deset let od onih časov, ko se je še bleščal FJI na vseh koncih in krajih. Tako daleč je že ta doba od nas, zato lahko na življensko pot starega cesarja gledamo s povsem mirnimi očmi.

Njegov življenski lik, kakor ga je sprejela zgodovina v svoje anale, nima na sebi ničesar tragičnega. Nastopil je v burni dobi l. 1848. kot kandidat najreakcijonarnejše klike na dvoru, med plemstvom in med generali, ki s je smatrala dovolj močna, da izvede boj zoper moderna strem ljenja časa, demokratični liberalizem in narodni preporod. Tej reakcijonarni vlogi je ostal zvest do kraja, ne morda iz kakih globokih idejnih osnov, marveč enostavno kot dinast, katerega posestno stanje je prišlo v opasnost, tedaj iz samega grobega egoizma. Ves čas je ostal režim Franca Jožefa do neke mere klerikalno konservativen, v kulturnem pogledu, dasi se je vmes, če je kazalo znal pokazati nasprotnega tudi katoliški cerkveni politiki. V narodnem oziru je njegov režim nasprotoval vsem nacijonalnim stremljenjem, tako slovanskim, kot italijanskim, madžarskim ali nemškim; vsa so mu bila neprijetna in nesimpatična. S tega stališča je presojal tudi nacijonalne težnje v Italiji in Nemčiji. Zato si je Avstrija Franca Jožefa zaslužila naslov žandarja Evrope. Kadar ni šlo več samo z negacijo, je napravil režim Franca Jožefa zvezo z najprikladnejšim nasprotnikom, da si je na ta način zagotovil vlado nad ostalimi.

Taka politika je grobi državni ali točneje: dinastični egoizem, ki ne smatra za potrebno utemeljiti ga s kulturnimi argumenti. Taka vlada je etično neosnovana, posala je tudi časovno anahronizem in kmalu je popolnoma veljal izrek, da je Avstro-Ogrska država samo radi Habsburgovcev. Toda to je mnogo preslaba osnova za moderno pojmovanje države in njenih življenskih nalog.

Tako se je dopolnila usoda Franca Jožefa in z njim stare Avstrije. Nista razumela časa, čas pa ju je dobro razumel in ju je zanemal popolnoma.

Grško-rumunsko razmerje

Atene, 20. novembra. d. Kondylis je izjavil nekemu novinarju o odnošajih do Rumunije, da so prisrčni. Za sodelovanja v svetovni vojni se je razvilo čustvo solidarnosti med obema državama in se še poglobilo vsled izvrstnih diplomatskih zmožnosti rumunskega poslanika v Atenah. Kondylis je nadalje naglašal, da posveča vlada rumunskim občinam v Makedoniji vso pozornost, ki jim gre kot rumunskim manjšinam. Vladi je izredno mnogo na tem, da nič ne moti dobrih odnošajev med Grčijo in Rumunijo.

Kriza v češkoslovaški tekstilni industriji

Praga, 20. novembra. s. Pogajanja glede zahtev tekstilnih delavcev so se izjalovila. Radi tega je bilo delavstvo z današnjim dnem odpuščeno. V praškem okrožju počiva delo v petih tvornicah.

Francoski socijalisti za 9mesečno vojaško službo

Pariz, 20. novembra (be.) Socijalistična frakcija je predložila v zbornici resolucijo, po kateri naj se vojaška služba zniža od 12 na 9 mesecev

Državna hipotekarna banka noče v Zagreb in Ljubljano

Beograd, 20. novembra. p. Kakor znano, sta posl. Žerjav in Budisavljević nedavno s posebno interpelacijo opozorila ministra trgovine na nujnost ustanovitve podružnic Državne hipotekarne banke v Zagrebu in Ljubljani. Povdarjala sta posebno, da poteče spomladi 1927 rok za vlaganje pupilarnega denarja in javnih fondov v Državno hipotekarno banko. Ta denar se je smel dosedaj v teh krajih nalagati v takozv. pupilarnovarnih denarnih zavodih, po preteku tega roka pa bo šel ves v državni hipotekarni zavod. Nemogoče je, da bi v teh okolnostih Državna hipotekarna banka ostala omejena le na srbijanske kraje, priti mora marveč tudi v Slovenijo in na Hrvatsko, da ostane pupilarni in javni denar doma in da bo mogel služiti domačemu prebivalstvu. Akcija SDS je dala ministrstvu povod, da pri Državni hipotekarni banki pritisne glede ustanovitve slovenske in hrvatske filijalke. Toda Državna hipotekarna banka se je postavila po robu. Poslala je ministru trgovine pismo, v katerem pravi, da nima zadostnih sredstev za ustanovitev filijalk v Ljubljani in Zagrebu in za razvitje poslov v Sloveniji in na Hrvatskem. Ona zahteva, da se ji najprej izročijo pupilarni denarji in javni fondi iz teh pokrajin, nakar bo šele mogla pristopiti k ustanovitvi podružnic. Ustanovitev podružnic Državne hipotekarne banke v naših krajih je v zakonu predpisana. Stališče ravnateljstva banke je torej povsem zgrešeno in je nemogoče, da bi ga minister mogel odobriti. Ustanovitev podružnic v Ljubljani in Zagrebu je, ako se zakon pravilno razume, predpogoj za izročitev pupilarnih denarjev in javnih fondov Drž. hipotekarni banki. Ako banka podružnic ne ustanovi pred iztekom gori naznačenega roka, potem mora vlada ukiniti določbo glede izročitve omenjenih fondov. SDS bo to zadevo obdržala strogo v evidenci ter ne bo dopustila, da postane tudi to važno gospodarsko vprašanje predmet kakšne radikalsko - radičevske kravje kupčije.

Interesantno vprašanje poslanca Vilderja ministru Puclju

Beograd, 20. novembra. r. Narodni poslanec SDS Večeslav Vilder je stavil ministru za poljedelstvo in vode g. Puclju naslednje vprašanje:

G. minister, s svojim rešenjem z dne 28 oktobra br. 19.721 ste doznačili preko finančnega ravnateljstva v Beogradu vsoto 30.000 Din kot podporo «Hrvatskemu seljaškemu gospodarskemu društvu kot zadrugi v Bjelovaru». Ta podpora je bila nakazana «za provajanje gospodarskega programa» omenjenega društva.

Med tem pa je to društvo docela propadlo — *še preden mu je bila doznačena ta vsota*. Od l. 1921. se Hrvatsko seljaško gospodarsko društvo ne drži niti svojih pravil niti propisov trgovinskega zakona. Z odločitvijo kr. sodnega stola v Bjelovaru z dne 5. decembra 1925. br. 8482 gr. je bilo društvo — po številnih urgencah — pozvano, da tekom 14 dni predloži seznam članov upravnega odbora in seznam društvenih članov, nadalje da v najkrajšem roku skliče glavno skupščino in da na njej prouči bilance za leta 1919, 1921, 1922, 1923 in 1924. Temu sodnemu nalogu do danes ni udovoljeno. Od julija t. l., ko je društvo prodalo svojo prodajalno, so vsi njegovi prostori zaprti in vse blago razprodano ter društvo vobče ne posluje.

Zato vprašam: 1.) Ali Vam je znano stanje tega društva, ko ste mu nakazali podporo v znesku 30.000 Din?

2.) Kako opravičujete dodelitev tolike vsote iz državne blagajne društvu, ki vobče ne obstoja in ki je za seboj ostavilo dolgove ter upropastilo narodno imetje, ki mu je bilo poverjeno?

3.) Ali naj teh 30.000 Din posluži samo zato, da se predsednik tega društva, narodni poslanec Josip Čižmeković, ki nosi glavno krivdo za propast društva, podpre in da se izvleče iz meničnih dolgov?

4.) Ali boste, gosp. minister, po vsem navedenem odredili, da vsoto 30.000 Din vrne jo oni, ki so jo nepooblaščeno prejeli?

Prosim za ustmeni odgovor v Narodni skupščini.

Narodni poslanec V. Vilder.

Afera generala Gajde

Praga, 20. novembra. s. Ob velikem navalu občinstva, ki so ga po večini tvorili fašisti, se je danes nadaljevala razprava radi tožbe, ki jo je vložil general Gajda proti bivšemu majorju Kratochvilu in proti oficirskemu sluge Solovjevu. V razpravi je, kakor znano, trditev, da je general Gajda dal proti plačilu na razpolago važne vojaške dokumente Rusiji. Kot prvi je general Čeček, ki ga je ministrstvo za narodno obrambo oprostilo uradne molčečnosti, izpovedal zelo obremenilno za generala Gajdo. Izjavil je, da je v ministrstvu videl dokumente, iz katerih jasno izhaja, da je bil Gajda leta 1921. v nedovoljenih zvezah s sovjeti in da je za izročitev vojaških dokumentov, ki se se tikali tuje države (Francije), dobil plačilo. Sedanji šef generalnega štaba general Syrovy je izpovedal, da je Gajda že v Sibiriji bil v stikih z boljševiki. Soproga obtoženega Kratochvila je baje slišala, da je ruski častnik Molodkovskij prišel k njenemu možu ter mu ob tej priliki izjavil: «Podkupili smo češkoslovaškega generala, in sicer zelo poceni.» Ta pripomba se je mogla nanašati samo na Gajdo. Po izpovedi soproge generala Gajde, ki je hčerka znanega ruskega generala Kolčaka, je branitelj predlagal, naj sodišče dobi dokumente, ki jih je omenil general Čeček. Sodišče se je pridružilo temu predlogu ter odgodilo razpravo na nedoločen čas.

Kulturni odnošaji med Francijo in Nemčijo

Pariz, 20. novembra. (be.) Po izbruhu vojne se je ustavila izmenjava znanstvenih publikacij med Francijo in Nemčijo. Sedaj se je to odpravilo in te znanstvene publikacije so se zopet začele izmenjavati.

Politične beležke

Interesanten molk glasila SLS

Navedli smo, kako lepo je g. Korošec pričel govoriti o g. Pašiću in kako mu je v očigled razpravam anketnega odbora dal spričevalo integritete, mlademu g. Pašiću pa priznal vse olajševalne okolnosti. »Slovenec« je radi logičnih zaključkov, ki smo jih iz tega interesantnega dejstva izvajali in podprli z informacijami še iz drugih virov (n. pr. s citatom iz Pol glasnika, ki je še nedavno užival vse simpatije SLS) silno hud in piše članke in notice o programatični in načelni doslednosti SLS ter o vihravosti — SDS. To je vse lepo in za naivneže v klerikalni stranki morda tudi dobro. Toda ona javnost, ki zna ceniti dogodke, se pri vsem tem začudeno vprašuje: Zakaj »Slovenec«, ki z vnemo citira vsako besedico klerikalnega voditelja in servira svojim čitateljem v debelih telegramih celo to, kar klerikalci anonimno napišejo v zakotni beograjski listič, zakaj torej ta »Slovenec« ne objavi, kaj je dr. Korošec v naravnost senzacijonalnem intervjuvu v zagrebških »Novostih« povedal ne le o reviziji ustave, temveč tudi o g. Pašiću? Baš ta molk je najeklatantnejše priznanje, da so bili naši zaključki povsem točni.

Nepoboljšljivi falzifikatorji

»Slovenec« piše, da SLS ne bo iskala volilnih gesel v zakonu o samoupravah, češ: »Zastonj tam iščemo načela samouprave.. Skupščina naj dela načrte, pobira nove davke, potem pa čaka na milost velikega župana in finančnega ministra, kdaj bosta blagovolila sklepe potrditi in dovolila uporabiti v ta namen nabrane zneske. To je vloga in naloga samouprav po misli centralistov«. Nepoboljšljivi falzifikatorji so ti klerikalci; kajti resnica je le, da daje zakon o oblastnih samoupravah oblastnim skupščinam baš v pogledu financ mnogo večjo avtonomijo, kakor pa so jo imeli v Avstriji deželni zbori. Oblastne skupščine imajo pravico po svoji volji in brez vsake odobritve uvajati doklade do 50% celokupnih državnih neposrednih davkov v državi. Le, če sklenejo višje obdačitve, jih mora finančni minister odobriti. Deželni zbori so morali za vsako najmanjšo doklado čakati odobrenja vlade. Prav tako ne potrebujejo sklepi oblastnih skupščin, ki postanejo uredbe z zakonsko močjo, **nobene odobritve** in tudi ne velikega župana. Deželni zbori so morali, ako so hoteli, da je njihov sklep dobil zakonsko moč, moledovati Dunaj za predsankcijo in pozneje za sankcijo in so torej smeli sprejeti le to, kar je bilo nemškim ministrom všeč. Veliki župan ima pa pri nas le pravico **odlaganja** razglasitve uredb oblastne skupščine, ako smatra da se protivijo obstoječim državnim zakonom, a mora predložiti slučaj v razsodbo Državnemu svetu. Ako Državni svet pritožbe velikega župana v zakonito določenem roku ne reši, postane uredba avtomatično veljavna. Veliki župan nima razen pritožbe na Državni svet nobene možnosti, da bi se utikal v sklepe oblastnih skupščin. Če torej »Slovenec« piše, da zastonj išče v zakonu o samoupravah načela samouprave, je to najgrši falzifikat, ostudna laž, ki je vredna laži, ki smo jo že opetovano brez uspeha očitali »Slovenčevemu« izdajatelju, katoliškemu duhovniku g. dr. Kulovcu.

Ignoranti in lažniki

Kadar škofovemu listu zmanjka argumentov „poseže po laži«. Tako trdi zaupajoč, da čitatelji ne bodo zasledili laži, »da je zakon o oblastnih skupščinah bil sprejet leta 1922 in da je v prehodnih določbah rečeno, da se imajo volitve izvršiti že v šestih mesecih. Takrat so bili do lanske Radićeve kapitulacije samostojni demokrati skoro neprestano v vladi, a so molčali o oblastnih volitvah.« Resnica je, da je prvi možni termin volitev v oblastne skupščine padel v dobo homogenega radikalskega režima in po ostavki demokratsko-radikalne koalicije 3. decembra 1922. Od tega so klerikalci do pomladi 1924 podpirali homogeno radikalno vlado, in sicer od maja 1923 **pod pogojem, da ne razpiše oblastnih volitev.** L. 1924 so bili člani SDS štiri mesece na vladi in so takoj predlagali razpis oblastnih volitev, a separatistom je uspelo jih preprečiti in vreči vlado PP. Druga vlada PP je izvedla skupščinske volitve, ko pa je hotela razpisati oblastne volitve, je HSS kapitulirala in je nastopil sedanji režim.

«Rudimentarna samouprava»

«Slovenec» piše o rudimentarni samoupravi, ki jo po njegovem pojmovanju dajejo oblastne skupščine. Nimamo nič proti temu, da se rudimentarna samouprava, v kolikor bi bila taka, izpopolni. Mnenja pa smo, da klerikalci še za to rudimentarno oblastno samoupravo niso zreli. Tisti možje, ki so vodili deželni zbor in deželni odbor kranjski so izranžirani, njihovi epigoni so pa le gostobesedni in širokoustni zgagarji, ki dosedaj še v nobeni korporaciji niso pokazali nobenih upravnih sposobnosti. Klerikalna delegacija v Narodni skupščini je med tistimi, ki nima od šletnega sedenja v parlamentu pokazati za javnost niti najmanjšega uspeha. Najbolj zanikerni in nesposobni občinski odbori pri nas so oni, ki so v klerikalnih rokah. V ljubljanskem občinskem svetu je klerikalna delegacija radi svoje nesposobnosti doživela popoln debacle. Ista je s klerikalci v cestnih odborih. Treba bo še precej let pametne vzgoje, da bo v tem pogledu boljše in klerikalci bodo lahko Boga hvalili, če bodo v desetih letih vsaj polovico tega izvršili, kar bi lahko v okvirju dosedanje «rudimentarne samouprave». Torej več pameti in dela, pa manj gobezdanja!

Viharji v južni Franciji

Pariz, 20. novembra. (pr.) V južni Franciji so včeraj divjali silni viharji, kjer so zlasti v dolini reke Rhone napravili veliko škodo. Železniški promet je na več krajih prekinjen.

Madžarske volitve

Politični razvoj Madžarske je v primeri z ostalimi evropskimi državami vsekakor nekoliko abnormalen. Tak je bil že pred vojno in enak je ostal po velikih pretresljajih svetovne vojne.

Pred l. 1914. se je Ogrska odlikovala pred vso Evropo po svoji aristokratski vladi. Lahko se trdi, da je ni bilo v Evropi države, kjer bi imelo plemstvo tako neomejeno moč kot med Madžari. Meščanstvo je moglo sodelovati le v omejeni meri; bogatejši del je aristokracija pritegnila k poslom, siromašnejši del je ostal brez političnih pravic. Demokratični elementi so vršili dolgo hudo borbo za razširjenje volilne pravice, a zaman. Madžarska aristokracija se je izgovarjala na nacijonalno nevarnost, ki nastane za Madžare, ako se demokratizira volilni red, ker bi s tem prišle narodne manjšine do večje veljave.

Ob času katastrofe leta 1918. je bila podoba, da je odklenkalo madžarski oligarhiji; čez noč je imela Budimpešta levičarsko vlado, iz katere se je brž razvil komunistični režim. Tako je bila Madžarska prva in hkrati edina država poleg Rusije, ki je dobila sovjetski režim. S tem se je znova uresničilo pravilo, da najbolj reakcijonarna država dobi ob času revolucije najbolj levičarski režim.

Toda sledil je brž prevrat in od one dobe, ko so Rumuni vkorakali v Budimpešto in pomagali vreči komuniste, se je smer madžarske notranje politike obračala vedno bolj na desno. In naposled je grof Bethlen pritiral stvar do viška; Madžarska je znova dobila gosposko zbornico domala povsem v starem stilu, s čemer se najjasneje kaže pravec notranjega razvoja. Grof Bethlen je srečno prebredel težave, ki so ipak nastale zanj v dobi falzifikatorske krize in potem je v momentu, ki ga je smatral za prikladnega, razpustil parlament in razpisal nove volitve. Zanje je odredil zelo kratek rok; vršijo se že sredi decembra in na dan 8. januarja so določene tudi že volitve v gornjo zbornico.

V volitve gre vladna koalicija z veliko samozavestjo in napoveduje se, da dobi do 190 mandatov, a opoziciji prisoja samo 50 poslanskih mest. Če je ta presoja položaja dovolj točna, se ne da seveda soditi. Gotovo pa je, da so šance za opozicijo zelo neugodne. Že volilni red je za opozicijo skrajno neugoden; zakaj še vedno je v večini volilnih okrajev določeno — javno glasovanje! Pač za l. 1926. znamenit volilni red. Glasovanje se vrši tedaj še vedno v stilu slavnoznanih madžarskih volitev, ko je volilni komisar »volil« v imenu volilcev, bodisi po njihovi ali proti njihovi volji.

Kako misli vlada vršiti volitve, se vidi tudi iz sledečega. V Budimpešti se je določil volilni akt na torek, 14. in sredo 15. decembra. Opozicija je proti temu ogorčeno protestirala z zahtevo, naj se volitve vršijo na nedeljo 12. decembra. Seveda je samoobsebi umljivo, da vladni faktorji ne bodo odnehali, saj se dobro zavedajo, zakaj je zanje bolje, da se glasuje v delavnik nego v nedeljo.

Opozicija gre v volilno borbo razcepljeno. Najmanj s štirimi do petimi listami se bo opozicija borila za mandate, kar je brez dvoma za uspeh slabo znamenje. Socijalna, gospodarska in politična nasprotja med opozicijonalnimi strankami so prevelika, da bi se dala sestaviti volilna koalicija. Mnogo več enotnosti je na vladni strani, dasi nastopajo tudi tu poleg vladne enotne fronte stranke posebej, dasi sicer podpirajo Bethlena.

V celoti tedaj od predstoječih volitev ni pričakovati niti notranjih niti vnanjih sprememb. Reakcije ne bodo oslabile.

•

Budimpešta, 20. novembra, s. Večerni listi poročajo, da se pri prihodnjih volitvah poteguje 699 kandidatov za 245 mandatov. Teh 699 kandidatov je razdeljenih sledeče: Oficijelni kandidati vladne stranke 218, samostojni vladni kandidati 76, skupno torej 294, krščansko-socijalna gospodarska stranka (vladi naklonjena) 84, fašisti (vladi naklonjeni) 84, opozicijonalni mali poljedelci 8, legitimisti 8, demokrati in liberalci 72, Kossuthova stranka 20, socijalni demokrati 76, nadstrankarji 40, ostale stranke 13. V volilnih okrajih v pokrajini imajo kandidati vladne stranke absolutno premoč, v mestnih okrajih pa so izgledi opozicije in vlade precej enaki.

Anglija in kolonijalna vprašanja

Ženeva, 20. novembra. d. Kakor znano, je odbor Društva narodov za proučavanje mandatov nad kolonijami, svojčas sprejel predlog, po katerem naj se sestavi vprašalna pola z 230 točkami, po kateri naj bi se v bodoče ravnale mandatne države v svojih letnih poročilih. Anglija je sedaj odgovorila na ta sklep z noto, v kateri pravi, da mora sklep mandatnega odbora Društva narodov odkloniti. Ravnotako se Anglija nikakor ne more strinjati s stališčem mandatnega odbora, ki prav, da si pridržuje pravico, po potrebi zaslišati one, ki so sestavili prošnje ali pritožbe iz mandatnih pokrajin. Anglija razvija v noti svoje naziranje o mandatni teoriji in kompetenci mandatnega odbora, da sam ali preko mandatnega odbora proučuje in nadzoruje vse podrobnosti uprave mandatnih pokrajin. Po njenem mnenju gre vprašalna pola preko onega, kar potrebuje mandatni odbor na informacijah in sploh preko svojega okvira.

Naši kraji in ljudje

40 letnica državne kmetijske šole na Grmu

Danes praznuje grmska kmetijska šola 40letnico svojega obstanka. Bilo je l. 1886., ko se je preselila po 13letnem delovanju iz Slapa pri Vipavi in otvorila dne 18. novembra na Grmu. Ravno

† **Rihard Dolenc,**
prvi ravnatelj šole na Grmu od 1886 do 1907.

takrat je na Dolenjskem pričela trtna uš pustošiti vinograde in se je vedno bolj čutila potreba, da dobi tudi naša Dolenjska svojo kmetijsko šolo. Zavzemali so se zanjo zlasti tudi rajnki dr. Poznik kot uradnik kmetijske podružnice, prof. Šuklje in pokojni Anton Ogulin, ki je bil priznan veščak v vinarstvu. Saj pa je imela tudi Dolenjska devetkrat toliko vinogradov kot Vipavska dolina. Zato so se vedno bolj množili glasovi, da se šola na Slapu premesti na Dolenjsko. Slednjič je deželni odbor kranjski na svoji seji dne 14. oktobra 1884 sklenil, da se ima namesto slapenske šole na Dolenjskem ustanoviti vinarska in sadjarska šola.

Deželnemu odboru se je naročilo, da poišče v ta namen pripravno posestvo in zaprosi kmetijsko ministrstvo za prispevek k vzdrževanju te šole. S skupno pogodbo z dne 18. marca 1886. je deželni odbor kranjski kupil od Antona Vincenca Smoleta graščino Grm

Kmet. svet. Viljem Rohrman
ravnatelj šole na Grmu od 1907. — 1919.

za 30.442 gld. 50 kr. Staro grajsko poslopje so takoj popravili in primerno preuredili, prezidali gospodarska poslopja, zlasti hlev, svinjake itd., deloma pa tudi na novo zgradili. Posestvo okoli gradu obsega 35 ha in 54 a in pripada k njemu tudi vinograd v Smolenji vasi v izmeri 2 ha 56 a. Kasneje se je dokupilo od dr. Rozine še vinograd v Trški gori in več gozdov, tako da obsega danes vse posestvo 61 ha 97 a 89 kvadratnih metrov in sestoji iz vseh kultur, ki so šoli potrebne.

Šola na Grmu je kmalu razširila svoj program in se je uredila kot dvoletna vinarska, sadjarska in poljedelska šola. Pozneje je dobila naslov Kmetijske šole. L. 1909. so zavod temeljito preuredili. Iz dvoletne šole sta nastali dve šoli z enoletno učno dobo, in sicer letna šola, ki traja celo leto, za učence iz vinorodnih krajev ter zimska šola, ki traja dve zimi po pet mesecev, za učence iz nevinorodnih krajev. S to preuredbo se je število učencev takoj dvignilo, tako da jih šteje sedaj po 50 na leto. Po svoji sedanji uredbi ustreza šola vsem potrebam, ker se ozira na gospodarske in posestne razmere slovenskih kmetovalcev. Najbolje se izuče letni učenci, če nadaljujejo še drugi zimski tečaj, kjer se izuče še v živinoreji, v mlekarstvu, v živinozdravniški pomoči itd. V poldrugem letu si pridobe na ta način vso potrebno kmetijsko izobrazbo

Kmetijska šola na Grmu je v 40. letih svojega obstoja odgojila nad 500 mladeničev. Poleg tega se je na šoli izšolalo lepo število (okrog 80) gospodarskih vajencev ter veliko število tečajnikov, zlasti obiskovalcev kmetijsko-nadaljevalnih tečajev za ljudskošolske učitelje (okrog 100). Mnogo absolventov zavzema danes važna mesta kot ravnatelji in upravitelji privatnih in državnih posestev itd. Pretežna večina absolventov pa deluje doma kot vzgledni kmečki gospodarji, ki uživajo tudi v javnem življenju splošen ugled.

Glede absolventov šole v letih 1910. do 1922. se je dognalo, da se jih peča s kmetijstvom 85 odst., od tega 5 odst. v državni službi, 4 odst. v privatni službi in 76 odst. na domačem posestvu.

S kmetijsko šolo na Grmu v zvezi stoji tudi gospodinjska šola za kmetska dekleta na zavodu šolskih sester v Šmihelu, 5 minut od Grma, kjer poučujejo strokovni učitelji grmske šole.

Z reorganizacijo šole se je l. 1910. pomnožilo tudi stalno učno osobje. Danes deluje na zavodu poleg ravnatelja trije stalni strokovni učitelji, en

Inž. Albert Vedernjak,
ravnatelj šole na Grmu od l. 1919. — 1921., sedaj referent pri agrarni reformi v Mariboru.

strokovni suplent, en stalni učitelj pomožnih predmetov ter trije pomožni učitelji (za verouk, živinozdravstvo in gozdarstvo).

Šolo na Grmu je vodil od leta 1886. do 1907. pokojni ravnatelj Rihard **Dolenc**, ki je šel po 34 letnem delovanju v pokoj. Od leta 1907. do 1919. je bil ravnatelj g. Viljem **Rohrman**, ki je deloval 35 let na zavodu, bil pozneje referent za kmetijsko šolstvo v Ljubljani in je sedaj kmetijski svetnik. Od 1919. do 1921. je bil ravnatelj inž. Albert **Vedernjak** (sedaj referent pri agrarni reformi v Mariboru), od leta 1921. naprej pa vodi zavod sedanji ravnatelj kmetijski svetnik g. Bohuslav **Skalicky**, bivši dolgoletni vinarski nadzornik za Kranjsko.

Med vojno se je moral pouk na zavodu ukiniti, ker so odšle strokovne moči na vojno. Po prevratu l. 1918. je postala prej deželna šola državna kmetijska šola.

Po vsej svoji uredbi in po svojem učnem gospodarstvu je nudila kmetij-

Kmet. svet. Buhoslav Skalicky,
sedanji ravnatelj šole na Grmu.

ska šola na Grmu v teku dolgih let ves čas lepo priliko, da so se kmetijski mladeniči v svojem poklicu izvežbali.

Ko čestitamo zavodu na dosedanjih uspehih, mu želimo tudi za naprej mnogo uspeha. Naj bi ustrezal tudi nadalje potrebam kmečkega stanu in mu vzgojil mnogo vrlih in naprednih kmečkih sinov!

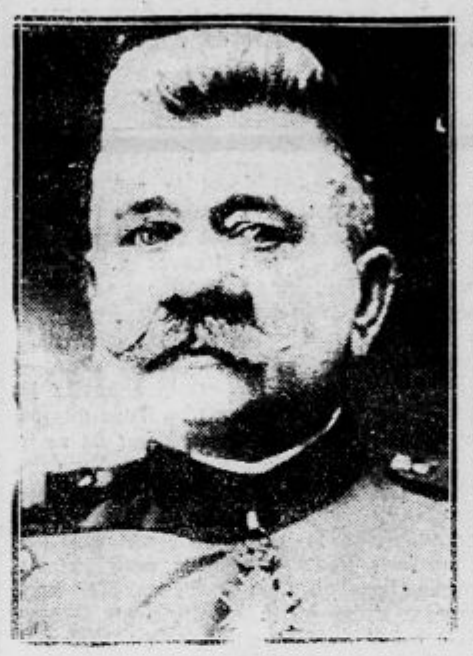

Podpolkovnik Stevo Švabić,

ki je pred osmimi leti s srbskimi četami rešil Ljubljano, Trbovlje in sploh Slovenijo pred italijansko okupacijo. (Glej k temu članek na drugi strani.)

Novinarski penzijski fond

Po prevratu je z državnim ujedinjenjem dobilo tudi jugoslovensko novinarstvo novega razmaha, stopile pa so predenj tudi nove, mnogo večje naloge od predvojnih. Nujna posledica je bila, da se je novinarstvo razvilo v samostojen poklic, ki je postal eden najvažnejših v našem javnem življenju. Dočim je bilo novinarstvo pred vojno le nekak stranski, začasni poklic, zahteva danes celega človeka in to tako temeljito, da se novinar ne more posvetiti nobenemu drugemu poslu.

Naša časopisna podjetja so z malimi izjemami žal preslaba, da bi mogla preskrbeti svojim urednikom brezskrbno starost, ko se v delu izčrpajo. Zato si je Jugoslovensko novinarsko udruženje, ki se je osnovalo kmalu po prevratu in ki združuje novinarje vse države brez ozira na stranke, narodnost in vero, stavilo kot glavno nalogo, da osnuje za svoje člane pokojninski sklad, ki naj jim omogoči brezskrbno starost. Z nedavno izišlo novinarsko uredbo je bil pokojninski sklad, v katerega so novinarji že doslej zbrali nad pol milijona dinarjev, postavljen na zakonito podlago. Od 1. januarja naprej bodo morali vanj vplačevati redne mesečne prispevke vsi novinarji in vsa novinarska podjetja. Oni novinarji, ki so še tako mladi, da bodo lahko plačevali svoje prispevke predpisanih 30 let, bodo s tem za starost vsaj skromno preskrbljeni.

Je pa v novinarskih vrstah tudi večje število starejših mož, ki so svojo energijo iztrošili že v predvojnem težavnem novinarskem delu in ki ne morejo čakati 30 let na penzijo. Da tudi tem zaslužnim narodnim delavcem olajšamo starost, moramo poleg rednih penzijskih prispevkov zbrati še posebno glavnico. V to svrho prirejajo novinarji po vsej državi razne humanitarne prireditve, pri katerih radevolje sodeluje vsa javnost. Ljubljanski novinarji prirejajo že pet let na 1. decembra velik koncert v Unionu, letos pa prirede istočasno koncert tudi mariborski novinarji v mariborskem gledališču. Pri obeh prireditvah sodelujejo najodličnejše in največje slovenske glasbene organizacije, občinstvo pa ju bo gotovo tudi letos posetilo v tako rekordnem številu, kakor je dosle' še vsako leto posetilo ljubljanski koncert.

* * *

Povodom prvodecemberskih prireditev so doslej darovali za novinarski pokojninski fond: Ljubljanska kreditna banka, Mestna hranilnica ljubljanska, tovarna mila «Zlatorog» in neimenovana trgovina v Ljubljani po 1000 Din; Ciril Majcen, kolodvorski restavrater, Zidani most 500 Din; M. Martinović, zdraviliški restavrater, Rogaška Slatina, 400 Din; Strojne tovarne in livarne, Gaspari & Faninger v Mariboru in občinski urad v Murski Soboti po 200 Din; odvetniki dr. Franjo Lipold, dr. Orosel & dr. Blanke v Mariboru ter dr. Karl Grossmann v Ljutomeru, tovarnar Viljem Bizjak v Rogaški Slatini, R. Bunc & dr., stavbna družba «Obnova», stavbno podjetje Tönies Komercijalna banka, tiskarna Blasnikovih naslednikov, veletrgovca Karel Soss in A. Volk v Ljubljani, sedlar Ivan Kravos, Maribor, Hranilno in posojilno društvo v Ptuju ter županstvo mesta Kranja po 100 Din; Aloma Company, kavarnar Jan Fiala in tovarna «Pekatete» v Ljubljani, Anton Koder, notar v Murski Soboti ter veletrgovec Viktor Meden v Ljubljani po 50 Din. Vsem podpornikom prisrčna hvala!

Drzavna kmetijska šola na Grmu
Na levi vrt s cvetličnjakom, na desni gospodarska poslopja.

Danes zadnji dan sreče za one, ki bodo izvoljeni za Hollywood.
Včerajšnje predstave razprodane!
Ljubljančani sodelujte pri današnjih predstavah ljubkega velefilma

Moja ljubica iz Pariza

da bo uspeh naših tekmovalk sigurnejši!
Danes ob pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri.
Kino „Dvor“ Telefon 730.

ga bi se v slučajih elementarnih nezgod, poplav, požarov, toče, plazov in potresa delila prizadetim, kjer bi bila beda in stiska najbujša, prva denarna pomoč. Priprave za ustanovitev tega sklada so že v polnem teku in je upati, da bo v l. 1927 že oživotvorjen.

Ker je krog interesentov za ta sklad posebno velik, naj bi imel svoje prispevatelje v prvi vrsti med našimi samoupravnimi občinami, katerim je ta ustanova, zgrajena na principu vzajemnosti, predvsem namenjena. Z ozirom na to bi morala vsaka občina postaviti za ta blag in dobrohotno zamišljen namen v svoj letni proračun primeren znesek, ki bi odgovarjal njeni gospodarski moči in številu prebivalstva, ker le na ta način je mogoče ustvariti fond, ki bo v čim večjo pomoč in uteho vsem onim, katerim so višje sile uničile dom in sredstva za preživljanje.

„Carjev glasnik“ Mihael Strogov

Kralj ptičarjev in žabarjev

Franc Marinko, najstarejši trnovski fant — dobro znani ptičar, žabar in zeljerezec — je praznoval minule dni, čil in zdrav, šestedesetletnico rojstva. V mlajših letih je poganjal tiskarske stroje ter bil v ljubljanskih tiskarnah sluga, pozneje pa se je posvetil povsem ptičem in žabam, ki jih lovi v Trnovem. Nekaj zanimivega je Škandrov protokol iz leta 1877., ki ga je prevzel po Škandrovem Francu, ter ga hrani kot

svetinjo. To vedo zlasti dobro trnovska in krakovska dekleta, katerim obeta France, da jih bo vpisal v protokol kot «stare device», če si ne preskrbe pravočasno ženinamoža. V protokolu so opisana trnovska dekleta in njih doživljaji v stihih. N. pr.:

Oj, Mici ti Škandrova,
daleč si vandrova,
noter pod Mirno peč,
tja, kjer so ti fantje všeč.

*

Trnovska dekleta
so lahko lepé,
ko solnce posveti,
pa v senco zbežé.

Trnovska dekleta
so lahko lepé,
ker irhaste hlače
za pirhe dobé.

In kaj pripoveduje France o sebi! Enkrat se je šel ženit. Vprašal je neko mater, če je pri volji, dati hčerko za ženo. Ko ga je vprašala mati, čemu mu bo njena hčerka, je odgovoril France: «Če bom kihnil, bo rekla Bog pomagaj, če bo padla odeja s postelje, jo bo pobrala, če ne bom mogel spati, se bom z njo igral, kakor se igra mačka z miško.» Ker hčerke ni dobil, se je poslovil od matere ter ji rekel:

Če je meni ne daste,
pa jo imelte sami,
jo v dimnik obes'te,
da se posuši.

Spričo tega dogodka je sklenil, da se nikdar ne bo oženil.

K jubileju Francu čestitamo ter mu kličemo: Naj živi najstarejši trnovski fant!

Po 40 letih zopet spregledal

V selu Ermenharu v Vojvodini je živel Gregor Horvat, oženjen, po poklicu zidar. Nekoč si je pri delu z živim apnom oškropil obraz. Skušal se je hitro umiti, a apno mu je izjedlo obraz in oči. Nesrečni zidar je popolnoma oslepel. Te dni pa se je pripetilo nekaj izrednega. Ko se je mož pri vodnjaku sklonil, da bi zajel vodo, se mu je zazdelo, da je počila na očesu neka kožica. Ves presenečen je po štiridesetih letih zopet zadobil vid. Ta čuden slučaj je vzbudil v Vojvodini veliko senzacijo.

Pozdravni večer senatorju Johnsonu

Včeraj zvečer se je vršil v brezalkoholni restavraciji «Pod lipo» pozdravni večer prvoboritelju protialkoholnega gibanja v Ameriki, ki je po metodah brata Johnsona končno doseglo velik uspeh: popolno prepoved produciranja, prevažanja in prodajanja alkoholnih pijač, prohibicijo. Prostori restavracije «Pod lipo» so bili mnogo preozki za veliko množico zastopnikov raznih abstinentskih organizacij, ki so navdušeno pozdravljali br. Johnsona.

Pozdravili so: v imenu društva «Treznosti» br. Rudolf Horvat st., v imenu abstinentske sekcije zdravnikov društva «Treznosti» br. dr. Pirc, v imenu «Sv. vojske» in «Brezalkoholne produkcije» g. Lindič, v imenu slovenskih skavtov «Bistro oko», v imenu slovenskih gozdovnikov «Beli medved», v imenu «Društva za gojitev treznosti» br. Puhar, v imenu Jugosl. Sokolskega Saveza g. profesor Jeras in v imenu akademskega društva «Treznost» v Ljubljani br. Kristan.

Vsem se je zahvalil br. senator Johnson, ki je povdarjal, da mu je Jugoslavija dobro znana, da se počuti med nami prav domače in prijetno. «Angleški jezik ima 300.000 besedi, je dejal, a vendar premalo, da bi Vam mogel povedati vse, kar je potrebno povedati o prohibiciji.» V Ameriki živi okrog pol milijona Jugoslovenov, ki so deležni vseh pravic v tej deželi, ki pa so tudi mnogo pomagali pri grajenju ogromnega kulturnega kolosa Zedinjenih severoameriških držav — pomagali so tedaj tudi kot soborci za prohibicijo. Če je prohibicija kaj slabega, tedaj se morajo Amerikanci deloma zahvaliti tudi Jugoslovenom.

Br. dr. Miklič se je zahvalil vsem zastopnikom za pozdrave, prav posebno pa bratu Johnsonu za pobudo, ki nam jo daje s svojim obiskom.

Več pa bo g. senator Johnson povedal vsem, ki želijo kaj vedeti o uspehih in neuspehih prohibicije danes ob 10.45 v veliki dvorani Mestnega doma.

Ustanovitev bednostnega sklada za mariborsko oblast

Izkušnje letošnjega leta z mnogimi vremenskimi in drugimi nezgodami, ki so napravile ogromno škodo na vsem narodnem imetju, so pokazale nujno potrebo, da se osnuje na ozemlju oblasti denarni sklad, zgrajen na principu samopomoči, iz katerega bi se mogla črpati sredstva za prvo takojšnjo pomoč.

Ta sklad naj bi postajal brez ozira na to, da se ob elementarnih nezgodah stalno pojavlja denarna pomoč od države, Rdečega križa in drugih dobrodelnih ustanov. Postojal bi naj, ker ti činitelji v večini slučajev ne morejo priskočiti na pomoč s tisto naglostjo, s katero bi bilo želeti in ker njihove podpore v posameznih slučajih ne morejo doseči višine, v kateri bi bila podpora potrebna.

Radi tega je veliki župan mariborske oblasti sprožil vse hvale vredno idejo, da se ustanovi za ozemlje mariborske Slovenije poseben »Bednostni sklad« iz katere-

Rdeči križ za poplavljence

Zadnje dni je oblastni odbor »Rdečega križa« razdeljeval že drugič izdatne zneske poplavljencem v okrajih Logatec, Kranj in Ljubljana-okolica. Delitev so izvršile posebne komisije po seznamih, izgotovljenih na podlagi uradnih ugotovitev in predlogov ter s pomočjo lokalnih činiteljev, ki so tudi prevzeli odgovornost, da je prišla podpora v roke potrebnim poplavljencem.

Dne 16. t. m. je šla komisija, sestoječa iz gg. okrajnega glavarja, okrajnega ekonoma in odposlancev oblastnega odbora Rdečega križa v Polhovgradec, kjer je razdelila znatne zneske in nekaj obleke med poplavljence občine Črni vrh in Polhovgradec. Ljudje so s hvaležnostjo sprejemali darove Rdečega križa ter kazali veliko zaupanje v to človekoljubno organizacijo.

Slovenska javnost je po večini umevala stremljenje in akcijo Rdečega križa ter pripomogla z lepimi prispevki. Vendar jih je pa mnogo, ki v svojem sijajnem gmotnem položaju niso mogli pojmovati bede poplavljencev in niso razumeli ogromnega človekoljubnega dela Rdečega križa.

Odprite roke, odprite srce! Nihče nima pravice uživati blagostanja, ako nima v svojem srcu čuta ljubezni do trpečega brata. Pisarna Rdečega križa je v Wolfovi ulici št. 5., položnica št. 11.862.

ZBIRAJTE MILODARE ZA POPLAVLJENCE!

Rusko-poljski velefilm: Rusko-poljski velefilm:

„Vohunka črnih oči“

Tragedija mlade nedolžne deklice.

Balkan film Zagreb **Pride v KINO „DVOR“.**

Strašna nesreča na Selu pri Ljubljani

Pri montiranju radijske antene vsled nesrečnega slučaja izgubili dve osebi življenje.

Ljubljana, 20. novembra.

Danes popoldne se je pripetila na Selu pri Mostah strahovita nesreča, ki je zahtevala dve človeški žrtvi, in sicer družinskega očeta ter mladega fanta.

Župana Oražma zet, železniški uradnik g. Stane Pavšek, je na poslopju zeljarne na dvorišču Oražmove hiše montiral radijsko anteno. Popoldne sta se Pavšek ter Oražmov sin Drago zopet mudila pri delu pod streho. Pavšek je okoli 14.30 med delom vrgel klobčič neizolirane bakrene žice čez streho. Nesreča je hotela, da je obvisela čez štiri paralelno čez dvorišče napete električne žice in padla na tla. Pavšek je pogreško sicer takoj opazil in poslal izpod strehe na dvorišče svojega svaka, da bi ljudi

opozoril na nevarnost.

Bilo pa je že prepozno. Kajti med tem se je že odigrala grozna tragedija. Ko se je Drago Oražem odpravljal doli, je zapazil na tleh ležečo žico Oražmov hlapec, 23letni Dominik Resnik. Stopil je bližje rekoč: «Kaj pa to pomeni?» in pograbil za žico. Revež je seveda ni mogel več izpustiti. Kajti silni električni tok ga je že pograbil in brez besede se je nesrečnež

zgrudil na tla.

V tem hipu je prišel na dvorišče še 46letni v hiši št. 48 na Selu stanujoči sedlar Alojzij Slamič, ki ima pri Oražmu svojo delavnico. Vračal se je pravkar od kosila na delo. Držal je v rokah neko cunjo. Ko je videl, da je Resnik padel, je takoj spregledal položaj. Bil pa je žal strašno nepreviden. Hoteč Resniku pomagati, je priskočil in pograbil z mokro cunjo še sam za žico. Med krikom žensk na dvorišču, ki so rezale zelje, se je zrušil na tla

tudi on,

kakor bi kdo v njega ustrelil.

Na vpitje je prihitel na dvorišče sosed, strojni ključavničar Nabelshuber, ki je bakreno vrvico preščipnil s pomočjo izoliranih klešč. Bilo pa je že prepozno. Resnik in Slamič, ki sta ležala na tleh, sta postala med tem v obraz že popolnoma črna. Na kraj strašne nesreče je poleg številnih ljudi prihitel takoj tudi v Vodmatu stanujoči zdravnik dr. Milan Perko in dal obema injekcije za okrepitev delovanja srca. Skušali so ponesrečenca obuditi k življenju tudi z umetnim dihanjem. A bilo je vse zaman.

Medtem je bila o nesreči telefonično obveščena reševalna postaja v Ljubljani in na kraj nesreče je bil poslan z vozom voznik Alojzij Resnik, ki se mu ni niti sanjalo, da gre po svojega brata. Slamič je ležal na tleh že mrtev, dočim so v drugem ponesrečencu čutili še iskro življenja. Čim je Alojzij Resnik skočil z voza, je v drugem ponesrečencu spoznal svojega

mlajšega brata.

S strašnim vzkrikom je planil k njemu, ga naložil takoj na voz in odpeljal v bolnico. Ker pa je nesrečnež medpotoma že izdihnil, ga v bolnico niso sprejeli. Brat ga je odpeljal nato do Mestnega doma, kjer so truplo predjali v mrtvaški voz, ki je nadaljeval vožnjo do mrtvašnice na pokopališče Sv. Krištofa.

Na Oražmovo dvorišče je pozneje dospela policijska komisija, obstoječa iz zdravnika dr. Avramovića in pol. nadzornika Bariča. Truplo Slamiča so položili v krsto in odpeljali z Oražmovim vozom istotako v mrtvašnico.

Alojzij Slamič je bil rodom iz Černič pri Gorici in je bil oče treh otrok.

Strahovita nesreča se je raznesla kot blisk po vzhodnem delu mesta in vzbudila vsepovsod globoko sočutje.

Branko Pintar izročen sodišču

Po končanih obširnih spisih je policija danes dopoldne predala slučaj roparskega umorstva v Rožni ulici državnemu pravdništvu. Roparski morilec sejmarja Karla Primožica, mesar Branko Pintar, je bil ob 15. uri odpeljan iz policijski zaporov in predan jetničarjem deželnega sodišča. Tam bo sedaj štel dneve in čakal obsodbe za svoj zločin. V javnosti se je že nekaj dni splošno sodilo, da pride Pintar že pred to porotno zasedanje, kar pa se ne bo zgodilo. Preiskovalni sodnik in državni pravdnik morata ves obtežilni materijal še enkrat predelati in tako bo mogoče soditi Pintarja šele pred prihodnjo poroto. Pintar je v zaporu popolnoma miren in apatičen za vse, ka se godi okrog njega.

Kdo naj zida mariborske uradne hiše?

Maribor, 19. novembra

Ravno ob obletnici osvobodilnih dni snujemo, ali vsaj morali bi misliti na širokopotezne akcije, ki bi omogočile boljši razvoj mesta. Nedvomno je, da je zagrabila gospodarska kriza Maribor bolj, kot katerokoli drugo mesto. Stagnacija našega razvoja pa je še posebno velik moment, če jo pogledamo z narodnega vidika: skoro brez izjeme vse industrije, ki so jih priklicali v življenje po prevratu Slovenci, so propadle ali pa prešle v nemške roke, večinoma tudi v inozemske. Takozvane nacijonalizacije podjetij so se zopet denacijonalizirale. Imamo sicer celo vrsto tvrdk s prijaznim »jugoslovenskim« nazivom, a ravno te so nam najbolj tuje, inozemske.

Nič bolj ni razveseljiva bilanca hišne posesti. Posebno one hiše, ki dajejo mestu svoj pečat, to so poslopja s trgovskimi lokali, so še v svoji ogromni večini v nemških rokah, čeprav tvorijo sicer mariborski Nemci tako manjšino, da je šoloobveznih otrok komaj za tri razrede. Industrije, hiše in v velikem številu tudi veletrgovine, pa držijo v svojih rokah. Nekatere panoge, kot n. pr. vinsko trgovino, imajo izključno samo Nemci v svoji eksploataciji.

Posledice tega za nas nečastnega položaja so v svoji poraznosti nedogledne. Razvoj pa ni prišel baš svojo naravno pot tako daleč in tudi ne vsled kake posebne vrste nemške solidnosti ali gospodarskega znanja. Moramo si že priznati, da nosijo odgovornost za to stanje, ki reže globoko v žepe vsakega Slovenca, največ mariborski Slovenci sami, predvsem naša strankarska razcepljenost, ki je prešla dostikrat v strankarsko podivjanost — v korist Nemcev. Naša nacijonalna politika ni bila dosledna in zadostno resna. Nacijonalne organizacije često niso imele na čelu ljudi, ki bi obvladali položaj in so se le prečesto pečale s stvarmi, ki niso spadale v njih delokrog, pri tem pa popolnoma puščale v nemar narodno, nacijonalno-gospodarski boj. Prav sramotno poglavje bodo ostale v zgodovini razvoja mariborskega Slovenstva po prevratu razne intervencije najrazličnejših poklicev, ne samo advokatov, za nemške gospodarske mogotce.

Še en primer: Znano je dovolj, kako težko dobi pri nas inozemec državljanstvo. V notranjem ministrstvu je nabit razglas, da minister niti poslancev ne sprejema v državljanskih zadevah. Če pa se vpiše nemški zdravnik v vladajočo stranko, dobi čez noč državljanstvo itd. Ni čuda, da je tudi pri nižjih oblasteh na vseh koncih in krajih čutiti vedno bolj pomanjkanje odločne nacijonalne linije, ki je obsebi umljiva v narodni državi. Življenski imperativ na meji. To ni nikak klic po nacijonalnem šovinizmu, ampak samo nujna obramba pred tujo gospodarsko ekspanzivnostjo, ki nas bo kmalu prav tako dušila, kakor pred prevratom — in to po naši lastni krivdi.

Že ta površna slika gospodarskega položaja ob meji nam kaže, kake katastrofalne posledice bo imela v Mariboru odprava stanovanjske zaščite, ki naj baje pride čez leto dni. Nedvomno se bo znašlo slovensko uradništvo skupno z drugimi gospodarskimi slabiči zopet v onih neznosnih težavah, kakor po prevratu, ko je čez noč napolnilo Maribor in ni bilo zanj dolge mesece strehe. Cene prostih stanovanj rastejo v take višine, ki so za uradniške plače nedosežne. Če pa bodo stanovanja prosta, si bodo poiskali najprej nemški gospodarji »zadoščenja« in slovenski uradniki bodo — seve pod nedolžnimi krinkami — v procesijah pometani na cesto. Njihova stanovanja pa bodo zasedli nemški zasebni uradniki, nenadomestljivi »kvalificiranci« industrij, prokuristi, ravnatelji, delovodje itd., vsa ta masa, ki ji puščajo naše oblasti neovirano odjedati kruh našim ljudem. Stanovanjska kriza bo tedaj hujša, kot kdaj poprej.

Po vsem tem šele vidimo, kake ogromne važnosti bi bila za naš nacijonalni in še bolj narodno gospodarski položaj zgradba dveh uradniških hiš za 6 milijonov Din v Mariboru. Bilo bi usodno, če bi tej ideji nasprotovali samo zato, ker jo je sprožil veliki župan, kakor je to čutiti iz včerajšnjega članka v »Slovencu«. V težavah, kakršne prenaša sedaj naše prebivalstvo, ljudje ne vprašujejo, kdo je oče koristne ideje, ampak hočejo, da mu voditelji dejansko čim prej pomagajo. Bil bi neodpusten greh nad mariborskim prebivalstvom, če bi iz gole nagajivosti napram inicijatorju zavrgli ponudbo države, da nam pomaga z vsakoletno amortizacijo in plačevanjem obresti v znesku 500.000 Din zgraditi dve palači za 6 milijonov Din. Saj bomo imeli potem te dve hiši in še vseh 6 milijonov Din in bo lahko ostalo večinoma v mestu, pri obrtnikih, trgovcih, podjetnikih in delavstvu. »Slovenec« pravi, kdo bo zaupal državi? Pravimo, da vsaj ravno isti ljudje, ki sklepajo vsak dan na tisoče in tisoče pogodb z državo za razne liferacije, tudi Mariborčani, in dobijo svoje plačilo. Zgodba o kasarnah pa je poglavje zase. Vemo, da so v Avstriji modri občinski ljudje ponudili državi, da zgrade na svoje stroške kasarne, da privežejo nase garnizije, ki so donašale mestu in okolici lepe dohodke. Kdor pa hoče uganjati demagogijo, lahko obrne stvar tudi na drugo stran. A narodu ni do demagogije. On hoče zaslužka in kruha, predvsem pa vsaj strehe.

Dr. Avg. Reisman

Pismo iz Tržiča

Tržič, 20. novembra

»Kristus Kralj« pod tem naslovom je priobčil tržiški g. župnik v svojem osebnem glasilu »Cerkveni vestnik« za mesec november pompozen članek o nujni potrebi, da se oživi Kristusovo kraljestvo na tem božjem svetu. V članku bere levite občinskemu predstojniku in občinski večini, ki baje ni hotela obesiti v občinskih prostorih posnetka van Dykove slike »Kristus na križu«, katero so kupile pobožne tržiške ženice z edinim namenom, da bi visela v občinski pisarni. Občini so hotele prihraniti z ozirom na varčevanje izdatek za tako sveto sliko. No in ko si takole g. župnik olajša na račun občinske večine svoje ljubezni polno srce, tedaj zakliče s povzdignjenim glasom: »Naj vlada Kristus Kralj v vsem privatnem in javnem življenju — to je naša parola, to mora biti geslo katoličanov!«

Sedaj pa poglejmo, koliko vpošteva gospod župnik svoje lastne besede v svojem življenju. Če stopite v tržiško župnišče, tedaj vas na vsaki stopnici, ki pelje v sobe, pozdravlja raz stene ta ali ona sveta slika: med njimi je skoro ni, ki ne bi imela podobe »Sinu človekovega«. Do tu je vse v redu. Na zunaj vlada Kristus Kralj! V srcu in dejanju pa bi ga težko našli.

Zborovanje SDS na Jesenicah

se bo vršilo

danes v nedeljo, ob 3. popoldne v dvorani restavracije «Pri mesarju».

Poročata nar. poslanec dr. LJUDEVIT PIVKO in bivši minister dr. AL. KRAMER.

Krajevna organizacija SDS na Jesenicah.

Pred štirinajstimi dnevi je naš prijazni trg zadela pretresljiva vest, da je v Beogradu nenadoma preminula gdč. Marija Engelbergerjeva, hčerka trgovca g. Engelsbergerja. Vse, ki so pokojno poznali, je novica globoko pretresla in so sočustvovali s prizadeto rodbino. Nesrečnica je postala namreč žrtev svojega težkega poklica — sestre usmiljenke. Pretresljiva novica je prišla tudi g. župniku na uho. Toda gospod ni imel nujnejšega opravila, kakor da se je vsedel za svoj pisalni stroj in pisal v daljni Beograd pismo, približno sledeče vsebine: »Katoliškemu župnemu uradu v Beogradu. Kakor je spodaj podpisani urad zaznal, je v Beogradu nenadoma preminula Marja Engelsbergova iz Tržiča. Ker imenovana zadnje čase ni živela po krščanskih načelih, prosim nujno, da mi takoj sporočite, ali je bila po katoliškem obredu pokopana ali ne!« Kaj je hotel s tem pismom g. župnik doseči, si lahko vsakdo misli. Toda gospod župnik Wagner iz Beograda je pismo tržiškega župnika pokazal bratu umrle gdč. Engelsbergerjeve, ki je začudeno pogledal, kaj vse si dovoli njegov duhovni pastir. Na povratku iz Beograda je prinesel župniku pismo gospoda Wagnerja, ki ni našel nobenega vzroka, da bi bilo treba odreči cerkveni pokop. »Če je pa tako,« je dejal tržiški g. župnik, ko je pismo prebral, »tedaj se pa radi zvonenja in maš le ka z mežnarjem pomenite!« »Hvala, Maria ne potrebuje več ne Vašega zvonenja in ne Vaših maš,« se je glasil odgovor gospoda Engelsbergerja.

In kje je ostala vlada Kristusa Kralja? Vržena je bogvekam, da ni ne duha ne sluha po njej. Katoliški duhovnik je pokazal tako ogromno neolikanost srca, da so zasenjo vse slovenske besede prelepe. Sestri - bolničarki je vrgel v grob očitek, da je zadnje čase živela nekrščansko in namignil duhovniku v Beogradu, naj je ne pokoplje cerkveno. In če je delovala samo eno leto kot bolničarka, tedaj je v tem enem samem letu storila več dobrega, kakor bo tržiški gospod župnik storil mogoče vse svoje življenje. Že radi tega taki osebi ne gre odrekati cerkvenega pokopa. Čitajoče občinstvo pa naj samo kvalifikuje postopanje tržiškega župnika v tej zadevi. Za Tržičane je sodba že davno gotova: »Uveljavite vladanje Kristusa Kralja najprej v svojem srcu, gospod župnik!«

*

V nedeljo izgubi Tržič dva svoja najstarejša fanta, g. Tončka Jermana in g. Jožefa Godnova. Prvi si je izbral za svojo družico hčerko ugledne rodbine iz Bitnjega pri Kranju, drugi pa kar v Tržiču. Mladoporočencem naše iskrene čestitke in polne koše sreče!

Tovarno »Tovus« je kupil g. Jelenc za 154.000 Din. Tržič upa, da bo kmalu zopet tekla in prinašala ljudem tako potrebnega zaslužka.

Koncert pevskega zbora Slovenskega bralnega društva na Golniku je preložen radi porok gg. Jermana in Godnova na drugo nedeljo, to je 28. novembra ob pol 4 popoldne.

Sedem bojevitih . . .

Ljubljana, 20. novembra

Kar sedem jih je stalo danes okrog njegove mize. Bile so majhne, velike, suhe in okrogle. Govorile so vsevprek in policijski komisar, ki je že njihov star in skoro bi lahko rekli dobrodušen znanec, jih je te moral sempatja ošniti s pisanim pogledom, ki pa je zaustavil tok cvrčanja le za kratek hip, da se je potem ulilo znova.

Prva je bila velika, rdečelična, sivih oči, v katerih je igralo tisoč vragov. To je Micka Š. iz Mokronoga. Oblečena je v lahno rožasto krilo in v belo črtano bluzo. Plašč lahko pogreša, ker se navadno greje v objemu, fantov, ki diše po senu in je njihova obleka prepojena s hlevskimi dišavami. Včasi je hrepenela za fantom v uniformi in res ga je dobila. Stražniki jo tako »obrajtajo« da jo polščejo celo ponoči in jo iztrgajo iz objema fantov, ki prenočujejo v sobah poleg hlevov.

Druga je Francka, tista Francka iz Trnovega. Videla je že mnogo krajev, a najdalj se je zamudila v Begunjah na Gorenjskem. Ima črne oči, prijeten obraz in oster jezik. Med moškim svetom ima neznansko veliko poznanstvo. Pravi, da ne ve, zakaj in čemu je bila aretirana . . .

Tretja je rdečelaska, visoka in ponosna. Gleda hudo, bolj kakor komisar sam, vendar ta ve, da zna biti neznansko sladka. Kako tudi ne, če pa omamlja fante na vsak korak. In vse to pri zavesti, da ji bo kmalu mogoče vzdihniti: »Oja, ko sem bila še mlada . . .«

Potem se izmota iz klobčiča žensk mlado dekletce. Pobreala je nekaj mesecev v neki guberniji širne Rusije in usode val jo je zanesel v Ljubljano, kjer postaja dekle. A še predno je postala dekle, je zvedela, da je ženska Lovi se vedno okrog kolodvora in je bila na razpolago mladim ponočnjakom.

Na zapisnik sta prišla še drugi dve: Znana Gabrijelca in njena tovarišica Milka.

Ko so bile vse opisane in zaslišane, je prišel uniformirani stražnik ter jih odvedel v zapor. Predno so se za njimi zaprla vrata pisarne, se je jezična Francka obrnila še enkrat h komisarju, napravila prav mičen obraz in zasukala oči: »Kaj nas boste vedno preganjali! Pomožite nas, pa bo mir!«

V zaporu so ostale nekaj časa mirne. Že zvečer pa se je vnel med njimi prepir in naenkrat so si bile v laseh. Razvil se je tak pretep, kot ga že dolgo časa niso videli policijski zapori. Stražniki so jih komaj pomirili in ko je bil pretep končan, so se postavile vsaka v svoj kot in vpile, kažoč druga na drugo: »Vidite, taka postanem, če zvem, da me je ta izdala . . .!«

Stražniki so se seveda samo smejali, saj jih poznajo in dobro vedo, da je res druga drugi najboljši detektiv.

Naši onstran granic

p—*V Tolminu* hočejo fašisti gojiti sport. Ustanoviti nameravajo razna sportna društva, katera bi zajela vso tamošnjo slovensko mladino. Potrebujejo velik prostor za sportno gibanje. Ustanovili so tudi čitalnico. Sedaj je izdal tolminski fašij apel za prispevke sportnim društvom in čitalnici. Odzivov je mnogo. Odzvali so se tudi ministri, na čelu jim prvi minister Mussolini. Fašisti sedaj vabijo ljudi v svoja društva in se sklicujejo pri tem na samega Mussolinija, ki misli na obmejni Tolmin, tako da morajo pristopiti vsi, katere pozovejo fašisti.

p— *Italijanščina se uvaja v cerkev* lepo polagoma. Iz Unije, to je mal kvarnerski otoček, poročajo, kako so že vse molitve v cerkvi italijanske. Duhovnik je čital evangelij v hrvatskem jeziku. Sedaj ga čita po italijansko in včasih po latinsko . . .

p— *Gospodarske težave v Istri* naraščajo tako, da ljudstvo obupava. Iz Sv. Lovreča Pazenatičkega poročajo, da je bila letina slaba in sicer to že tretja tako, da ljudje ne vedo, kako se bodo mogli preživljati. Kmet stoče pod strašnimi davščinami. Oblast pa išče pri njem še neke ostanke iz let 1920 do 1922 in neke takse za vino iz let 1921 do 1923. Ljudje so bili obveščeni, da so teh taks oproščeni, ali sedaj se izterjujejo brezobzirno. Trta propada. Občini morajo plačevat kmetje za živino visoke takse: za vola ali kravo 36 lir, za konja 40 lir, za prašiča 30 lir itd.

p— *Nabori.* V Piranu v Istri je prišlo na nabor 247 mladeničev. Potrjenih je 154, torej 62 odst.

p— *Odšel je* v Jugoslavijo iz Trnovega pri Ilirski Bistrici učitelj Dolgan s svojo soprogo, ki je tudi učiteljica. Prebivalstvu ostaneta oba v najboljšem spominu.

p— *Ustanovitev tolminskega političnega okraja.* Odpravljeni sta podprefekturi v Idriji in Čedadu in vpostavljena je podprefektura v Tolminu. Pod njo spadajo sedaj občine iz obeh odpravljenih podprefektur ter iz baške doline in tolminske kotline, ki so spadale pod goriško podprefkturo. Cel okraj šteje 32 občin. Iz idrijske in bovško okolico je pot v Tolmin silno dolga in včasih težka. Okraj, ki šteje nad 50.000 ljudi, je čisto slovenski. Podprefekturi je prideljen komisarijat za javno varnost.

p— *Osnovne šole je pregledoval* generalni tajnik učiteljskega udruženja prof. A. Sacconi in sicer v Kopru, Piranu, v Vipavi, Postojni, na Reki, v Tržiču itd. Zelo je bil zadovoljen s sprejemom, s šolo in s fašistovskimi organizacijami med šolsko mladino. V Rimu bo poročal Mussoliniju.

p— *Tržaški vodovod* je vprašanje, ki ne bo še dolgo rešeno. B. Luzzatto predlaga sedaj, da naj bi se dobivala voda iz jame pri Trebčah. Baje bi bilo celo v suši vsak dan 100.000 kub. metrov vode. Naprava bi stala 20 milijonov. Komisija strokovnjakov proučava načrt.

p— *V Vidmu* bodo v kratkem zborovali pokrajinski zastopniki v svrho dogovora, da se obvarujejo gozdovi pred izsekavanjem. Če bi le kaj pomagalo.

p— *Nova tovarna* se je osnovala v Rojanu pri Trstu. T je tvornica vijakov, ventilov, pip itd. Tovarno potrebujejo v prvi vrsti ladjedelnice.

p— *Prvega ministra je razžalil* Filip Dekleva iz Šempetra na Krasu. Obsojen je na tri mesce in tri dni zapora ter na 250 lir globe. Branitelj je povdarjal, da ima ona žaljivka le značaj nekega lokalizma in da je bil Dekleva pijan.

p— *O razmerah v Julijski Krajini* bo obveščen Mussolini odslej sproti, kakor ukazuje njegova odredba prefektom, da morajo prihajati k njemu poročat pogostoma. Tako bo naše ljudstvo občutilo njegove direktne ukrepe in vedeli bomo natančno, kake volje in kakega razpoloženja do drugorodcev je gospod Mussolini. Vprašanje je le, kako se bo poročalo v Rimu . . .

p— *Posledice deževja na Bovškem* so strašne. Cesta iz Bovca v Kobarid je tako pokvarjena, da je mestoma nevarno prevažati večje tovore. Med Srpenico in Trnovim se je cesta vdrla. Mostovi so porušeni. Ljudstvo prosi pomoči.

p— *Tržaška pokrajinska komisija* je sklenila, da bo stal kvintal moke v Trstu odslej 250 lir. Občinskim predstojnikom se naroča, da nej skušajo znižati ceno kruhu.

p— *Razprave radi razžaljenja Mussolinija* so sedaj na dnevnem redu tudi po primorskih sodiščih. Delavec H. Lipičar je pel v Anhovem »bandiero rosso« in potem žalil prvega ministra Mussolinija. Lipičar je bil v Gorici obsojen na 10 mesecev in sedem dni ječe ter na globo tisoč lir.

p— *Blaznik zaklal mladega dijaka v Trstu.* Ko je šel 16letni dijak Giancо Botteri v trgovsko akademijo, ga je napadel z nožem 43letni tapetnik Marijan Appel. Dijak se je zgrudil mrtev na tla. Appel je blazen in je kričal na ulici: Smrt onim, ki se pečajo s kokainom. Reveža so le s težavo prijeli in ga oddali v bolnico. Domišljal si je, da ga preganjajo razni mladi ljudje, med katere je štel tudi nesrečnega dijaka Botterija.

p— *Identitetne izkaznice* zahteva novi zakon o javni varnosti. Namen izkaznice je, da se prizadeti vsak trenotek lahko izkaže pred javnostnimi organi, ki imajo nalogo, ustavljati ljudi in dognati identiteto. Podeštati izdajajo izkaznice osebam nad 15 let starim. Neobhodno potrebna je izkaznica ljudem, ki se gibljejo izven svoje domačije.

p— *Na sejmu v Sežani* 12. t. m. je bilo 2070 glav živine. Cene govedi od 350 — 380 lir stot žive teže, konji jugoslovenske pasme 2500 — 4000 lir. Prihodnji sejem 22. t. m.

p— *Tudi v občini Herpelje-Kozina* imajo orožniki prapor, darovan od domačinov. V nedeljo jim je bil izročen na slovesen način. Prapor je blagoslovil župnik Soklič, kumica je bila gosp. Maganja.

p— *Mali fašistovski vojaki.* V nedeljo so napravili mali vojaki prve kohorte v Trstu izlet na Opčine. Ko je bila «taktična vaja» končana, so defilirali pred poveljnikom, pojedli kosilo in odšli domov. «Milizia Balilla» se pripravlja na «jutrišnje» naloge Italije.

p— *Nazadovanje tržaškega prometa.* Mesec za mesecem beležijo v Trstu nazadovanje prometa. Meseca oktobra je bilo skupnega prometa 3,796.215 kvintalov, lani 4,727.182. V prvih letošnjih desetih mesecih je bilo skupnega prometa 39,096.141 kvintalov, lani v desetih mesecih 45,646.957. Torej je letos manj 6,550.816 kvintalov.

Moja žena in jaz.

sva istega mnenja in tudi Vi boste strmeli, videči kako postaja Vaše lice mladeniško sveže Vaša koža gibka in baržunasto mehka in Vas lasje s svojim izgledom vedno bolj vesele, če Vam bodo kakor tudi nam dnevno rabili:

Fellerjeva mila zdravja in lepote z marko „Elsa", najžlahtnejše kakovosti vsebujejo medicin ko preizkušene dobro delujoče sestavine, ki se vpijejo v kožo in jo žlahtnijo. Poizkusite enkrat:

Elsa-lilijino mlečno milo
Elsa rumenjakovo milo
Elsa glicerinsko milo
Elsa boraksovo milo
Elsa katranovo milo
Elsa milo za britje

in nikdar ne boste hoteli uporabljati drugega mila. Za poizkus 5 kosov Elsa mila že z zavojnino in poštnino vred 52·— Din

Fellerjeva kavkaška pomada za obraz in zaščito kože Elsa Vam ohrani mladost in epolt, gladi gube na koži in dela gibko, baržunasto mehko. Strmeli boste kako hitro Vam ginejo pege, mozolji, ogri, razpokane in rdeča mesta.

Fellerjeva močna „Elsa" pomada za rast las zabranjuje izpadanje las, prerano osivelost, odstranjuje prhljaj, dela krhke lase mehke, gibke in pospešuje rast las. Za poiskus 2 lončka ene ali po 1 lonček od obeh pomad z zavojnino in poštnino vred Din 38·—

Te cene se razumejo le če se pošlje denar vnaprej, ker se proti povzetju poštnina zviša za Din 10·—.

Naročila nasloviti razločno takole:

EUGEN V. FELLER, lekarnar DONJA STUBICA Elsa trg 245. Hrvatska.

UNION
ČOKOLADA
KAKAO
BONBONI

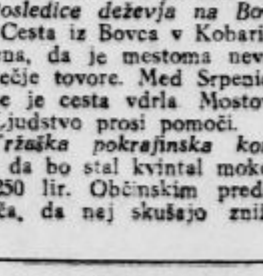

F. SOCIN, Bolzano-Bozen

najslavnejša svetovna firma

harmonijev in harmonik

za umetnike in poklicne godbenike

Export vsakovrstnih godal.

Ustanovljeno 1871. Ceniki na zahtevo zastonj.

Enrilo

Splošno priljubljen

kavni nadomestek

okusen i cenen.

Dobiva se v vseh

dobro asortiranih

kolonijalnih trgovinah.

Domače vesti

Pošta contra sodišče

Nogomet dveh moštev? Ne, ta gol je pošta zabila z glavo, ne z nogo:

Kakor znano, uživajo pogodnost pavšalne poštnine (Poštarina plaćana u gotovini) novine in druge periodične publikacije, ki so občekulturnega pomena, poleg leposlovnih in političnih torej najrazličnejša strokovna glasila in druga periodna izdanja, — kar je seveda prav in vredu.

Zagrebška poštna direkcija je mesečno izhajajočim sodbam najvišjega sodišča — oz. založništvu te publikacije — sedaj odvzela to poštninsko ugodnost, ter je v odloku zapisala trditev, da »presude najvišeg i kasacionog suda nemaju opštega kulturno-prosvetnoga značenja«.

Kakšna je razlika med glavo in nogo? Včasih je sigurneje, če misliš z nogo.

M. A. C.

* **Vojaške vesti.** V naši vojski so imenovani: Brigadni general Aleksander Daskalović, doslej komandant mesta v Splitu, za komandanta Savske pehotne brigade; polkovnik Vojislav Kostić za komandanta 21. pešpolka; major Marko Nikolić za komandanta 2 bataljona 40. pešpolka »Triglavskega«; podpolkovnik Ljudevit Kozel za komandanta 2. divizije Vrbaske artiljerijske brigade; podpolkovnik Milutin Vukotić za komandanta 5. divizije Dravske artiljerijske brigade; dr. Leopold Mejač, doslej privatni zdravnik za sanitetnega poročnika; magister farmacije Milan Tomic za apotekarskega poročnika. V našo vojsko sta sprejeta: prejšnji major avstroogrske vojske Josip Jaklič v činu pehotnega majorja in prejšnji sanitetni oficir avstroogrske vojske dr. Fr. Pestotnik v činu rezervnega sanitetnega poročnika. V naši vojni mornarici sta imenovana. kapetan bojnega broda Bernard Jeločnik za poveljnika mornarske komande kapetan fregate Rihard Kubin za mornarico v vojnem ministrstvu. Trajno so upokojeni: žandarmerijski podpolkovnik Ivo Lušin ter žandarmerijska poročnika Ivan Lavrič in Josip Tomšič.

* **Odlikovanja v naši vojski.** Odlikovani so: avijatiška kapetana Pavel Cenčič in Ferdo Gradišnik z redom Belega orla 5. razreda; avijatiški poročnik Fran Pirc z redom Sv. Save 5. razreda; avijatiški narednik Stanko Drnovšek z zlato medaljo Eger z medaljo za vojaške vrline podnarednik Stanko Drnovšek z lato medaljo žandarmerijska narednika Ivan Javornik in Ivan Remic pa s srebrno svetinjo.

* **Osebna vest.** Iz Skoplja nam pišejo: Naša rojaka inž. Viktor Kladnik in inž. Leopold Stibilj sta dodeljena: prvi sekciji za trasiranje železniške proge Veles-Prilep, drugi pa sekciji Bitolj-Prilep.

* **Učiteljske službe v Dalmaciji.** Učitelji novinci (ke), ki še niso dobili službe in zanje ni izgleda, da jo dobe v Sloveniji, a bi hoteli službovati v Dalmaciji, naj pošljejo pravilno opremljene prošnje na ministrstvo prosvete, odeljenje za osnovne nastave, za odsek za Dalmacijo.

* **Minister prosvete in sklepi kongresa Narodnega ženskega saveza na Bledu.** Minister prosvete je izjavil deputaciji Narodnega ženskega saveza, da pridejo v srednje šolski zakon vse resolucije kongresa, ki se je vršil pretekli mesec na Bledu, v kolikor se tiče vzgoje srednješolske mladine v naši državi.

Znatno znižane cene
za BSA motocikle in bicikle
do 31. decembra 1926
nudi
JUGO-AVTO LJUBLJANA
Dunajska c. 36, telefon 236
Izrabite ugodno priliko!

* **Izredna skupščina jugoslovenskih skavtov v Beogradu.** Dne 14. t. m. se je v Beogradu vršila izredna skupščina skavtov. Namen skupščine je bil pomirjenje med nasprotujočima si skupinama. Ker sta obe popustili, se je ta cilj tudi lahko dosegel. Bivši starešina dr. Popović je postal naš »chief skaut«, novi starešina glavnega stana je g. Zečević, načelnik v ministrstvu za socijalno politiko, starešina saveza pa vojvoda Bojović. Vzgoja skavtov se bo vršila tudi v naprej po dosedanjih zakonih in ena glavnih nalog bo tudi v bodoče delovati na pomirjenje med narodi. V prihodnjih počitnicah bo ob Plitvičkih jezerih velik skupen tabor, v katerem se bodo spoznali skavti vse države in kjer se bodo vršile tekme. Odslej bo izhajal skupen skavtski list »Krin«, ki bo prinašal članke v slovenščini in srbohrvaščini. Za enotni kroj in druge potrebščine bo skrbela nabavljačka zadruga. Skupščino je zaključil dr. Popović, želeč novemu glavnemu stanu mnogo uspeha in pozivajoč vse članstvo, da služi v prvi vrsti drugim.

* **Novi železniški most na Sušaku.** Iz Sušaka poročajo, da bo še pred novim letom izročen prometu novi železniški most preko Rečine, ki bo vezal Sušak z Reko.

* **Izpremembe v železniškem prometu.** Z 20. novembrom je uveden za brzovlake št. 3/4 na progi Zagreb gl. kolodvor — Novska in obratno v promet restavracijski vagon (W R), istotako za brzovlake Zagreb gl. kol. - Rakek in obratno. W R Zagreb gl. kol. - Celje in obratno pri brzovlakih št 3/4 ostane še nadalje v prometu. W. R Zagreb -Novska in Zagreb-Rakek ter W L Zagreb-Split bo vozil do 15. januarja na poizkušnjo, po potrebi pa se bo potem promet podaljšal. Od 1. decembra dalje bode v prometu W L (spalni voz) Zagreb gl. kol.-Monakovo pri brzovlakih št ½ namesto štiri- samo trikrat na teden. Pri brzovlakih št. 4 in 5 se ustavijo direktni vozovi AB4 Beograd-Trst in obratno, mesto njih pa pride v promet na teh vlakih en AB4 Beograd-Ljubljana in obratno.

* **Električna centrala v Fali ponuja Zagrebu električni tok.** Kakor doznavajo zagrebške »Novosti«, je električna centrala v Fali predložila mestni občini zagrebški konkretno ponudbo glede električne centrale, ki bi omogočila, da bi se gradnja električne centrale pri Krškem lahko za več let odložila. V tem času pa bi Fala dobavljala potrebno energijo mestu Zagrebu ter bi se obvezala, da zgradi na svoje stroške potrebne naprave. S to ponudbo bi se Zagrebu omogočilo, da priključi na svojo mrežo vso industrijo v Zagrebu, ki danes še dela z lastnimi kaloričnimi napravami. Javno mnenje v Zagrebu se izjavlja za sprejem ponudbe Falske centrale in to tembolj ker bi se čez nekaj let dobilo za gradnjo centrale pri Krškem potrebno posojilo ob povoljnejših pogojih kakor sedaj in bi se na ta način zagotovila rentabiliteta centrale Krško.

* **Amerikanski rojaki za naše poplavljence.** Uprava lista »Glas naroda« je nabrala med našimi amerikanskimi rojaki za poplavljence v Sloveniji znesek 106.50 dolarjev katere je izročil g. Rems oblastnemu odboru »Rdečega križa«. Kakor vsi ostali pri nas nabrani prispevki, se porazdeli tudi ta znesek med najpotrebnejše poplavljence iz Slovenije na podlagi uradnih ugotovitev. Amerikanskim rojakom izrekamo najprisrčnejšo zahvalo za njih požrtvovalno pripomoč in jih prosimo nadaljne naklonjenosti. Njihovo darilo nas veseli tembolj, ker so pokazali, da tudi dolgoletna odsotnost iz domovine in velika oddaljenost nista iztrebila iz njihovih src ljubezni do domače grude in do svojih rojakov. — Oblastni odbor »Rdečega križa.«

Vsled preselitve trgovine
v Šelenburgovo ulico št. 1.
odprodajam vse blago
za moške obleke, damske kostume, površnike, suknje raglane, kakor tudi izgotovljene obleke površnike raglane, peleríne itd.
z velikanskim popustom
Posetite trgovino in prepričajte se!
JOSIP IVANČIČ
Ljubljana, Miklošičeva cesta 4

* **»Jadranska plovitba« kupila dva nova parobroda.** Uprava »Jadranske plovitbe« je v Angliji sklenila pogodbo za izgradnjo dveh velikih parobrodov po 5000 ton. Kakor se doznava, bosta naročena parobroda že letos dograjena in preskušena in bosta kmalu po novem letu prispela v naše vode. Oba parobroda bosta vršila službo na progi med Jadranskim in Črnim morjem.

* **Večerni vlak ob nedeljah in praznikih iz Kamnika.** Slov. planinsko društvo v Ljubljani je meseca oktobra napravilo na direkcijo državnih železnic v Ljubljani prošnjo, naj vozi večerni turistovski vlak ob nedeljah in praznikih iz Kamnika tudi v zimskem času. Na to prošnjo je prejelo od direkcije drž. železnic sledeči odgovor: Generalna direkcija drž. železnic je pooblastila ljubljansko direkcijo, da sme vpeljati imenovani vlak od slučaja do slučaja, ako so podani pogoji za gojenje zimskega športa in ako se prijavi za vlak dovoljno število izletnikov. Vlak je treba vsakokrat posebej naročiti pri direkciji vsaj dva dni prej in prijaviti približno število udeležencev. Direkcija bo v vsakem slučaju zainteresirala tudi širšo publiko za ta vlak potom dnevnega časopisja. Slovensko planinsko društvo prosi torej vse turiste. zimske športnike ih ostalo občinstvo. ki misli ta vlak uporabljati, da se vsakokrat do četrtka v obilnem številu oglasi v njegovi pisarni, Šelenburgova ulica 7-II. hiša Jadranske banke in tako osigura vlak.

* **Prve dijaške čepice** so se pojavile te dni na zagrebških ulicah. Čepice so temnomodre s srebrno porto in je na njih z rimsko številko označen razred šolskega zavoda.

* **»Savinjske Alpe«.** V petek smo priobčili oceno Fr. Kocbekove knjige »Savinjske Alpe«. V članku je ostalo mnogo tiskovnih napak, ki kvarijo smisel. V 14. vrsti v prvi koloni od zgoraj mora stati »ob 50 letnici, ko je napisal dr. Frischauf..« in ne »ki« v 22. vrsti v istem stolpcu nima smisla glagol »povdarja«, glagol bi se moral glasiti **»podaja«**; v 26. vrsti bi se moral pravilno glasiti stavek. »da spada Storžič v skupino Savinjskih Alp«, ne »s skupino«; v drugem stolpcu v drugi vrsti bi se moral glasiti glagol **»pojavil«**, ne »zojavil«, v 17. vrsti pa »K. je napisal **izcrpno** razpravo«, ne »izrecno« v 13. vrsti od zdolaj pa »ne da bi ga (narodni zaklad) kdo skušal **»dvigniti«** ne dvigati«. Druge manjše napake naj si čitatelji sami popravijo.

Popolna razprodaja
tudi na obroke
vseh predmetov **damske, moške in otročje konfekcije, dežnih plaščev. klobukov** itd. se vrši pri tvrdki **O. Bernatovič. Mestni trg 5.**
Le v prvem nadstropju. Vhod samo skozi vežo. Prodaja se pod nakupno ceno

* **Gradnja stanovanj za uradnike.** Na predlog ministra za socijalno politiko je bila te dni podpisana uredba o uporabi fonda za gradnjo stanovanj za državne uradnike. Uredba temelji na členu 43. zakona o budžetnih dvanajstinah za proračunsko leto 1926-27. Glasom uredbe se dajejo gradbena posojila samo za gradnjo novih hiš, posameznikom in zadrugam. Višina posojila je za Beograd in Zagreb določena do zneska 120.000 Din, v ostalih mestih do 100.000 Din Petodstotne obresti je treba polletno plačati naprej, anuitete v 20 letih, ako gre za zadrugo, sicer v 15 letih. Oficirji in perzonal, ki je podrejen vojnemu ministrstvu, ter uradniki samoupravnih korporacij nimajo pravice do posojila, istotako tudi ne uradniki, ki imajo naturalno stanovanje. Omenjeni fond je deponiran pri Državni hipotekarni banki in znaša sedaj dvanajst milijonov dinarjev.

* **Cvetje v jeseni.** Iz Straže na Dolenjskem smo včeraj prejeli pestro botanično zbirko: ciklame, trobentice, zrele jagode in razno drugo cvetje pozne jeseni, ki ga je na lovskem pohodu v gozdovih kneza Auersperga nabral g. Alojzij Florjančič.

* **Pogreb ponesrečenega avijatika v Mostarju.** Ob mnogobrojni udeležbi prebivalstva se je predvčerajšnjim v Mostarju vršil pogreb ponesrečenega avijatika podporočnika Slokovića. Na njegovi zadnji poti ga je spremil ves oficirski zbor. Na grob so bili položeni številni venci. Pokopan je bil z vsemi vojaškimi častmi.

* **Samomor zaradi nesrečne ljubezni.** V Zagrebu je predvčerajšnjim 22 letna služkinja Micika Janež, rodom iz Čabra, izpila večjo količino lizola ter je v bolnici podlegla težkim notranjim poškodbam. Vzrok samomora je bila — nesrečna ljubezen.

* **Strahovita nevihta na Sušaku.** Na Sušaku in v gornjem Primorju je v petek zvečer divjala strahovita nevihta, ki se je šele pozno ponoči polegla. Morje je bilo močno razburkano in ni izključeno, da se je na morju zgodila tudi kaka nesreča. V lokalnem kakor tudi v interurbanskem telefonskem prometu je nevihta povzročila znaten zastoj.

* **Hči umorila svojega očeta.** Iz Čakovca v Medmurju poročajo o grozni rodbinski tragediji. Seljak Valentin Novak iz Selnice je šel te dni v svoj vinograd, kjer je prišlo med njim in njegovo hčerko Jalžo Novakovo ter njenim ljubimcem Ivanom Mezgo do srditega prepira, ker oče ni odobraval njenega razmerja z Mezgo. Kmalu je prišlo do pretepa in stari Novak je končno ostal mrtev na tleh. Jalža Novak in njen ljubimec Mezga ter žena umorjenega Novaka so bili aretirani in izročeni okrožnemu sodišču v Čakovcu.

* **Aretacija starega defravdanta.** V četrtek je bil v Segedinu aretiran Dušan Komon, bivši blagajnik davčnega urada v Kovačiču, ki je meseca septembra 1924. poneveril 140.000 Din ter potem pobegnil v inozemstvo. Državno pravdništvo v Pančevu je izdalo za njim tiralico, a Komon se je spretno skrival v Segedinu, tako da ga policija ni mogla izslediti. Te dni pa sta dva subotiška policijska agenta po opravkih prišla v Segedin. V neki kavarni sta videla Komona in ga spoznala. Komon je živel v Segedinu kot »velik gospod«. Pri zaslišanju v Subotici je Komon priznal, da je defravdiral 140.000 Din, a ves denar domala že porabil.

* **Volno bombaž za strojno pletenje** in vsakovrstna ročna dela dobite po najnižjih cenah v veliki izbiri pri Karlu Prelogu Ljubljana, Stari trg 12 in Židovska ulica 4.

* **Najboljše čevlje »Karo«** dobite v Mariboru, Koroška cesta 23, v trgovini St. Černetič. 27

* **Tkanina »Eternum«** glavna zaloga za Jugoslavijo pri J. Medved **manufaktura**, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 7.

* **»PEKATETE« je danes vsakdo!** Ali hočeš ti delati izjemo? Poskusi različne, saj je velika izbira in dobe se v vseh trgovinah.

Danes zadnji dan
se lahko od srca nasmejete, razvedrite in izborno zabavate pri filmu
Pat in Patachon kot mlinarja.
Predstave dop. ob pol 11., pop. ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri.
Pride: Veliko seksualno vprašanje „Ali smemo molčati“ s Conradom Veidtom. **Kino „Ideal“.**

* **Vsem cenjenim odjemalcem** vljudno naznanjam, da sem se razdružil s tvrdko C. Fürst und Söhne v Ptuju in da bodem vodil veletrgovino z vinom sam naprej. Zagotavljam cenj. odjemalce poštene postrežbe s pristno kapljico. — V. Baebler, posestnik in vinogradnik v Ptuju. 1488

* **Proti slabokrvnosti, bledici** in slabemu teku izborno deluje Kolaferrin (železna aromatična tinktura z kolo). Izdeluje lekarna Mr. Bahovec, Ljubljana »Zvezda« Kongresni trg 12. 1453

* **Kadar kupujete note,** obiščite Matično knjigarno na Kongresnem trgu (Kino Matica), kjer boste našli največjo izbero not za vse instrumente in petje po najnižjih cenah. 1485

* **Zanimanje pri reševanju uganke** katero je razpisala tovarna čokolade »Mirim« je nadvse živahno. Da pa pride čim več izdelkov te tvornice med srečne rešilce razpisane uganke, sklenila je prava število dobitkov povišati. Na 200 rešilcev pride namreč 11 dobitkov in ne kot je bilo že sporočeno na 500. Torej ugankarji na delo, čakajo Vas dobitki.

Pri debelosti, gihtu in sladkorni bolezni vam Franc-Jožefova grenčica izboljša prebavo želodca in črev. Znanstveni raziskovalci na polju prebave so ugotovili, da so dosegli s Franc-Jožefovo grenčico grenko vodo najboljše uspehe. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

Iz Ljubljane

u— Mr. Johnson v Ljubljani. Z beograjskim brzovlakom, ki prihaja ob 11.06 je prispel včeraj v Ljubljano znani vodja ameriških abstinentov in propagator protialkoholnega gibanja, mister Johnson. Dasiravno so društva, ki goje pri nas treznostno misel in protialkoholni pokret, izdala v listih poziv, naj se sprejema udeleži članstvo v častnem številu, je poziv ostal brez odmeva Odličnega gosta, kateremu je odšel dr. Mikič nasproti do Zidanega mosta, je na kolodvoru sprejela samo peščica članstva in odborniki društev: g. Lindič za sveto Vojsko g. Puhar v imenu Društva za gojitev treznosti in g. Pengov v imenu skavtov. Mr. Johnson se je po pozdravu odpeljal v družbi dr. Mikića z izvoščkom v mesto. Opoldne se je vršil na čast odličnemu gostu v brezalkoholni restavraciji »Pod Lipo« na Borštnikovem trgu obed, ki so se ga udeležili mnogi pristaši protialkoholnega gibanja. Danes dopoldne ob 10.45 bo imel Mr. Johnson v dvorani Mestnega doma predavanje. Odličnega gosta v beli Ljubljani toplo pozdravljamo, želeč da bi njegova misel in njegovo delo i pri nas rodilo sadove.

u— Porotno zasedanje v Ljubljani. Jutri se prične v Ljubljani zimsko zasedanje porotnega sodišča. Prva razprava bo zelo zanimiva. Vršila se bo proti Ivani Trebušakovi iz Toplic pri Zagorju, ki je ubila s sekiro svojega spečega moža. Predsedoval bo podpredsednik dež. sodišča g. Keršič.

u— Snočna akademija srednješolskega dijaškega društva »Preporod«, ki se je vršila v »Naprednem dijaškem domu«, je v vsakem oziru uspela jako dobro. Spored je obsegal 15 koncertnih točk, ki so jih izvajali orkester »Preporoda«, broječ okrog 15 članov, pianist Lipovšek, baritonist Lado Hribar, pevski zbor »Preporoda« pod vodstvom pevovodje Premelča in deklamatorji Engelmannova, Stupica in Kovič. Vse točke so bile dobro naštudirane in so žele mnogo aplavza. Posebno pozornost je vzbudil nastop komaj enajstletnega violinista Uroša Prevorška, ki je z velikim pogumom in za njegovo starost nadpovprečno tehnično izurjenostjo zaigral ne baš lahko Singeléejevo fantazijo »Fausta«. Pianist Lipovšek je znova dokazal svojo muzikalnost in tudi orkester je pod Pestotnikovim vodstvom krepko zasviral svoje komade in končno dodal še državno himno. Veselje je gledati, kako se v mladini vedno bolj širi ljubezen do kulturnega dela in napredka in do glasbe. Da pa tudi ostala publika in posebno srednješolsko dijaštvo vé ceniti trud in prizadevanje nastopajočih, je dokazal zelo velik obisk in aplavz, ki ga je izzvala vsaka točka.

u— Merkurjev jour fix. V Ljubljani o lepih družabnih večerih, ki se vrše preprosto, neprisiljeno in brez pravega programa le redko kaj čujemo. Zato moremo idejo trgovskega društva »Merkur«, da prireja družabne večere pod imenom »Jour fix«, kar najiskreneje pozdraviti. Prvi tak večer se je vršil v četrtek zvečer v restavraciji »Zvezda«. Udeležba je bila tako s strani gg. trgovcev in njihovih nameščencev, kakor tudi povabljenih obrtnikov zelo lepa. V prav lepem številu je bil zastopan tudi nežni spol, kar je dalo večeru tem prijetnejše lice. — Otvoril je večer Merkurjev predsednik g. dr. Fran Windischer, ki je izrazil svoje zadovoljstvo nad lepo udeležbo, pozdravil vse navzoče, osobito pa številne zastopnike obrtniških organizacij in stare borce za procvit našega gospodarstva g. dvornega svetnika dr. Marna in urednika »Trgovskega lista« g. dr. Plessa. Naglašal je, da društvo želi, da se članstvo spoznava, goji med seboj čim ožje stike ter stopi v čim ožje stike tudi z drugim važnim činiteljem našega gospodartva, to je z obrtništvom. G. predsednik je nato predstavil udeležencem društveni pevski zbor ter izrazil svoje obžalovanje, da je stari pevec-kralj g. Ignacij Novak, dolgoletni načelnik pevskega zbora, vsled prezaposlenosti svoje mesto odložil. Pozdravil je nato novega pevca-kralja, novega načelnika pevskega zbora g. Frana Melicerja in novega pevovodjo g. Premelča. Večer je pridno izpopolnjeval pevski zbor, ki je zapel več prav mičnih pesmic. »Večni mornar«, ki ga je zapel pevovodja g. Premelč, je bil predvajan nad vsako pričakovanje. Proti koncu se je imenom navzočih obrtnikov zahvalil predsednik Obrtniškega društva g. Rebek za ljubeznjivi sprejem in izjavil, da bodo obrtniki večer obdržali v najlepšem spominu in drugič prišli še v večjem številu. Vabil je zajedno, da se tudi trgovstvo obrtniških prireditev udeležuje v čim večjem številu, ker je s tem dan temelj vzajemnemu delu.

u— Predavanja v društvu »Pravniku«. Prihodnji teden prične društvo »Pravnik« zopet z rednimi predavanji, na katera vabi članstvo, akademično mladino in vse, ki jih zanimajo pravni problemi. Vrsto predavanj otvori dr. Milan Škerlj: »O najnovejši redakciji načrta za edinstven trgovski zakonik«. Predavanje se bo vršilo v sredo, dne 24. novembra 1926 ob 18. uri popoldne v sodni palači, dvorana št. 79.

u— Vič. Danes v nedeljo, ob 20. uri gostujejo v Sokolskem domu na Viču Šentjakobčani s Cankarjevo petdejansko dramo »Hlapci«. Upamo, da bo občinstvo tudi to pot napolnilo dvorano ter s tem ponovno dokazalo simpatije do naših vrlih Šentjakobčanov.

u— Predprodaja vstopnic za dr. Čerinov simfonični koncert se vrši tudi danes od 10. do 12. dop. v Matični knjigarni na Kongresnem trgu. 3004

Pride! Pride! Pride!

„Beg na trojke“

Največji, najlepši in najmogočnejši ruski velefilm vseh časov.

V glavni vlogi:

Vladimir Gajdarow

ELITNI KINO MATICA

u— **Pevski zbor Sokolov.** Pevska vaja je v ponedljek, 22. t. m., ob 18.30, ker je ta dan ob 20. uri simfonični koncert vojaške godbe. Prosim za točno in polnoštevilno udeležbo pri vaji. — Pevovodja.

u— **Pevci in pevke »Ljublj. Zvona«** V pondeljek zvečer ob sedmih važna skupna pevska vaja. Vse in vsi. — Pevovodja.

u— **Promenadni koncert muzike Dravske div. oblasti** bo danes ob 11. dop v »Zvezdi« (pri ugodnem vremenu) Spored: 1.) Rendla: »Iz Beograda i okolice«. 2.) Massenet: Uvertura k operi »Kralj iz Lahore«. 3.) Čajkovski: »Evgenij Onjegin«. 4.) Delibes: Intermezzo iz »Naila«. 5.) Pahor: »Slovenski svet«.

Zborovanje SDS na Viču

se bo vršilo danes, v nedeljo ob 9.30 dop. v Sokolskem domu.

Poročata nar. poslanec dr. LJUDEVIT PIVKO in bivši minister dr. AL. KRAMER.

Krajevna organizacija SDS na Viču.

u— **Akademikom — abstinentom!** Vabimo na prvi redni sestanek akademskega društva »Treznost«, ki bo dne 23. t. m. ob 15. v sobi št. 77. ljubljanske univerze s sledečim dnevnim redom: 1.) Vpliv alkohola na doraščajočo mladino, predava br. dr. Mikič, razprava o bodočem delu ter sprejem novih članov in razno. — Na sestanek vabimo vse dosedanje člane-akademike »Treznosti« ter vse akademike, naklonjene našemu gibanju. — Pripravljalni odbor akad. društva »Treznost«.

u— **Pri dijaški predstavi** 6. t. m. se je našel v garderobi parter desno damski dežnik. Dobi se pri vratarju v drami.

u— **Izgubila se je** kuverta z 200 Din vsebine in sicer na poti od Cerkvene ulice št. 21. do Cankarjevega nabrežja. Ker je denar izgubil reven delavec, prosimo poštenega najditelja, naj istega izroči v uredništvu »Slov. Naroda«.

Lovec in Miklavž

ter turisti, športniki in smučarji bi si bili brezdvoma kar najboljši prijatelji, ako bi jih Miklavž obdaril s pristnimi Brajerjevimi gojzerci. Naroči jih lahko na Bregu, štev. 1.

u— **Aleksandrov večer** priredi Društvo Skrb za mladino v Ljubljani dne 11. decembra v prenovljeni dvorani Mestnega doma. Društvo ima v Aleksandrovem kupljeno lepo stavbišče, da na njem čimprej zgradi prepotreben dom za revno in bolehno deco. Čisti dohodek tega večera je namenjen fondu zgradbe za revno in bolehno deco. Na tem večeru se bo točilo pristno Aleksandrovsko črno in pečeno vino. Vse Aleksandrovce, ki vsako leto obiščejo to letovišče, ter prijatelje mladine, opozarjamo že danes na to izredno prireditev. 1484

u— **Najnovejši izum.** V drogeriji »Sanitas« se dobiva neprekosljivo angleško sredstvo za čiščenje in poliranje pohištva usnjenih in steklenih predmetov nazvan »Furmoto«. Preskrbite si ga nemudoma in Vaše staro pohištvo bo kakor novo. 1486

u— **Miklavž** sprejema naročila za obiske po gostilnah in privatnih stanovanjih. Dopise na upravo pod »Avto-Miklaž«. 1483

u— **Opozarjamo** na oglas »Otvoritev delikatese tvrdke Janc« v Židovski ulici št. 1. poleg drogerije Kanc. 1487

u— **Popravila orožja** in montiranje daljnogledov Vam napravi najceneje, in najvestneje puškar F. K. KAISER, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. 256

Moderni damski plašči

na fineiši velour Din 550·— do 750·—
modno s kno Din 350·— do 480·—

F. & I. Goričar, Ljubljana
Sv. Petra cesta 29
Oglejte si razstavo v izložbi 12067a

KONEC VSEM KREDAM!!!
Vsak rabi odslej samo
»S O L I T A I R E«,
ker je uporaben **za usnjene čevlje vseh barv in vrst.** — Daje sijajen blesk, **ne maže nogavice in obleke.** Zahtevajte ga povsod!

Miklavževa darila 12068a

v veliki izberi manufakturnega in modnega blaga po jako nizki reklamni ceni dobite pri
Oblačilnici za Slovenijo v Ljubljani.

Ponos gospodinje

je lepo jedilno orodje znamke BERNDORF. Dobi se posamezno in v kasetah pri

F. Cuden, Prešernova ul. 1

OBLEKE
astnega izdelka Vam nudi 67
NAJCENEJE
Jos. Rojina, Ljubljana, Aleksandrova 3.

Iz Maribora

a— **Predavanje primarija dr. Černiča o moderni kirurgiji.** V petek zvečer je g. dr. Černič nadaljeval svoje predavanje o kirurgiji v moderni dobi ter je pokazal njen velikanski razvoj v razdobju od leta 1847, ko se je izvršila prva operacija pri etrovi omami, do najnovejših časov, ko slavi kirurgija pri uporabi razkuževalnih sredstev, primernega načina omame, Röntgena in najrazličnejših aparatov svoje triumfe in izvršuje operacije na vseh delih človeškega telesa, brez vseh bolečin. Na preparatih in fotografijah mariborske javne bolnice, kjer deluje že od poletja 1919, je g. predavatelj pokazal svoje srečno uspele operacije zlasti na slepiču, golši, želodcu, žolčnem mehurju, ledvicah, črevesih, maternici itd. Dobro uspelo poljudno predavanje je privabilo številne posetnike iz vseh slojev mariborskega prebivalstva ki je ponovno imelo priliko spoznati razvoj domače bolnice po prevratu, ko je postalo vsako iskanje zdravniške pomoči v inozemstvu popolnoma nepotrebno.

a— **O spolnih boleznih** bo zopet predaval v Ljudski univerzi v pondeljek 22. novembra ob 20. uri primarij dr. Hugo Robič, ki je že znan kot eden najboljših strokovnjakov na tem polju v Jugoslaviji. Primarij dr. Robič nam bo poljudno naslikal tudi potek spolnih bolezni v zgodovini, ki jih je že prav dobro poznala. V drugem delu svojih izvajanj pa nam bo predavatelj naslikal stanje spolnih bolezni v današnji dobi. Predavanje bo torej zanimivo za vsakega inteligenta, pa tudi za najširše kroge.

a— **Iz političnega življenja.** Včerajšnja vest o skorajšnjih volitvah v oblastne skupščine je takoj oživila politično gibanje. Socijalisti so sklicali že za ta teden 5 javnih shodov po raznih delih mesta. zaupniki po deželi so dobili naročilo, da takoj izvolijo volilne odbore za oblastne volitve, v kratkem pa bodo sklicali tudi srezke konference.

a— **Stattenberška knjižnica.** Tozadevna notica v št. 258 »Jutra«, da so knjige bile razprodane že trgovcem, ne odgovarja resnici. Knjižnico, kolikor jo je bilo v gradu, je kupila Prva hrv. štedionica ter je del knjig velikodušno poklonila »Študijski knjižnici« v Mariboru.

a— **»Halda«!** Švedsko železo in švedsko jeklo imata svetovni sloves. Švedski pisalni stroj »Halda« je izgotovljen iz najboljšega švedskega materijala Samoprodaja Ant. Rud. Legat & Co., Maribor. Slovenska ulica št. 7, telefon 100. 1048

a— **S policije.** V noči od petka na soboto so bile izvršene 4 aretacije, vloženih je bilo 10 prijav. — Ivana G je bila aretirana radi potepuštva in vlačugarstva.

Trgovina F. MERSOL nasl.
se nahaja seda **Wolfova ulica 5.**

Priporoča veliko zalogo rokavic, nogavic za dame gospode in otroke Čipke, vezenine, naramnice svilene trakove, ženska ročna dela, volna, svila bomba Predtiskarija. **Ustanovljeno 1887**

Iz Celja

e— **Iz celjskega gozdnega gospodarstva.** V smislu pogozdovalnega načrta mestne občine celjske, ki ga je izdelal pred dvema letoma gozdarski referent srezkega poglavarstva celjskega. mora celjska mestna občina posekati od l. 1923. do 1932. gotovo količino starega, že popolnoma doraslega bukovega gozda ter goljavo takoj zopet pogozditi z iglastim drevjem. V poštev prihaja po tem načrtu v goznem oddelku št. 12 v bližini Celjske koče 12 ha že nad 120 let stare bukovine, od katere se mora posekati izza l. 1923 letno 1.25 ha ter se mora nadomestiti v črnim gozdom. V plenarni seji celjskega občinskega sveta je bil tozadevni predlog mestnega gozdarja sicer odobren, pač pa se je sklenilo, naj še posebna komisija, obstoječa iz gozdnega referenta in članov finančnega ter gospodarskega odseka ugotovi na licu mesta, ali je mestna občina, ako se poseka navedeni kompleks, za dolgo dobo let preskrbljena s potrebnim kurivom. Komisija je prišla do zaključka, da je sečnja starega že popolnoma doraslega bukovega gozda nujno potrebna in da je mestna občina vkljub temu, da se ta bukov les proda na panju, preskrbljena z drvmi za lastno upravo še za več desetletij. Dobivala bo pa svoje kurivo za urade iz podjetja veliko bližje in ceneje. Bukov les v bližini Tovsta se bo pa prodal po javnem razpisu.

e— **Dijaška akademija.** Napredna dijaška organizacija »Sloga« priredi 27. t. m. ob pol 9. zv. v Narodnem domu v proslavo praznika ujedinjenja dijaško akademijo, na kateri bodo sodelovali napredni dijaki iz vse Slovenije. Na akademiji nastopi poleg »Sloge« tudi »Preporod« iz Ljubljane.

e— **Celjsko poverjeništvo Vodnikove družbe** ponovno prosi svoje člane, da zaradi reda nemudoma vzdignejo knjige za l. 1926. Hkrati naj stari člani položijo članarino za l. 1927 v ptujsko-prometni pisarni (poslopje Prve hrv. štedionice). Tudi one, ki še le hočejo na novo pristopiti opozarjamo, da čim preje poravnajo članarino. Prijavljenih je doslej v Celju za l. 1927 že nad 300 članov. Celjsko poverjeništvo dobi prihodnje dni še nekaj knjig za leto 1926, ki jih bo pa razdelilo samo med one nove člane, ki bodo hkrati poravnali članarino za l. 1927.

Iz Trbovelj

t— *Kritika trboveljskih gerentov.* Ob priliki prevzema občine po novoizvoljenem županu se je pričelo posebno med levičarji gibanje, da bi se pregledalo poslovanje cele vrste gerentov in bi se dala delavsvu prilika, da se izreče o njihovem gospodarstvu. To gibanje temelji očitno na docela napačnih informacijah, ker je vendar znano vsakemu količkaj podučenemu davkoplačevalcu, da obstoje v tem oziru natančni zapisniki na podlagi dolgotrajne revizije po posebnem strokovnjaku in da so bili vsi končni računi predloženi velikemu županstvu v Ljubljani, ki ni imelo prilike spotikati se nad njimi. O nekorektnostih ne more biti nobenega govora in je zato najbolje, da se preneha z akcijo v tej smeri, ker bo drugače sledila velika blamaža za ..., ki se vtikajo v stvari, katero se njih ne tičejo.

Program kina „SOKOL“. Trbovlje
dne 20. in 21. novembra 1926

MESTO GROZOTE
drama v 8 dejanjih.

Reklamne omarice v Trbovljah in na Vodah pred **kino Sokol Trbovlje.**

t— *Pritožbe na obrtno društvo.* Na obrtno društvo je prišlo že mnogo pritožb od strani starišev radi učencev, ki so predolgo zaposleni v delavnicah. Osobito je to slučaj pri nekaterih šiviljah, ki delajo samo z vajenkami pozno v noč ter celo ob nedeljah, pomočnice pa imajo samo vpisane pri zadrugi, v resnici so pa pomočnice brezposelne in doma fušajo. Treba bo tu kontrole po inspekciji dela.

t— *Novo mesarijo na Tereziji* bo otvoril g. Podlogar.

t— *Za radijo vlada v Hrastniku* vedno večje zanimanje. Dosedaj so si ga nabavili gg. Abel, ravnatelj steklarne, Bonton, gostilničar in Miloš Roš, učitelj.

t— *Tiskerski škrat* nam je v včerajšnji številki »Jutra« napravil iz nove mlekarne, ki bo otvorjena na Vodah, lekarno, kar s tem popravljamo.

t— *Ustanavljanje novih društev.* V drugi polovici letošnjega leta so bila ustanovljena sledeča društva: v Hrastniku »Edinost«, izobraževalno društvo napredne mladine, predsednik Slavko Dolanc, tajnik Edi Tršek, katerega namen je organizirati jugoslovensko mladino, vzgajati jo kulturno in politično; v Trbovljah »Krekova mladina«, predsednik Ivo Seme, tajnik Adolf Zajc. Obenem je ustanovljena »Krekova mladina« tudi v Hrastniku, vendar je njen odbor še neznan. V Hrastniku je bila dalje ustanovljena »Jugoslovenska » strokovna zveza rudarjev« in »Obrtna zveza«, katere predsednik je Jakob Draksler, tajnik Janko Arnšek. Kakor je videti, so klerikalci zelo aktivni v snovanju društev, kajti zadnja štiri društva so v njihovih rokah.

Avstralski čudež!
»F U R M O T O«.
Čistite in polirajte svoje pohištvo, avtomobile, usnjene in steklene predmete samo s »FURMOTO«, in trajno boste hvaležni njegovemu izumitelju. 12064

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod ... 29 novembra 1926 Višina barometra 308.

Kraj	Čas opazovanja	Barom.	Temper.	Rel. vlaga v %	Smer vetra in brzina v m	Oblačnost 0—10	Vrsta padavine ob opazovanju	Padavine v mm
Ljubljana (dvorec)	7	7 ·3	11 0	77	NW 1.5	10	dež	21.0
	8.	751 4	10 ·	77	E 0.5	9		
	14.	7 47	12·4	67	W 2	7		
	21	756·5	13 0	69	WNW 2	9		
Maribor . . .	8.	751·	10·	·1	SE 7	2		2.0
Zagreb . . .	8.	752 7	11·0	91	SSW 5	10	po dežju	0·4
Beograd . . .	8	754 0	17·0	55	S 7	8		
Sarajevo . . .	8	754·6	1 ·0	58	SSE 3	5		8.0
Skoplje . . .	8	7 94	15·0	70	E 3	7		
Dubrovnik . .	7	755 9	18·0	81	S 5	8	po dežju	10.0
Split	7	754·2	16 0	84	SW 4	10	morje zmerno	5.0
Praha	7	747·0	9·0	—	WSW 5	2		

Solnce vzhaja ob 7·04 zahaja ob 16·27 luna vzhaja ob 17·19 zahaja ob 7·37.

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 13 4 najnižja 9 8 C.

Povprečni barometer je danes v Ljubljani višji za 5·0 mm kot včeraj.

Teden je pričel v ugodni vremenski situaciji; nad evropskim vzhodom je ležal visok zračni pritisk, ki je obsegal še centralno in del južne Evrope. Depresija je bila omejena na Atlantski ocean in dežele, ležeče ob njem.

Toda depresija se je pokazala močnejšo. Pričela je prodirati proti severovzhodu, čez severno Skandinavijo in najsevernejšo Rusijo, visoki zračni tlak pa se je moral umakniti na jugovzhod. Zato je večino Evrope preplavil vlažni, a topli oceanski zrak in tudi nad skrajnim severom je znova zavladala zelo visoka temperatura. Hkrati so v severozapadni in sev. Evropi padle obilne množine dežja, ponekod snega.

Mi smo ostali v prvi polovici tedna pod gospostvom visokega zračnega tlaka. V drugi polovici pa se je vpliv nove velike depresije, ki se je pojavila v bližini Anglije, raztegnila do nas in dobili smo slabše vreme. Večino našega kontinenta preplavlja zopet topla južnozapadna zračna struja. Vsa Evropa ima za november izdatno pretoplo vreme, tako zapad in jug kakor tudi vzhod in sever in sprememba se nam, kakor je podoba, še vedno ne obeta.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Sedanje milo vreme bo mogoče še trajalo. Sveži južni vetrovi; oblačenje z dežjem ni izključeno.

Tržaška vremenska napoved za nedeljo: Mirni južni vetrovi, nebo spremenljivo, nato oblačno, temperatura od 13 do 17 stopinj, morje razburkano.

Sport

Hazena Maribor : Ljubljana

Popoldne ob 15.30 se odigra na prostoru Ilirije reprezentančna medmestna tekma Maribor : Ljubljana. Tekma se vrši ob vsakem vremenu. Občinstvu je na razpolago pokrita tribuna, tako da lahko prisostvuje tekmi nemoteno tudi v slučaju dežja.

Podsavez je upošteval možnost slabega vremena in je določil za tribunske sedeže primerno nizke cene, tako bo poset te vele zanimive tekme vsakomur omogočen.

V sportnem oziru bomo imeli priliko videti eno najlepših in najinteresantnejših tekm letošnje sezone. Borba, ki se bo bila med obema družinama bo skrajno napeta, ker bosta obe družini storili vse, da izideta iz tega važnega boja zmagoslavno. Posebno važna je ta tekma za Ljubljano, ki bo imela danes priliko revanžirati se za poraz, ki ga je doživela ob prvem srečanju z Mariborom v Mariboru, kjer je morala poražena s 5 : 3 oditi z igrišča. Tehnični referent je poveril Ilirijo, da zastopa Ljubljano. Družina bo ojačena z Atenašico Šapljo B. Mislimo, da je ta postava edina zmožna, da z uspehom nastopi proti izredno močni družini ISSK Maribora, ki bo kompletna nastopila za Maribor. Delati prognoze v naprej in ugibati, kdo bo izšel kot zmagovalec, bi bilo pač preuranjeno. Obe družini sta v izvrstni formi, kar sta nam dokazali povodom svojih zadnjih nastopov. Zmagala bo družina, ki bo požrtvovalnejša, odločnejša in ki bo pokazala večjo rutino in boljšo tehniko. Tekmo bo vodil g. Dobrlet.

V predigri nastopi izvrstno rezervno nogometno moštvo Ilirije proti mladi toda zelo agilni Svobodi iz Trbovelj. Predigra prične ob 14. uri.

Službene objave LLAP

Stavljajo se na znanje vsem klubom, članom LLAP sledeči sklepi redne glavne skupščine JLAS v Zemunu z dne 4. in 5. septembra 1926.

1. Glavna skupščina soglaša s sklepom Mesavoda (Medsaveznega odbora za olimpijado v Brüxellesu), da se od vsakega atleta pobira pod imenom »Božičnica« pristojbina od 5 Din.

2. Službena glasila ostanejo tudi v nadalje »Jutarnji list« v Zagrebu, v Beogradu pa »Politika« ali »Vreme«.

3. Po standard sporedu se vrši l. 1927 moško državno prvenstvo v Zagrebu, žensko v Beogradu. Spremeni se na predlog VLAP sklep zadnje redne gl. skupščine v pogledu standard sporeda moškega in ženskega prvenstva v toliko, da bodo ta prvenstva tako razdeljena, da bo eno v enem koledarskem letu bližje Beogradu, drugo pa v Zagrebu in sicer sledeče: l. 1927 moško prvenstvo v Zagrebu, žensko v Beogradu, l. 1928. moško v Velikem Bečkereku, žensko v Ljubljani, l. 1929. moško v Ljubljani, žensko v Vel. Bečkereku, l. 1930. moško v Beogradu žensko v Zagrebu.

Standard program se spremeni v toliko, da se iz istega črta hoja, ker je ta disciplina ukinjena v olimpijskem programu, vstavi pa se disciplina švedska stafeta. — Vsled tega se sklene, da se eno finale na kratke proge vrši na prvi dan in se v sporedu menja točka met krogle z ono met kladiva.

4. Načelno se sklene priporočati vsem podsavezom, da vprašanje zdravniškega pregleda v svojem področju izvedejo čim boljše.

5. V pogledu pomladka do 18. leta sklene se sledeče: a) Pomladek do 18. leta sme tekmovati v disciplinah tekov samo na progah do 1500 m, izvzemši teka na 400 in 800 m b) Izjemno se dovoljuje istemu tekmovanje v crosscountryju do 3000 m. c) Dovoljujejo se juniorjem do 18. leta mesto tekov na 400 in 800 m teki na 300 in 600 m d) Priporoča se podsavezom, da priredijo vsako leto en do dva troboja za pomladek, ki naj bodo sestavljeni iz po ene discipline tekov, skokov in metov.

6. Sklep, da dame ne smejo tekmovati na progah nad 200 m, ostane v veljavi.

7. Program ženskega prvenstva se ima sestaviti na temelju obstoječih ženskih internacijonalnih običajev. Tehn. referent.

Objave JZSS.

(Iz seje upr. odbora 15. XI. 1926.)

Pravilnik za vozne olajšave očividno še ne bo kmalu uveljavljen. Zato bo Savez skušal preskrbeti že za prve smuške izlete polovično ugodnost, in sicer za enkrat za Kranjsko goro. — V pravilniku se bo skušalo doseči znižanje števila oseb od 10 na 5 in se bo zaprosilo Savez planinara za enako, odn. skupno akcijo. — Skakalnica v Sp. Šiški se odda v izpopolnjenje in upravljanje SK Iliriji v Ljubljani, ki se mora tekom 10 dni oficijelno izjaviti. Skakalnica bo dostopna proti primerni pristopnini vsem smučarjem, Savezu za njegove prireditve pa proti običajni minimalni odškodnini za sportne prostore. Ilirija mora obnoviti dogovore z lastniki posestev, kjer leži skakalnica. — Skakalnica v Mojstrani se pripravlja z vso naglico. V Mojstrani se je vršil sestanek domačinov, ki so pripravljeni sodelovati pri gradnji skakalnice ter vodi g. inž. Janša vso akcijo. Savez odpošlje v nedeljo, 21. t. m. svoje strokovnjake v Mojstrano radi določitve podrobnosti in pregleda načrtov in stroškov. Savez bo zastopal g. Pelan. — Kranjska gora je tudi prijavila načrt za izgradnjo skakalnice, vsled česar odide Savezna komisija v soboto v Kranjsko goro, v nedeljo pa v Mojstrano. — Za našo udeležbo na vojaških tekmah o priliki prihodnje olimpijade se je ugotovila potreba po razčiščenju vprašanja, kdo se smatra kot vojak tekmovalec z ozirom na prakticiranje zadnjih let. Po sprejetju tega pojasnila s strani Švicarskega smuškega saveza se bodo stavili podrobni predlogi ministrstvu vojne. — Zbor nastavnikov je določil v poštev prihajajoče vojaške tekmovalce za izbirna tekmovanja. — Italijanski smuški savez vabi na udeležbo na letošnjo mednarodno smuško tekmo, ki je s strani federacije proglašena kot oficijelna tekma. Vrši se v Cortini d' Ampezzo od 3. do 6. februarja. Savez stavlja na razpolago 5 prostih mest za goste. Savez sklene, da se udeleži tudi naša ekipa teh tekmovanj. Število in delegate se določi kasneje. — Z ozirom na te mednarodne smuške tekme je potrebna preložitev termina državnega smuškega prvenstva od 2. februarja na 23. januarja. — Določi se prvenstvo Slovenije v smučanju na 13. februarja. Tekmovalo se bo v kombiniranem tekmovanju, to je na 18 km in v skokih, klasificiralo se bo pa tudi vsako tekmovanje posebej. Verjetno je, da bomo imeli letos vsaj eno skakalnico uporabno. — Za začetnike izda savez v prihodnjih dneh navodila, kako se naj ravnajo pri nakupu smuških potrebščin ter bo objavil ta navodila v vseh listih. — Za reševanje nujnih poslov se izbere eksekutiva, v katero se določijo: predsednik, podpredsednik, oba tajnika, blagajnik, polk. Nedeljković in dotični referent. — Savez stavi vojnemu ministrstvu predlog za izdelanje Pravila za smuške tečaje, katere pripravi savez skupno z vojaškim delegatom v manuskriptu. — Prihodnja seja je 2. decembra. Tajnik II.

ASK Primorje. Pozivam celokupno članstvo, da se udeleži pogreba člana gospoda Alojzija Slamiča. Pogreb se vrši v pondeljek ob 14. uri iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu. — Podpredsednik.

Današnje nogometne tekme na igrišču Ilirije. — Včeraj objavljeni razpored prireditev na prostoru Ilirije se izpremeni v toliko, da se vrši ob 10.30 dopoldne tekma Jadran : Reka, popoldne ob 14. uri pa tekma Ilirija rez. : Svoboda (Trbovlje). Glavna prireditev, medmestna hazenska tekma Ljubljana : Maribor se prične ob 15.30. Obe današnji nogometni tekmi bosta prinesli zanimiv sport. Dopoldne se srečata v Jadranu in Reki dva prilično enako močna protivnika, ki pa gojita različen nogomet. Jadran igra hitro, enostavno in pretežno z dolgimi pasi, Reka nagiba k igri kratkih pasov po tleh, kakor jo tipično goji n. pr. Hermes. Trboveljska Svoboda, ki igra popoldne z znano izvrstno rezervo Ilirije, stoji pred razmeroma zelo težko nalogo. V tekmah na domačih tleh je dosegla Svoboda več jako dobrih rezultatov, po dosedanjih opisih razpolaga z dobrimi igrači in v splošnem požrtvovalnim in ambicijoznim moštvom.

Elan (Novo mesto) : Panonija. V Novem mestu gostuje danes ljubljanska Panonija. Domači SK Elan, ki se nahaja sedaj v dobri formi, zadene v njej na jako odpornega, kombinacijski nogomet goječega nasprotnika, proti kateremu mu ne bo lahko doseči pozitiven rezultat. Tekma se vrši ob 14. uri na igrišču ob Krki.

ASK Primorje : ŽSK Hermes. Danes v nedeljo odigrata navedena kluba prijateljsko tekmo. Nastopi med navedenima kluboma so bili vedno napeti ter je pričakovati tudi danes lepe tekme. Tekma se odigra na igrišču ASK Primorje ter prične ob 14. uri.

ASK Primorje (Nogom. sekcija). Odhod rezerve v Trbovlje danes ob 11.40 z glavnega kolodvora. Vsakdo naj prinese seboj opremo. Za tekmo z ŽSK Hermesom so določeni sledeči igralci: Erman I. in II., Slamič, Pečnik, Jančigaj, Pišek, Zemljak, Vindiš, Čamernik, Poduje, Čebohin, Uršič, Glavič. Vsakdo navedenih naj prinese celokupno opremo seboj. — Načelnik.

ASK Primorje rez. : SK Trbovlje. Danes nastopi v Trbovljah proti tamošnjemu klubu izborna rezerva ASK Primorje. SK Trbovlje se je v zadnjem času dovoljno povzpel ter bo skušal tudi v tej tekmi doseči ugoden rezultat.

ASK Primorje v Murski Soboti. Danes se vrši v Murski Soboti prijateljska tekma med hazena družinama S. K. Mure in ASK Primorja. Srečanje teh dveh družin vzbuja v Murski Soboti veliko pozornost in ugibanje, kajti družini si stopita nasproti kot nepoznana nasprotnika in je izid tekme radi tega povsem nejasen. Tekma se vrši popoldne.

TKD Atena (hazena). Pozivajo se sledeče igralke, da so danes dopoldne ob 10.30 na našem igrišču v svrho tekme s SK Ilirijo: Černe Olga, Svetina Ančka, Schiffrer Tita i. Du . Šaplja Ina, Jančigaj Vika, Dobrlet Niki, rez. Godler Bina in Klimanek Berti. Prinesti je s seboj modra krila in bel. bluze. Proti onim, katere bi neupravičeno izostale, se bo najstrožje postopalo. Z nedeljsko tekmo se zaključi letošnja sezona, zato odpadejo od prihodnjega tedna treningi na prostem. Vršili se pa bodo treningi v zaprtem prostoru. Čas in kraj se objavita pozneje. — Načelnica.

Kolesarsko in motociklistično društvo »Sava« v Ljubljani naznanja tužno vest, da je njen podpredsednik g. Alojzij Slamič, danes 20. t. m. nenadoma preminul. Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v pondeljek dne 22. novembra ob 3. popoldne iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu na pokopališče k Sv. Križu. Gospode člane se vljudno naproša, da se pogreba v obilni meri udeleže. — Odbor.

Včerajšnji nogomet na Dunaju. Edina prvenstvena tekma med Avstrijo (bivši Amateurji) in Admiro je prinesla presenečenje. Avstrija je morala namesto s Tandlerjem in Hierländerjem, ki sta odpotovala v Ameriko nastopiti z rezervami, ki pa so se dobro obnesle. Avstrija je zmagala zasluženo s 4 : 0 (1 : 0).

Višek prvenstvene sezone v Beogradu. Danes se vrši v Beogradu nogometni »derby«, in sicer med Jugoslavijo in BSK. Ta tekma bo tudi odločila, kdo bo jesenski prvak. Zadnje in predzadnje mesto sta definitivno zasedli Šumadija in Slavija. Za tretje mesto se bo vodila borba med Jedinstvom in Sokolom. Tekmo za prvo mesto bo sodil ali g. Veljković ali pa gospod Jokšić.

SK Red Star (Celje) : SK Svoboda (Maribor). V nedeljo, dne 21. t. m. se bo vršila ob 14. na celjski Glaziji prijateljska nogometna tekma med SK Red Star Celje in SK Svoboda Maribor. Kluba obetata vsem sportnikom jako zanimivo igro.

Pri nabavi novih poslovnih knjig
Vam postrežemo s prvovrstnimi izdelki, kakor tudi
z brezplačnim proračunom

A. Janežič, Ljubljana
Florjanska ul. 14,
knjigoveznica in črtalnica poslovnih knjig.

Iz življenja in sveta

Giuseppe Garibaldi

Čeprav je Ricciotti Garibaldi z umazanim izdajstvom onečastil staroslavno ime Garibaldijev, bo ostal spomin na Giuseppa Garibaldija, velikega borca za svobodo, še vedno lep in svetal.

Stodvajset let bo, kar se je rodil viliki Garibaldi. Bog zna, da-li se mu je v mladih letih kdaj pojavila vizija bodočnosti, ko bo zgodovina in pripovedka postavljala njegovo ime v isto vrsto z d' Artagnanom, Valjemom Tellom, Bolivarom in drugimi pravljično-historičnimi junaki romantičnega srednjega veka? ..

Garibaldi je imel dvajset let in je služil v trgovski mornarici, na veliki genovski jadrnici, ki je opravljala redno službo med Genovo in južnimi ameriškimi državami. Bil je drugi poročnik in že takrat je mnogo raje razmišljal o svobodi narodov kakor o pomorskih zadevah.

Nekega dne, ko je ladja baš pristala v savonskem pristanišču, je obiskal njegovega kapetana poznani industrijec porcelanastih izdelkov, po imenu Galliani.

»Privedel sem vam,« je dejal patronu, »svojega mladega nečaka. Njegovi starši bi hoteli, da ga na svojih velikih potovanjih izurite v spretnega mornarčka. Njegova dva brata sta že služila takisto na vaši ladji. Evo fantička, dvanajst let mu bo.«

Ukažčlini mornarček je bil majhen droben dečko živahnih črnih oči.

»Kako ti je ime?« ga je vprašal kapetan, ki se mu je fant že na prvi pogled prikupil.

»Joseph Gambetta.«

»Dobro je, vzamem te na ladjo za mornarčka.«

Tedanji mornarček je bil oče Léona Gambette, vojnega ministra v revolucijski francoski vladi »narodne obrambe« nesrečnega leta 1870...

Čudna so pota usode...

Na isti ladji se je tudi nahajal mlad kaplan aristokratske krvi, ki ga je Vatikan poslal kot adlatusa mgr. Mazziju, apostolskemu delegatu Svete stolice v Chile.

Abbé se je imenoval Mastai, poznejši papež Pij IX.

*

Ko se je Garibaldi vrnil iz Južne Amerike, kjer je položil temelje ustavam južnoameriških držav, so se njegovi prijatelji čudili, da je sprva s toliko gorečnostjo podpiral papeža Pija IX. Saj je bilo vendar naravno; na dolgi vožnji je mnogo občeval s tedanjim kaplanom Mastaijem, spoznal njegove ideje in nazore... in se i sam ogrel zanje... Skupno sovraštvo do Avstrije ju je družilo, in iz tega sovraštva je vzklila ona velika misel, ki je vodila Giuseppa na pot osvoboditve domovine in njenega ujedinjenja!

Da se je potopila ladja, ki je vozila Garibaldija, bodočega papeža Pija IX. in očeta Léona Gambette — bogzna, kaka bi bila zgodovina devetnajstega in našega veka!

Moderna slika

Spričo omotično visokih cen, ki so jih na zadnjih dražbah v Parizu dosegle nekatere ultramoderne slike, je neki pariški list priobčil sledečo zgodbico, ki se je v resnici pripetila.

Neka Španka se je mudila v Franciji ter se je dala portretiti nekemu surrealističnemu slikarju. Na povratku domov je seveda vzela sliko seboj. Toda na meji so ji povedali, da ni dovoljeno umetnine izvažati, razen kakopak, če plača primerno visoko carino.

Španka se je razburila ter protestirala proti temu, da ne bi smela vzeti lastnega portreta seboj.

Tedaj šele je carinik natančneje pogledal sliko. Obračal jo je na vse strani, primerjal jo s potnico, slednjič pa se je obrnil h Španki ter ji je dejal v službeno-resnem tonu:

»Prevara carinskih organov je kaznjiva. To ni nikak portret! Plačali boste kazen, ker ste pod goljufivo pretvezo hoteli iztihotapiti pristen umetniški proizvod, sliko pa vam moram zapleniti v korist države.«

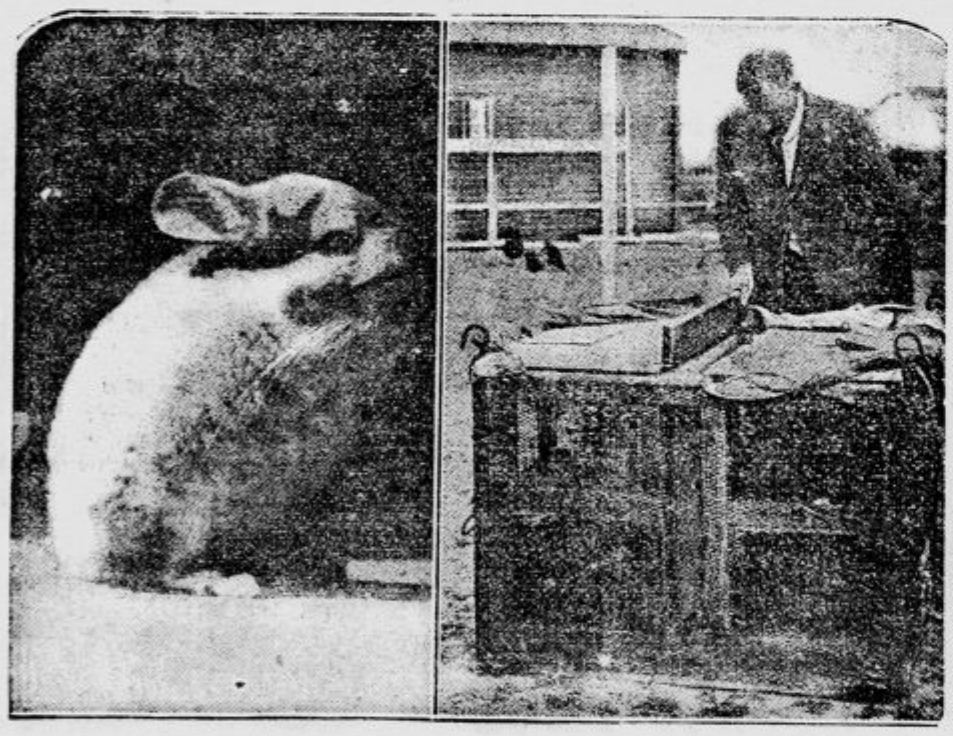

Činčila, mala glodavka iz Čila
v Južni Ameriki, od koder uvažajo njene kožuščke v Evropo, kjer izdelujejo iz njih najdragocenejše damske kožuhe.

Sovjetske nravi

»Krasnaja gazeta« prinaša sledečo sceno izpred sodišča v Petrogradu:

»O! Saj sem vedela, da bo državljan Zvjegincev prerekal mojo tožbo za alimente!« govori suha črnolaska in pogleduje ironično na mladega inženjerja, ki si dela sapo s čepico. »Ojoj Bog! Saj je to čisto razumljivo. Oženjen je in se boji priznati grehe mladosti.«

»Niti najmanj!« hiti zatrjevat toženec. »Ne zanikam, da sem imel z vami razmerje, ko sem bil študent politehnike. Toda sklepati iz tega na moje očetovstvo je precej smelo. Saj bi bili lahko očetje vašega otroka tudi drugi študentje.«

»Na primer?«

»Na primer: Andrejev, Hajdukevič, Stepanov... Saj so oni sedaj tudi inženjerji in nimajo manjši plače kot jaz.«

»Z Andrejevim sem živela v oktobru, z vami pa v decembru...«

»Motite se, Jelizaveta Ivanovna. Živeli ste ž njim in z menoj istočasno v marcu.«

»Laž. Vprašajmo Andrejeva.«

»Vprašajmo!«

»Najino razmerje se je začelo ali koncem marca ali začetkom aprila,« izjavi inž. Andrejev. »Ko pa sem zvedel, da me vara s Hajdukevičem, sem jo zapustil.«

»Laž! S Hajdukevičem je bilo samo enkrat.«

»Vprašajmo Hajdukeviča!« hladnokrvno izjavi toženec.

»Jelizaveta Ivanovna je živela istočasno z menoj in s Stepanjukom!« izpove Hajdukevič. »Živeli smo prav prijateljsko. Nekega nesrečnega dne pa priteče k meni Stepanjuk ves razburjen in ogorčeno vsklikne:

»Hajdukevič! Kakšen razvrat! Vara naju z Averinim!« In ločili smo se.«

»Da. Živel sem z Jelizaveto Ivanovno,« prizna Averin. »Ko pa sem zvedel, da ima razmerje z vso politehniko, sem prekinil ž njo znanje. Najbrž je otrokov oče Jegorov.«

Pa tudi Jegorov, ne da bi zanikal razmerja s tožiteljico, navaja drugega študenta.

»Največ se je nahajala v sobi Kalugina!« izjavi. »Kalugin je bil kot pilež nagnjen k stalnosti. In ničesar ni nemogočega, da je baš on oče otroku...«

»Zagotavljam vas, državljani sodniki, da sem bil tako zaverovan v svoje račune, da mi je Maravjov brez porabe uma in energije prevzel Jelizaveto Ivanovno.«

Nastopi premor. Bivši študentje hrume ob spominu na dijaške zgodbice.

»Pogum, Zvjagincev!« bodre toženca nekatere priče. »Baba se je sama zamotala glede očetovstva.«

Toda sodišče objavi sklep, da se razprava preloži in da se kot sotoženci pritegnejo tudi priče, med katerimi nastane zmeda in strah.

»Heureka!« zakliče eden. »Pozabili smo na Pankratjeva. Le-ta je živel ž njo ves semester!«

»Razen tega,« pristavi drugi, »pa dobiva še osebno doklado! Ura! Živio papa Pankratjev!«

Babična hvaležnost

Na »Titanicu«, ki se je potopil 14. aprila 1912 z 2358 potniki, se je na dan katastrofe nahajal tudi mornar John Janes. Bil je eden izmed redkih, ki se mu je posrečilo rešiti se strašne smrti. Rešil pa ni samo sebe, nego tudi malo dekletce, enoletno Phylis Ayrs, ki sta ji oče in mati poginila v vodi.

Nekaj tednov pozneje je Janes izročil rešenko njeni babici, ki je takrat živela v Londonu, in je od nje za svoje dejanje dobil plačilo v denarju.

Po končani vojni, ki se je je Janes udeležil v ameriški armadi, je ostal nekaj časa v Evropi. To priliko je porabil, da je obiskal mistres Ayrs. Babica je bila zelo vesela, da je po dolgem času zopet videla rešitelja svoje vnukinje, ter mu je ob slovesu izročila dar 900 funtov šterlingov.

Ta denar mu je prišel ravno prav, da se je lahko vrnil v Kanado, kar je že dolgo bila njegova želja. Te dni pa je dobil iz Londona sporočilo, da je mistres Ayrs umrla in mu je v oporoki zapustila en milijon funtov šterlingov (270 milijonov dinarjev). Vrhu tega ga je hvaležna babica izbrala za varuha svoje vnukinje Phylis, ki je baš dopolnila svoje petnajsto leto.

Pridna učenka

Švedska princezinja Astrid, ki se je pred kratkim poročila z belgijskim prestolonaslednikom, obvlada sicer prav dobro poleg materinščine angleščino, ne razume pa, vsaj v govoru, francoščine.

Ali odkar se je poročila, se je stvar spremenila. Belgijska kraljična se namreč vsak dan po tri ure uči francoščine. In ko so se vršili sprejemi na dvoru, so gostje z začudenjem opažali, da je princezinja na vse čestitke odgovarjala v francoščini. Le kadar govori z vojvodo Brabantskim, svojim soprogom se poslužuje še vedno angleščine...

Dramatičen boj z morskimi roparji

V ponedeljek popoldne se je pripetil v Kitajskem morju dogodek, ki nikakor ni osamljen, ker se v tistih vodah dogaja vedno kaj takega. Vendar zasluži po svojem obsegu in dramatičnih scenah, da se z njim nekoliko obširneje bavimo. Gre namreč za morske roparje, ki jih ob kitajski obali še vedno niso mogli iztrebiti. Skoraj ne mine mesec, da se ne bi tu in tam čulo, da so kitajski pirati napadli in izropali to ali ono ladjo. Zadnje čase se lotevajo celo večjih modernih parnikov, ki pridejo nanje navadno z zvijačo.

Tako se je zgodilo tudi v ponedeljek popoldne. V Amoyu ob Kitajski obali se je vkrcala skupina kakih 40 Kitajcev na angleški parnik »Suning«, ki je

Princ Leopold poljublja princezinjo Astrid,
ob prihodu v Anverso.

prihajala iz šanghaja in ki je že precej velika. Oblečeni so bili dostojno in se vedli mirno in vse prej kot sumljivo. Ko je plul parnik na višini Swatowa, so Kitajci nenadoma napadli častnike in zasedli poveljniški most in prostor s stroji. Na ladji je bilo kakih 80 potnikov tretjega razreda, večinoma Kitajci in samo dva Evropca sta se peljala v prvem razredu. To sta bila neka Rusinja in Anglež Lepsley. Pirati so takoj prisilili potnike, da so jim izročili svojo imovino, kakih tisoč funtov. Ko se je eden potnikov upiral, so ga roparji kratkomalo ustrelili. Tolovaji so potem preiskali ladjo, da bi se polastili dragocenosti, pa niso mogli dobiti ničesar. Iz jeze so vrgli štiri pomočnike ladijskega komisarja v morje, kjer so utonili ali pa so jih požrli morski psi, ki jih v tistih vodah kar mrgoli. Častniki so morali vršiti

Za Miklavža in Božič

nudi tvrdka DRAGO SCHWAB, Ljubljana, najrazličnejše potrebščine za male in velike otroke. Čepice, obleke, suknje, raglane kravate, nogavice, rokavice, perilo. Pošljite Miklavža!

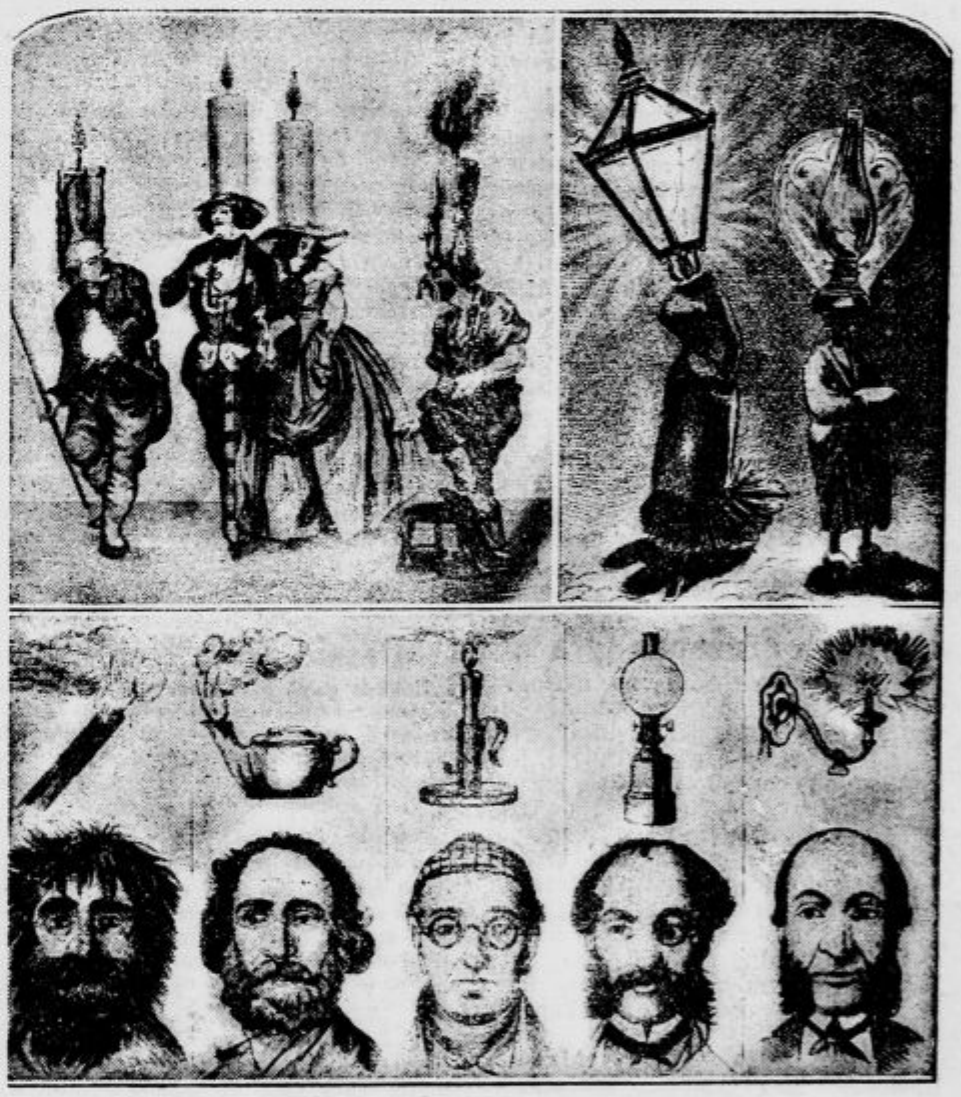

Razvoj razsvetljave v karikaturi
Zgoraj na levi: Zraga stearinove sveče nad voščenko in lojevko (po dunajski karikaturi 1835). — Na desni: Petrolejka in plinovka (avstrijska karikatura 1881). — *Spodaj: Razvoj* razsvetljave in odgovarjajoči razvoj človeške fizijognomije («Kikeriki», Dunaj).

Vladimir Levstik:

K poglavju o mlinskem kamnu

Ko je Gospod Jezus izrekel svoje pravične besede o pohujšanju, si je — kakor pri malone vseh ostalih naukih — težko da predstavljal, kaj utegne svet napraviti iz njih v dveh tisočletjih nerazumevanja, izkrivljanja in ponarejevanja. Kaj mislite, kaj bi storil in kako bi razdelil grajo, če bi se danes vrnil med nas? Ali bi obesil svoj mlinski kamen res samo ubogim nagcem in nagotam v življenju, v umetnosti in v leposlovju, za katerimi zdrevi zdaj tu, zdaj tam ves divji lov njegovih pregorečih slug? Ali ga ne bi rajši prisodil tistim, ki uganjajo pohujšanje na debelo in pridijo življenje pri koreninah, ne najnazadnje tudi onim, ki so človekove moralne pojme tako zmešali in tako otrovali njegov prirodni pogled na prirodne stvari, da kmalu ne bo več umel ne misliti, ne govoriti, ne gledati, ne poslušati, ne živeti, ne umreti brez greha? Ali ne bi morda rekel, da je za te krive proroke mlinski kamen veliko prelahak in da je zanje vsa skalna gmota Libanona jedva dovolj težka?

Zakaj mlinski kamen jih očividno ni ugnal. Drugače jih ne bi bilo toliko in tako neznosnih . . .

Nisem študiral ne teologije ne moralke in ne lastim si končnoveljavne sodbe o teh stvareh. Premišljam pa o njih veliko: toliko, da bi rad zapisal nekaj opazk na rob debate o morali in nemorali, o pohujšljivosti in nepohujšljivosti, ki se bo vlekla, kakor vse nepotrebne pravde, bržkone do konca sveta.

*

Kdor hoče, da bi ga ljudje razumeli, mora govoriti poljudno. Začnem tedaj pri kinu. Bolj poljuden skoraj že biti ne morem!

Z domotožjem se spominjam filmov predvojnih let. Ne samo zaradi viteških dram, v katerih so jih pobili na vsak meter po tri ali štiri (ta »mesarska klanja« so bila, vsaj za moj okus, v svoji smešnosti še veliko bolj učinkovita od komika Harolda Lloyda); tudi ne zaradi ljubavnih tragedij s strahovitim mrdanjem primadone, kadar je v velesnetkih ponazarjali višek obupa; nitine zaradi Maksa Linderja, čeprav je bil siromak časih tako milo neroden in tako divno pijan . . . Vse to je bilo veleblagodejno za oči in za prepono, toda še veliko bolj blagodejne so bile druge stvari. Bili so poučni filmi, pogledi v skrivnostno delavnico prirode, izprehodi med čudesa industrije in tehnike, potovanja po tujih deželah in z eno besedo vse tisto, česar dandanes več ni. Kadar ni bilo drugega, so bili vsaj kaki rdečekožci in mustangi . . .

Dandanes pa vlada v kinu milijonarsko in milijardarsko razkošje, paralitična zabuljenost v sijaj bajeslovnih »upper ten«, božjastni hopsasa in idiotski ringaraja brez konca ino brez kraja. V to carstvo ponarejenega bogastva, v ta sijaj sadrenih dvorcev in papirnatih kulis »buržujskega velekapitalizma« strmi nesrečna truma ubogih z duhom in ubogih z mošnjo ter prekipeva od čuvstev . . . od katerih že . . .

Ne čital še nisem ne čul, da bi se bil kdo spotaknil ob tej resnično nemoralni plati kinematografa. Uradni in dobrovoljni čuvarji javne nravnosti ne vidijo, da so fatemorgane sodobnega filma desettisočem siromakov visoka šola razredne mržnje; oni ne vedo, da odhajajo stotine bodočih zločincev in blodnic iz te razkazovalnice materijalističnih užitkov potrjene v svojem temeljnem svetovnem nazoru. Oni ne razumejo nauka, ki ga bliska vsaka projekcijska leča vsak večer v tisoče dvojic oči:

»Bogastvo in pusto rajanje sta višek življenja! Kakor sta edina vredna vkilometritve, tako sta edina vredna željá! . . .«

Vse to naših moralistov in cenzorjev ne bode. Ne bode jih niti priskutni ameriški »happy end«, blag opomin za neizkušeno poludozorelo ženščad:

»Vsak moški ima poštene namene, vsak je vreden brezmejne vdanosti!« — kar pomeni že za prvim vogalom po koncu predstave: »Obrtni zapeljivci in luetiki so izmišljotina butcev, ki ne zahajajo v kino, da bi si tam razširili obzorje...«

Moralist in cenzor sta v teh pogledih nedolžna kakor sneg in prizanesljiva kakor animirke. Zakaj, Bogu bodi potoženo: obča razboritost moralista in cenzorja se največkrat presenetljivo ujema z obzorjem večine filmske publike in z nivojem večine filmskih programov.

Čemu je po tem takem treba filmu nravstvene cenzure? Piši in reci: zato, da lovi nedolžne nagce.

Primer:

Pred nekaj meseci sem v nekem drugem mestu iz dolgega časa stopil v kino. Vrtili so »V haremu«. Film boljše vrste, godi se v Tunisu, ni brez ideje in scenerija ne brez mikavnosti. Med drugimi momenti sem si zapomnil dva. Prvi: pri kopanju v haremu sedi lep, izredno estetski ženski akt v absolutno dostojni pozi dve, tri sekunde na robu bazena. Drugi: majhna zamorčica, služkinja v haremu, oblečena v kratko krilce okoli pasu — figurica, kakršnih vidiš po geografskih in celo po mladinskih knjigah na stotine! — se nagne k haremskemu hlapčku in mu pove kaj vem kaj brezpomembnega. Dve sekundi, ne delj. Prvo kakor drugo je bilo v vsakem pogledu čisto, ne glede na to, da napeto zanimanje za fabulo, mik scenerije, mnogokratna povečava in nagla menjava podob onemogočajo koncentracijo na predmetnost. Če bi bilo v prvi ali drugi sliki ka pohujšljivega, bi bil moral opaziti, ker (skesano priznam!) nisem dovolj nedolžen, da bi mi ostalo skrito.

In: ko je prišel ta film v ljubljanski kino »Matica«, je tukajšnja cenzura točno kakor stroj pohrustala obe nedolžni drobtinici. Zakaj? Zato, da ne bi otrovali publike, ki se čuti z aprobacijo iste cenzure v vsakovečernem dolarsko-aristokratskem veleblodišču »kakor doma«...

Nu da, mi poreče cenzor ali njegov zagovornik; vse to bi utegnilo biti pretirano, ako bi živeli na svetu samo zdravi, normalni ljudje. Toda...!

Tod so pod solncem na žalost tiči vsake sorte. So celo originali, ki jim že pogled na zarjavelo ključavnico vzbuja napačne misli. Vprašanje je le, oča

službo na poveljniškem mostu, kjer sta jih stražila dva roparja z nabitimi samokresi v rokah. strojnike pa je druga skupina stražila v spodnjih prostorih. Na pritisk piratov je moral kapitan spremeniti kurz in pluti proti Hongkongu.

Okrog polnoči pa se je položaj nenadoma preokrenil. Kapitan Pringle in drugi častnik sta bila na poveljniškem mostu pod varstvom dveh roparjev, ki sta vprašala poveljnika, kje se ladja nahaja. Drugi častnik jima je s prstom pokazal mesto na karti. Ko je bila njuna pozornost obrnjena na zemljevid, je hitro pograbil kapitan vrv s svinčenim koncem, ki mu je bila pri rokah in udaril z njo od zadaj roparja parkrat po glavi, tako da sta se onesvestila. Hitro sta nato oba častnika seglà po revolverjih v poveljniški kajuti in začela streljati na roparje. Hitro sta osvobodila štiri mornarje, ki so bili v bližini zaprte, na kar so se vsi zabarikadirali v kajutici na poveljnškem mostu.

Ko so pirati slišali strele, so takoj pritekli na palubo in jeli napadati poveljniški most, hoteč se ga polastiti. Nekaj jih je takoj padlo pod kroglami častnikov. Potem so tolovaji privlekli prvega strojnika in ga držali pred seboj, ko so prodirali proti mostu, računajoč, da častniki ne bodo streljali na lastnega tovariša. Osicirji pa v temi niso spoznali strojnika in so streljali tudi nanj, pri čemer je bil hudo ranjen. Ko so razbojniki videli, da tako ne morejo ničesar opraviti, so se umaknili in pustili na stopnicah poveljniškega mostu ranjenega strojnika, ki so ga tovariši hitro potegnili v kajuto in ga za silo obvezali. Pirati so še parkrat poskusili napad, pa niso ničesar dosegli. Častniki so jih vsakokrat s streli odbili. Roparjev je deset obležalo mrtvih na krovu.

Iz jeze, da jim uide plen, ki so ga smatrali za varnega v svojih rokah, so roparji zažgali parnik, računajoč, da bodo tako prisilili posadko, da se uda. Ko pa je požar postajal vedno hujši in so pirati videli, da ga z ladijskimi sredstvi ne bodo mogli pogasiti so ponudili posadki premirje. Ali oficirji so jih zavrnili. Sedaj so uvideli Kitajci, da je igra zanje izgubljena. Zato so spustili čoln v morje in odveslali. Pri tem so vzeli seboj nekaj talcev. Najbrže je bil med njimi tudi angleški potnik, ker manjka o njem dosléj vsaka sled.

V bližini je vozila druga ladja, ki je pa posadka ni mogla poklicati na pomoč, ker so pirati pokvarili brezžični brzojav. Ostal je še en rešilni čoln. V enem so pobegnili Kitajci, ostale pa je uničil požar. V tega so stopili mornarji in se odpeljali, računajoč, da morajo kmalu srečati kako ladjo. In res so kmalu naleteli na norveški parnik, ki jih je vzel na krov.

Na goreči ladji so ostali častniki in del posádke, ki so do jutra naporno delali, da bi omejili požar, kar se jim je deloma posrečilo. Šele proti jutru so dobili pomoč. S pomočjo drugih ladij so končno privlekli »Sunninge« v Hongkong. Ali ladja je strahovito poškodovana in najbrže ne bo več za rabo Pri bojih je bilo ubitih pet Evropejcev in deset kitajskih roparjev. Devet so jih kasneje vjeli na morju. Vojne ladje iščejo sedaj ostale po Kitajskem morju.

Nova družabna igra

V Italiji skušajo sedaj po možnosti vse producirati doma in fašistovski režim se trudi, da kolikor možno omeji uvoz iz Anglije, Nemčije, Francije. Italijani so tako vestni, da skušajo izumiti celo lastne nove efektne družabne igre, ki so poleg vsega drugega lahko tudi pikantne. Tu se godi često, kakor s Kolumbovim jajcem. Navaden slučaj da povod in zabava se razvije.

Milanski trgovec Giulio sreča na ulici svaka Giovannija in mu pravi: «Veš kaj? Izumil sem novo družabno igro. Pojdi z menoj, zaigramo jo skupaj z Emilijo!»

Giovanni uboga od srca rad, kajti Emilija je lepa Giulijeva soproga, ki očividno tudi njemu ni postranska stvar. Stopita v hišo, sedeta za mizo in Giulio razloži, v čem obstoja njegova nova originalna družabna igra . . . Stvar je neznansko enostavna. — Gre samo za to, pravi Guilio, da na vsa moja vprašanja pritrdiš: Res je! Sledilo bo čudno presenečenje.

Igra prične.

Giulio: Ali je res, da sem popeval s pevko Tetracinijevo? — Giovanni: Res je!

Ali je res, da sem nabil Girardenga? — Res je!

Mar ni res, da sem z enim samim udarcem potolkel Bosisija? — Res je!

Pazi, ali je res, da si ti ljubimec moje žene? . . .

Preden je ljubeznjivi svak mogel izustiti svoj odporni «ne!», mu je Giulio že prisolil dve mogočni zaušnici. Nato je navalil nanj s kuhinjskim nožem. Emilija je z vikom in krikom pobegnila in tudi Giovanniju se je komaj posrečilo, da je ves krvav pobegnil iz hiše.

Te dni se je zanimiva družabna igra nadaljevala pred sodiščem s tem, da je pretor vprašal napadalca Giulia: Ali je res, da ste tako nesramno oklali svojega svaka? . . . Giulio je moral pritrditi, res je, izgovoril pa se je z okolnostjo, da je nedavno presenetil Giovannija in svojo žensko Emilijo. Pretor, ki je uvideven mož, je izumitelja nove družabne igre obsodil samo na mesec dni zapora in še to le pogojno. Navzlic temu pa nova družabna igra menda ne bo našla obilo posnemovalcev. Treba bo jo izpolniti v kaki originalnejši formi.

Zdravstvo

O prehladu

V zimskih dneh, ko ostra burja brije čez poljane in dež premoči ljudi do kože, se pojavijo tudi prehladne bolezni in marsikdo bo primoran že radi nahoda, influence, angine za nekaj dni leči v posteljo. Pa tudi marsikateri gram aspirina, piramidona, espifenina in kakor se že vsa ta sredstva imenujejo se bo zaužil za olajšavo teh neprijetnih dogodljajev. Pozna se promptni učinek teh sredstev, vendar bo malokomu znano, s kakim mehanizmom zmanjšajo temperaturo telesa.

Smatra se, da se regulira telesna temperatura po nekem gotovem centrumu, ležečem v možganih. In sicer učinkuje ta potom center, ki regulirajo na eni strani preosnovo, na drugi strani cel aparat žil. Kemična regulacija toplote izhaja iz preosnove hrane; tempo in obseg, v katerem se preosnuje hrana v telesu, je merodajen za proizvajanje toplote. Na drugi strani ima aparat žil nalogo, razširjevati in zoževati žile, proizvajanje pota, torej fizikalična oddaja toplote. Oboje — proizvajanje in oddajanje toplote — stoji pod vplivom proizvod toplote.

V vročini pa je centrum toplote okrnjen. Takojšna posledica je, zmanjšanje vpliva na preosnovo, katerega tempo se zviša in obseg poveča; t. j. proizvod toplote se poviša, temperatura telesa se zviša. Na drugi strani pa se ohromenje centra izrazi na ta način, da zamore s protisilami proti zvišani temperaturi početi šele, kadar temperatura doseže gotovo stopnjo. Čim močnejše je center vsled strupa hekterij oškodovan, tem večja bo vročina, dokler ne odgovori center s protisilami. Smatra se, da sredstva za vročino aspirin (Bayer), Pyramidon (Hoechst) učinkujejo najprvo na centru, ki regulira žile, in s tem povzroče povečano oddajo toplote. Istočasno vplivajo pa tudi na center za preosnovo s tem, da ga ohrome in s tem zmanjšajo tempo in obseg preosnove, t. j. zmanjšajo proizvod tpplote.

Sredstva za vročino tvorijo torej nekako nadomestilo za manjkajočo regulacijo center, ki so v vročini oškodovani.

Dr. L. Trauner

Desničarji in levičarji

Kolikor daleč seže pisana kulturna zgodovina, prednjači pri vseh narodih desnica pred levico. Tudi v njihovih jezikih je to dejstvo pustilo svoje sledove, v katerih je desnica obenem tudi prava, levica pa kot neokretna, nerodna, nezanesljiva, tudi neprava in manjvredna Pa tudi če pregledujemo prastaro orožje iz kamenitih dob in dobe mostičarjev, opazimo na njem, da je pripravljeno tako, da se prilega večinoma desnici Dosti drugače tudi ni z orožjem in orodjem divjakov Vendar je levičarstvo tako pri prazgodovinskih ljudeh, kakor pri nekulturnih narodih dosti bolj razvito, kakor pri nas Neolitična strgala so pogosto prirejena za levičarje in sekire severoameriških indijanskih plemen se prilagajo večinoma levicam bolj kakor desničam. Leva roka ali podpira desnico, ali pa ima ob njej opravljati bolj groba nenatančna dela. Z levico lovec primitivno drži lok, z desnico nateza tetivo, meri in spušča v pravem trenotku puščico.

Pa tudi pri živalih opazujemo, da pogosto desna stran po gibčnosti, živahnosti in razvitosti prekaša levo. O papigah je znano, da navadno raje prijemajo z desno, kakor z levo nogo. Ogle je našel med opicami 86 odstotkov desničaric.

Navadno se misli, da je mnogotisočletna vzgoja in navada napravila iz človeka desničarja. Toda že dejstvo, da «desnica» tudi v živalstvu presega glede uporabe «levico», da misliti na to, da korenini pojav v ustroju. Pretežna večina otrok, tudi če jih ne vadijo prijemati z desnico, uporablja večinoma pri svojih opravilih desnico. To seveda napravlja zopet desnico gibčnejšo in priročnejšo in tekom kratkega časa razvitejšo in krepkejšo. Kosti in muskulatura desnice s napram levici ojačijo, kar se posebno pozna pri ročnih delavcih, ki svojo desnico bolj zastavljajo, in pri podobnih ljudeh n. pr. sportnikih, borcih itd. Tudi arterije so pri takih ljudeh sempatja bolj razvite na desni kakor na levi.

Z nogami ni dosti drugače. Tudi desna noga je navadno krepkejše razvita, je pripravnejša in večja. Zato dober čevljar vzame mero po desni in ne po levi nogi.

Razlag za pojav desničarstva je dokaj, tako anatomskih kakor fizioloških. Vsekakor je istina, da je pri ogromni večini ljudi leva možgarska polula odličnejše razvita od desne. Kakor pa vemo, se pozneje živčne proge, ki prihajajo iz možganov v posamezne dele telesa, križajo. Če smo torej levosmožganski, moramo zato biti desnostranski.

O tem dejstvu se da seveda z anotomskega in s stališča razvojeslovja na široko razpravljati. Kakor pri vsem živalstvu je tudi pri človeku prvotna ustrojna usporejenost simetrična. Stoprav v teku razvoja se izpremeni simetrija v glavnem žilju tako, da premine polagoma enakost obeh telesnih polovic v anatomskem in funkcionalnem smislu. Ako ni žilje, vodeče v glavo, obojestransko enakovrstno razvito, nastanejo različke v preskrbi krvi v tlaku, v prepregi itd. med obema možganskima polutama. Zato se misli, da je baš to dejstvo vzrok boljšemu razvitku in funkcionelni premoči leve možgarske polute, zaradnje pa kvantitativne in kvalitativne premoči desne strani telesa. Boljše bi torej bilo govoriti mesto o desnoročnosti o desnostranstí. Tako je znano, da ljudje, ki so n pr izgubili na veliki snežni poljani v megli misleči, da gredo naravnost v izbrani smeri naprej, krenejo radi slabotnosti pešajoče leve noge na levo, da napravijo nezavestno s tem krog in se vrnejo proti svoji volji na vzhodno točko

Če temelji torej desnostranost na pravilnem ustroju našega organizma, mora pa levostranost temeljiti na razlikah od te norm Abn. maliteta je torej in nekateri psihijatri jo prištevajo med takozvane degeneracijske znake.

Število levostrancev razne statistike različno visoko navajajo. Pri kulturnih narodih je najti to anomalijo približno v dveh do štirih odstotkih Drugi preiskovalci so našli 6, da celo 9 in 10 odst Razlike se dajo deloma razložiti tudi iz raznih naziranj preiskovalcev, ki različno postavljajo mejo navzdol in navzgor. Za presojo role same prihaja v prvi vrsti v poštev uporaba noža, žlice in vilic in vtikanje niti v šivanko, nadalje lučanje kamenja, pokanje z bičem, mešanja kart itd. V nemški armadi je bilo ugotovljenih 4.6 odst. levičarjev, pri arestantih do 14 odst. Degeneracijskih znakov, osobito pa govorilnih motenj je bilo dokaj več opaziti na levičarjih kakor na desničarjih. V splošnem je po raznih raziskavah upravičen sklep, da je levostrance telesno, socialno in psihično napram desnostrancem smatrati za manjvredne. Med jecavimi in brbljavimi otroki je trikrat toliko levičarjev kakor desničarjev. Izredno velik odstotek levičarjev je najti med epileptiki in hister ki. Seveda pa so posamezni levičarji ne samo v vsakem pogledu polno vredne osebnosti, ampak prekašajo celo zlasti v posameznih duševnih darovih normalo. Kakor znano, je bil Leonardo da Vinci levičnik.

Kadar je desna možganska poluta tako razvita, kakor pri navadnih ljudeh leva, se mora pojaviti levostranost. Iz tega sledi, da je nesmisel smatrati levičarjenje za slabo navado, katero se da otrokom s palico in drugimi podobnimi vzgojevalnimi sredstvi izbiti iz — rok, ki so povsem nedolžne na privajenem ustroju možgan. Če je torej levost nost ugotovljena, naj se ne dela sile naravi in naj se s pretiranimi vajami ne ovira otrok v njihovem zanje naravnem razvoju ter naj se dovoli, da se levica v svojih poslih do skrajnosti razvije. Tudi levičar lahko v gotovih situacijah pomaga kakor vsak desničar, včasi pa tudi tam, kjer desničar odreče.

Funkcioneln diferenciacija obeh možganskih polut se začne stoprav v sedmem mesecu detinstva. Dotlej grabijo otroci enako zobema ročicama, od tu naprej pa prične prednjačiti desnica.

Da se pa z vajo in osobito pri ljudeh, katerih možganske polute so v imenovanih ozirih enako vredne, da veliko, da, celo izredno veliko doseči, dokazujejo med drugimi vojni invalidi, ki so v relativno poznih letih oropani desnice, se v kratkih letih navadili uporabljati levico, da jim sedaj streže tako kakor nekdaj desnica. O virtuozu na klavirju grofu Zichyju je znano, da z levico obvlada svoj instrument do občudovanja vredne virtuoznosti.

Mnogo ljudi ima kakor rečeno možganske polute, ki so si enakovredne in ki bi brez velikih težav prenesli funkcije desnice na levico. Slavni slikar Menzel je kot otrok uporabljal pretežno svojo levico, pozneje je šele izučil desnico, je pa s pridom uporabljal obe.

Iz takih opazovanj se porodi samoposebi vprašanje, če ne bi kazalo skušati odgojiti otrok za enakovredno uporabo obeh rok, kajti dvoje pripravnih rok ima orednost pred eno samo. Anatomsko fiziološke študije na možganih na so pokazale, da je navzlic vsej diferenciaciji obeh polut vendarle možgansko delo skupno in da sodeluje — seveda individualno toko različno — poleg nasprotne polute vedno tudi istostranska To uče tudi lahke motnje v govorici pri okvari prizadetih središč tudi v desni poluti, dasi je normalno nameščeno v levi. Kakor sicer v naravi pa tudi tukaj ni ostro začrtanih mej. Pri strogih preizkušnjah je tudi najti, da strogo vzeto ni nobenega človeka, ki bi bil vseskozi dosleden desničar in narobe.

Nikakor pa bi se ne izplačalo pričeti z vzgojnimi metodami, ki bi hotele tudi levico pripraviti do njenih «pravic». Na podlagi desničarskega ustroja je vsa kultura samo pospeševala razvoj desnostranosti in jo izpopolnila do sedanje višine. Poskus uveljaviti levično kulturo bi ne pomenil drugega kakor brezplodno in nepotrebno atavistično revizijo, ki bi bila nedvomno odveč. **B.**

Moči se vračajo.

Polagoma od dne do dne, korak za korakom okreva. To je čas, da se pomaga v njegovem napredovanju dajajoč oslabljenemu organizmu one sestavine, ki so potrebne, da se obnovi in preporodi telo po bolezni.

Rekonvalescenta je treba intenzivno hraniti, ali dobro paziti, da se mu ne otešča želodec, ki je še slab, in ne prenese težke prebave.

OVOMALTINE

koncentrirana hrana sestavljena iz glavnih hranilnih snovi jajc mleka, slada in kakava, služi popolnoma in v vsem dvojestransko Ona hrani organizem v zelo veliki meri, ter mu prinaša najhranilnejše prirodne jedi. Nadalje očuva želodec vseh prebavnih naporov ter vsebuje erment — diestazo, ki istočasno pospešuje prebavo in asimilacijo jedi.

Ovomaltine se dobi v vsaki apoteki in drogeriji po ceni 218

100 gr 18·50 Din, 250 gr 36·25 Din, 500 gr 63·25 Din

Zahtevajte poskusno pošiljatev sklicujoč se na ta list od

Dr. A WANDER d. d. tovarna farmacevtskih in dietetnih preparatov

ZAGREB Jurjevska ul. 37

cenzor in kum moralist, ali naj imamo zaradi takih ekscentrikov vrata brez ključavnic in morda celo hiše brez vrat?

*

In tako ni samo pri filmu. Kakih viharjev sila je brila svoje dni okoli «kumrnih» bokov nesrečne Prešernove Muze! Koliko jih je že preslišala uboga književnost in koliko jih še bo!

Baš književnost je in puncto pohujšljivosti največja sirota, čeprav bi se lahko sklicevala na slavne in kredita vredne prednike. Tako morda na kraljevskega pevca, ki imenuje v izvirniku svojih ljubavnih himen neke stvari z vsemi tistimi ganljivo pravimi imeni, ki jih sveta Nevesta po pravici prepoveduje za izventeološko rabo. Toda Salomon je že davno prirejen za ljudstvo in mladino z vidika tartufske morale je kdaj že ustanovljeno, da bodi leposlovno delo zlagana slika življenja...

Honoré de Balzac — bil je politično klerikalec in kot tak, če pomnim prav, ne paradira na indeksu — pa piše o tej zadevščini takole:

«Očitek nemoralnosti, s katerim niso prizanesli še nobenemu pogumnemu pisatelju, je poslednje, kar ostane, ako nimajo poetu ničesar več očitati. Če si v svojih slikah življenja resničen, ti brusijo v obraz, da si nemoralen. Ta manever je sramota za one, ki se ga poslužujejo.»

Veliki Honoré se je urezal. V Slovencih je ta očitek prvo, kar ostane, ako te je pisatelj v svoji sliki resničnosti predobro pogodil. S to pripombo naj si vtaknejo naši «pornografožerci» Balzacovo mnenje za klobuk.

*

Sicer pa je pornografska diploma časih zelo poceni. Na um mi prihaja resnična zgodbica, ki se je pripetila... a čemu bi pravil, kje in kdaj! Mislim, da bi se lahko primerila v vsaki «kulturni» deželi.

Bilo je pa takole:

Neki pisatelj je prevel slavni Flaubertov roman «Gospa Bovaryjeva». Rokopis je šel v tiskarno, linotypke so zarožljale in pisatelj je z vnemo opravljal korekture. Kdo popiše začudenje mladega moža, ko stopi nekega dne v pisarno tiste ugledne oficine ter opazi na vseh obličjih izraz skrivnostnega ogorčenja in zaničevanja! Gospod ravnatelj mu je brž razložil zakaj.

«Lepo reč ste nam napravili!» je zavpil vrli mož. «Ali mislite, da bomo res tiskali takšno pornografijo? Mi, ki zalagamo mladinske knjige! Mi, ki tako rekoč živimo od svojega moralnega ugleda!»

Pisatelj toliko da ni sedel na svoje tri pike...

«Kakšno lepo reč?» je ostrmel. «Kakšno pornografijo? Menda ne mislite ‚Gospe Bovaryjeve'?»

«Kaj pa drugega! Ustavili bomo tisk in ... z eno besedo...»

Diven škandal. Hrupne izjave vzajemnih simpatij s strani pisatelja in ravnatelja. V kritičnem trenutku se pojavi gospod fakor s telovadsko izbočenimi prsi in s svežo korekturo v rokah.

«Vsa tiskarna se zgraža,» pravi, «od vajenca in vlagalke pa gori do nas. Seveda smo takoj opozorili načelstvo, da ne bi ta umazanost...»

Pisatelj, irhovina prvega reda, kadar ne gre drugače, je s polno muziko ponovil svoj skok iz kože. Toda faktor mu je pomolil inkriminirano mesto prav pod nos. Bilo je v opisu Emine svatbe:

«Kadar so bili naveličani sedenja, so se izprehodili po dvoriščih, ali pa so stopili na skedenj da so se šli ‚zamaške'; nato so se vrnili k mizi.»

«Nu kaj?» je zazijal nesrečni literat. «Kaj je tu takega?»

V francoščini se glasi tisto mesto: «jouer une partie de bouchons». «Bouchon» je po kranjsko zamašek; tedaj neka igra z zamaški, ki je pri nas ne poznamo. «Jouer aux bouchons» — iti se zamaške. Pisatelj je zapisal tako. Bog pomagaj! Toda faktor je bil drugačnih misli.

«Zamaške!» je zagrmel. «Zamaške! Ali mislite, da smo tako neumni? Ali menite, da ne razumemo!..» In njegov kosmati prst je kazal na «pornografsko» besdo kakor arhangelov žareči meč...

Ni važno, kako se je zmota pojasnila. Važno je, kako je mogla nastati. Bržkone je nastala takole:

Faktor je vedel o vsem Flaubertu to, da je bil Francoz. Vedel je tudi, kaj meni mar, odkod in kako, da je vsak Francoz neizogibno packa in vsak francoski pisatelj neizogibno pornograf. Zato je z umevno napetostjo izkazoval tisku «Gospe Bovaryjeve» čast svojega osebnega zanimanja. V potu obličja je prebiral vrstico za vrstico, noč za nočjo je morda prečul, iščoč skritih pomenov, potuhnjenih namigljajev in drugih takih kažipotov v paradiž. Že je bil razočaran, že mu je bilo žal izgubljenega truda, ko je zdajci zapičil oči v sumljive zamaške... Tedaj se je radostno oddahnil in zaklical: «Heureka!» Ali pa: «Thalassa!»... Morda tudi: «Hvala Bogu!» — saj vidimo, da ni bil stari Grk...

O asocijacijah, ki so priskočile vrlemu možu na pomoč, da je napravil iz zamaška phallum impudicum in iz kmečke družabne igre babilonsko orgijo, mi je v javnosti mučno razpravljati...

Tedaj ne samo zarjavela ključavnica: tudi zamašek. A to je bilo pred vojno. Med tem smo zelo napredovali; danes bi morda učinkoval aeroplanski propeler, okvirna antena ali ščetka za zobe...

*

Nočem, da bi me kdo napak razumel. Niti besedice ne rečem proti pravi svetosti in zdravi prirodni sramežljivosti; niti z besedico ne branim pornografije, bodi v sliki, bodi v besedi — kadar zanjo resnično gre!

Toda bistva pravde se to ne tiče. Moralno pregorečništvo in cenzurni drakonizem sta vzlic temu konvencijonalna burka, ki si jo igra ubogo človeštvo najrajši takrat, kadar postane najbolj nevredno umetnosti in resnice.

Iz tega razloga in iz premnogih razlogov javne varnosti in javne morale bi predlagal, opirajoč se na občo smer sodobnega javnega življenja temeljito poenostavljenje cenzurnih metod ter osredotočenje vesoljnega moralobor skega truda na proklete zamaške... Ali mar niso prijazni, okrogli in pripravni v vsakem pogledu? Ali jih ni veliko na svetu? Ali ni prebito vse eno, kam goniš jalovo lisko?

Tedaj:

«Zamašek gre po cesti!... Stražnik! Držite ga!...»

Otvoritev glavne dvorane na Taboru

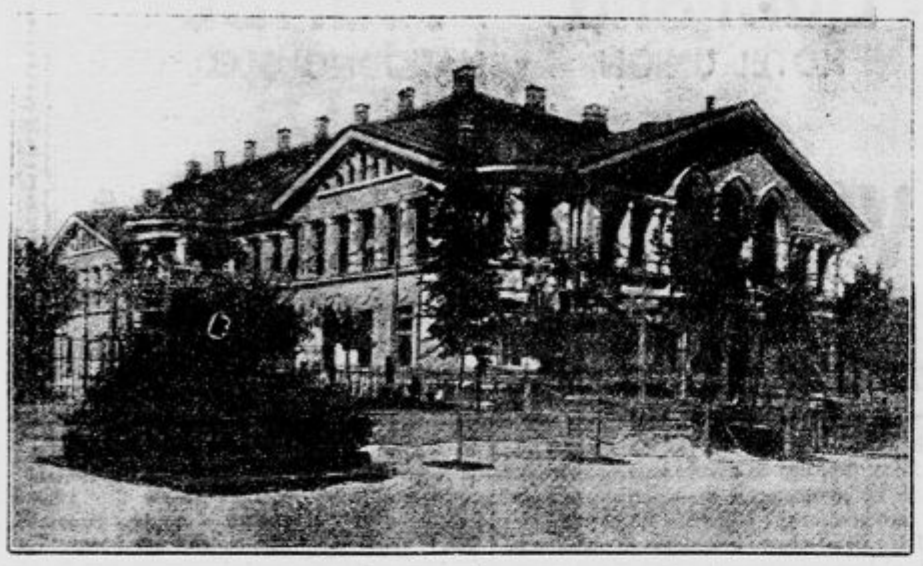

Ljubljana, 20. novembra 1926.

Pogum in vera sta jo vodila, brezprimerna požrtvovalnost v delu in zbiranju gmotnih sredstev ter zaupanje v dobro in premišljeno gospodarstvo sta dajala rast in življenje ponositi, umetniškim vidikom in praktičnim potrebam dobro odgovarjajoči stavbi Sokolskega doma na Taboru.

Naše skrbi so bile posvečene velikim idealom, ki jih nosi v sebi pravi Sokol, pravi narodnjak, dober jugoslovenski patrijot in Slovan. Pogledi in želje v bodočnost so bili za nas notranja moralna gonilna sila. Sokolski dom na Taboru bodi šola in vzgajališče za sedanje in bodoče rodove v sokolskih načelih: telesno in moralno zdravje, ljubezen do domovine, bratstvo in pravo socijalno razpoloženje v duhu demokratizma, red, ljubezen do dela — temelj za srečo naroda, za varno in močno državo.

Sokolske dvorane v visokem pritličju in prvem nadstropju otvorimo slavnostno 27. novembra za Ljubljano. Otvoritev celotnega Sokolskega doma za široko slovensko javnost, vse jugoslovensko Sokolstvo sledi v Vidovih dneh prihodnje leto. V decembru bodo izročeni omenjeni prostori svojim namenom.

Vabimo Vas vse brate in sestre naše sokolske družbe, z občutkom posebne iskrene in tople hvaležnosti želimo pozdraviti ob otvoritvi na Taboru Vas dobrotnike Tabora, ki ste nam pomagali z delom ali darili, denarnimi zbirkami, z jamstvi, z besedo utehe in poguma ali z naklonjenostjo v katerikoli obliki. Pridite Vi čuvarji javnih interesov, da Vas pozdravimo, Vas, ki znate ceniti brezprimerno prostovoljno žrtev v prid celokupnih občinskih in državnih koristi, kojih funkcijo upravlja avtonomna in državna oblast.

Sokolski Tabor je delo stoterih glav in tisočero src, zasluga vseh prijateljev Tabora. Zato bodi veselje skupno, častitke vzajemne. Sokolski Tabor je večen spomenik zdravega nacijonalnega in naprednega navdušenja, ki nam ga je dala moč narodne osvoboditve v novi narodni državi. V tem tiči svetost in veličina tega Sokolskega doma.

Tabor se dograjuje, dramatsko dejanje živčne napetosti se zaključuje, gospodarske skrbi pa imajo še svojo dolgo trdo pot pred seboj — morda polovično delavno dobo sedanjega pokolenja. Zato kličemo Vam, ki ste v delu «vztrajajte, veliko delo zahteva velikega dolgotrajnega dela», Vam pa, ki spremljate grajenje Tabora s čuti simpatij in z gmotnimi naklonitvami: »ostanite dobri in naklonjeni dobri stvari tudi nadalje», Tabora nismo gradili za nas in iz osebnih ambicij, temveč globoka ideja je bila osnova, uspehi pa naj služijo vsem, celokupnosti, izpopolnjevanju v lepem in plemenitem v smislu klasične kalogatije vseh.

Zdravo!

Odbor za zgradbo — Odbor Sokola I.

Jos. Turk **dr. P. Pestotnik.**

Kako je Sokolski dom na Taboru urejen

Kot majhen neškodljiv plamenček se je porodilo pred pol stoletjem naše Sokolstvo. Vroči nacionalizem in reakcija proti avstrijskemu robstvu sta mu bila roditelja. Velika misel je rodila velike ideje in mogočne cilje. Plamenček, dasi pritiskan k tlom, je dajal dovolj doplote vsem zdravim koreninam. Dobre ideje ni mogoče uničiti z nobenim nasiljem. Sokolstva ni uničil obupni udarec Avstrije ob pričetku svetovne vojne. Plamenček se je zdrobil v tisoče isker, ki so tiele dalje, ogrevale in se spajale, grozile in požigale — ter zmagale. Sokolstvo je z ujedinjenjem svoje domovine končalo del svoje naloge. Prosta mu je bila pot za svojimi cilji in ideali: Telesna in nravstvena vzgoja naroda, prosveta in napredek naj bi utrdile našo s krvjo in mukami zgrajeno domovino. Sokolstvo je krenilo na nova pota, porajale so se nove naloge in cilji, pa tudi nove in večje potrebe. Kakor plamen svojega ognjišča, kakor religija svojega svetišča potrebuje Sokolstvo svojih zavetišč, da mu ne bodo ovirali razmaha neprimerni zasilni prostori. Tudi te naloge, ki je dosedaj bila komaj načeta, se je svobodno Sokolstvo lotilo z vnemo in požrtvovalnostjo, ki mora voditi k uspehu. Sokolski domovi so rastli in rastejo po mnogih krajih naše domovine. Ljubljana, ki ji dosedaj pripada vodstvo Jugosloven. Sokolstva, pač ne bi mogla ostati brez reprezentativnega doma. Izvršitev te naloge je usoda dodelila Sokolu I., ki gradi svoj in naš »Tabor«. Malokatera zgradba Sokolstva je našla toliko umevanja in odziva v javnosti, kakor Tabor, in to s polnim pravom, saj mora po svoji legi postati središče Sokolstva naše pokrajine. Velik del dela je že izvršen, a do konca je še daleč. Treba bo še mnogo požrtvovalnosti in energije, da bo končano zunanje vidno in notranje nevidno delo. Vendar smo srečni, da moremo danes javiti Vam vsem, ki ste z delom in materijelnimi žrtvami potrdili in posvetili upravičenost te zgradbe, vsem, ki ste z zadovoljstvom in simpatijami v srcu opazovali rojstvo tega doma od blatnih temeljnih jam do današnje impozantne oblike. Tebi, bela Ljubljana, ki Ti bo Tabor z najlepših okrasov, da se zunanje delo bliža h koncu.

Dne 27. t. m. bo slavnostna otvoritev prizemnih prostorov!

Nekaj podatkov o tem delu zgradbe naj podpre razumevanje in zanimanje za Sokolski Tabor:

Srednji in večji del stavbe zavzema od prizemlja do strešne konstrukcije velika slavnostna dvorana, velikost 31×16 m visoka 13 m. Na severni strani meji na njo stanovanjski, na južni strani simetrično vhodni trakt z malo intimno dvorano nad vhodom v I. nadstropju. Po obeh slavnostne dvorane sta dve telovadni dvorani, 21×6 m, leva za moške, desna za ženske; nad njima v I. nadstropju dve podobni dvorani, iste velikosti kakor spodnji. Glavni vhod na južni strani vodi skozi razsežen atrij, odkoder je pristop k vsem omenjenim prostorom, v slavnostno dvorano. Od stranskih dvoran jo delijo visoki, vitki stebri, med njimi v pritličju temnopleskana zložljiva vrata, v nadstropju steklene medstene in nad njimi od podstrešja visoka podstrešna okna. Belino gladkih mavčevih sten oživlja rezen ostro oblikovanih stebrov in temne lambrije v pritličju vrsta lož krog in krog dvorane. Ovalni, odprt oder z godbeni balkonom nad seboj tvori njeno ospredje. V oblačilnice v spodnjih prostorih vodijo iz vseh štirih oglov dvorane skoro nevidne stopnice.

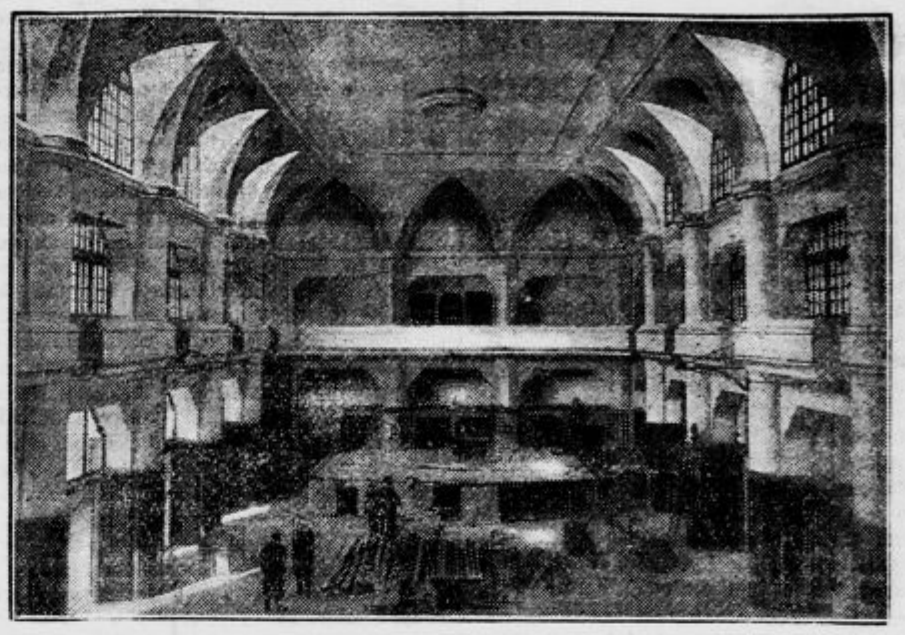

Velika dvorana na Taboru z galerije pred dovršitvijo.

Pogled iz velike dvorane z ložami v žensko telovadnico novega Sokolskega doma.

Dnevna svetloba prihaja v dvorano indirektno, deloma iz stranskih dvoran, ki so bogato opremljene z okni, deloma potom velikih podstrešnih in podstropnih oken. Katedralno steklo razprši svetlobo, plastika in razsvetljava postane mehka in prijetna. Večerno razsvetljavo preskrbuje bogato električno omrežje s stropnimi in stenskimi svetili.

Kot posebnost treba označiti kurjavo in ventilacija dvorane. Slavnostna dvorana sama obsega kubaturo 6450 m³. Ogrevanje takega prostora je potom navadnih peči zelo otežkočeno, dasi je ta možnost preskrbljena za izredne slučaje. Racijonelna uporaba in razdelitev toplote zahteva dobro premišljenih, velikih naprav. Navadna centralna kurjava, najsibo že potom pare, ogrete vode ali zraka v ceveh ima poleg dobrih strani tudi več nedostavkov. Glavni je izza to posebej preskrbljeno. V izogib temu in, kakor rečeno, radi boljše izrabe in regulacije toplote, je izvedena dvojna centralna kurjava, potom radijatorjev z nizkotlako parno kurjavo in potom dovajanja ogretega svežega zraka, ki obenem služi za zračenje. Parni radijatorji (ogrevači) so, kakor navadno, nameščeni ob stenah v vseh prostorih, namenjenih društvenemu življenju in občinstvu. Ogreti zrak za ventilacijo pa se dovaja od centralnega ogrevališča v kletnih prostorih s pomočjo ventilatorja na električni pogon in potom zidanih kanalov nad strop slavnostne dvorane, odpoder prihaja skozi okrogle odprtine nad stebri pod strop dvorane. Od tu tlači navzdol izrabljeni zrak, ki si najde skozi posebne odprtine v spodnjem delu stebrov in kanale, ki vodijo v njih, izhod v podstrešje in na prosto. Nastane torej prisilna cirkulacija zraka od zgoraj navzdol, pri čemer se toplota enakomerno razdeljuje in cirkulacija ne moti občinstva. Istočasno se iz velike dvorane zračijo stranske dvorane. Na podoben način se zračijo in ogrevajo tudi spodnji prostori. V poletnem času ko ventilator miruje, se vrši zračenje avtomatično potom stropnih odprtin v veliki dvorani, ki so za časa kurjave zaprte. Da dobi strojnik pri centralni kurjavi pregled o toploti v različnih prostorih, so v teh na primernih mestih nameščeni električni toplomeri, ki mu v njegovem delovnem pro-

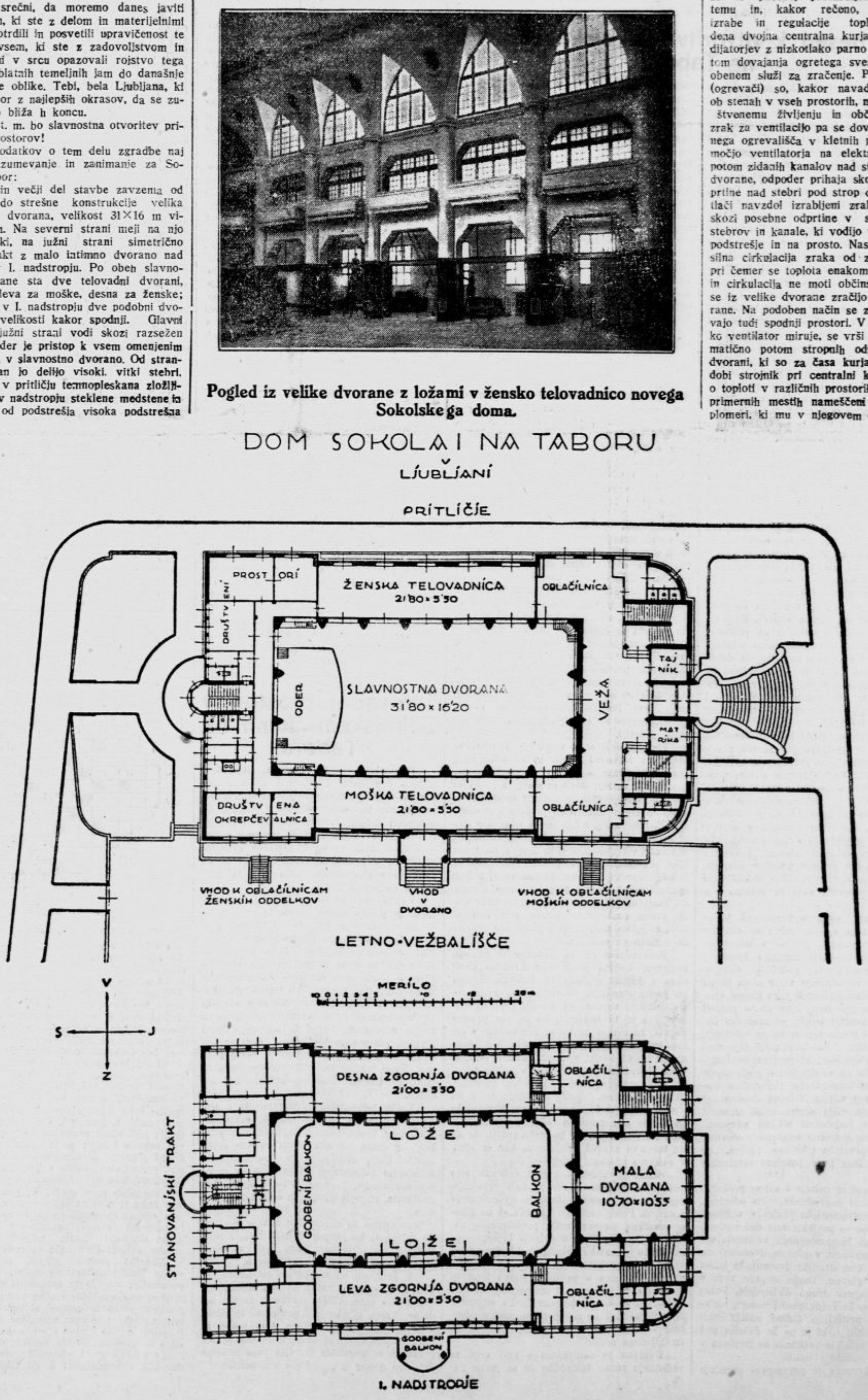

storu registrirajo stanje toplote v stavbi. Ta priprava omogoča hitro regulacijo in racijonelno izrabo toplote.

Omeniti treba še moderno urejeno električno signalizacijo ter interno avtomatsko telefonsko centralo, ki veže med seboj vse prostore.

Iz teh podatkov je ravidno, da je društvo za zgradbo Sokolskega doma na Taboru opremilo dom z najmodernejšimi sredstvi, upoštevajoč zdravstvene in praktične razloge.

Stavba učinkuje estetično po svoji izrednl zunanjosti, podobna starodavnemu templju. Bogato detajlirano zunanje stebrovje med gostimi visokimi okni nosi lahko strešno konstrukcijo Dom, združen z lepim letnim telovadiščem, v enem najlepših delov mesta Ljubljane, predstavlja neprecenljivo bogastvo za Sokolstvo, zlasti za deco in naraščaj.

Veliko poguma, energije in vztrajnosti je zahtevala izvršitev tako velikega projekta v naših malih razmerah. Kako potrebna je bila zgradba, bodo razumeli vsi oni, ki poznajo društveno delo v tujih, neprikladnih prostorih; to bodo priznali vsi oni, ki bodo uživali svetlobo in zrak teh sijajnih prostorov. Ena glavnih zahtev Sokolstva, okrepitev telesnega zdravja, bo lahko v njih našla svoje pravo torišče. V njih bo imelo mesta vsako stremljenje po napredku in izobrazbi našega naroda.

Sedanji delni otvoritvi bo spomladi sledila proslava dograditve in celotne otvoritve tega sokolskega svetišča, zvezana s pokrajinskim zletom.

Toplih besed priznanja zasluži društvo, ki izvaja tako veliko nalogo. Upamo, da ne bo omagalo, dokler ne vrže zadnjega finančnega bremena s svojih ramen. To stremljenje in delo bo spremljala gotovo vsa naša napredna javnost s svojimi simpatijami.

Posvetitvene plošče iz marmorja na Taboru

V visokem pritličju pred vhodom v glavno slavnostno dvorano pridela dve marmornati plošči, kamor pridejo vklesana imena posebno zaslužnih sokolskih delavcev in darovalcev za Tabor Ena od teh bo že do 27. novembra gotova, toda brez ornamentalnega okvira in brez simbola umrlega Sokola (ptica Sokol v znaku, stremeča v solnčni jasnini v višini tik pred smrtjo — spuščajoč ročko, znamenje moralnega in fizičnega prizadevanja na poti sokolovanja.) Plošča bo iz rdečega marmorja z napisom: Sokolski Tabor svojim dobrotnikom in zaslužnim sokolskim delavcem

Poleg glavnega vhoda nad vrati, ki vodijo v moške telovadne oddelke, pride na belem marmorju kot testament sedanje generacije, ki je Tabor gradila, bodočim sokolskim pokolenjem naslednji napis:

Borci, Sokoli! Gojite v tem hramu dela in sile bratstvo in svobodo!
Prapor navdušenja, ogenj srca, plapolajta visoko!
Sokolski Tabor, zgrajen v ljubezni in žrtvah, bodi živi vir večno mladega življenja,
Studenec lepote in vrlin za ves naš rod!

Nekaj besed k otvoritvi Sokolskega doma na Taboru

V vrsti velikih stavbinskih nalog, ki so bile stavljene po vojni, profesorju arhitekture Ivanu Vurniku, je poslopje Sokolskega doma na Taboru najpopolnejša rešitev danega problema. Po svoji estetični obliki in pa po smotrenosti predstavlja višek njegovega dela, ki se je začelo pri Anatomičnem institutu, nadaljevalo pri novi zgradbi v invalidskem sanatoriju na Golniku pri Tržiču, dalje z mogočno stavbo Zadružne gospodarske banke na Miklošičevi cesti in z lani otvorjenim Narodnim domom v Kranju. Če pa upoštevamo izredne razmere, ob katerih je nastala ta zgradba, je arhitektova zasluga, da je znal tako zadovoljivo rešiti stavljeno mu nalogo, tem večja Navzlic do skrajnosti kratkemu roku za izvršitev načrtov in kljub neugodnim, kasneje se pojavivšim terenskim neprilikam, se je posrečilo ustvariti vzoren dom, ki naj služi tolikerim namenom: pred vsem telesni kulturi in zdravstvenim ciljem, dalje pa prosvetnim prireditvam najrazličnejšega značaja in končno kot zbirališče množic o priliki društvenih zabav in veselic. Naloga torej ni bila enostavna. V naslednjem hočemo na kratko premotriti, kako je arhitekt rešil njeno estetsko in praktično stran.

Sokolski dom je dvonadstropna stavba, ki s svojimi na vse štiri stani odprtimi, živahno razčlenjenimi pročelji napravlja na gledalca zelo slikovit vtis. Posebno ugoden je pogled, ki se iz Škofje ulice nudi prišlecu. Prvotni načrt, ki je za pročelja predvideval pestro štukaturno ornamentiko, deloma celo kiparsko okrasje, se je iz umljivih vzrokov premenil. Vendar ta poenostavitev celotnemu licu ni na kvar, nasprotno: zgradba je pridobila na mirnosti in impozantnosti.

Slogu, v katerem je izvršena zgradba, bi težko našel primerno, šablonsko oznako. V posameznostih se zdi, da spominja na gotiko, drugod spet na iztočne motive. Najbližji se mi zdi, posebno v detajlih na pročelju, severni in vzhodni slovanski leseni arhitekturi, na katero spominja tudi bogata dekoracija Vendar so vsi ti motivi izrabljeni čisto svobodno in individualno ter tvorijo novo celoto, ki je kompromis med zahtevami naročnika, željami avtorja in omenjenimi možnostmi materijala.

Ker se je šele o priliki kopanja temeljev pokazalo, da je stavbišče pravzaprav z odpadki zasuta globel, se je pojavila nepričakovana zapreka. Da se izogne silnim stroškom, se je stavbni gospodar moral odločiti, da položi temelje na nižjem, solidnem nivoju, s čemer se je dogodilo, da je poslopje prišlo globlje, nego nameravano, v zemljo. V estetičnem pogledu je s tem res izgubilo do neke mere svojo dovršenost, praktično pa to dejstvo ne pomeni posebne nesreče, ker so vsi prostori v pritličju zidani zelo visoko, so popolnoma suhi in izdatno razsvetljeni.

Značilni za fasado so timpanoni, ki se večkrat ponavljajo (zanimive so skupine oken raznih velikosti, ki se v trikotnem okvirju nahajajo), dalje množina bogato z dekorativnimi elementi pokritih stebrov, med katerimi se odpirajo vrste oken in pa pravtako s stebri podčrtani trije glavni vhodi. Kot dekoracija sten, kjer se je povsod uporabljal dolomitni pesek, se ponavlja oblika solnca z vencem žarkov in pa kolobarji, izvršeni v štuku. Posebno noto daje vsej stavbi visoko ostrešje, ki je živahno razgibano. Z ozirom na veliko širino poslopja, je seveda strešna konstrukcija razmeroma masivna in precej visoka. Glavna dvorana je pokrita s svojo, višjo streho, ostali stranski prostori pa s posebnimi nižjimi strehami. Pokrite so vse z močno bakreno pločevino. Kadar se ta prevleče z zeleno pátino, bo efekt strehe šele prav posebno originalen in slikovit.

Glavni vhod se nahaja v ožjem pročelju, obrnjenem proti jugovzhodu. Po odprtem, lepo izpeljanem stopnišču prideš v vestibul. Za to stopnišče so projektovane dekorativne mozaične vaze. Iz prostornega vestibula vodijo vrata naravnost v glavno dvorano, ob straneh pa v obe stranski dvorani, ki ležita vzporedno z glavno. Dvoje stopnic vodi v gornje, pravzaprav drugo nadstropje. Poleg glavne veže so še garderobni prostori, toalete in druge pritikline. Odtod vodijo tudi stopnice v pritličje, ki je pa že deloma pod cestnim nivojem. Tla vestibula so izvršena v večbarvnem terazzo - tlaku.

Glavna dvorana je pravzaprav osrednja točka vse zgradbe in njen poglavitni prostor. Zato je bilo za njeno izgraditev potrošeno toliko truda in skrbnosti. Dvorana je največja med vsemi sličnimi dvoranami v Ljubljani. Dolga je 31 metrov, široka 16 in visoka 13 metrov Na vsaki podolžni strani je zvezana po petih zaklopnih in zastekleljenih prehodih s stranskima dvoranama. Pri odprtih vratih tvorijo vse tri dvorane en sam, res ogromen prostor. Gledalca nehote prevzame vtis, da je povečana dvorana pravzaprav kvadratičen in ne podolgovast prostor. Stranski dvorani sta s svojimi 21 metri dolžine in 6 metrov širine povsem lahko uporabni kot rezervni telovadnici, ali v slične svrhe. Celota vseh treh dvoran tvori skupnost, ki spominja na cerkveno notranjščino s tremi ladjami, ki jih loči dvoje vrst stebrov.

Dvajset velikih, v dvorani do polovice vidnih stebrov daje osnovni ton celemu prostoru. Temu mogočnemu navpičnemu poudarku tvorijo protiutež vodoravni venci, ki opasujejo stene dvorane in pa horicontalni zidci zelo mirnih lož in galerijskih prsobranov. Stebri nosijo na vrhu zrcalni obok z ravnim stropom. V trikotnih ošiljenih lunetah nad stebri so na podolžnih stenah vdelana okna, ki dobivajo luč skozi strešne svetlobne odprtine. Vendar je ta zrcalni obok samo navidezen: v resnici ga nosijo oporniki strešne lesene konstrukcije, ki tvori s svojimi prečnimi tramovi tudi svodne kapice.

Na vsaki položni steni je po pet lož, ki so medsebojno čisto ločene in dostopne le iz stranskih prostornih kuloarjev in od teh ločene s steklenimi vrati Nad vhodom je nekaj nižja, šest metrov široka galerija, na nasprotni strani pa balkon za godbo z dohodom. Iz levega zgornjega šetališča se odpira pokrit, na dveh slopih sloneč polkrožen balkon za glasbo. Na galerijo nad glavnim vhodom prideš po dvojnih stopnicah iz vestibula, mimo garderob in skozi manjšo štirioglato dvorano s pendentivno kupolo. Iz te prijazne in lepo dimenzijonirane slavnostne dvorane se odpira balkon nad odprtim stopniščem. Posebno ugoden pogled v mogočno dvorano se nudi gledalcu, ki se nahaja na galeriji.

Spodnji deli sten v glavni dvorani so obdani z lesenimi oboji, ki so pobarvani, enako kot vrata in oknice, s temno zeleno barvo. Vse ostalo, stene in svod, je zaenkrat enostavno belo. Čim se zidovje temeljito izsuši, bo treba misliti na primerno poslikanje. Lunete nad galerijo in na nasprotni steni so zelo primerne za serijo alegoričnih ali dekorativnih stenskih slik. Enako bo treba tudi posamezne ostre profile, konzole in žlebiče označiti z barvo, ker se sedaj komaj opažajo vsled enotne beline zidovja. Posebno hvaležno polje za stenske slike nudi mala, svetla balkonska dvorana nad vestibulom, ki spada med najbolj posrečene prostore razsežnega poslopja.

Razsvetljava glavne dvorane je povsem zadostna. Dobiva jo deloma direktno skozi okna v desetih podstropnih lunetah, deloma pa preko sosednjih dvoran, ki so ločene le s steklenimi stenami od glavne. Umetna razsvetljava še ni izvršena, bo pa ves prostor bogato, naravnost razkošno razsvetljen s celim sistemom električnih svetilk. Od srede stropa bo na štirih, vsaksebi ležečih verigah visel glavni lestenec, izvršen v obliki obroča, od katerega bodo visele na verižicah okrogle svetilke. Poleg glavnega bodo na stropu pritrjeni še štirje stranski lestenci in po stenah cela množina zidnih svetilk. Izdelane bodo iz medi. Tu bo treba paziti, da ne bo izdelava preveč filigranska, ker se sicer v velikem prostoru poizgube.

Kakor je komunikacija z dvorano zelo enostavna in lahka, tako je tudi vprašanje ogrevanja in zračenja dvorane rešeno prav povoljno. Poleg osrednje kurjave se bo glavna dvorana po modernih, preizkušenih načelih ogrevala potom dovajanja toplega zraka, ki bo prihajal iz okroglih odprtin povrh stebrov, skozi katere ga potiska osrednja ogrejna naprava v pritličju. Razen tega so v stropu še navadne ventilacijske okrogle odprtine, ki se po potrebi lahko odpirajo. Spodaj pri tleh so pa spet nameščene odprtine v stebrih za odstranjevanje slabega, že izrabljenega zraka.

Dvorana je namenjena v prvi vrsti za vsakdanjo redno telovadbo in za javne nastope. Kako pa pridejo telovadci v dvorano in odkod? Tudi na to je mislil graditelj. Iz velike telovadnice vodijo v kotih štiri stopnišča v spodnje prostore, kjer so garderobe (ločene po spolu in starosti), kopalnice in stranišča. Na ta način je telovadcem omogočen neposreden dostop iz slačilnice na telovadišče, obenem pa doseženo, da med temi prostori ni razlike v temperaturi.

Spodnje nadstropje je zelo razsežno. Vsebuje v traktu ob Škofji ulici oblačilnico in vse stranske prostore za moški naraščaj, za člane in veliko dvorano, kjer se že postavlja moderno urejeno kopališče. Tam bodo mrzle in tople kadne kopelji in prhe, potem eventualno prostor za masažo in brivca. V nasprotnem traktu so enaki prostori za članice in ženski naraščaj, dalje lepe, prostorne sobe za vaditelje, za predavanja in sestanke in dr. V tem najspodnejšem nadstropju je cel labirint lepih zračnih in suhih ter zadostno svetlih prostorov, ki prav nič ne spominjajo na žalostna suterenska stanovana, kakršna se vidijo tudi v Ljubljani. Glavno betonsko ploščo, ki tvori pod velike dvorane, podpira spodaj v sredini zid, dočim stebri segajo skozi gornjo dvorano prav do temeljev in tvorijo ogrodje vse mogočne zgradbe. Vsi spodnji prostori so grajeni v taki visočini in tako udobno, kot zgoraj

V severnem delu poslopja so štiri privatna stanovanja in vrsta društvenih in odborovih sob, ki se po potrebi lahko stavijo v zvezo z ostalimi prostori. Kakor povsod je tudi tu poskrbljeno za zadostno število umivalnikov in stranišč. Posebno v pogledu higijene brezdvomno v Ljubljani ni stavbe, ki bi se s to mogla primerjati.

Sokolski dom na Taboru je največja sokolska zgradba v državi. Toda ne le po velikosti, še bolj prednjači po svoji vseskozi moderni notranji vrednosti. Vse novodobne pridobitve so upoštevane. Glavni znak stavbe je prostornost, zračnost in jasna preglednost prostorov. Geslo je bilo: Mnogo luči! V higijenskem in varnostnem oziru se je storilo vse, kar je bilo mogoče. Pa tudi kot umetnostna vrednota, je dom zanimiv in svojevrsten. Povdarjen je karakter smotrenosti. Značaj betonske zgradbe je v glavnem ohranjen, posebno še v oblikah glavne dvorane. Vendar bo treba v svrho, da se doseže jačji vtis zaključenega prostora, bele stene primerno pobarvati. Isti prostorninski učinek je pri umetni razsvetljavi, ko steklena okna in vrata tvorijo s steno enoto, ugodnejši, nego podnevi. Danes so na stavbi še posamezni nedostatki, morda se v bodočnosti pojavijo še nekatere malenkosti, ki jih bo treba spraviti v sklad s potrebami in s celoto. Tako je n. pr. današnji oder v glavni dvorani deloma neorganičen. Vidi se, da v prvotnem načrtu tod ni bilo mesta zanj, ali pa naj bi stal drugje, oziroma v drugačni obliki. Toda tudi v tem slučaju je trda nujnost preprečila svobodno voljo graditeljev. Saj bo ta oder moral služiti telovadnim nastopom, za gledališke predstave, zborovanja in kdo vé za kaj še vse. S primerno draperijo zaves ali sličnega se bo dala omiliti tudi ta neskladnost.

Vurnikov Sokolski dom na Taborju je pa tudi ena največjih stavb, kar se jih je po prevratu zgradilo v Ljubljani. Med njimi spada po svoji zunanjosti nedvomno v prvo vrsto. Nekdaj zapuščen trg in vsa raztrgana in neobičajno pusta okolica je z njim izredno mnogo pridobila. Ko bodo sosednje parcele zazidane in se tudi mlado drevje na trgu razraste, bo vtis impozantnosti, ki ga vzbuja slikovita in originalna stavba, postal še mogočnejši. S tem domom je ves šentpetrski okraj, obenem pa vsa Ljubljana pridobila lepo arhitektonsko delo, ki bo po svoji zanimivosti in skladnosti pomenilo v zgodovini mlade slovenske stavbinske umetnosti znamenit dogodek in dalo marsikatero pobudo kasnejšim.

Telovadni prostori v Sokolskem domu na Taboru

Telovadnica, ki je namenjena predvsem telesno - duševno vzgojnemu namenu, odgovarja vsem zdravstvenim in higijenskim predpisom, ter služi telesnemu gibanju in napredku našega članstva. Telovadni prostori sestoje iz velike dvorane in dveh stranskih telovadnic, ki so ob velikih nastopih združljive v prostorno areno, katera je po velikosti v slovanskem svetu prva za Tyrševem domom v Pragi.

Velika dvorana se bo uporabljala predvsem za proste skoke, preskoke čez orodje ter za skupne vaje, pri katerih lahko v prostem razstopu nastopa 120 telovadcev. V sredini telovadnice je drog, dvoje krogov ob stebriščih in 9 m dolga plezalna vrv. Na odru je postavljena moderna konstrukcija, ki bo služila za nastope pri telovadnih akademijah in za simultalno vežbanje vaj. Na tej konštrukciji se da namestiti 3 droge, 3 kroge, 3 ribstole, lestve in jambor v čelni ravnini, poleg tega še bočno 1 drog in eni krogi. V stranskih dvoranah je poleg tega nameščeno kompletno stalno orodje, in sicer tako, da moreta istočasno vežbati dva oddelka.

Vsaka telovadnica je opremljena s sledečim orodjem: Plezala (palice, vrvi), lestve, drog, krogi, koza, konj, bradlja, ribstol, švedske klopi, gredi, bom in vse ročno orodje. Poleg orodja, ki ga uporabljamo v sokolskem telovadnem sistemu, je še razno švedsko orodje, katerega bodo uporabljali predvsem starejši bratje in sestre ter mladina.

Namestitev in razvrstitev orodja je ugodno rešena in bo gotovo to najvzornejša telovadnica na sokolskem jugu pod okriljem Jugoslovenskega Sokolskega Saveza.

V suterenu so telovadne garderobe, in sicer v severnem traktu za vse ženske oddelke in v južnem delu stavbe za moške oddelke. Vsega skupaj je 6 garderob, in sicer: 2 za moško in žensko deco, 2 za moški in ženski naraščaj ter za člane in članice. Poleg garderob so kopališča ter ima vsak oddelek direkten dohod iz garderobe v kopališče.

Na narodni praznik 1. decembra zvečer

Ljubljana — HOTEL UNION

Maribor — NARODNO GLEDALIŠČE

DVA VELIKA KONCERTA

na korist novinarskega penzijskega fonda

Iz garderob so 4 direktna stopnišča v telovadnico, tako, da je zavarovana proti vsaki prašini in je dostop v telovadnico samo v pravilno predpisani telovadni obleki.

Po slavnostni telovadni in koncertni akademiji se preselijo vsi oddelki iz dosedanjih dveh telovadnic v lastni dom, kar bo vse telovadeče članstvo s posebnim zadovoljstvom pozdravilo ter je pričakovati novega razmaha v Sokolu I. in je želeti, da iz tega vzgojnega hrama izidejo najboljši narodni delavci in Sokoli.

Za zgradbo Sokolskega doma na Taboru so darovali v zadnjih mesecih: Rudolf Saksida 50 Din, neimenovana mesarica v Šent Petru 1000 Din, neimenovan veletrgovec na Poljanah 1000 Din, Josip Turk, zbirka med prijatelji 400 Din, Josip Turk, svoj honorar od mestne občine 2000 Din, neimenovan dobrotnik Tabora 50.000 Din, napreden rodoljub iz Žirov 1000 Din, Franc Zupan 100 Din, neimenovan naprednjak iz Štepanje vasi 2500 Din, neimenovan tovarnar iz Poljan 5000 Din, napreden ljubljanski restavrater 5000 Din, Miha Anžič, mesar, Dobrunje, 200 Din, zaveden trgovec v šentpeterskem koncu 1000 Din, neimenovan dobrotnik 8930 Din, Polde Zupančič 1000 Din, zbirka prijateljev Tabora v gostilni Činkole 300 Din, I. Sitar 200 Din, neimenovana zavarovalnica 4000 Din, neimenovan mesarski mojster v šentpeterskem okraju 1000 Din, I. Kraškovic 200 Din, Matej Hedžet 500 Din, Joško Peršič 60 Din, Planinc 20 Din, Bačner 100 Din, Janko Drol 100 Din, Pogačnik 300 Din, Emil More 1000 Din, profesor Žmitek 50 Din, Ernest Černe 100 Din.

Naj plemeniti darovalci najdejo še obilo posnemalcev, da se zamore Sokolski dom čimpreje popolnoma dograditi.

Pokrajinski zlet v Ljubljani leta 1927.

Leta 1927. bo velika sokolska telovadnica na Taboru popolnoma dokončana. Na Vidovdan prihodnjega leta se bodo vrata krasnega Sokolskega doma odprla na stežaj celokupnemu Sokolstvu, v prvi vrsti pa seveda agilnemu Sokolu I. Vsa napredna javnost bo gotovo z velikim veseljem pa tudi s popolnim zadoščenjem pozdravila novo, mogočno stavbo naprednosti in demokracije tam na vzhodni strani Ljubljane. Vsaj zanjo niso bile nobene žrtve dovolj velike, noben napor dovolj izdaten — saj brezobzirnost nasprotnikov Tabora ni poznala nikakih mej; zato bo dan otvoritve veliki dan naše radosti vseh onih, ki čutijo s Sokolstvom.

Jugoslovensko Sokolstvo se dobro zave da pomena taborske telovadnice za celokupno organizacijo, osobito pa za ljubljansko sokolsko župo in društva. Zato smo popolnoma prepričani, da bo z veseljem pozdravilo in odobrilo predloge svojega starešinstva in tehniškega odbora, da naj se v proslavo otvoritve največjega jugoslovenskega Sokolskega doma vrši v Ljubljani pokrajinski sokolski zlet na Vidovdan. Na tem zletu bi sodelovale poleg domače ljubljanske župe vse sosedne korporativno, ostale pa po močnih deputacijah. Vse tehnične in gospodarske priprave, ki naj služijo sedaj v prvi vrsti utemeljitvi predloga, so v polnem teku in če jih odobri zbor župnih načelnikov in savezni odbor in skupščina, se nam obeta drugo leto v Ljubljani krasen pokrajinski zlet Jugoslovenskega Sokolskega Saveza. Po vrstnem redu bi bil to peti tak zlet. Prvi je bil l. 1920. v Mariboru, drugi 1921. v Osijeku, tretji in četrti leta 1924. v Sarajevu, oziroma Zagrebu. Vsakokrat je sodelovalo od 6 do 8 sokolskih župa korporativno, kar naj se tudi v tem slučaju zgodi. V poštev prihajajo župe: gorenjska, ljubljanska, celjska, mariborska, dolenjska, reška in zagrebačka.

V kolikor smo poučeni, bi bile združene s proslavo otvoritve Tabora poleg javne telovadbe tudi prvenstvene tekme naših najboljših sokolskih vrst, dalje izprevod po Ljubljani, večerna slavnostna scena itd. V svrho sestave programa in vodstva vseh priprav se je ustanovil zletni odbor, ki pokazuje v svoji sestavi krepko podčrtano solidarnost vseh ljubljanskih sokolskih društev, župe in Saveza. Na sestankih, ki so se dosedaj vršili, se je pokazala volja vsega našega domačega Sokolstva, da hoče ob slavnostnih dnevih pokazati vso svojo manifestativno silo, vso svojo energijo in uspehe svojega dela. Pokrajinski zlet naj združi v Ljubljani vse telovadce in telovadke ter naraščaj višje omenjenih župa. Naša sokolska mladina, naraščaj, odrasli telovadeči, vse panoge sokolskega dela, vsi prijatelji Sokolstva hočejo ob zletu pokazati, da naše organizacije niso fraza, temveč delo, kakor je to v največji meri pokazalo društvo, ki si je postavilo kljub vsakovrstnim skoraj nepremostljivim zaprekam tako krasno stavbo, kot je sokolski Tabor.

Celokupna napredna javnost bo gotovo z velikim veseljem pozdravila misel pokrajinskega sokolskega zleta v Ljubljani, ki od l. 1922. pravzaprav ni imela večje sokolske prireditve. Taka velika slavnost prinese vedno svežega duha v napredne vrste, ojači delovanje naših članov, ima poleg tega tudi velik propagandni pomen in je tudi dokaz, da ob meji, preko katere živi toliko tisočev bratov in sester, ni ponehala vroča ljubezen svobodnih rojakov do njih, pa tudi volja do njihove osvoboditve.

Bodi nam pozdravljen peti pokrajinski zlet v Ljubljani! —r.

Križanka

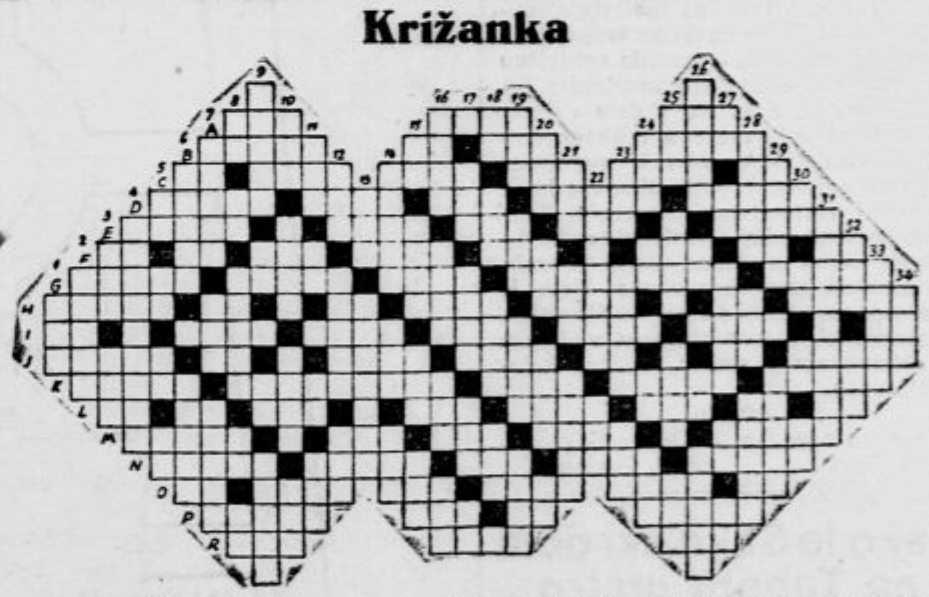

Pomen besed.

vodoravno: A. domača potrebščina; del hiše; reka na Poljskem; B. del strehe; ploščinska mera; plač; izraz pri kvartanju: C. okrajšava za glej; nevolje; vstran; produkt gorenja; osebni zaimek; pesnitev; D. plica; malik; vonj; osel; nogometaš, bivši Hajdukovec; E. vonj; pristanišče v Rdečem morju; obžalovanje; pregovor; pritrdilnica; F. vas pri Ljubljani; predlog; šahovski izraz; bog ljubezni; migljaj; predlog; pomožni glagol; pesnitev; G. mokrota; angleška dinastija; država kot fizična oseba; slaven filmski igralec; hraber človek; H. prvovrstna kvaliteta; samo; iu; eksotično drevo; hrana; črka grške abecede; ameriški dostojanstvenik; I. nota ital. skale; rimski cesar (lat.); ital. vino; prestolnica evropske države; reka v Rusiji; moderno zabavišče; pomožni glagol; J. nenormalno duševno stanje; pritrdilnica; mesto v Rumuniji; loterijski izraz; črka naše abecede; dvojni vokal; eno največjih mest sveta; K. moško krstno ime (nem.); meščan laškega mesta; Verdijeva opera; turistovsko orodje; boljša soba; L. pomožni glagol; pesnitev; čudodelen krog; skupnost ljudi; poljski pridelek; azijska valuta; črka naše abecede;; vzklik; M. blaznik; pomožni glagol; pritrdilnica; vodne živali; zastavljena oseba; N. grško podzemlje; strašilo za grešne duše; kmečko orodje; vzgojevališče; moško krstno ime; O. predlog; grško božanstvo; slovenski skladatelj; vezník; maščoba; slovnična okrajšava; P. ptica; moško krstno ime; osebni zaimek; žila; R. predlog; bedna ženska; dolina.

navpično: 1. latinski predlog; 2. dnevnik v prestolnici; 3. ali (sbh.); umetnost (lat.); 4. vodja Grkov pred Trojo; 5. svojeročno (okr.); osebni zaimek; starorimski novec; vzklik; 6. prepadenost; primorska kapljica; 7. del žita; agregacijsko stanje vode; del kolesa; 8. latinska kratica za množino; črka naše abecede; kakor 6. druga beseda; nota; latinska vprašalnica; 9. polfabrikat iz lanu; osebni zaimek; zemljiška mera; judovska nedelja; 10. tema (dialektično); up; grška pokrajina; ruska utežna enota; 11. moško krstno ime; kazalni zaimek; del kolesa; predlog; 12. žensko krstno ime; oblika glagola »risati«; poslanec; 13. pesnitev; neskončno majhen časovni del; 14. skupina ljudi; staroslovenska črka; kovina; 15. zemljiška mera; Ibsenova drama; darilo; zver; 16. kraj ob reki; sinonim za plug; blazen; izvor; 17. roparica; padavina; padavina; plemiški prilastek; 18. vzklik; gorovje na Balkanu (antični naziv); atribut univerze (lat.); bes; 19. pomemben dan; barva; gora na meji Jugoslavije; »boljša« gospa; 20. začimba; log; torišče gledaliških umetnikov; pomožni glagol; 21. pokoj; nemaren; pariški nepridipravi; 22. zelo lep; veznik; 23. odmev; plačilno sredstvo; ilovivica; 24. dovtip (srbsko); naslovna kratica; vzklik; mesto v Trentinu; 25 brez družbe; razpelo; ponovno; medikament; 26. mašniško oblačilo; veznik; veznik; strahovlada; 27. predlog! oziroma (okr.); ozvezdje: osebni zaimek; datumska kratica; 28. časovni prislov; osebni zaimek; tropično drevo; 29. gorovje na klasičnih tleh; element; 30. nikalnica; mrčes; veznik; števnik; 31. priimek »Jugoslovijinega« nogometaša; 32. dvojica; noj; 33. medikament; 34. mesto v Severni Afriki.

Kraljestvo mode

Zimski cvetovi

Kar si moremo misliti najlepšega cvetja, ga letošnja moda poklanja damskemu svetu. Velik cvet, pripet ob ramenu na kožuhovinast ovratnik učinkuje do srca prijazno Nosijo se izredno veliki cvetovi, rože nageljni, orhideje. Za ulico ponajveč rdeč cvet, za družabno toaleto v skladni barvi.

Ko sem študirala poročila, ki govorijo o množini in lepoti modnega cvetja, so mi v sobo udarjali glasovi iz množice demonstrantov, ki je vzklikala »doli z Italijo!« Pričele so se mi nizati misli. Naše ogorčenje nad italijanskim postopanjem je upravičeno. Bo pa li tako tudi trajno, kakor je veliko? Mar se ne bo ogorčenje zmanjšalo n. pr. za prgišče laškega peska ob morju in za krožnik letoviške meneštre? Za par metrov cenene svile, za par dinarjev cenejših čevljev, za par vinarjev cenejšo kravato, za par nogavic ali pa za nekaj cenene komodne ljubezni? ... Kdo ve, ali ne bodo naši ljudje slejkoprej zopet hodili preko gra nice in preko narodne zavednosti. Ako bo temu tako, potem so bile demonstracije samo nepotreben teater. Ako se nismo doslej, se moramo v naprej zavedati, da za to, kar so nam Italijani ugrabili ter ponižujejo in uničujejo naš narod, ne bomo izdajali denarja, Judeževih grošev.

Nemci so z vso svojo temeljitostjo vztrajni v bojkotu. Bodimo takšni tudi mi, saj imamo neprimerno več razlogov k temu! Privoščimo trgovcu — domačinu tiste dinarje zaslužka, da tako okrepimo lastno notranjost. Dolžnost trgovca pa naj bo, da si ne bo nabavljal italijanske robe. Francozi imajo lepšo svilo od italijanske. Tudi cenene svile imajo dovolj. Bombaževino in volneno manufakturo imajo Čehi in Angleži. Čevljev pa itak imamo doma dovolj.

Zavedajmo se v bodoče, da je odličneje nositi izboljšana stara oblačila, kakor italijansko svilenino. Za trajno vzdrževanje tozadevne narodne zavesti vobče in med našim ženstvom še prav posebej, bi pa morda poskrbela Jugoslovenska Matica na naslednji način:

Ker moda zahteva cvetja, si bo brez dvoma vsaka dama pripela cvet. Jugoslovenska Matica naj bi nemudoma založila preproste simbolične iglice, s katerimi si bo naše ženstvo pripenjalo modne cvetove in s tem zavest narodnega ponosa in osvete. Ne dvomim, da bo vsaka dama takoj po nabavi cveta dodala tudi par dinarjev za iglico. Prav lepo bi pač bilo, ako bi tudi vsi narodno zavedni možje in fantje kavalirsko podarili svojim ženam, nevestam, dekletom, ako že ne obojega (cvet in iglo) pa vsaj iglico, recimo »rapalisko pripenjačko«, ki jim bo potom svilenega cveta pripenjala narodno zavednost in jih branila svilenih italijanskih izkušnjav.

Marija Šarčeva

Pariški jesenski plašči

Modni drobiž

Tisoč podrobnosti izpopolnjuje sliko mode. So stvari, ki so za opremo moderne dame neobhodno potrebne. Primeroma lahko lepa večerna toaleta izgubi vso svojo veljavo radi nepravega čeveljčka. A istotako lahko dopoldanski model trpi radi neprimernega pokrivala. K dnevnemu oblačilu so vedno potrebne nekatere modne stvari, ki obleko izpopolnjujejo in lepšajo. Naj omenimo: mal krznen obrobek, ljubka roža na ovratniku, vsakdanji dežnik, primerno velika usnjena torbica, čvrsti, a vendar elegantni čevlji itd. Še več podrobnosti pa je potrebnih k dopoldanski obleki: lepa cvetka, ki ima popoldanski značaj ter je izgotovljena iz finega svilenega materijala (dočim je dopoldansko cvetje lahko iz usnja, gumija, volne ali sličnega materijala) nadalje popoldanska torbica iz usnja ali svile, rokavice, ki so v barvi skladne z obleko, elegantni popoldanski čeveljčki, klobuk iz velurja, ki je okrašen s trakom ali z iglo iz imitiranih biserov . . .

Največ pa zahteva večerna toaleta, kar je pač jasno, ker se hoče vsaka dama čim odličneje uveljaviti v družbi, gledališču ali javnem lokalu in zatorej skuša učinek svoje obleke povečati s primernimi podrobnostmi. Za malo gledališko obleko je letos posebno važna roža iz finega svilenega baržuna ter trak iz moiréja, ki se veže okoli pasu. Posebna važnost je tudi posvečena ročni torbici. Nadalje je priljubljen ogrinjač z dolgimi franžami, izgotovljen iz gladke svile ali ročno poslikanega materijala odnosno z bogato vezenino okrašenega kineškega krepa. Tako ogrinjalo se da dobro uporabiti tudi za plesne dvorane, kjer služi dami namesto vsakega drugega ogrtača. Za velike večerne prireditve je potrebna tudi pahljača. Veliki modeli, ki jih je bilo videti več sezon, izginjajo; formati pahljač so letos majhni in nekoliko spominjajo na nekdanje tipe ter so kombinirani z želvovino ali slonovo kostjo. Večerni plesni čevlji so iz lamèja, brokata ali moiréja ter se docela skladajo s toaleto. Moderna barva nogavice je, kakor doslej, medla, predivasta.

Na naši sliki levo zgoraj je videti pahljačo iz nojevega ali petelinjega peresa, montirano z želvovino, dočim skica 5 predočuje, da so velike pahljače iz nojevih peres črtane iz mode. Značilno je dejstvo, da nova pahljača v barvi kontrastira z večerno obleko in se k beli toaleti nosijo heliotropne, k predivastim oblekam pa zelene pahljače. Skica 2. predstavlja moderni visoki klobuk iz velurja, ki je prikladen za vse priložnosti, izvzemši večer, ker se k velikim toaletam klobuki vobče ne nosijo. Skica 3: elegantna ročna torbica brez držaja iz olivnobarvnega rjavega ali vinskordečega usnja je važna za dopoldansko obleko, dočim skica 4. predočuje podolgasto modno torbico s fino iglasto slikarijo ali ročno vezenino: to je primerna za večer. Skica 7. kaže, da je cvetka na krznenem ovratniku zimskega plašča zelo učinkovita, tem bolj, ker je klobuk neokrašen, dočim cvetka vedno poživlja živahnost. Skici 8. in 9.: dopoldanski klobuk za štrapac in sportne svrhe iz rjavega usnja ter popoldanski čevlji iz sivega semiša, kombiniranega s kačjo ali kuščarjevo kožo. Skica 10.: dežnik iz škotsko vzorčaste svile z beige barvno ali golobje sivo osnovo ter z zakrivljenim ročajem iz bambusa je letošnji tip, ki bo nadomestil črni dežnik. Model 11. končno predstavlja moderno franžasto ogrinjalo, ki je, kakor rečeno, vrlo elegantna popolnitev večerne toalete.

Dvobarvne kombinacije

Mamice, ki jim Miklavž dela skrbi

naj pošljejo Miklavža v najcenejšo družinsko oblačilnico M. BAN na Resljevi cesti, najkoristnejših daril — oblačil si bo lahko nabral po povsod priznano nizkih cenah.

Kako naj se oblačim?

Slabo oblečena, pravi umetnica Griffithova, je vsaka žena, ki s svojo nošo v oči bode. Obleka se mora tako prilegati telesu, da učinkuje eleganca povsem naravno in da si osebe ne moreš misliti drugače opravljene. »Smernice« dajati, se mi zdi skoro nemogoče. Vsaka žena mora sama vedeti, kaj ji najbolje pristoji. Vendar pa poudarjam, da bodi oprema kar se da preprosta. Moj ponos je v tem, da si dam vso garderobo izdelati po svojih osebnih podatkih. Glede kratkega ali dolgega krila izjavljam, da sem navzlic vsem modnim zapovedim proti dolgi suknji. Ženske nimamo povoda, da bi skrivale svoja meča. Jedro problema tiči v zahtevi, naj moda ne bo »muhasta«, marveč pametna: služi naj praktičnim in estetskim načelom.

Tigrovina in tigrasti klobučki

Z ravne štrapacne kožuhe in kratke krznene jopice, ki služijo sportu in dnevni nošnji, je letos zelo priljubljena tigrovina. Ker so ti komadi vzorčno zelo živahni, se išče enostavnejša forma potom ravne linije, ki se pri takih krznenih modelih vedno dobro uveljavlja. K tem kožuhom in jopicam pristaja klobuk iz velurja ali pa filcast »tigrasti« klobuček z barvami leoparda. Podloženi pa so taki modeli vedno le enobarvno (da ne bi učinkovali preveč kričeče).

Za sport

je letos posebno priljubljena tudi usnjena jopica. Na zunaj je v svojem sportnem kroju brez efekta, zato pa mora notranjost imeti apartno noto. Za podlogo služi duvetin ali kasha, lahko pa tudi kožuhovina (wutrija, nutritte, biberette, ki imajo sportni značaj). Lahko pa se poslužiš tudi tigrastega gazelinega krzna, čigar efektnost predočuje skica. Ovratnik in manšeti so negazirani, pač pa je podloga vidna na reverjih.

Spominjajte se nesrečnih poplavljencev!

Damam za Božič in Miklavža najlepše darilo

CREME MOUSON

Br.:

Pri Slovencih v nebesih

Primajal sem se pred nebeška vrata na precej redkem oblaku in sem se močno prestrašil: da bi pa zdajle skozenj padel, ko so mi nebesa tik pred nosom, bi bilo pa res preneumno. Zato potegnem urno za hišni zvonec, kakor se spodobi, in glej, pri tej priči ti začne odmevati po vesoljni nebeški palači, da mi je kar brnelo po ušesih. Kaj pa, če so nebesa prazna, si mislim, saj to bi v teh sleparskih časih ne bilo posebno čudno. Kar se prikaže na linici ob vratih mlad angelček, tako negoden, da se je moral na prste vzdigniti, če me je hotel videti.

»Kje pa so sv. Peter?« vprašam.

»Za vsakega bo že hodil sv. Peter! Sploh ga pa točasno jaz nadomeščam,« mi odgovori odločno.

Na, zdaj se ga pa naglej, angel je, pa ima tak jezik, si mislim, ne rečem pa nič, zakaj kdo bi se prerekal z angeli, posebno če stoji še zunaj nebeških vrat.

Pomolim mu tedaj vse potne listine, predvsem spričevalo o cepljenih kozah, ki je neki še svetnikom njega dni delalo tolikanj preglavic, in potrdilo o plačanih davkih, ki ima v teh časih na svetu preimenitno veljavo in ki je tudi nebeškega kontrolorja mnogo bolj zanimalo kot oni kozji dokument.

Angelček je vse natančno pregledal in tudi mene ostro premeril od pete do glave: očitno je bilo, da imajo na tem kraju slabe skušnje z umrlimi in dokaj opravka z goljufi, ki bi se radi vtihotapili v nebeško veselje.

Nato mi reče:

»Za menoj, duša, v Gospodu zaspala!«

»Duša« mi je bila prav všeč, živega so me tam doli pitali s precej drugačnimi priimki, si mislim in jo mahnem za krilatcem. Tisti hip so se zaprle za mano nebeške duri same od sebe, da sem komaj opazil. Glej jih, kljukce, si mislim, ko štorkljam nerodno za malčkom, to imajo pa res modro urejeno, zakaj takih-le vrat pa res ne kaže odprtih puščati, posebno dandanes ne.

Tako jo mahava po nekem dolgem hodniku, čigar konec je bil silno razsvetljen. Veličastna luč je žarela tam v vijoličastih barvah, vse mnogo lepše kot pri frančiškanskih šmarnicah. Okrog luči sem videl neke starce z dolgimi bradami in v raševini. Rad bi vprašal svojega spremljevalca, kdo da so ti možje, a glej, dva angela s palmami v rokah me primeta pod pazduho in tisti mah sem bil v stranskem hodniku, ki je bil prav skopo razsvetljen. Onega malega angelčka pa nikjer! Ti mušica ti, si mislim, te že zlasam nazaj gredé, ne rečem pa nič, zakaj kdo vé, nimajo li kje v tleh kake skrivne luknje, da me pahnejo na zemljo. Ko tako premišljujem, me oddasta moja spremljevalca četrtemu angelu in mu nekaj zašepetata. Kaj jim je treba šepetati, saj smo v nebesih? Kar jezik me je srbel, a sem molčal kakor pri spovedi.

Tako me dobi pod oblast četrti angel, bled dolgin v gorenjskem platnu in dolgih las, tako da sem ga obsodil na prvi pogled za organista. Rad bi ga vprašal za to in ono, toda ni se mi zdelo preveč pametno, da bi tiščal v nebeščana, če noče sam dati človeku dobre besede. Tako stopicava mimo ogromnih vrat in mogočnih portalov. Nad vsakim je stal velik napis naroda, ki je nebeščanil onkraj vrat. No, veste kaj, si mislim, tale nebeška zveza narodov je pa precej podobna oni na zemlji: narodi so ločeni med seboj z visokimi stenami, da se ne zlasajo.

Nad najvišjimi in najlepšimi vrati je blestel napis »Italijani«. Zaškripal sem z zobmi, nato pa sem si mislil: »Prav nič čuda, ko imajo papeže na svoji strani.« Potem so se vrstili: Američani, Angleži, Španci, Francozi in Nemci. Zdajci je zmanjkalo Evrope. Nato sem opazil Afriko, Avstralijo in Azijo, od poslednje neke narodiče jugovzhodne Rusije, ki jih še poznal nisem, da mi ni dal angel razumeti.

Prav na koncu nebes, skoraj na nebeškem dvorišču, sem našel Čehe, Poljake, Ruse in druge Slovane. Med napisi »Slovaki« in »Cigani« sem opazil napis, ki je krmežljavo pomežikoval v nebeško glorijo: »Slovenci«.

»To je sleparija,« zavpijem ogorčeno, »ko pridem dol, bom že škofu povedal.«

»Razumela boš, duša,« mi pravi angel in položi desnico na mojo ramo tako odločno, da sem umolknil. Zdaj se je videlo, da sem imel prav, ko sem rekel, da angelu ni nič kaj zaupati, kajti njegova roka je imela moč, ki je nikoli ne bi pričakoval od takega suhca.

Ko to razmišljujem, me angel na lahno potisne skozi slovenska vrata: nizka so bila ta naša nebesca, ampak prav udobna. Videlo se jim je, da so jih naši ljudje primolili, ne z ošabnostjo, ampak po svojih skromnih močeh. Niso jih od ljubega Boga izsilili kakor recimo Lahi ali drugi diplomatsko-goljufni narodi. No, glejte si, saj je ta angel prav pošten človek, si mislim, in krivico sem mu delal prej, prav po nepotrebnem.

Angel je tisti hip stopil na sredo, vsi so vstali in on jim je intoniral počasi:

»Haahalehehuhujaaa!«

Vsi so jo urezali za njim, nakar je izginil.

Zdaj sem imel že toliko korajže, da sem si ogledal naše ljudi.

V celicah spredaj sem videl muštacarje iz protestantske dobe. Spoznal sem Dalmatina in Trubarja, ki je odločno držal pest na bibliji in se ni dosti menil za Hrena, ki je sedel poleg njega in mu je nekaj dopovedoval.

V prihodnjem oddelku sem našel Vodnika in Pohlina, ki sta se tudi prerekala o nekem »besedišču« ali kaj. Toda nisem se utegnil obirati dalje pri teh gospodih, kajti mene je zanimal oddelek v sredini, kjer sem videl same znane obraze. Bila je to prava slovenska krčma, nizka, zakajena, harmonika je vreščala nekje v kotu in vinski duh je plaval nad glavami.

Tam so sedeli okrog velikanske mize: Prešeren in Čop, Tavčar in Krek, Gregorčič in Aškerc, Kette, Murn in Cankar, Jenko, Endlihar in mnogi, premnogi naših najmlajših.

Vsi so imeli resne obraze, pri Prešernu in Cankarju sem natančno razločil celo solze. Krek in Gregorčič sta kazala na neke obrise na mizi: videl sem, da je bil to zemljevid današnje Slovenije...

Groza me je bila, ko sem gledal njih lica: žalost, izgubljena vera in obup je bil na njih. Od bridkosti se jim nisem upal več pogledati v oči.

Tedaj me vprašajo:

»Ali je to sploh mogoče?!«

»Res je...« odgovorim in sram me je bilo.

»Zdaj pa povej, kaj delajo naši ljudje, ali še mislijo na združitev? Kaj delajo skupine in posamezniki za to, da se ves narod spravi med seboj in osvobodi podjarmljene brate?

Vroče mi je postalo, nisem vedel, kaj bi odgovoril in od sramu in gneva sem se — zbudil.

Staroslav:

K 20 letnici smrti Simona Gregorčiča

Simon Gregorčič in Staroslav l. 1885. v Pragi.

Zadnji obisk pri njem

V soboto, dne 17. nov. 1906 je prinesel »Slovenec« vest, da je pesnika *Simona Gregorčiča* zadela kap, a da mu je odleglo. Skrb za dragega prijatelja mi ni dala miru. V ponedeljek dne 19. novembra me je odpeljal v Gorico vlak, ki je odšel ob 7 in 10 min. iz Ljubljane. Mračno, neprijetno jutro. Nad Kranjem je jelo deževati; na Jesenicah je razsajal vihar, ki mi je prestopajočemu na drugi vlak poskušal odnesti klobuk in obrniti dežnik. Od Jesenic do Gorice mi je bil sopotnik štajerski župnik, namenjen po vino v Istro.

Opoldne sem dospel v Gorico. Po obedu pri Zlatem jelenu sem krenil po Gosposki ulici in Kornu na Goriček (Katarinijev trg). Odkar je bil leta 1903 prodal svoje posestvo na Gradišču in se preselil v Gorico, je Gregorčič tu stanoval. Hiša s štev. 4, sedaj podrta, mu je dala zadnje bivališče; bila je razsežna, enonadstropna, stara, nekako zanemarjena, kažoča tam pa tam pobita okna. Težka slutnja me je morila stopajočega po stopnicah; konec mostovža, s katerega je bil razgled na Kostanjevico, so se mi odprla vrata, vodeča v pesnikovo stanovanje.

V kuhinji sem našel Ciliko. Z obraza sem ji bral, da je Gregorčiču slabo. Povedala je, da je zdravnik dr. Brecelj ukazal bolniku absoluten mir, da torej razen nje ne sme nihče k njemu. Kmalu za menoj je prišel odvetnik dr. Alojzij Franko, častilec Gregorčičev, pozvedovat, kako mu je. Govorili smo v kuhinji, odkoder je nekaterekrat odšla Cilika pogledat bolnika. Iz druge sobe se je čulo težko sopenje. Ko se je nekoč zopet oddaljila, sem stopil ne oziraje se na zdravnikovo prepoved v bolniško sobo.

Pesnik je ležal sredi sobe na dveh žimnicah na tleh; na desni je bila pripravljena še ena žimnica, da ga je postrežnica prelagala od časa do časa nanjo. Bolnik je imel oči zaprte; težko je dihal; obraz mu je bil normalen, a videti je bilo, da sili kri vanj.

Nekaj časa sem sedel tik njega. Ko sem vstal, je predramil bolnika ropot stola. Odprl je oči. Sklonil sem se k njemu in mu povedal svoje ime. Strmo se je ozrl vame; nato je vzel izpod odeje levo roko — desna mu je bila ohromljena — in podavši mi jo krepko stisnil mojo desnico. Vesel izraz se mu je razlil po obličju. Šepetal je nekaj besed, ki jih nisem mogel razumeti. »Zaupaj, saj se ti zdravje zopet povrne,« sem ga tolažil. »Počasi, počasi,« je odgovoril in nato mi še enkrat segel v roko. Cilika mu je dala obkladek na čelo in mu ponudila juho, ki jo je odklonil. »Prav je bilo,« — te besede bolnikove, tihoma izgovorjene, je čula Cilika in jih razlagala tako, da je bil pesnik zadovoljen z mojim posetom. Iz prve sobe sem se še enkrat ozrl na dragega prijatelja z živo željo, da bi nam bilo ohranjeno njegovo dragoceno življenje.

Mnogoletna Gregorčičeva uslužbenka in sorodnica Cilika Čebronova (umrla 72 letna dne 16. okt. 1924 v Martinah na Brju pri Rihemberku) mi je marsikaj povedala, kar je vredno, da se ohrani. Ko Gregorčič ni imel niti službe niti pokojnine, sta morala zelo skromno živeti. Bila je doba, ko je le štirikrat na leto kuhala meso. Pesnik je bil jako radodaren; vse bi bil razdal, a sam pomanjkanje trpel. Svojim nasprotnikom je odpuščal. Zelo gorak mu je bil pokojni nadškofijski kancelar Kravanja, a ko je umrl, mu je šel Gregorčič za pogrebom. Pesnik je slutil, da se mu bliža smrt. Ko je dne 3. novembra 1906 preminil vpokojeni duhovnik Josip Zei, je dejal: »Za Zeiem bom prvi jaz.« Svoji prejšnji postrežnici Amaliji, omoženi Baličevi, je naročil, ko ga je pred kratkim obiskala, da naj kmalu zopet pride, ako ga hoče videti še živega. V zadnjem času je Gregorčič večkrat govoril o oporoki; hotel jo je prenarediti; zakaj? Nekaj dni pred njegovim godom sta šli dve sorodnici, katerima je bil mnogo dobrega storil, mimo njegovega stanovališča, ne da bi se bili oglasili. To je zabolelo Gregorčiča in zato je hotel popraviti oporoko; nameraval je prikrajšati sorodnike na korist »Šolskemu domu« in postrežnici Ciliki. Še v sredo zvečer 14. novembra je hotel spremeniti oporoko, toda Cilika mu je prigovarjala, da naj gre počivat. »To bo tebi v škodo, ako oporoke ne prenaredim!« ji je dejal. — V soboto, dne 10. novembra je srečal Gregorčič nadškofa Sedeja. Bil je na drugi strani ceste, a je poslal k pesniku, ki ga je bil od daleč pozdravil, svojega kaplana z naročilom, da naj bi prišel k njemu. »Ali res? ali res?« je ponovil pesnik vzhičen. Nadškof je nato Gregorčiča najvljudneje sprejel in ga povabil, da naj pride k njemu v nadškofijski dvorec stanovat; s seboj naj vzame za strežbo Ciliko. Ta ponudba je pesnika seveda jako razveselila; ali on se je zahvalil zanjo. Ko je dovršil prevod preroka Jeremije, ga je nadškof nagovoril, da naj bi prevajal Eklezijasta. Gregorčič, mu je odgovoril, da se loti prevajanja te svetopisemske knjige, a bo prej umrl, preden dovrši prevod. Eklezijasta je prevajal pesnik še v četrtek 15. novembra zvečer. Ciliki je ukazal, da naj požge vse, kar bi našla pisanega od njegove roke, češ, kar sem hotel objaviti, sem objavil sam. Tudi o pogrebu ji je naročil, da si ne želi nobenega blišča; tisto ja sama hinavščina. Izrazil je tudi željo, da naj bi ga ne raztelesili; cel naj gre v zemljo. V petek dne 16. novembra zjutraj je Cilika potrkala na vrata pesnikove spalnice. Ker ni bilo odziva, je stopila noter. Gregorčiča je našla stoječega; nekako čudno se je vedel. Nato je prišel strežnik in pesnik se je šel oblačit za sv. mašo. Pripomnim, da je imel Gregorčič dovoljenje cerkvene oblasti, da je smel maševati doma; zato je bila odločena sobica na desni od vhoda; v nji je bil priprost oltar, ki je rabil nekdaj župniku v Kamnjah Josipu Sovdatu. Cilika je po navadi pokleknila zadaj, ko se je pričelo sv. opravilo. Gregorčič je zmolil uvodne molitve, a ko je jel čitati iz mašne knjige, ni mogel dalje; jezik se mu je zapletal; blebetal je. Odstopil je od oltarja, rekoč: »Mrtvoud me je zadel.« Slekli so mu mašno obleko. Potem je sedel na stol k mizici v kuhinji in zahteval: »Pero! Pero!« Ali desnica mu je onemogla; vsa desna stran je bila mrtvoudna. Poslali so po zdravnika drja Breclja in bolnika spravili v posteljo, katere se je branil. Posetila sta ga oba drja Rojca. Gregorčič je odklonil tujo postrežbo; samo Cilika mu je smela streči. Da bi ga laže prekladala, je razdrla posteljo in mu postlala v drugi sobi na tleh. Ukaza, da naj sežge pesnikovo ostalino, ni izvršila, nego vse papirje oddala profesorju Josipu Ivančiču. —

Naš veliki pesnik Simon Gregorčič, ljubljenec slovenskega naroda, je umrl v soboto dne 24. nov. 1906 ob 10. uri 10 min. dopoldne.

Gregorčič in A škerc l. 1892.

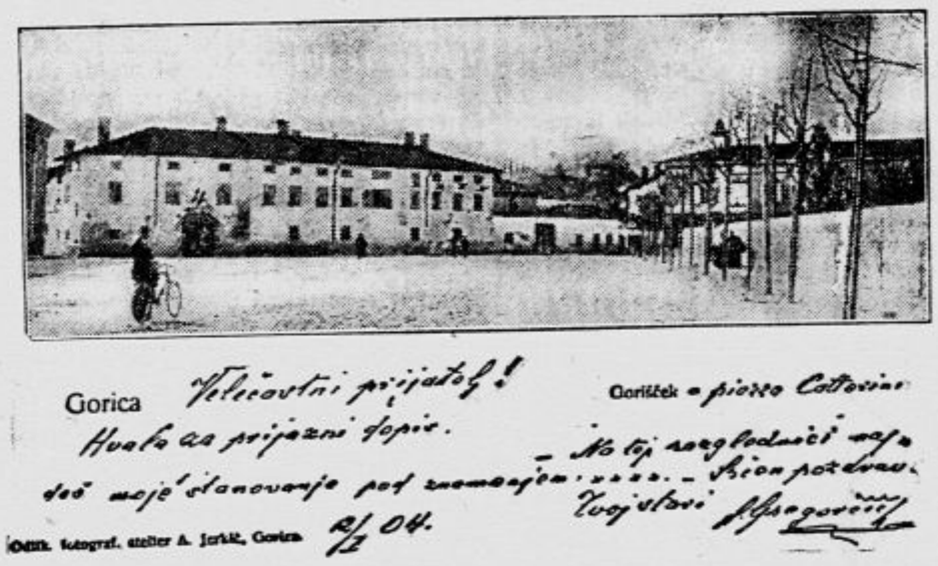

Gregorčičevo stanovanje v Gorici

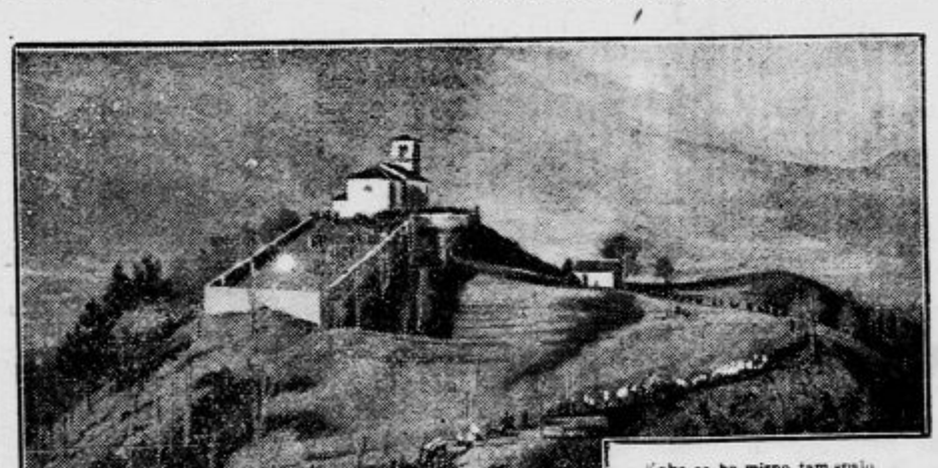

Gregorčičev pogreb k Št. Lovrencu.

Simon Gregorčič – slovenski Jeremija

Spomni se, o Gospod, kaj nas je zadelo, ozri se in poglej sramoto našo! Dediščina naša je pripadla tujcem, hiše naše inozemcem. Sirote smo, brez očeta, matere naše so kakor vdove... Preganjalci naši nam stopajo na vrat; utrujeni smo, ne dovolijo nam pokoja... Hlapci nam gospodujejo; nikogar ni, ki bi nas oprostil iz njihove roke... Minilo je srca našega veselje, v žalost se je preobrnil naš ples...

Take žalostinke so plakale pred 2555 leti na jeruzalemskih razvalinah. Iz srca so privrele preroku Jeremiji.

Na razvalinah primorskega slovenstva ihté dandanes enaki žali vzdihi. V nebo jih pošilja »narod teptan, preziran, razdejan.«

Prerok veledomoljub Simon Gregorčič, ki je gledal v »Soči« »vihar grozan, vihar strašan«, je slutil, kakšna usoda čaka »roda trpina«, zrl je v duhu »jarem, ki nas bo trl«. V tolažbo podjarmljencem je malo tednov pred smrtjo prelil v krasne rimane kitice pretresljivo »Molitev Jeremije, velikega preroka in domoljuba« — odlomek je izšel v »Gorici« 1906.

Kakor da bi gledal sedanjo bedo svojih zasužnjenih rojakov, je vdaril pesnik prerok na žalno struno Jeremijevo kličoč:

Oj, spomni, spomni se, Gospod,
nezgod, ki tarejo naš rod,
glej bridko našo to sramoto,
— zanesi s svojo nam togoto! —
Oh, dedna naša sveta last
zunanjcem padla je v oblast,
in domi naši, domovina
lastnina vse je zdaj tujčina.

— — — — — — — — —

Podjarmil je nasilnik nas,
in vlači krut za tilnik nas.

— — — — — — — — —

Oh, naši služniki nekdaj,
nam gospodarji so sedaj,
in ni ga, ni, da nas bi vtešil,
in nas iz krutih rok njih rešil.

— — — — — — — — —

Molči mladine naše pesem,
že davno, davno čul je nesem.
Veselo naše prej srcé
zdaj polni bridko nam gorje,
namesto pesmi sladkih brenka
zveni nam žalostinka grenka.

— — — — — — — — —

Kot epilog je dodal žalostinkam odo »Jeremiji preroku-domoljubu«, katere konec se glasi:

Mož on bil je bolečin —
in naš rod je rod-trpin;
on prerok je velik bil,
ni-li v duhu tudi zrl
jarma, kteri nas bo trl,
solz za nas ni tudi lil?
Kot za svoj — za naš rod lije
v pesmih jih še zdaj ta dan:
saj smo narod — Jeremije,
narod, ko njegov, teptan,
rod preziran, razdeján.

Slovenske šolske naloge Simona Gregorčiča

Jako me je razveselilo vezilo, ki mi ga je naklonil o kresu 1888 pokojni profesor Mihael Lazar (um. 7. maja 1891 v Čemšeniku) z dedikacijo, podpisano z glagolico. Dragoceni dar je prejel »iz zapuščine pokojnega prijatelja I. Šolarja«. To sta dva zvezka slovenskih šolskih nalog; v prvem se nahajajo Gregorčičevi, v drugem Franceta Červa pismeni izdelki.

Gregorčičev zvezek obsega 12 listov velike 4° v modrem ovoju z belo etiketo na čelu. Kupil ga je na Travniku pri Karolu Soharju knjigovezu in prodajalcu knjig in pisnih potrebščin (Carl Sochar Traunick No 447, in Görz).

»*Slovenske vaje Gregorčič-eviga Šimen-a 1860-61*« so plod petega gimnazijskega razreda (v Burgarjevem življenjepisu treba popraviti datum Gregorčičevega vstopa v gimnazijo: 1855 namesto 1856). Naloge je dajal in popravljal profesor za slovenščino (pozneje šolski nadzornik na Kranjskem in v Dalmaciji) Ivan Šolar, ki je vnemal dijake za proučevanje slovenskega jezika in v tem oziru jako blagodejno vplival na učenca Simona Gregorčiča. Enajstim »vajam«, napisanim v omenjenem zvezku, so naslednji naslovi: Jesen (izprva Popis jeseni), Hanibalov značaj, Legenda, Zima, Rokovica, Pomlad (izprva Popis pomladi), Poroštvo, Islandija (dve nalogi), Občutki učenca ob žetvi (izprva pri žetvi), Poletni večer. Redi so vrh vsake naloge zabeleženi z rdečilom; vse razen ene — drugi del Islandije — ki je dobila: izverstno, so ocenjene s: prav dobro. Pri »Hanibalovem značaju« stoji pripomnja: »prav dobro — toda jedro bolje kot beseda« — in pri zadnji: »prav dobro — samo glagoli se nič kaj prav ne vjemajo«.

Kakšno slovenščino je pisal naš pesnik leta 1860 kot petošolec, naj pokaže njegova prva vaja *Jesen*, katere po prof. Šolarju neznatno popravljeni opis se glasi:

Lepo je izpomladi (Gr.: spomladi), ko solnce gorkeje pripekati začne, in drevje in travnike mnogobarvno cvetje pokriva in ko tudi kmetič seme v zemljo vtakne mnogo sadu si obetaje, pa onder (Gr.: vendar) se mi še lepši zdi v jeseni, ker solnce ne pošilja več tako gorkih žarkov na zemljo kot poleti, posebno pa more biti jesen kmetu prijetna, ker vidi, kako obilno je njegov trud in pot poplačan. Pa tudi za nas šolarje je ta čas prelep čas, ker se, po dolgim trudu in po dolgi ločitvi od svojih domačih nazaj k njim vernemo. Hitro ko domu pridemo, ali tudi že popred pride živina iz planin, kjer je po dva mesca in pol, domu in daje z veselim bukanjem svoj prihod na znanje, za njo gredo pastirji in drugi ljudje, ki nesejo, kar so pridelali od krav. V jeseni vidimo na mestu pomladanskega cvetja od teže sadja vse spregnjene veje. Ta čas dozorijo češplje, hruške, jabelka, orehi, breskve, grozdje itd. Kadar je to sadje zrelo, spleza en mož na drev in sadje doli strese, otroci in drugi ga pa v jerbase poberejo. Travo po polji zdaj kmetje v drugič kosijo, tisto, ki so jo poleti po senožetih posekli, pa domu zdaj spravljajo. Kmalo potem, ko češplje minejo, ajda dozori in vsak gospodar že več dni popred žanjic naprosi, da mu jo požanjejo, on jo pa v kozolce zloži, in jo ondi pusti, dokler ni suha, potem jo pa znese v skedenj in jo omlati. Za ajdo pride pa sirk na versto. Z grozdjem imajo pri nas pa malo ali nič opraviti, ker ima malokdo kaj tert. Ko se pa vsi svetniki bližajo kar imajo zelenjave na polji, v hrame spravijo. Popred pa že ozmino sejejo, kteri večidel skopajo, ker so njive v hribu. Zdaj jame tudi listje z drevja padati in vse k koncu iti in opominja tudi človeka njegove minljivosti.

Kakor iz njegovih poezij, odseva iz teh preprostih, v okornem jeziku pisanih vrstic hrepenenje po domu, najkrasneje izraženo v »Pastirju«. Slovenščina petošolca Gregorčiča je bila še v povojih. Zlasti glagola, ki je pozneje s čudovito lahkoto prepletal njegove pesmi, še ni imel v oblasti. Jedro je bilo dobro, kakor je pripomnil Šolar. Ne glede na začetniške nedostatke so nam Gregorčičeve »vaje« iz l. 1860-61 drage, saj so morda do nas došli prvenec njegovega peresa.

Tudi v naslednjem šolskem letu 1861-62 je bil Gregorčiču profesor slovenščine Ivan Šolar. Vsebina slovenskih nalog, ki jih je dal šestošolcem, je ohranjena (13. Jahresbericht des k. k. O. Gym. Görz 1862, 48). Izdeloval jih je seveda tudi Gregorčič; žal, da mi ni na razpolago njegov zvezek. Naloge so bile nastopne: Nar veseleji dan minulih šolskih praznikov. — Vodotop; za Koseskim ino Schillerjem. — Micipsa na smertni postelji slovo jemlje od svojih dveh sinov pa od posinima Jugurte; po Sall. jug. c. 10. — Hektor slovo jemlje od Andromahe; po Hom. Il. VI. 407. — Kako se je gospodarilo v rimski republiki po drugi puniški vojski; po Sall. jug. c. 41. — Pogled s Kostanjevice iz pomladi. — Hvala kmetiškega stanu; motto: O fortunatos nimium, sua si bona norint, Agricolas! Virg. Georg. II. 458. — Hvala učenega stanu; motto: Felix qui potuit rerum cognoscere causas. Virg. Georg. II. 490. — Vihar na morji; po Virg. Aen. I. 82. — Ljubite domovino, ptujine pa ne zaničujte!

Pripomnim, da je bil Gregorčič v 6. šoli med 28 součenci drugi premijant.

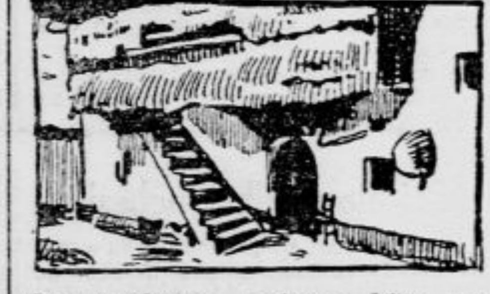

Gregorčičeva rojstna hiša na Vrsnem pri Kobaridu

Vrsno pri Kobaridu, pesnikov rojstni kraj

Za Miklavža
želijo naši malčki
novo slikanico
Marije Grošeljeve:
Čebelica brenčelica.
Večbarvne slike iz otročjega in živalskega življenja s pesmicami
Cena Din 30, s poštnino 33 50
Naročila sprejema
Knjigarna Tiskovne zadruge
v Ljubljani. 271

Darujte za sokolski Tabor!

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Začetek ob 20 uri zvečer.

Nedelja, 21.: ob 15.: «Skopuh». Izv.
Pondeljek, 22.: Zaprto.
Torek, 23.: «Slaba vest». E.
Sreda, 24.: «Boubouroche» — Stalni gost. Premijeri. E.
Četrtek, 25.: «Macbeth». A.
Petek, 26.: Zaprto.
Sobota, 27.: «Kovarstvo in ljubezen.» Premijera. Izv.

Ljubljanska opera.

Začetek ob pol 20 uri zvečer.

Nedelja 21.: ob 15.: «Tannhäuser». Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv. Ob 20.: «Terezina». Opereta. Izv.
Pondeljek, 22.: Zaprto.
Torek, 23.: «Brivec sevilski». A.
Sreda, 24.: Zaprto.
Četrtek, 25.: «Figarova svatba». D.
Petek, 26.: «Mrtve oči». B.

Mariborsko gledališče.

Nedelja, 21.: ob 15.: «Veronika Deseniška» Znižane cene. Ob 20.: «Lepa Helena». Premijera.
Ponedeljek, 22. novembra: Zaprto.
Torek, 23. novembra: Ob 20. «Bajka o volku». Red C. Zadnjič v sezoni.

Celjsko gledališče.

Torek, 23.: «Periferija». Začetek ob 20.

Šentjakobski gledališki oder

Nedelja, 21.: «Hlapci». Gostovanje na Viču. Ob 20

Premijere v ljubljanskem Narodnem gledališču. Tekoči teden so v ljubljanskem Narodnem gledališču tri premijere, in sicer v sredo v drami Courtelinove francoske komedije «Boubouroche», dvodejanka, in «Stalni gost», enodejanka. V soboto pa je premijera klasične Schillerjeve igre «Kovarstvo in ljubezen». Francoske komedije režira g. Pugelj, «Kovarstvo in ljubezen» pa g. Skrbinšek. V operi pa bo v nedeljo premijera velike opere »Židinja».

Opozarjamo na današnji popoldanski predstavi v drami in operi. Drama igra velezabavnega Molierjevega «Skopuha», v operi pa se poje velika Wagnerjeva opera «Tannhäuser». Začetek obeh predstav ob 3. popoldne. Zvečer ob 8. pa se uprizori v operi Straussova opereta «Terezina». Vse tri predstave so izven. Za «Tannhäuserja» veljajo znižane cene.

Šentjakobčani gostujejo danes, v nedeljo ob 8. zvečer v Sokolskem domu na Viču s Cankarjevo petdejansko dramo «Hlapci».

Premijera »Lepe Helene na mariborskem odru je v nedeljo 21. t. m. Duhovita Offenbachova glasba je prepletena z izredno komičnimi prizori, ki parodirajo staro-grške razmere, njih moralo in mitologijo, njih kralje in junake ter prebrisanost njihovih svečenikov. Umetniško vrednost te klasične operete dokazuje pač najbolj okolnost, da je danes repertoarna opera mnogih velikih gledališč in da jo je vzel celo Reinhardt in Hudožestveni teater v Moskvi na svoj repertoar in žel z njo velike uspehe.

Nedelja v mariborskem gledališču. V nedeljo popoldne ob 3. se vprizori Oton Župančičeva tragedija »Veronika Deseniška«. Nudi se tudi okoličanom izredna prilika, da posetijo to predstavo posebno, ker imajo oni iz daljših krajev ugodne zveze z vlakom. Ob 8. uri zvečer pa se vprizori duhovita Offenbachova opereta »Lepa Helena«, ki je dosegla na vseh svetovnih odrih največji uspeh.

Gostovanje članov ljubljanske drame v Mariboru. Prihodnji teden gostujejo odlični ljubljanski igralci: ga. Wintrova ter gg. Rogoz in Šest v Wildgansovi »Ljubezni«, na kar opozarjamo že danes.

Mladinska glasbena predavanja. Glasbena Matica v Ljubljani priredi tekom letošnje zime več glasbenih predavanj za mladino, kakor so se vršila zadnja tri zaporedna leta. Vodstvo teh mladinskih predavanj je poverjeno dosedanjemu voditelju prof. Karlu Jeraju. V načrtu so predavanja: Zgodovina vojaških godb in ustroj lesenih in medenih instrumentov. Predavanje je združeno s koncertom celotne godbe Dravske divizijske oblasti pod vodstvom g. dr. Josipa Čerina. Drugo predavanje nosi naslov »Ruska pesem«. Spored izvaja operni pevec g. Pavel Holodkov. Tretje predavanje bo atrakcija prav posebne vrste. V Ljubljani nastopi namreč prvokrat narodni pevec »Guslar«, ki bo zapel pesmi iz srbske in jugoslovenske zgodovine. To bo prva prireditev v Ljubljani, na kateri bo nastopil »Guslar« s svojimi »guslami«. Dalje so mišljena predavanja o bolgarski in češki glasbi, predavanje o Beethovnu, ki bo združeno s skioptičnimi slikami, na sklepnem predavanju pa nastopita mladinski zbor in mladinski orkester Glasbene Matice v posebni spevoigri. Prvo predavanje se vrši v nedeljo dne 5. decembra t. l. ob pol 11. dopoldne v dvorani Filharmonične družbe. Na ta predavanja opozarjamo že danes starše naše mladine.

Vrsto Beethovnovih koncertov, s katerimi proslave naši ljubljanski kulturni faktorji stoletnico smrti enega največjih glasbenih velikanov Ludvika Beethovna, otvori v pondeljek, dne 22. t. m. dr. Josip Čerin s simfoničnim koncertom Muzike dravske divizije in na katerem koncertu sodeluje tudi slovenski pianist Anton Trost z Dunaja. Temu koncertu v proslavo Beethovna slede tekom prihodnjih mesecev, kolikor je nam znano, še sledeči koncerti: Simfonični koncert orkestralnega društva Glasbene Matice, izvajanje IX. Beethovnove simfonije, dalje komorni koncert slavnega Ševčikovega kvarteta iz Prage, ki bo izvajal izključno Beethovnova komorna dela, dalje Beethovnov koncert konservatorija v Ljubljani; uprizoritev edine Beethovnove opere «Fidelio» v Narodnem gledališču in da proslavi Beethovna pevski zbor Glasbene Matice z večjim delom, je to samo ob sebi umevno po njegovi tradiciji. Razveseljivo dejstvo je, da vlada že za prvi pondeljkov Čerinov koncert v naših glasbenih krogih veliko zanimanje in je že po sedanji predpripravi sodeč pričakovati izrednega obiska. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

Poskus nemškega renesančnega romana je tvegal pisatelj Max Brod pod naslovom «Reubeni». Knjiga je izšla pri Wolffu v Monakovem.

Noblova nagrada

Noblova nagrada, ki jo švedska akademija vsako leto podeljuje najpromenentnejšim književnikom in znanstvenikom, je bila ustanovljena l. 1901. Glavni fond je koncem lanskega leta znašal okrog 31 milijonov švedskih kron ali po naše: okrog 450 milijonov dinarjev. Lani je vsaka podeljena nagrada znašala 167.000 šved. kron ali preko 2 milijona 500.000 Din. Letos pa znaša vsaka podeljena nagrada za lansko leto 118.000 švedskih kron (okrog 1,791.000 Din), a za letošnje leto 117.000 švedskih kron, kar je toliko kakor 1,776.000 Din.

Doslej je bilo od posamezne države podeljeno naslednje število nagrad: Nemčija 26, Francija 21, Anglija 14, Amerika 9, Švedska 7, Danska 6, Nizozemska 6, Švica 5, Avstrija 1, Belgija 1, Norveška 1, Italija 1, Španija 3, Poljska 2, Rusija 1, Indija 1, torej skupno 105 podelitev

Literarno nagrado so doslej dobili nasledni književniki: Sully Prudhomme (1901.), Theodor Mommsen (1902.), Björnstjerne Björson (1903.), Frederic Mistral in José Echegary (1904.), Henryk Sienkiewicz (1905.), Giosue Carducci (1906.), R. Kipling (1907.), Rudolf Eucken (1908), Selma Lagerlöf (1909.), Paul Heyse (1910), Maurice Maeterlinck (1911.), Gerhardt Hauptmann (1912.), Rabindranath Tagore (1913.), Romain Rolland (1915.), Werner Heidenstamm (1916.), Karl Gellerup in Henrik Pontoppidan (1917.), Carl Spitteler (1919.), Knut Hamsun (1920.), Anatole France (1921.), Jacinto Benavente (1922.), William Butler Yeats (1923.), Stanislav Reymont (1924.), Leta 1914. in 1918. se literarna nagrada v obče ni podelila. Shaw je prejel lansko nagrado, letošnja pa se podeli prihodnje leto.

Tudi v švedski akademiji se preveč čutijo politični vplivi. Ni goli slučaj, da je Noblovo nagrado doslej dobilo največ Nemcev (26), a samo 1 Rus. Skupno z 2 Poljakoma so Noblovo nagrado doslej dobili samo trije Slovani, četudi je ravno zadnja leta zasijalo na obzorju kulture toliko slavnih slovanskih zvezd. Nagrajeni so bili Hauptmann, Selma Lagerlöf, Tagore in še Gellerup in Pontoppidan — niso pa je dobili niti Tolstoj, niti Merežkovski, niti Gorki, niti Masaryk, pa da o jugoslovenskih duhovih niti ne govorimo. Švedska javnost je prežeta s strastnim germanofilstvom in je s svojim pritiskom na švedsko akademijo ustvarila prepričanje, da je Nemčija najzaslužnejša za evropsko kulturo, dočim so Slovani le velik balast, četudi so zadnja desetletja dali Evropi in svetu daleko večje genije kakor Nemci.

Nobel je v testamentu sicer odredil, naj se z njegovimi nagradami podprejo mladi pesniki in učenjaki. Vsekakor pa ne nasprotuje smislu oporoke, ako so nagrade prejeli tudi sivolasi mladeniči, kakor pok. Anatol France, Knut Hamsun in sedaj Bernard Shaw. Pri vseh je obilo mladostnega elana, mlajši so od mladih.

Kakor smo že poročali, se je Shaw odrekel nagrade v prid ustanovitvi posebnega fonda za razširjevanje švedske literature v angleških prevodih. Poseben odbor bo določil, koliko se nameni temu fondu, dočim se ostalo pokloni rodbinam stavkujočih rudarjev.

† Karel Klič in Levstikov „Pavliha“

Karel Klič

Pred par dnevi so časopisi zabeležili smrt slavnega češkega risarja-karikaturista in izumitelja helivgravure, Karla Kliča ki se je po težkih življenjskih borbah končno v začetku 20. stoletja kot premožen Mister Kley vrnil iz Anglije zopet na svoj priljubljeni Dunaj v brezskrbno uživanje uspehov svojega izrednega talenta. Njegovo ime je tesno združeno z usodo prvega slovenskega zabavljivo-šaljivega lista, z Levstikovim »Pavliho«. Ko se je meseca marca 1870 poslovil od Ljubljane, ker mu po njegovi lastni izjavi «ni bilo mogoče ostati v mestu, v luži, kjer si sebičnost, lakomnost in slavohlepje kakor nesramne žlvali odjedajo druga drugi glave«, je sklenil v mirnem dunajskem zavetju obračuniti najprej s sovražno mu prvaško zalego z bičem satire in sarkazma. Dne 30. aprila 1870 je poslal med svet prvo številko »Pavlihe«, ki

»Resnične bode slike risal,
srčno metáje strele bistre
v pisače, doktorje, ministre,
budeč zaspance krmežljave,
nemškutarje in narodnjake,
če bodo delali napake.
V pomoč si je pridobil Kliča,
ki »Floh« njegovo slavo priča«.

Klič je namreč po kratkodobnih »Veselih listih« in »Humorističnih listih« postal odličen sotrudnik novoustanovljenega dunajskega humor. lista »Floh-a« (Bolhe) ter je na Levstikovo prošnjo prispeval tudi za naslovno stran vsake številke »Pavlihe« po eno karikaturo, katerim je Levstik s pikro satiro dodajal »avtobiografije«. Tako je v prvi številki predstavil dr. V. F. Kljuna s sladkim obrazom »v primerni podobi nekdanjih popotnih let«; 2. štev. je prinesla predsednika novomeškega sodišča, strastnega nemškutarja Antona Grčarja, ki vihti grčavko proti § 19., da bi ga zapodil iz zakonika, češ, »kaj temu paragrafu koristi v zakonu biti zapisanemu, ko se nihče ne ozira vanj? Pribijmo ga rajši na steno ter nanj obešajmo klobuke! Tretja je bila posvečena baronu Levinu Rauchu, hrvatskemu banu, z namigavanjem na afero osuševanja Lonjskega polja, četrta zloglasnemu mariborskemu Nemcu Frideriku Brandstetterju, ki se je vsiljeval Slovencem kot kandidat za deželni zbor, peta pa vodji kranjske nemškutarije, Drag. Dežmanu, ki zagotavlja, da »navzlic vsem težavam in preglavicam stanoviten ostanem do konca v toliki ljubezni do svoje ljubice Germanije, v kolikršnem sovraštvu do svoje matere Slovenije«. — Usodna za Levstika in Pavliho pa je postala karikatura dr. Val. Zarnika med dvema stoloma, ki je kot Mladoslovenec radi ljubega mandatka v trebanjskem okraju sklenil s prvaki kompromis. In tako je Zarnik »zmagan počenil med dva stola, kafera smo mu bili pripravili enega mi (Mladoslovenci) enega njegovi ljubljanski prijatelji (prvaki), da bi sedel na tem ali onem; on je hotel na obeh sedeti, in zdaj nima nobenega pod seboj«. Od obeh strani so priletele pušice na Levstika nazaj, posebno skeleče od lastnih pristašev, kaljene v strupu sumničenja, češ, da je Pavliha od narodnih nasprotnikov pod kupljen. Levstik je bil moralno ubit, Pavliha pa je s 7. številko dne 31. julija 1870. moral prenehati. Naslovna stran zadnje številke je prinesla tedaj na višku slave in moči stoječega groda Bismarcka, okrašenega s tremi bajoneti na obsežni pleši. Zanimivo je dejstvo, da je duhoviti Čeh risal vse karikature — zastonj!

K. Klič: Dragotin Dežman,
ki mu je oboževanje nemške kulture omamilo slovensko srce. Klič je na tem svojem delu manifestiral svojo slovansko zavednost s slavnimi grabljami, ki jih je združil s svojim imenom.

K. Klič: Dr. Valentin Zarnik
Karikatura iz «Pavlihe».

Spomini na zagrebško premijero „Zrinjskega“

Te dni je poteklo 50 let, odkar se je v zagrebškem gledališču prvič izvajala skladatelja Ivana pl. Zajca opera «Nikola Šubic-Zrinjski». Dirigent Nikola pl. Faller je ob tej priliki napisal v zagrebškem gledališkem tedniku «Hrvatska pozornica» spominski članek, v katerem se spominja dogodka tako-le:

L. 1876 sem bil petošolec. V četrtek, dne 2. novembra sem prosil svojega razrednika, ki je bil nekoliko gluh, za dva dneva dopusta. Hotel sem v Zagreb, na premijero Zajčeve opere. Toda razrednik me je zavrnil in poslal k ravnatelju. Ta je moji prošnji ugodil in tako se je zgodilo, da sem dne 3. novembra zjutraj sedel v očetov koleselj, ki me je peljal v Zagreb.

Še isti dan sem prisostvoval generalki, ki me je tako prevzela, da nisem celo noč zatisnil očesa. V ušesih so mi pele gosli, rogovi in trobente. Jedva sem dočakal naslednji dan.

Gledališče je bilo nabito polno. Mojemu očetu se je posrečilo dobiti rezerviran fotelj v parterju; plačal je zanj 1 goldinar in 40 krajcarjev, mene pa so stisnili za 30 krajcarjev na dijaško stojišče. Cene so namreč bile povišane.

Začela se je predstava. Prvi dve sliki sta minuli brez posebnosti, po prisegi v tretji sliki pa je nastalo nepopisno navdušenje. Odobravanju in ploskanju ni bilo konca. Skladatelj Zajc in solisti so morali priti pred zastor neštetokrat in na odru je bilo polno cvetja, vencev in letakov z galerije.

Pripetil se je tudi majhen incident. Ognjan Striga, v Zagrebu tedaj popularna osebnost, se je dvignil in zapel frazo iz IV. dejanja Verdijevega «Trubadurja» ter pripomnil, da je Zajc ukradel motiv Verdiju. Toda «protest» ni našel odmeva. Navdušenja se je vedno bolj stopnjevalo in ko je prišla na vrsto pesem «U boj, u boj», je v gledališču zagrmelo neskončno ploskanje.

Predstava je bila izvrstna. «Zrinjskega» je napisal Zajc za Ljubljančana **Josipa Nollija**, ki je bil nekake vrste tenor - bariton. Nolli je v tej ulogi naravnost briljiral. Evo je pela Matilda Lesićeva, Jeleno Slovenka **Milka Gerbić - Danesova**, Alapiča **Josip Kratohvil**, Juranića **Fran Gerbić** itd. Orkester je vodil sam Zajc, režiral je Josip Freudenreich, zbore sta dala na razpolago pevski društvi «Merkur» in «Kolo».

Rešitev nedeljske križanke.

v o d o r a v n o: 2. no, 3. on, 4. ga, 5. jata, 7. po, 8. ah, 9. sebe, 11. as, 13. ideal, 14. rabi, 16. bol, 18. bi, 19. lg, 20. aeroplan, 22. Naso, 24. nja, 25. et, 26. mi, 27. ga, 28. lira, 29. maj, 30. oba, 32 sirena, 34. Semiramida, 38. ej, 39. cev, 40. HP, 41. Atila, 43. Nena, 46. ode, 47. nota bene, 49. Ra. — n a v p i č n o: 1. sonata, 2. noga, 3. Job, 6. Ahab, 7. pelin, 9. sabat, 10. Erinije, 12. sito, 13. ilo, 15. aga, 16. bej, 17. oral, 20. Araber, 21. Lea, 23. Sinaja, 26. Maraton, 27. gos, 29. Mida, 31. amen, 32. si, 33. ne-le, 35. Ivan, 36. ahat, 37 m. p., 42 fde, 44. no, 45. oba, 48 ar.

Pri Tagoreju

Slepo ulico Dwarakanath Tagore-Lane v Kalkuti zapirajo tri mogočne, rdeče pobarvane palače. To je dom Tagorejev, odlične in imovite bengalske obitelji, kadar pride v mesto. Tu sem se zglasil tudi jaz. Oddal sem vizitko s pismom na Tagorejev naslov in stopil v palačo, kjer stanujeta pesnikova nečaka, Abanindranath in Gaganendranath Tagore. Našel sem ju v ateljeju.

Abanindranath Tagore je najodličnejši slikar sodobne Indije. Resen po značaju, visok po postavi je lep mož v zrelih letih. Njegova slikarija se naslanja na votlinske freske v Ajanti ter na perzijske minijature. Starejši, gibčnejši, živahnejši in šaljivi Gagandranath pa je očividno prevzel Picassovo poslanstvo: na stenah sem videl kubistične slike, med njimi tudi take, ki so jih pred kratkim poslali iz Weimarja, kjer so bile na razstavi.

Tagore je prejel moje pismo in mi je sporočil, da pričakuje mojega obiska. Baš tisti čas se je mudil v Bengaliji tudi Mussolinijev odposlanec, fašistovski profesor iz Rima, ki je pripeljal za Tagorejevo knjižnico cel železniški voz italijanskih knjig v Santiniketan.

Posedli smo okolu mize. Pesnik je začel govoriti, sprva tiho in utrujeno. Poznalo se mu je, da je šele nedavno prestal bolezen (vnetje v ušesu in srčno slabost). Razpravljal je zlogoma. Ker pa so postala vprašanja, o katerih se je debatiralo, zanimivejša, je tudi Tagore pokazal več zmisla za zgovornost. Glas se mu je razvnel in oči so zagorele v mladostni svežosti.

Tagore je kot človek očarljiva prikazen. Melodija njegovih besed je zanesla marsikateri odgovor preko pozitivno formuliranih vprašanj. Ta melodija dovršene Tagorejeve govorice se nam je sploh močneje vtisnila v spomin kakor tisto, kar nam je pesnik povedal.

Govoril je o veliki gmotni obubožanosti indijskega ljudstva, ki mora to stran svoje bede omejevati celo pri porodih. S tem gmotnim uboštvom je primerjal ogromno duševno bedo industrijaliziranega Zapada, kjer obvladuje stroj celo zunanjo obliko življenja. Zapad, je menil Tagore, je v svoji tekmi za prvenstvo ustvaril malika, za katerega dela v miru in vojni. Ta strojna kultura evropskega človeka vpliva zelo pogubno na globoko, vseljubečo in vse življenjske pojave z enako pobožnostjo spremijajočo dušo Indijca.

Večerjali smo v novi lepi hiši ovalne oblike, ki sega s konca dolge, pred solncem nezavarovane ceste globoko v ožine. Pri mizi so bili inozem. profesorji, Švicarji, Angleži, Francozi ter mlad kitajski učenjak. Večerja je bila napravljena po evropskem receptu. Za inozemce je bilo pripravljeno prenočišče v refektoriju ovalne palače.

Po večerji smo se odpravili ven. Iz gaja, skozi katerega smo se namerili, so nam prihajali naproti ženski glasovi, zamolkle in zategnjene pesmi. Od časa do časa je dobilo to petje ekstatičen poudarek, ki se je zdel kot radosten vzklik v zvezdnato noč.

Skozi gaj in naprej čez rob je korakala skupina mladih deklet iz Indije. Vse so nosile pajčolane. Stopale so tesno druga ob drugi in pele. Besed nisem razumel, a sladko petje, ki je dvigalo lepe, temnopolte mladenke s strastnimi vzdihi do čudovitega, z zvezdami posutega neba, me je genilo in opajalo z neizraznim čarom vzhodne erotike. Bili so stihi iz »Žrtvenih spevov«, katerim je Tagore, ki jih je napisal, zložil tudi melodijo.

»Ne čujete njegove stopinje? Bliža se, bliža, večno se bliža . . .« itd.

V iskrem loku vstaja mesec nad gajem. Mirna je noč. Petje je utihnilo in v mali hišici zunaj polja leži stari bolni poet brez spanja. Vsak večer posluša od daleč sladko, opojno petje deklet, čuje svoje besede in lastno melodijo, odmev lastnega srca.

In vsako jutro pred solnčnim vzhodom ga pozdravljajo iz gaja zbori dečkov, ki gredo pojoč naproti solncu. Njihovi glasovi so podobni molitvi, ki pozdravlja iz čistih otroških duš vstajajoči indijski dan . . .

Po Arturju Holitscherju v »Neue Rundschau«

Zgodbice o Šaljapinu

Francoska smotra »Sourire« je nedavno priobčila nekaj zabavnih prigodb o slavnem ruskem pevcu Šaljapinu...

Nekega večera se je Šaljapin šetal po Chicagu ter obstal pred mesarno. Cela goveda in teleta so visela v izložbenih oknih. Šaljapinu so se začele sline cediti, stopi v prodajalno in vpraša:

»Ali bi mogel dobiti pečenega mesa?« — »Seveda, gospod.« Pečenka mu je tako teknila, da se je vrnil tja vsak dan in z njim četa prijateljev. Mesar je izvedel za ime svojega znamenitega gosta in ga prosil dovoljenja, da bi smel na vsak biftek natakniti njegova sličico

Šaljapin je pritrdil. — »Tri leta pozneje,« je pravil pevec, »mi je planil v Parizu nekdo za vrat, me objel in poljubljal ter me ni maral več izpustiti. Bil je moj mesar iz Chicaga. S svojimi zrezki je bil obogatel, jaz pa sem si od preobilega mesa nakopal protin. Pognal sem ga k vragu.«

*

»Vi bi radi vedeli, kdo je moja ameriška vojvodinja? To je dolga povest... Lepega jutra se je pojavila na razkošnem parniku, s katerim sem se vračal v Evropo. Izpustila je na tla demantno naprsnico, jaz pa sem bil tako nepreviden, da sem jo pobral. Vprašala me je po mojem imenu. Obotavljal sem se. Ko bi bil vedel, da je ona vse tako nalašč nasukala...

Do vrnitve mi ni dala na ladji več miru. Pri carinskem pregledu sem ji skušal pobegniti. Zaman. Prva posetnica, ki so mi jo prinesli, je bila njena! Dal sem ji sporočiti, da sem v kopeli. Podkupila je hišno in mi prinesla kopalno haljo. Povabil sem jo na kosilo. Dve uri me je morila s svojimi nazori o glasbi. Ugovarjal sem, kolikor se je dalo. ‚Že vidim, v vseh točkah se strinjava,' mi je slednjič izjavila. ‚Pri vas ostanem.'«

Zvečer se je pojavila v moji oblačilnici, kateri garderobar na svetu bi se upiral bankovcu za sto dolarjev! Najhuije je to, da je bogata. Neprestano mi pošilja darila, ki me stanejo dosti denarja. Vselej jih moram po strežaju vračati...

To še ni vse! V jedilnici stoji njena miza poleg moje. Neznansko je izkušena v hotelskem življenju. Bilo bi povsem brez pomena, če bi želel spremeniti hotel, takoj bi bila za menoj. To se zdaj vleče že deset let, vse križem sveta. V svojem obupu sem mislil na to, da bi podkupil kapitana, naj potopi svoj parnik v Nilu. Pa tudi to ne bi nič zaleglo. Nazadnje bi še mene rešila iz valov....

*

Šaljapin se je globoko oddahnil.

»Dobro misel imam,« je rekel. »Pojdite z mano.«

Vzel me je s seboj v svojo hotelsko sobo in me skril. Malo za tem je nekdo potrkal. Bila je vojvodinja.

»Ali me ljubiš?« je vprašal Šaljapin.

»Da.«

»Potem se sleci.«

Tako se je zgodilo. Nenadoma me je potegnil pevec iz mojega skrivališča, mi vrgel na roke njeno obleko in me potisnil skozi duri. Divjala sva po stopnicah in se odpeljala s prvim vlakom. Zvečer sva sedela v tujem mestu pri jedi. Mahoma se otvorijo vrata in prikaže se vojvodinja.

»Ljubček,« je dejala, »razumem te. Hotel si me spraviti v sramoto. Poročim se s teboj.«

Za resničnost anekdot odgovarja s svojim imenom — **Michel Georges - Michel.**

Socijalna politika

Važne socijalno-politične konvencije

Naša Narodna skupščina je pri svojem delu silno počasna. Dosedaj še ni uspela, da postavi našo državo v vrsto onih, ki so si usvojile vse principe modernega socijalno-zaščitnega prava, akoravno je naša država pri tozadevnih mednarodnih pogajanjih sodelovala. Te dni pa so konvencije vendar prišle v skupščinskem odboru v razpravo in tako je pričakovati, da bodo v doglednem času vsaj deloma odobrene. O nekaterih je minister za socijalno politiko izjavil, da so v nasprotvu z našimi obstoječimi zakoni in je s tem označil odklonilno stališče vlade. Odbor je 12 konvencij sprejel, 8 pa jih je odklonil.

Socijalnopolitične konvencije so bile predložene Narodni skupščini že 26. aprila in sicer na intervencijo Mednarodnega urada dela v Ženevi. Sedaj bodo končno prišle na dnevni red plenuma Narodne skupščine.

Tudi širšo javnost bo zanimal kratek pregled teh konvencij, ki jin je skupaj 20, zato podajamo njihovo vsebino

1. **Konvencija o osemurnem delu v industrijskih podjetjih,** sprejeta na mednarodni konferenci organizacije dela v Washingtonu 29 oktobra 1919.

Vsebuje določbe, ki so bile v naši državi uzakonjene z zakonom o zaščiti delavcev z dne 14. junija 1922. Opozoriti je le na nekatere razlike. Dočim navaja zakon kot kriterij industrijskega podjetja število delavcev — 15 — po povprečno uporabljenem številu v enem trimesečju, konvencija obširno našteva industrije, ki jih vsebuje pojem »industrijska podjetja«. K tem spadajo: a) rudniki, kamenolomi in ekstraktivne industrije vsake vrste; b) industrije, ki izdelujejo produkte, jih predelavajo, popravljajo, čistijo, izpopolnjujejo, sprejemajo za prodajo ter sploh industrije, ki predelujejo vsakovrsten materijal, zgradenje ladij ter uničevanje materijala, produkcija, transformacija in transmisija motorne sile in elektrike: c) konstrukcija, rekonstrukcija, vzdrževanje, reparacija, modifikacija ter demoliranje vsakovrstnih stavb in poslopij, železnic, cestnih železnic, pristanišč, dokov, nasipov, kanalov, cest, mostov, predorov, viaduktov, studencev, vodovodov, inštalacije za notranjo plovbo, telegrafične, telefonske in električne inštalacije, tovarne plina — vsa druga konstrukcijska in preparacijska dela za navedene panoge; d) transport oseb in blaga po cesti; železnici ali vodi, vštevši prekladanje blaga v doke, keje, magacine in antrpoje, izključivši ročni transport.

V vseh naštetih industrijskih podjetjih sme trajati delovni čas osem ur dnevno, oziroma 48 ur tedensko. V izjemnih slučajih se sme zvišati po našem zakonu na 60 ur na teden, po konvenciji pa na 56 ur. Prekočasno delo se mora po zakonu plačevati najmanj s 50%, višje od rednega, po konvenciji pa samo 25%.

Poudariti je, da vsebuje konvencija le glavne norme, kojih detajliranje je prepuščeno zakonodaji posameznih držav, ki morajo tozadevne podatke pošiljati mednarodnemu uradu dela v Ženevi.

Ta zakonodaja sicer ne sme nasprotovati glavnim zahtevam konvencije, more pa jih prekrojiti ali tudi omiliti v zmislu gospodarskih, socijalnih, političnih in kulturnih prilik, ki obstojajo v posameznih državah.

2. **Konvencija o zaposlitvi mornarjev** z dne 15. junija 1920.

3. **Konvencija o odškodnini mornarjem, ki so postali brezposelni vsled brodoloma.**

4. **Konvencija o zavarovanju poljedelskih delavcev proti nezgodam,** sprejeta na mednarodni konferenci dela v Ženevi 25. oktobra 1921 določa, da mora vsaka država, članica te konvencije, razširiti zavarovanje proti nezgodam tudi na poljedelske delavce. Pri nas je to urejeno z zakonom o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922, člen 6., odstavek 7, ki pravi: Dokler se ne izvede zavarovanje poljedelskih delavcev s posebnim statutom, se morajo pri poljedelskih podjetjih, ki uporabljajo parne kotle ali naprave, gonjene z elementarno silo (ognjem, vodo, paro, svetilnim plinom, razgretim zrakom, z elektriko in podobnim) ali z živalsko silo, po predpisih tega zakona zavarovati oni delavci, ki jim preti nevarnost od kotla ali pogona.

5. **Konvencija o pravu poljedelskih delavcev do združenja,** sprejeta na mednarodni konferenci dela v Ženevi 25. oktobra 1921, jamči poljskim delavcem iste pravice združevanja kakor industrijskim ter ukinja vsako zakonodajo, ki omejuje to pravo.

6. **Konvencija o zaposlitvi mladoletnih delavcev v poljedelstvu.** Istega datuma kakor prejšnja, dovoljuje otrokom izpod 14 let izven šolskega časa zaposlitev v javnih in zasebnih poljedelskih podjetjih, vendar to delo ne sme škoditi njihovemu šolskemu napredku. V slučaju nujnih poljskih del, posebno v času žetve, se morejo za nekaj časa tudi oprostiti obiskovanja šole, toda vsaj osem mesecev v letu morajo prisostvovati pouku. Te določbe pa ne velajo za delo v tehničnih šolah, ako so odobrene in kontrolirane od javnih oblasti.

7. **Konvencija o nočnem delu v pekarnah.** Sprejeta na mednarodni konferenci dela v Ženevi dne 19. maja 1925, prepoveduje ponočno delo v pekarnah kruha, finega peciva ter sličnih močnih izdelkov, izvzemši prepečenca. Za noč je smatrati po tej konvenciji razdobje najmanj 7 neprekinjenih ur, v katero mora spadati čas od 11. ure zvečer, do 5. ure zjutraj.

V skladu s podjetniki in delavci se mora ta čas določiti tudi med 10. zvečer in 4. uro zjutraj.

Izjeme od navedene določbe so možne, ako gre: a) za nujna popravljalna all dopolnilna dela pod pridržkom, da se zaposli samo nujno potrebno število delavcev in so izvzeti mladoletni izpod 18 let; b) za posebnosti pekarske industrije v tropičnih deželah; c) za zasiguranje tedenskega počitka; d) za preveliko nakopičenje dela in za čuvanje javnih interesov.

Naš zakon o zaščiti delavcev v čl. 19. sicer prepoveduje nočno delo v pekarnah, a dejansko se ta določba ne izvaja.

8. **Konvencija o vporabi svinčenega belila v slikarstvu.**

9. **Konvencija o brezposelnosti,** sprejeta na mednarodni konferenci dela v Washingtonu 29 oktobra 1919.

Države - članice te konvencije morajo vsaj po preteku vsakih treh mesecev poslati mednarodnemu uradu dela statistične podatke o brezposelnosti in ukrepih proti njej. Ustanoviti morajo nadalje sistem brezplačnih javnih birojev za nameščenje — borze dela — ki stoje pod nadzorstvom centralne oblasti. Ako je v posameznih državah - članicah te konvencije uvedeno zavarovanje za brezposelnost, velja med njimi reciprociteta: enako postopanje napram domačim in inozemskim delavcem v slučaju brezposelnosti.

Sprejetje te konvencije je velike važnosti za vsako državo. Na podlagi nje dobiva Mednarodni urad za delo statističen pregled o brezposelnosti v posameznih državah in le tako je mogoč sistematičen boj proti temu izrodku kapitalističnega gospodarstva, ki je posebno po svetovni vojni zavzel široke dimenzije ter pahnil mnogo delovnih sil v obupen gmotni položaj.

Tudi naša država ima posebno v zadnjem času, ko je bilo na tisoče rudarjev reduciranih, dovolj vzroka, da odobri to konvencijo in si tako osvoji bazo, na koji bi bilo možno rešiti ali vsaj omiliti pereče vprašanje brezposelnosti.

10. **Konvencija o zaposlitvi žen pred in po porodu,** odobrena na mednarodni konferenci dela v Washingtonu 29. okt. 1919.

Prepoveduje ženam - porodnicam vsako delo v industrijskih podjetjin za čas šestih tednov pred in 6 tednov po porodu ter vsebuje določbe v podporah in odmoru, potrebnim za dojenje. Te določbe se že nahajajo v zakonu o zaščiti delavcev čl. 22 do 25, zvišan je samo rok od 6 tednov na dva meseca.

11. **Konvencija o nočnem delu žensk.** Istega datuma kakor prejšnja, zabranjuje nočno zaposlitev žensk brez razlike starosti v industrijskih podjetjih, izvzemši v zelo važnih slučajih n. pr. če gre za višjo silo ali surovine, ki se rade kvarijo. Izraz noč znači razdobje najmanj 11 neprekinjenih ur, v katero mora spadati čas od 10. ure zvečer do 5. ure zjutraj. Enake določbe vsebuje naš zakon o zaščiti delavcev v čl. 17. do 19.

12. **Konvencija o zaposlitvi mladoletnih delavcev v industriji,** sprejeta isti dan kakor prejšnje. Otroci izpod 14 let se ne smejo zaposliti v industrijskih podjetjih. Izvzete pa so strokovne šole, ako so odobrene in kontrolirane od pristojne oblasti.

V svrho kontrole morajo voditi podjetniki natančen register vseh zaposlenih oseb izpod 16 let z navedbo rojstnega dne.

Slične določbe najdemo v zakonu o zaščiti delavcev čl. 20.

13. **Konvencija o nočnem delu otrok v industrijskih podjetjih,** odobrena isti dan kakor prejšnja. Mladoletni pod 18 let se ne smejo zaposliti ponoči v industrijskih podjetjih. Noč znači zopet razdobje najmanj 11 neprekinjenih ur, v katero mora spadati čas od 10. ure zvečer do 5. ure zjutraj. V izjemnih slučajih se smejo zaposliti pri nočnem delu že mladoletni nad 16 let, posebno pri industrijah, ki morajo vsled narave in produkcije delati ponoči in podnevu, sicer bi nastala podjetniku neprecenljiva škoda (tovarne železa in jekla, steklarne, papirnice, tovarne surovega sladkorja i. dr.). Slične določbe vsebuje zakon o zaščiti delavcev v čl. 17—19.

14. **Konvencija o sprejemu mladoletnih v mornarske poklice.**

15. **Konvencija o nedeljskem počitku,** odobrena na mednarodni konferenci dela v Ženevi dne 25. oktobra 1921. Delavci, zaposleni v industrijskih podjetjih, morajo imeti vsakih sedem dni prosto vsaj 24 neprekinjenih ur. Upoštevati je pri tem posebnosti posameznih držav, ki zahtevajo včasih tudi izjemo od glavne norme. Enaka določba se nahaja v zakonu o zaščiti delavcev čl. 12.

16. **Konvencija o minimalni starosti onih, ki se smejo zaposliti kot magacinski delavci ali kot kurjači na ladjah.**

17. **Konvencija o obveznem zdravniškem pregledu mladoletnih, zaposlenih na brodovih.**

18. **Konvencija o zavarovanju proti nezgodam,** sprejeta na mednarodni konferenci dela v Ženevi dne 19. maja 1925 ter

19. **konvencija o bolezenskem zavarovanju istega datuma.**

S pristopom k tema dvema konvencijama se zaveže država, da uredi nezgodno in bolniško zavarovanje na svojem teritoriju. Naša država je to storila z zakonom o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922.

20. **Konvencija o enakem postopanju z domačimi in inozemskimi delavci v slučaju nesreče,** odobrena isti dan kakor prejšnja.

Vsaka država - članica te konvencije se zaveže, da čuva reciprociteto in sicer **brez ozira na to, kje si poškodovanec ali njegovi preostali izvolijo svoje bivališče.** Izplačevanje rent pa se naj uredi s posebnimi pogodbami med prizadetimi državami. Države, ki sprejmejo to konvencijo, a še nimajo uvedenega nezgodnega zavarovanja, ga morajo urediti najkasneje tri leta po ratifikaciji konvencije. Za našo državo je nujna potreba, da odobri navedeno konvencijo ter na podlagi nje sklene posebno reciprocitetno pogodbo glede invalidnih in starostnih rent z Nemčijo in Francijo; z državami, ki se v njih nahaja nad 60.000 naših delavcev, vštevši obitelji.

Vse navedene konvencije postanejo za državo obvezne z dnem ratifikacije, ki jo mora registrirati generalno tajništvo Društva narodov.

Država more tudi odstopiti od konvencije, a še le po preteku 10 let njene ratifikacije in registracije. Odstop pa velja še le eno leto potem ko je bil registriran od tajništva Društva narodov.

Nova važna razsodba višjega stanovanjskega sodišča

Dijake je smatrati za podnajemnike. Najemnik, ki se ne ukloni zabrani imeti dijake na stanovanju, se kaznuje z izselitvijo.

Hišni lastnik je vložil pri stan. sodišču v Ljubljani tožbo na izpraznitev stanovanja v smislu čl. 8 zak. o stanovanjih, češ da oddaja najemnik del svojega stanovanja v podnajem in sicer dvema srednješolskima dijakoma. Z dopisom od 3. septembra 1925 je bil najemnik pozvan, da oddajanje v podnajem opusti; z dopisom od 4. sept. 1925 pa je zastopnik najemnikov sporočil lastniku, da se njegova stranka pozivu noče odzvati in da obdrži dijaka še nadalje pri sebi.

Pri razpravi je toženčev zastopnik navajal, da nima najemnik nobenih podnajemnikov, ampak le 2 dijaka na stanovanju in hrani. Eden obiskuje 6. gimnazijo, drugi trgovsko šolo. Dijaka nimata nobenega določenega dela stanovanja v izključni uporabi, temveč stanujeta skupaj s toženčevo družino. Toženec je že več let bolan; postelje sploh ne more zapustiti, je kronski upokojenec in ima pri sebi dijake, da si omogoči obstanek.

Ker je trdil tožnikov zastopnik, da imata dijaka eno sobo v izključni uporabi, se je odredil ogled na licu mesta, pri katerem se je ugotovilo sledeče: stanovanje ima 3 sobe s pritiklinami. Manjša sobica služi kot spalnica dijakoma, ki uporabljata po dnevi za učenje in tudi sicer za bivanje tudi sosednjo sobo, ki je opremljena kot sprejemnica. Dijaka, ki se svobodno gibljeta tudi v ostalih delih stanovanja, imata pri najemniku tudi hrano, perilo, luč, kurjavo in sploh vso postrežbo, za kar plačujeta mesečno vsak po 750 Din. Starši obeh so dolgoletni znanci najemnika. Ta je bolan in zaradi bolezni ne more iz postelje.

Stan. sodišče je tožbo zavrnilo in sicer v bistvu iz sledečih razlogov:

Zakon govori o oddaji v **podnajem.** Kaj je podnajem, določa obč. drž. zakonik. V smislu teh določb je mogoče govoriti o podnajemu le, ako odstopi najemnik komu celo stanovanje ali del stanovanja, oziroma eno sobo v **izključno** uporabo za določeno najemnino. V obč. drž. zakonu so tudi določene pravice in obveznosti najemnika in podnajemnika. V navzočem primeru je nesporno, da ima toženec pri sebi samo 2 sr.-šolska dijaka (in sicer na stanovanju in hrani), ki uporabljata tudi ostale dele stanovanja. Dijaka srednjih šol ni mogoče smatrati za podnajemnika v smislu o. dr. z. odnosno zakona o stanovanjih. Najemnik nima glede takih dijakov samo one pravice in dolžnosti, ki jih ima sicer najemnik proti podnajemniku, ampak tudi še druge pravice in dolžnosti, izvirajoče iz pooblastila staršev glede vzgoje in nadzorovanja teh dijakov in odgovornosti nasproti njim in šolskim oblastvom. Dijaki živijo takorekoč skupno z najemnikovo družino. O podnajemu in prepovedi podnajema torej ne more biti govora.

Na pritožbo lastnikovo je višje stanovanjsko sodišče v Zagrebu z razsodbo z dne 3. nov. 1926 br. 3931 odločilo, da se pritožbi ugodi in sodba prve stopnje tako spremeni, da se ima najemnik v smislu čl. 8 izseliti iz stanovanja tekom 15 dni, ker je lastnik dokazal, da je zabranil imeti dijake na stanovanju, a se najemnik zabrani ni uklonil. Tudi dijake je smatrati za podnajemnike, ker jih zakon o stanovanjih kot take ne izloča in ker se ima za podnajemnika smatrati vsakdo, komur daje najemnik stanovanje proti plačilu, temveč ker stanujeta dijaka v posebni sobi, ki sta jo vzela v podnajem.

Ljubljanske razglednice

v bakrotisku. I. serija 8 kom. Din 6, II. serija 10 kom. Din 8, posamezni komad 1 dinar. Dobe se v vseh ljubljanskih trgovinah in tratikah. Založa

Vekoslav Kramarič, Ljubljana

Florijanska ulica 22. 12047a

Prva moderna klavnica v Jugoslaviji

Novembra 1924. se je začel v mestnem gradbenem uradu v Ljubljani intenzivno proučevati osnutek za modernizacijo mestne klavnice in napravo novih hladilnic. Pripravljalna dela ter izdelava generalnih načrtov so začetkom marca 1925 tako daleč dozorela, da so se razpisale strojne inštalacije, za katere so konkurirale najodličneje inozemske specialne tvrdke. Delo so dobili Škodovi zavodi v Pragi, t. j. dobavo in montiranje celokupnih strojnih naprav: kotlov, kompresorja, generatorja, obsežne viseče tirne naprave ter vso notranjo opremo klavnic, kutelije in hladilnic. Med tem je izvršil mestni gradbeni urad že za dovažanje gradbenega materijala in strojev prepotrebno dovlačilnico v lastni režiji. Gradbeni načrti, razpis ter celokupno vodstvo dela je bilo v rokah gg. nadsvetnikov inž. Zunonca in inž. Poženela ter arhitekta inž. Mušiča.

1. oktobra 1925 je začelo podjetje inž. Dukič i. dr., kateremu se je poverilo delo na podlagi razpisa in ofertalne licitacije, z obsežnim in kompliciranim gradbenim delom. Delo se je pričelo z 250 delavci, forsiralo se je celo zimo, delalo neprenehoma v najhujšem mrazu in dežju (n pr. tudi na Sveti večer in Silvestrovo do 11. ure zvečer). Še danes je zaposlenih 220 stavbnih delavcev, poleg 50 profesijonistov, med slednjimi 12 strojnih monterjev iz Prage.

Poleg temeljitih preureditev in modernizacije obstoječih klavnic se je nanovo zazidalo čez 6000 m². Objekti so delno podkletnjeni, vsi stropovi in večji del streh iz železobetona.

Dovrševanje nove klavnice v Ljubljani.

Središče celokupne naprave je 70 m dolga prometna veža, ki služi splošnemu prometu ter spaja klavniške prostore s predhladilnicami in hladilnicami potom visečih tirnih naprav, na katerih se prevaža zahlana živina. Poleg hladilnic se nahaja zmrzovalnica za divjačino in perutnino ter izdelovalnica umetnega ledu, ki proizvaja dnevno 10.000 kg.

Klavnica ima lastno kotlarno in strojnico za pogon celokupnih naprav, generator, sesalk novega 25 m globokega vodnjaka ter proizvaja električnega toka za luč in pogon.

Večji del prostorov raznih objektov bo obložen z belimi kaolinskimi ploščicami ter bo tudi v splošnem odgovarjal kar se higijene in čistoče tiče, najmodernejšim izkustvom.

V zvezi z omenjeno napravo se gradijo ob dovlačilnici klancina ter svežni, higijensko urejeni hlevi za govedo in prašiče.

Razun strojnih naprav in dobave izolacijskega materijala iz plutovine so vsa dela in dobave v rokah domačih ljubljanskih tvrdk.

Na desni: Strojnica

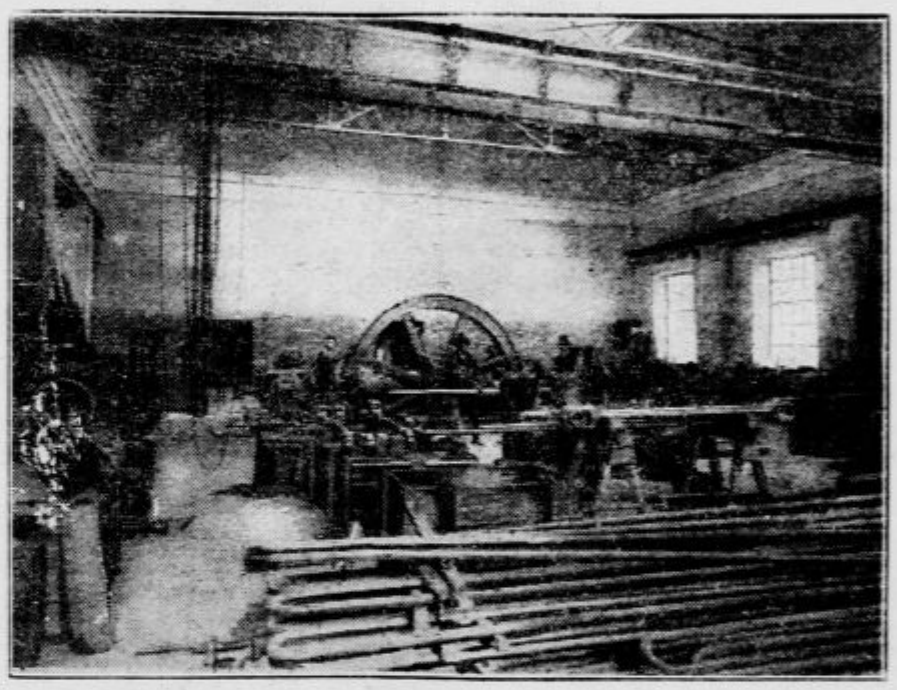

Za obseg dela priča dosedaj porabljeni materijal in sicer: 60 vagonov strojnih pošiljatev, 230 vagonov cementa in 25 vagonov betonskega železa.

To obsežno delo, katerega vodstvo je v rokah že omenjenih inženjerjev mestnega gradbenega urada, katerim sta dodeljena tehnika g. Škof in g. Kessler, napreduje vzlic slabemu vremenu ter raznih drugih zaprek in težkoč, ki nastajajo pri sličnih kompliciranih zgradbah, v prvi vrsti radi kolidacije raznih strojnih, gradbenih in profesionalnih del in v tem primeru špecijelno radi potrebe nemotenega rednega in čistega obratovanja v starih prostorih klavnice tako, da bo v glavnem končano aprila 1927.

Ljubljana bo tako imela prva med vsemi mesti Jugoslavije novo veliko in popolnoma moderno klavnico. Zanjo mora biti hvaležna bivšemu gerentskemu svetu!

Na levi: Prometna dvorana

Radio

Izvleček iz večernih programov

DUNAJ (517 m KW), BERLIN (483 m 10 KW), LIPSKO (357 m 10 KW), FRANKFURT (428 m 9 KW), MONAKOVO (535 m 10 KW), RIM (422 m 12 KW), PRAGA (361 m 5 KW), BRNO (441 m 2.4 KW).

Nedelja, 21. XI.

DUNAJ 19.30: Puccini: »Madame Butterfly«.
BERLIN 20: »Puščavnik«. Kantata M. Regerja. — Brahms: Nemški requiem.
LIPSKO 20.30: Seriozen koncert. (Petje in harmonij.)
FRANKFURT 20.30: Praznik mrtvih. (Vernih duš dan, pri protestantih.) Koncert Bachovih in Mozartovih skladb.
MONAKOVO 20: Večerni orkestralni koncert.
RIM 21: Prenos iz gledišča.
PRAGA 19: Prenos iz Narodnega gledišča v Pragi.
BRNO 19.15: Smetana: »Prodana nevesta«. (Iz Narodnega gledišča v Brnu.)

Ponedeljek, 22. XI.

DUNAJ 19.30: Liszt: Legenda o sv. Elizabeti (Iz koncertne dvorane.)
BERLIN 20.45: Slovanska romantinka. (Pesmi.)
21.15: Orkestralni koncert.
LIPSKO 20.30: »Vasif in Akif« ali »Gospa z dvema soprogama«. Turška veseloigra.
FRANKFURT 19.30: Koncert frankfurtskega orkestralnega društva: J. Miakovski, Čaikovsky, A. Skrabin.
MONAKOVO 19.30: Simfoničen koncert monakovskega koncertnega društva.
RIM 21: Vokalen in instrumentalen koncert (Sopran, kvartet, tenor.)
PRAGA 19.30: Koncert nabožne vsebine.
BRNO 19: Orkestralen koncert.
20: Koncert vojaške godbe.

Torek, 23. XI.

DUNAJ 20.05: Koncertna akademija. — Anton Rubinstein.
BERLIN 20.15: Prenos revije iz palače Admiral. (Solisti, jazz - orkester, ruske plesalke itd.)
LIPSKO 19.30: »Krojači iz Schönaua«. Komična opera v 3 dejanjih.
FRANKFURT 20: Kurt Heynicke: »Morje«. Drama.
MONAKOVO 20.30: Tirolski večer. (Orkester in solisti.)
RIM 21: Prenos iz gledišča; v pavzah pregled novih knjig.
PRAGA 20: Koncert komorne glasbe.
21.20: Orkester na pihala.
BRNO 19: Komorna glasba.
20: Recitacije in pesmi.

Sreda, 24. XI.

DUNAJ 20.05: Čitanje dr. Rudolfa Tyrolta.
21.05: Muzikalne bagatele in humoreske. (Klavir, solisti, kvartet.) Nato lahka večerna glasba.
BERLIN 20.30: Koncert orkestra na pihala.
LIPSKO 20.30: Pesnik in tehnik.
FRANKFURT 19: d' Albert: »Golem«.
MONAKOVO 20: Pisan večer. (Orkester, kitara, pesmi, izvajanje melodrame.)
RIM 21: Vokalni in instrumentalni koncert.
PRAGA 20.02: Večerni koncert.
BRNO 19.15: »Jurčkove sanje.« Pravljica s petjem in plesom v 5 dejanjih.

Četrtek, 25. XI.

DUNAJ 20.05: Koncert dunajskega sinfonskega orkestra: Mendelssohn, Smetana — R. Strauss, Wagner (plesi). — Saint - Saens, Dvořak — Schubert, Schumann (pesmi).
BERLIN 20.30: »Doktor Klaus«. Veseloigra v petih dejanjih.
LIPSKO 20.30: Še nepoznani Verdi. (Bariton in orkester.)
FRANKFURT 20.15: Zabaven večer. (Orkester, recitacije, pesmi.)
MONAKOVO 19.50: Spored filharmoničnega koncerta.
20: Filharmoničen koncert monakovskega koncertnega društva.
RIM 21: Prenos iz gledališča.
PRAGA 19.30: Koncert državnega konservatorija. — Iz starih čeških gradov.
BRNO 19: Orkestralni koncert.
20: Ruski koncert.

Petek, 26. XI.

DUNAJ 19: Prenos iz državne opere.
BERLIN 20.30: 200 let orkestra. — Beethoven: 1. Uvertura iz opere »Senora«, 2. Klavirski koncert, g - dur. — 3. Sinfonija št. 3, es - dur.
LIPSKO 20: Uvod v opero »Sadko«.
20.30: Odlomki iz R. Korsakove romantične opere »Ladko«.
FRANKFURT 20.15: Mlada sinfonična glasba iz klasične dobe: I. Holzbauer, Mozart.
21.15. Pevski koncert moškega zbora.
MONAKOVO 19.30: Izvajanje enodejanske burke in enodejanske melodrame v bavarskem dialektu.
RIM 21· Vokalni in instrumentalni koncert.
PRAGA 20: Koncert iz Smetanove dvorane.
BRNO 19: Orkestralni koncert.

Sobota, 27. XI.

DUNAJ 19.45: »En dan v paradižu«. Muzikalna burka v 3 dejanjih.
BERLIN 20.30: »Gospa Luna«. Opereta v 4 dejanjih.
LIPSKO 20.30: Emile Verhaeren, flamski pesnik. (Recitacije iz njegovih del.)
22.15: Funkbrettl.
FRANKFURT 20.15: Operni večer.
MONAKOVO 19.30: Wagnerjev večer.
21.30: Orijentalske pravljice.
RIM 21: Koncert italijanske glasbe.
PRAGA 19.30: Koncert češke filharmonije.
BRNO 20: Iz poezij Petra Krickasa.
20.30: Koncert vojaške godbe.

Žepni robci, vezenina, čipke, volna, moško perilo ter lepa izbira **copat** za dame, gospode in otroke po nizkih cenah

I. PODBOJ, Sv. Petra cesta

Radio potrebščine v največji izbiri ima stalno v zalogi **FRANC BAR, Ljubljana** Cankarjevo nabrežje 5. Telef. 407

Olepša Vas le

ELIDA

IDEAL-MILO

Čisto. blago in izredno parfumirano.

Gospodarstvo

Tedenski borzni pregled

Zasebni kakor tudi državni papirji precej mirni. —Dinar na starem nivoju. — Valovanje lire in močan porast francoskega franka.

Zagreb, 20. novembra.

Trgovina z **bančnimi in industrijskimi** papirji se je ves teden razvijala mirno. Ljubljanska kreditna se je gibala na svojem znižanem tečaju okrog 142. Istotako so Trbovlje popustile na 325. Drava je nazadovala od 350 na 345, Dubrovačka od 410 na 400. Večina papirjev pa je ostala na nespremenjenih tečajih.

Od **državnih papirjev** se je Vojna škoda razvijala nekoliko prijaznejše. Njen tečaj je bil prilično čvrst. Krog kupcev Vojne škode ni bil posebno velik, vendar je sem in tja prišlo do večjih zaključkov. Najraje se je kupovalo promptno blago, dočim je bilo terminsko zanemarjeno. Poleg Vojne škode, ki se je trgovala včeraj po 335—336 (promptna) sta poskočila tudi tečaja investicijskega (na 77.5) ter agrarnih (na 44.75). Promet v obeh teh papirjih je bil zaradi pomanjkanja blaga majhen.

Dinar se je držal v Curihu kakor običajno svojega nivoja nad 9.14. **Lira** je znova valovala; sredi tedna je malo poskočila, koncem tedna pa je znova popustila, kar se je odražalo tudi na zagrebški borzi, kjer je deviza na Italijo notirala v pondeljek 234 do 235, v četrtek 239.5—241.5, včeraj pa 238 do 239.75. Danes je lira ponovno popustila. — **Francoski frank** pa se je ta teden konstantno dvigal in je tudi danes precej porastel.

Na zagrebškem **devisnem** tržišču je bila v pondeljek obilica blaga, tako da ni bila potrebna intervencija Narodne banke. Naslednje dni pa se je slika zopet spremenila in je bila do konca tedna potrebna precej močna intervencija, zlasti v močnejših devizah (Švica, London, New York, Dunaj in Praga). London se je nekoliko okrepil. Promet je bil ta teden precejšen.

V današnjem **svobodnem prometu** je Pariz dalje poskočil; denar je bil po 205. Italija je bila malo slabša in se je ponujalo blago po 238.5. Pojavilo se je tudi privatno blago na London, ki se je ponujalo po 275.2. V drugih tečajih ni sprememb. V Vojni škodi se ni mnogo poslovalo.

Načrt za nove železnice

Na železniški konferenci v Beogradu je bilo zastopnikom gospodarskih krogov predloženih 6 obširnih študij z načrti za rekonstrukcijo in izpopolnitev naše železniške mreže. Ti načrti so rezultat šestletnega proučevanja raznih predlogov interesentov, kakor tudi gospodarskih korporacij za zgradbo železniških zvez in je naloga konference, katere plenum se bo ponovno sestal sredi meseca decembra v Beogradu, da na podlagi teh načrtov sestavi zakonski predlog za gradbo železniške mreže, ki bo kot mišljenje strokovnih in gospodarskih krogov predložen narodni skupščini v uzakonjenje in bo tvoril podlago za vse bodoče železniške investicije in gradbeni program.

Predloženi so sledeči načrti: 1. uradni načrt Direkcije za gradnjo novih železnic iz leta 1925; 2. načrt bodoče železniške mreže od inž. Zdravka Vaskovića iz leta 1923; 3. načrt mreže in program gradbe železnice od Jugoslovenskega udruženja inženjerjev in arhitektov iz leta 1922; 4. nova železniška mreža od inž. Petra Milenkovića iz leta 1926; 5. načrt mreže in referat inž. O. Kuzmanovića, direktorja za gradbo železnic, iz leta 1926; 6. načrt mreže za gradbo državnih železnic od inž. Nikole Gjurića, šefa odseka za trasiranje.

Ti načrti predstavljajo razna mišljenja in vsebujejo različne konkurenčne predloge tudi glede omrežja v Sloveniji in njegove izpopolnitve, glede katerih je treba zavzeti stališče.

V to svrho sklicuje Zbornica za trgovino, obrt in industrijo konferenco interesentov, ki se bo vršila v **torek, dne 23. novembra t. l. ob 10. dopoldne** v zborničnih prostorih (Beethovnova ulica št. 10, pritličje, desno).

Razprava se bo vršila na podlagi primerjalnega referata o predlogih za rekonstrukcijo in izpopolnitev železniške mreže v Sloveniji, ki so obseženi v zgoraj navedenih načrtih. Glavni namen ankete je, da se precizira stališče, ki naj ga zastopniki slovenskih gospodarskih krogov zavzamejo pri razpravah v Beogradu.

Ljubljanski trg

Blaga kakor običajno vedno dovolj. Cene se ne spreminjajo mnogo, dasi deloma pokazujejo nagibanje k porastu. Zlasti velja to za zelenjavo. Krompir je drag zaradi pomanjkanja blaga. Minuli teden so bile v Ljubljani naslednje cene:

Meso in mast: goveje meso 15—18, telečje 17—20, svinjsko 19—22.50, slanina 18—22, mast 23—25, koštrunje meso 13—14, jagnjetina 20 Din za kg. **Perutnina:** piščanci 15 do 25, kokoši 25—40, petelini 30—35, race 20—30 Din komad. **Divjačina:** divji zajec 30 do 60, kljunač 23 Din za komad, srnje meso 22—28 Din kg. **Ribe:** krapi 25—30, ščuke 35, postrvi 55—60, klini 15—20, pečenke 10 Din za kg. **Mlečni preizvodi:** mleko 2.50 do 3 Din liter, sirovo maslo 45, čajno 50—55, kuhano 40 Din kg. **Jajca:** 1.75 Din komad. **Sadje:** jabolka 3—8, hruške 4—10, navadni kostanj 4—10, maroni 10—12 Din kg. **Specerijsko in kolonijalno blago:** kava Portorico 68—72, Santos 48—52, Rio 42—46, sladkor kristalni beli 13.50, v kockah 15.50, riž 8.50 do 10, čaj 75 Din kg, namizno olje 20 Din liter. **Mlevski izdelki:** moka «0» 5.50—6, kaša 6, ješprenj 7, ješprenjček 10—13, turščična moka 3.50—4, turščični zdrob 4, pšenični 7, ajdova moka 7—9 Din kg. **Krma:** seno sladko 100, polsladko 80—85, kislo 75, slama 50 Din za 100 kg. **Zelenjava:** endivija 11 do 12, motovilec 11—12, radič 10, pozno zelje 1—1.50, rdeče 5—6, kislo 3.50, ohrovt 1—1.50 karfijola 13—14, kolerabe 5—6, špinača 10 do 12, paradižniki 12—13, čebula 2—3, česen 7—8, krompir 1.50—1.75, kisla repa 3 Din kg.

Mariborski trg

Na včerajšnjem trgu ni bilo opaziti posebnih sprememb v cenah napram zadnjemu tržnemu dnevu. Le cene krmi, katere se je spričo pripravljanja k dežju pripeljalo malo, so se nekoliko dvignile. Slaninarji so imeli na trgu 50 vozov s 141 zaklanimi svinjami, ki so jih prodajali po 10.50—27 Din 1 kg na drobno in po 14—17 Din kg na debelo v komadih. Krompirja ze bilo 14 voz po 1.50—2 Din kg, zelja pa 12 voz po 0.50 do 0.75 Din.

Ostale cene so bile: **Perutnina:** kokoši 40 do 45, piščanci 15—32.50, gosi 60—70, purani 60—80 Din komad. **Fižol:** 2—2.75 Din liter. **Zelenjava:** karfijola 1.50—7, glavnata solata 1, endivija 0.75—1.50, ohrovt 0.50—1.50 Din komad, česen 15—20, čebula 2—3, kislo zelje 3—4, kisla repa 2, paradižniki 3—4 Din 1 kg. **Sadje:** jabolka 3—5, hruške 5—9 Din 1 kg, kostanj sirovi 1.75—2, pečeni 5—6 Din liter. **Mlečni preizvodi:** mleko 2—3, smetana 12—14 Din liter, sirovo maslo 36—40, čaj no 55—65, kuhano 40—45 Din kg. **Jajca:** 1.75—2 Din komad. **Med:** 25—30 Din kg.

Dalje so pripeljali kmetje 6 voz sena in 2 slame. Cene: seno 75—105, slama 40—50 Din za 100 kg.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (20. t. m.) P š e n i c a: baška, 75—76 kg, 2 odstotka, ponudba 285; baška, 75—76 kg, 2 odstotka, 5 vagonov 282.50—285 O v e s: baški, 2 vagona 152.50; baški, okolica Sombor, 1 vagon 157.50; sremski, 1 vagon 150. T u r š č i c a: baška, za april - maj, povpraševanje 155; baška, nova, garantirana kakovost, 1.5 vagona 130; baška, sušena, 2 vgona 145; sremska, garantirana kakovost, 11 vagonov 135. M o k a: baška, «0», 1 vagon 460; baška, «6», 1 vagon 290; baška, «7», 1 vagon 210. Tendenca mlačna.

Dunajska borza za kmetijske produkte (19. t. m.) Čvrstejša poročila z ameriških borz in Budimpešte niso prišla na Dunaju do pravega uveljavljenja. Tendenca v pšenici in rži je bila sicer čvrstejša, toda do povišanja cen ni moglo priti. Uradne notice so ostale na stanju prejšnjega dne.

= **Deklariranje blaga pri uvozu v Italijo.** Italijanska carinska oblastva so v zadnjem času začela strogo kontrolirati blago, ki se uvaža v Italijo iz Jugoslavije, ker se je ugotovilo, da se napačno označuje blagovna kakovost. Ker so s tem v zvezi denarne globe za italijanske uvoznike, se na ta način italijanski uvozniki odvračajo od trgovinskih stikov z našimi izvozniki in z našo državo. Zaradi tega se naši izvozniki v lastnem interesu opozarjajo, da ob priliki deklariranja blaga prijavljajo pravo stanje.

= **Naš les na solunskem tržišču.** Kakor piše časopisje, se v zadnjem času opaža na solunskem tržišču veliko zanimanje za naš trdi gradbeni les, zlasti za bukove deske in trame, za bukovo tesano blago in za lipov les. Posamezni solunski uvozniki so že stopili v stike z našimi izvozniki. Solun rabi največ bukove deske in trame naslednjih dimenzij: dolžina 2—4 m, širina 13—30 cm, debelina 4—10 cm. Parjen bukov les iz Rumunije se plačuje po 75 šilingov meter, cena cif Solun, a priroden bukov les po 65 šilingov. Glede na boljšo kakovost našega bukovega lesa bi se mogla doseči tudi višja cena.

= **Vprašanje naših dolgov Angliji.** Kakor poročajo iz Beograda, se je posrečilo znižati prvotno vsoto naših dolgov Angliji v znesku 33 milijonov na 25 milijonov funtov šterlingov Teh 8 milijonov je Anglija zahtevala za blago, ki ga je poslala Srbiji preko Francije, ki si je tudi zaračunala ta znesek, tako da bi morala Jugoslavija dvakrat plačati ta znesek. Ta pomota se je sedaj popravila.

= **Za izvoznike preko naših pristanišč.** Prometno ministrstvo je odredilo, da od pošiljk, ki se prekladajo na naših pristaniških postajah direktno iz vagonov na ladje, ne bo treba plačevati ležarine za ves čas slabega vremena. Ta odredba ne velja za pošiljke, ki so prispele v pristanišče ob lepem vremenu.

= **Pomoč svinjerejskim središčem.** Veliki župan mariborske oblasti je letos zopet porazdelil 32 dobrih plemenskih mrjaščkov med svinjerejce. Živali so se oddale iz najboljših domačih vzrejevališč s 50% državno subvencijo in bodo od nastopa plemenske sposobnosti dalje do dovršenega drugega leta starosti proti primerni skočnini na razpolago za plemenjenje vseh okoliških svinj. Stajališče mrjascev se bo razglasilo po dotičnih in sosednih občinah. S to oddajo so zaenkrat vsa razpoložljiva državna sredstva izčrpana in se nadaljne prošnje ne bodo mogle več upoštevati.

= **Za čim prejšnjo ureditev kmetijskega kredita.** Zakon o kmetijskem kreditu do danes še ni oživotvoren. Kakor piše «Jugoslovenski Lloyd», so se uvedbe tega zakona bale naše stare zadružne institucije, ki so zaradi tega podvzele vse mogoče korake, da se ta zakon ne izvede, temveč zamenja z drugim boljšim zakonom, ki bi vso organizacijo kmetijskega kredita preneseel na že obstoječe zadružne kreditne institucije. Ali je potrebno, da se ta zakon spremeni v prilog tem kreditnim zadrugam, je vprašanje za sebe, toda naš kmetovalec ne more čakati na zaključek zadevnih razprav med vlado in obstoječimi zadružnimi zvezami, temveč kliče po kreditu, ki ga nujno potrebuje. Kriza kmetijskega gospodarstva je velika in naš kmetovalec se mora zadolževati za kmetijske investicije. Na eni strani je vedno manjša rentabilnost kmetijstva zaradi javnih bremen in zaradi padanja cen kmetijskim proizvodom, na drugi strani pa so cene uvoženemu in domačemu tovarniškemu blagu, potrebnemu našemu kmetijstvu, danes v absolutno nemogočem kalkilu. Vprašanje ureditve kmetijskega kredita mora bazirati na čim povoljnejšem in čim neposrednejšem preskrbovanju našega kmetijstva s potrebnimi prometnimi in investicijskimi posojili. Omenjeni list pravi, da stojimo sredi strašne krize celokupnega kmetijskega gospodarstva, iz katere je edini izhod čim hitrejša ureditev kmetijskega kredita.

= **Dohodki centralnih carinskih blagajn** v tretji dekadi oktobra t. l. so znašali 59.56 milijona dinarjev. Posamezne blagajne so zabeležile naslednje zneske (v milijonih dinarjev): Beograd 15.00, Zagreb 12.88, Novi Sad 9.95, Ljubljana 5.83, Maribor 4.37, Dubrovnik 4.24, Skoplje 3.33, Split 3.26, Sušak 0.69. Skupni dohodki od 1. aprila do 31. oktobra t. l. so znašali 1028.88 milijona dinarjev.

= **Ponudba posojila Novem Sadu.** Kakor poročajo iz Novega Sada, je Češkoslovaška izvozna družba v Novem Sadu ponudila novosadski občini posojilo v znesku 150 milijonov dinarjev, ki bi se uporabilo za investicije. Za ponudbo stoji baje skupina angleško - nemško - ameriških finančnikov. Posojilo se ponuja na 20 do 30 let s 7.5 odstotnimi obrestmi in z emisijskim tečajem 90 do 92 Din.

= **Kartel producentov aluminija.** Pogajanja evropskih producentov aluminija za ustanovitev kartela so končana. Sedež kartelove pisarne je v Neuhausenu v Švici, sedež odbora pa v Parizu. Pravijo, da bo kartel cene po možnosti znižal; sedaj znaša cena okrog 13 funtov šterlingov za tono. Vsa evropska produkcija aluminija je znašala v l. 1925. 110.000 ton, ameriška pa 70.000 ton. Z ustanovitvijo tega kartela je položaj takšen, da bodo morali s tem kartelom stopiti v stike tudi ameriški producenti aluminija ter se dogovoriti za skupno postopanje.

Borze

ČURIH. Beograd 9.1425, Berlin 123.05, New York 518.75, London 25.14 in tri osminke, Pariz 19.325, Milan 21.70, Praga 15.35, Budimpešta 0.0072575, Bukarešta 2.8625, Sofija 3.7375, Dunaj 73.075.

TRST. D e v i z e: Beograd 42—43, Dunaj 330—345, Praga 70.25—71.25, Pariz 88—89, London 115—116, New York 23.80—24, Curih 460—470, Budimpešta 0.0325—0.0340, Bukarešta 12.75—13.75; v a l u t e: dinarji 41.50—42.50, dolarji 23.65—23.90, 20 zlatih frankov 94—99, zlata lira 458.24.

DUNAJ. D e v i z e: Beograd 12.48 in tri osminke do 12.52 in tri osminke, Berlin 167.95—168.45, Budimpešta 99.07—99.37, Bukarešta 3.8375—3.8575, London 34.3150 do 34.4150, Milan 29.61—29.71, New York 707.67 do 710.15, Pariz 26.67—26.77, Praga 20.96 do 21.04, Sofija 5.1075—5.1475, Varšava 78.45 do 78.95, Curih 136.50—137; v a l u t e: dinarji 12.4750—12.5350, dolarji 707.25 do 711.25.

Deviza Beograd na ostalih borzah: v Pragi 59.49, v Berlinu 7.422, v Londonu (popoldne) 275.

HARRY LIEDTKE — LIL DAGOVER

DANES

3 ½5 6 ½8 9

Originalni naslov: **Der Veilchenfresser** Originalni naslov:

Evi Eva, Darry Holm. Režija Friedrich Zelnik. — Sijajna salonska veseloigra. — Najnovejši, najlepši in najboljši Harry Liedtke film sezije 1926-27

Teodor Loos, Ernst Verebes. — Režija Friedrich Zelnik. — Elegantno. — Razkošno. Pustolovno. Veselo. Ljubavno. Najnovejši, najboljši in najlepši Harry Liedtke film sezije 1926-27

Premijera te originalne veseloigre istočasno v Berlinu, na Dunaju in v Ljubljani! Opozarjamo Vas na naše reklamne fotografije in kritike inozemskih časopisov, ki so vsi polni hvale za ta najboljši Harry Liedtke film.

Svetovnoznani virtuoz na ustni harmoniki gostuje samo še danes

in izvaja med glavno pavzo pri vseh predstavah popolnoma nov bogat spored. Ne zamudite! Preskrbite si pravočasno vstopnice! Ne zamudite redke prilike! Predprodaja vstopnic od 10. do pol 1. inod 2. naprej.

ELITNI KINO MATICA najudobnejši kino v Ljubljani.

M. Zévaco — 13

Papežinja Favsta

Roman

Soba je bila velik pomol, ki je visel baš nad Sekvano. Oken ni imela. Svetiljka, ki je brlela pod visokim stropom, je ni razsvetljevala, ampak je delala mrak še gostejši in sence po kotih tega brloga še pošastnejše. Tla in stene so bile od surovo obtesanih tramov.

Sredi sobe se je črtala v tleh zaprta loputnica. K železnemu obroču na njej je bila privezana vrv; šla je naravnost do stropa in od ondod po škripcih ob steni, kjer je bila z zanko nataknjena na velik žrebelj. Treba je bilo samo sneti zanko, pa je vrv zdrknila po škripcih in pokrov, ki ni imel več opore, se je odprl navzdol...

Karkoli je bilo v takem primeru na loputnici, je moralo pasti v globino. In spodaj je tekla Sekvana, brez konca pojoč svojo zamolklo pesem, polno groze in polno tožbá...

Krvnik je segel v kot in je zagrabil klobčič vrvi... Treba je bilo zvezati žrtev, zadaviti jo, poriniti truplo na pokrov in spustiti loputnico...

Ozrl se je na obsojenko. Ležala je na tleh, onesveščena od straha; njena glava, obmotana s črno vrečo, se je malone dotikala pokrova. Ni se ganila, niti trepetala ni... morda niti ni več dihala... Krvnik se je zdrznil kakor od razočaranja ali sramu... Njegova odločnost je omagovala.

»Kdo je nesrečnica?« je zamrmral. »Kaj je storila, da mora umreti?... Zakaj naj jo umorim?...«

Ozrl se je na žrebelj, ki je držal vrv, in je krenil proti njemu. Toda napravil je velik ovinek.... in vso pot se ni upal pogledati žrtve... Hropel je, znoj mu je curkoma tekel z obraza... Ne da bi se ozrl, je iztegnil roko ter jel odvezovati vozel... Prav tedaj pa je žrtev vztrepetala, in vzdihnila. Njen vzdih je pretresel krvnika silneje od trombe sodnjega dne... Odskočil je in obstal nepremično, presunjen po strašni misli:

»Drami se... umoriti jo moram, preden jo vržem v vodo... če ne, se utegne rešiti!...«

Obupno je počenil k njej in jel pripravljati vrvico, da bi jo zadavil...

Obsojenka se je spet zganila... Njen šepet, jedva slišen, je udaril krvniku na uho.

»Z Bogom, mati... ljuba mamica!... Očka! Kje si... očka moj?...«

»Mater kliče,« je zasopel krvnik. »Očeta kliče!... Kako mil in žalosten je njen glas... in kako bolestno mi sega v srce!...«

Polastila se ga je neodoljiva radovednost, da bi videl obraz tega otroka v čudni ciganski noši. Morda bo na njenem licu zapisano, kak zločin je storila, da mora umreti... Oh, videti jo!...

Ni se mogel dolgo ustavljati izkušnjavi. Že je odvezal vrečo, že jo je potegnil obsojenki z glave... Ostrmel je. Čista lepota njenega dekliškega obličja ga je prevzela do dna duše.

»Kako krasna je ubožica!« je zamrmral. »In mora umreti!...«

Tedajci pa je udarilo vanj kakor blisk.

»Grom in strela!« je vzkriknil sam pri sebi, grabeč se z obema rokama za lase. »Ali mar blaznim?... Kaj mi roji po glavi? O Bog! Ta obraz... oh, ta obraz me spominja... Brezumna misel.. in vendar... moje dete bi bilo zdaj teh let... Imelo bi te črte!...«

Zaihtel je, zagrohotal se, vse obenem. »Oh, to so njeni lasje.. in to so njena usta! Če bi mogel videti še oči... oh, če bi bila ona!... Hčerka!« je zavpil, tresoč žrtev za ramena. »Violetta, dete moje! ..«

Violetta je odprla oči in jih je boječe uprla v krvnika. Njegovo srce je zamrlo v krču neizrekljive tesnobe... In glej, tisti mah je zalila njene zrenice čista, zaupljiva luč... Iztegnila je roke kakor takrat na morišču in radostno zamrmrala:

»Očka moj!... Moj dobri, dragi očka Claude!...«

Krik, ki je planil nesrečnežu iz prs, je presunljivo odjeknil med stenami krvave sobe.

»Bog nebeški, ona je! Dete moje!«

Na Violettinem obličju je zaigral angelski smehljaj.

»Jaz sem, očka!... Jaz, vaša Violetta!...«

Claude jo je vzdignil kakor peresce.

»Kaj delava tu?« je vzkliknil kakor iz uma, pozabljaje kraj, kjer sta bila, in posel, zaradi katerega je bil poklican. »Pojdiva... domov... v tvojo hišico v Mendonu... kamorkoli!...«

»Kje sva, očka?« je prestrašeno šepnila deklica, gledaje okoli sebe. »Zakaj sva tukaj?«

»Kje sva?« je zavpil Claude, kakor bi se dramil iz sanj. »Zakaj sva tu?... Oh, gorje nama!... Beživa, otrok... beživa!...«

Z brezmejno grozo jo je stisnil k sebi... Prav tisti mah pa so se odprla vrata in pojavila se je Favsta, zavita v svojo črno kopreno...

Z žarko napetostjo je uprla oči v Violetto.

»Tàk to je ona!« je zamrmrala. »To je otrok, ki ga je krvnik na morišču sprejel za svojega! Hči kardinala Farneškega... Tem slabše zanjo! Treba je, da umre.«

Claude je stal kakor okamenel. Favsta pa je iztegnila roko in rekla z okrutnim prostodušjem:

»Česa čakaš?...

Krvnik je vztrepetal. Zastokal je kakor pogubljenec, kadar se razgrne pred njim peklenski ogenj. Z divjo kretnjo je porinil Violetto nazaj, vstopil se pred njo, sklenil svoje ogromne roke in zajecljal:

»Moj otrok je, gospa! Moja hči! Izgubil sem jo bil... in sem jo našel tu, v tem strašnem kraju!... Saj ne morete res hoteti... jelite da ne... zdaj ne več?... Oh, zaklinjam vas, dajte nama, da odideva!...«

»Mojster Claude,« je odgovorila Favsta, »česa čakaš, da ne storiš svoje dolžnosti?... Zakaj ne usmrtiš obsojenke, krvnik?...«

Pri tej besedi se je Violetta z grozo ozrla najprej na črno ženo... in nato na očeta...

»Oče!« je zavpila z glasom divje bolesti. »Moj oče... krvnik!...«

Claude je posivel. Glava mu je pala na prsi, stok brezmejnega gorja je privrel iz njegovih ust... Nato se je obrnil k deklici. Njegovo lice je dobilo izraz obupnega samozatajenja.

»Ne boj se,« je dejal komaj slišno. »Ne dotaknem se te več, ako nočeš... niti ne bom več govoril s teboj ... niti te ne bom imenoval svoje hčere... Samo ne boj se, imej pogum!.. Gospa,« je zarohnel nenadoma, obračaje se k Favsti, »s tem, da ste uničili ljubezen tega otroka do mene nesrečnika, ste storili zločin vseh zločinov. Od te minute se čuvajte!...«

»Čuvaj se ti, krvnik!« ga je prekinila Favsta brez jeze, podobna Usodi, ki hodi svojo od vekov določeno pot. »Končajmo brž. Ali si še pokoren ali se upiraš?«

»Pokoren? Mar niste čuli, da je moja hči? Moja hči, gospa!... Ne boj se ničesar, Violetta!... Pravim, da si moja hči, a nadlegoval te ne bom nikoli več... samo da ostaneš živa... Pojdiva odtod!«

»Krvnik!« je viknila Favsta z jeklenim glasom. »Izberi prvo ali drugo: ali da storiš, kar ti je ukazano... ali pa, da pogineš s to žensko vred!...«

»Nikdar!« je divej zarjul mojster Claude. »Svoje dete naj umorim? Nikoli!... Blaznite, vladarica! S poti! Prostor za naju dva, tako mi vseh peklenščkov!... S poti... ali pa znaj, da ti bije poslednja ura!...«

Z levico je objel Violetto čez pas, dvignil jo, stisnil jo k sebi in krenil proti Favsti... Strašna pest njegove desnice je krožila pred njim kakor bojni kij...

Favsta se ni ganila z mesta. Niti vztrepetala ni. Mirno, kakor da se ne godi nič posebnega, je vzela piščalko, ki jo je nosila za pasom, ter je kratko in ostro zapiskala nanjo... Še tisti trenutek je pridrlo v dvorano petnajst stražnikov z arkebuzami v rokah. Na Favstin mig so se postavil v vrsto in so namerili morilne cevi...

»Kaj!« je zatulil Claude. »Kaj? Mojo hčer hočete streliti!...«

Mehko se spava, samo, ako kupite perje v veletrgovini

R. Stermecki, Celje, st. 20,

katera prodaja najcenejše skubljeno kg Din 82, boljše 104, fino 115, zelo fino 175 sivi puh 185, beli pol puh 215, fini pol puh 290, fini beli puh 390 žima dobra 44, boljša 56, fina 78, posebno fina 100; tridelne siriš madrace 390, iz žime 1000, gradl za madrace in zglavnice ter razne odeje. Pišite takoj po ilustrovan cenik z več tisoč predmeti Železniška vožnja se nakupu primerno povrne. Trgovci engro cene. 57

LOKAL

Restavracijo, gostilno, kavarno ali kak drug primeren lokal s pritiklinami **iščem v najem.** Ako mogoče v centrumu mesta Ljubljane.

Cenjeni dopisi na inseratni oddelek „Jutra" pod **„Mirno in sol dno podjetje".** 1196

LOKOMOBILE MOTORJI DIESELOVI in na sesani plin **JAREMNIKI** PINI & KAY kompl. žage

Povoljni plačilni pogoji 177

Braća Fischer d. d.

Zagreb. Pantovčak 1b.

ANTON JERMAN

IVANKA JERMAN roj. KURALT

Tržič — Zg. Bitnje

poročena na Brezjah 21. novembra 1926.

Rinso

R. S. HUDSON LIMITED, LIVERPOOL, ENGLAND.

To je način Rinso postopek. Pripravite ga ... pravi navod lo na zavoju. Perilo naj se v njem čez noč namaka, zjutraj je izplakni in obesi, da se posuši — to je vse! Rinso pere za vas — vi samo izplaknete!

Zastopstvo in depot: NARBERT WEISS i drug, Zagreb. Samoište 51 Telefon 7 ... Bra. na ... Nerb ...

Zastopnika

s kavcijo, inteligentnega, za nov patentirani predmet za Ljubljano in okolico iščem. Ponudbe pod „Patent" na upravo „Jutra" Maribor. 12053a

Dobro idočo trgovino

po možnosti v industrijskem ali sploh v večjem prometnem kraju, ki se izkaže kot dobra postojanka, **vzamem takoj v najem.** Ponudbe z vsemi pogoji je poslati na upravo „Jutra" v Mariboru pod „Siguren promet" 12052a

SALAMO

prvovrstno novo robo popolnoma dozorelo

dobite povsod

Prva hrvatska tvornica salame, sušena mesa i masti

M. GAVRILOVIĆA SINOVI d. d. PETRINJA

Glav. zastop. za Slovenijo: **R. BUNC in DRUG** Ljubljana Celje

Bolniki, čitajte!

Koliko ima leto dni, mimo toliko postaj trpljenja mora živčno bolni, zakaj slabi, zmučeni živci nam grene življenje in povzročajo marsikakšno trpljenje. Bodeče ... bolečine, omotičnost, tesnoba glavobol do polovice ali po vsej glavi, šumenje po ušesih, migljanje pred očmi, motenje prebave, pomanjkanje spanja in nadno potenje, trganje v mišicah, nezmožnost za delo in ... druge ne ... so posledice slabotnih, onemoglih bolnih živcev.

Kako se rešite tega zla

Reši Vas pristni Kola-Lecithin živ lo bogato vitaminov, je postalo človeštvu ... dobrote. Čudovito pospešuje delovanje telesa ... hrbtenični mozg in možgane, krepi mišice in ude, daje moč in veselje do življenja.

V boju za zdrave živce

dela pristni Kola-Lecithin pogosto čudeže od živine snovi do krajnih koncev krvotvornosti, poživlja, izpodbuja, ohranja mladost in svežost. Saj se sami lahko prepričate da vam ne obetam nič neresničnega, za ... bodočih stirinajst dni pošljem vsakemu, ki mi piše, popolnoma ... in poštnine prosto majhno škatlico Kola-Lecithin in knjigo zdravnika z mnogostranskim dolgim izkušnjami, ker je sam boril s takim trpljenjem. Pišite mi samo razločno svoj naslov, pa Vam takoj pošljem obljubljene ...

popolnoma brezplačno

E. PASTERNACK Berlin S. O. Michaelkirchplatz 13. Abt. 772.

Kupimo več kostanjevih ali mecesnovih

telefonskih drogov

12014 a **dolgih 9—10 m, vrh 15 cm.**

Ceno drogov, postavljenih na postajo, je sporočiti **„Zadruža: elektrarni" v Hrastni u**

Peugeot automobili

svetovnoznani vsled svoje kvalitet., varčnosti in delazmožnosti, najnovejši modeli 1927 dospeli na skladišče po najugodnejših cenah.

Glavno zastopstvo O. Žužek, Ljubljana Tavčarjeva ulica 11 2177a

Znižane cene pri „TRIBUNA"

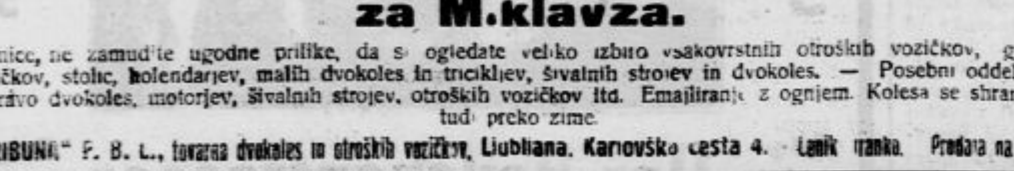

za M.klavza.

Mamice, ne zamudite ugodne prilike, da si ogledate veliko izbiro vsakovrstnih otroških vozičkov, igračnih vozičkov, stolic, holendarjev, malih dvokoles in tricikljev, šivalnih strojev in dvokoles. — Posebni oddelek za popravo dvokoles, motorjev, šivalnih strojev, otroških vozičkov itd. Emajliranje z ognjem. Kolesa se shranjujejo tudi preko zime.

„TRIBUNA" F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovška cesta 4. Cenik franko. Prodaja na obroke

... petrolejske-plinske štedilne svetilke

od 100 - 3000 sveč svetlobne moči Za vsako notranjo in zunanjo razsvetljavo. Eksplozija izključena. Brez duha po petroleju. Enostavno obratovanje. — Minimalna poraba petroleja.

„PETROPLIN" Zagreb Jraškovićeva 58

13 raznovrstnih modelov, največja skladišča za SHS

VELIKA RAZPRODAJA

vsakovrstnega mizarskega, strugarskega, sodarskega, kleparskega, ključavničarskega, kovaškega orodja in orodja za mehanike. Nadalje tehnične potrebščine kakor: razna tesnila, gumijeve plošče, gumijeve cevi, gonilni jermeni i. t. d. Osobito se pa opozarja cenj. interesente na veliko izbero **vodnih, krožnih** in drugih **žag.**

Blago se prodaja od danes naprej po znatno znižanih cenah, na drobno in v partijah.

Uprava konkurzne mase Odona Koutnyja

Ljubljana Aleksandrova cesta št. 7.

12049 a

†

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš srčno ljubljeni, dobri soprog, oče in brat, gospod

Alojzij Slamič
sedlarski mojster

v soboto, dne 20. t. m. po kratkem mukepolnem trpljenju, nenadoma preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v ponedeljek, dne 22. novembra 1926 ob 2 popoldne iz mrtvašnice Sv. Krištofa na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana - Moste, 21. novembra 1926.

ŽALUJOČI OSTALI.

†

Potrti globoke žalosti naznanjamo tužno vest, da je naš nad vse ljubljeni podpredsednik, gospod

Alojzij Slamič
sedlarski mojster

danes dne 20. t. m. ob 3. uri popoldne nenadoma preminul.

Pogreb predragega pokojnika se vrši v ponedeljek, 22 t. m. ob 3 uri popoldne iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu, Dunajska cesta na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 20. novembra 1926.

Odbor „Kolesarskega društva Sava".

Zahvala.

Ob izgubi predragega soproga, sina, brata, svaka, strica gospoda

Antona Lokarja,
viš. polic. stražnika v pok.,

sem prejela nebroj osebnih izrazov globokega sočustvovanja.

Tem potom se najiskreneje zahvaljujem društvu in članstvu policijskih nameščencev za prekrasno cvetje in izkazane dobrote in vsem onim, ki ste ga spremili na težki zadnji poti k trudnemu počitku, in sočustvovali z menoj ob izgubi dragega soproga.

Posebna zahvala čast. duhovščini, posebno g. župniku Barletu za tolažilne besede za časa njegove bolezni.

Vsem prisrčna hvala!

VIDA LOKAR

Naprodaj je

za takoj srednje velika dobro urejena

tiskarna

z rotacijskim strojem, stereotipijo, 3 brzotisnimi stroji, 4 tigelni, trije Linotipe-stroji z izmenjalnimi skladišči, elektromotorji in vsemi dobro opremljenimi tehničnimi potrebščinami in inventarjem. Pogoji zelo ugodni. Interesenti, ki razpolagajo s kapitalom, naj se obrnejo na

Jugoslavensko
RUDOLF MOSSE.
Beograd, Terazije,
pod šifro „J. B. 107"

Zahvala.

Povodom smrti našega predragega, nepozabnega pokojnika, gospoda

Ivana Čopa

so številni prijatelji in znanci počastili njegov spomin in nam izrekli vsoje sočustvovanje. Zahvaljujemo se jim, kakor vsem onim mnogobrojnim, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Moste pri Žirovnici, dne 19. nov. 1296.

Globoko žalujoči ostali.

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega srčno ljubljenega očeta, starega očeta, strica in tasta, gospoda

Ivana Gabra
drž. vpokojenca,

se tem potom zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, vsem onim, ki so poklonili toliko lepega cvetja, ter sploh vsem, ki so spremili dragega pokojnika na njegovi zadnji poti. Iskrena zahvala preč. p. Feliksu, g. dr. Rusu, g. dr. Volavšku in g. Klunu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v novi cerkvi sv. Frančiška v Šiški dne 1. decembra t. l. ob pol 7. uri.

Globoko žalujoči ostali.

11980 a

Kako rabimo

„PALMOLIVE"

Da postanete in ostanete lepi je potrebno, da vaša gornja koža pride v dotiko z zrakom. To dosežete, če odstranite sleherni dan prah, ki se nabira na koži. Prah se pomeša z znojem, pudrom, kremo, zapre kožne luknjica in povzroča v koži črne, grde pikice, kožne zajedalce in še druge neprilike. Neobhodno je potrebno, da se vsaki dan večkrat umijete, posebno zvečer, predno greste k pokoju.

Enostavni način gojenja kože.

Palmolive dobro razperite. Ni potrebno posebno topiti to milo, ker se itak zelo rado peni. S penami operite lice, vrat, ramena in grudi, za tem izperite najpreje z mlačno in na to s hladno vodo, ter obrišite in ne drgnite, z mehko brisačo. Palmolive prodere do dna najfinejših kožnih luknjic, odstrani vso zamazanost, ki se je čez dan nabrala in jih splošno očisti. Ker je omenjeno milo sestavljeno iz palminega in olivnega olja napravi kožo mehko, elastično in svežo. Milo palmolive osveži in očisti Vašo kožo, ki se med tem popolnoma odpočije ter je drugi dan popolnoma sveža in očarujoča.

Vzor lepote — Kleopatra.

Že več kot 2000 let je minulo odkar slove izredno olepševalne vrline palminega in olivnega olja, ki so jih nekoč nazvali **olje lepote.** Lepe Egipčanke so ga uporabljale redno že v starem veku. Zgodovinsko je dokazano, da se ima zahvaliti kraljica Kleopatra svoji še danes sloveči lepoti in trajni mladosti le dnevni uporabi omenjene zmesi, iz katere v glavnem sestoji naše milo.

Vporabljajte tudi Vi kakor večno lepa Kleopatra vsak večer palmovo in olivno olje in sicer v moderni obliki, kot milo **palmolive.**

Toaletno milo itak rabite, zato kupite še danes **palmolive,** ki je boljši kot vse ostale vrste toaletnih mil in ga vporabljajte ko pričenjate s toaleto.

Zapomnite si, da milo lepote ravno tako uporabljate kakor druga mila in poleg tega lahko še nadalje dičite Vaša lica in ustnice s pudrom, kremo barvo itd., toda uspešno le pod pogojem, da si vsak večer temeljito izmijete s peno našega mila.

Palmolive milo za deco.

Palmolive je edino milo, ki je primerno nežni otroški koži. Mali otročiček Vam ne more reči, da mu je milo s katerim ga umivate neprijetno. Zagotovljeni pa ste, da je njegovi nežni kožici prijetno in gotovo neškodljivo ako uporabljate naše milo Palmolive. Njegov blagi učinek se pojavi na otročji koži. Radi tega umivajte Vaše ljube otročiče samo edino s palmolive milom, ki povzroča vse dobro.

Milo Palmolive dobite povsod, a kjer ga ni ga pošilja FRANCOSKI MAGAZIN v Osijeku, generalno zastopstvo in skladišče za vso državo. Zastopstvo za Slovenijo ROK ARHAR, Ljubljana, Poljanska cesta št. 27.

SAVON PALMOLIVE
FABRICATION FRANÇAISE

Med garantiran, čist, razpošilja po povzetju po Din 27·—, tvrdka **I. Lovrenčič & drug v Križevcih pri Ljutomeru**

Prej nego shranite Vaše letne obleke, plašče, kostume itd., dajte jih kemično čistiti in likati

pri tvrdki

JOS. REICH
LJUBLJANA, Poljanski nasip 4-6

Koncesionirano električno podjetje
ALEKSANDER KOZIČ, Ljubljana-Vič
prevzame vsa dela elektrotehnične stroke, visoke in nizke napetosti.
Izvršitev strokovnjaška! 12076 **Cene zmerne**

Svetovnoznani sportni avtomobili
BUGATTI
Na ogled pri glavnemu zastopstvu za SHS
O. Žužek
LJUBLJANA
Tavčarjeva ulica 11.
DOSPELI. 11986a

Originalne potrebščine za OPALOGRAPH.
Preservat in Fixat in druge potrebščine. Originalne barve in matrice za Gestetner Cyklostil.
LUDVIG BARAGA 27 IV
LJUBLJANA, Selenburgova ulica št. 6. Telefon št. 980

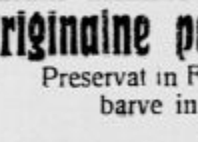
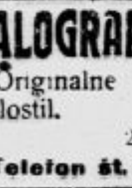

Znižane cene in največje skladišče dvokoles, motorjev, otroških vozičkov, šivalnih strojev, vsakovrstnih nadomestnih delov, pneumatike. Posebni oddelek za popolno popravo emajliranje in poniklanje dvokoles, otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. Prodaja na obroke. — Ceniki franko. **„TRIBUNA" F. B. L.,** tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta 4 66

Tvrdka
JOS. WEIBL, ključavničarstvo v Ljubljani
vljudno naznanja, da se je
11974 a
preselila
s svojo delavnico
v hišo v Čopovi ulici št. 10
(vhod z Resljeve ceste) **ter se najtopleje priporoča**
Stanovanje: Slomškova ulica 4.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Zastopstva
sprejme dobro uvedena agentura za **Srbijo in Vojvodino**
Ponudbe na inseratni oddelek „Jutra" pod „Beograd" 12039a

Denar takoj dobi
tisti, ki se javi za razpečavanje senzijskega predmeta. — Ponudbe pod «7000» na «Publicitas» d. d. Zagreb, Gundulićeva 11 11918-a

Za moške!
Izgubljeno moško moč ... jakost dobite ponovno **OKASA Errecton pastilami** od prof. Dr. med. Lahusena. Uspeh nenadkriljiv. Neštete priznanice. Pojasnila se pošiljajo direktno. Priložite din. ... znamk ... Harto ... Zagreb ... Poštovina.

Modni salon Marija Jeglič
LJUBLJANA, Slomškova ul. 27
nudi veliko izbiro **baržunastih klobukov** od **100 Din** naprej. Popravila vseh vrst se točno izvršuje

Plošče za gramofone
H. Kenda, Ljubljana
Mestni trg 17.

LIGNOSE
Puške, pištole
bezdimna municija originalna čahuri, pištolska municija
Generalno zastopstvo tvorničko skladalište
PIRA D. D., Zagreb
Račkoga ul. 7/d.

Proda se
omara
dvodelna, skoro nova 2 m šir. 3 m vis. 45 cm globoka. Ugodna cena. Vprašati pri Zvezi industrijcev (Trgovska zbornica). 12075a

Snežne čevlje
sprejema v popravilo tvrdka
M. TREBAR, LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 6

Čuvajte svojo mladeniško svežost, čar in lepoto z milnico palmovega in oljčnega olja, ki pomlajuje.

SAVON PALMOLIVE
Fabrication Française

Pohištvo prve kvalitete
neomejena garancija, cene konkurenčne, naročila se sprejemajo
A. AMANN, Ljubljana
Dvorni trg št. 1 Vhod v veži desno.

JOSIP ZIDARIČ, car. posrednik,
CELJE
se je preselil v skladišče „Sloga".

NAZNANILO! Ivan Kuralt, posestnik valjčnih mlinov v Domžalah, naznanja vsem cenjenim interesentom, še prav posebno pa svojim p. n. starim odjemalcem, da je svoja mlina v Domžalah preuredil popolnoma na novo z najmodernejšimi stroji ter je povodom tega v stanu postreči in zadovoljiti svoje cenjene odjemalce v vsakem pogledu in oziru kar najboljše in najhitrejše. — Na zalogi ima vedno sveže pšenične in koruzne izdelke vseh vrst in bo vsa njemu dana naročila z največjo točnostjo in vestnostjo izvršil. — **Prevzame v mletev vagonske pošiljke** pšenice, koruze, ajde in rži ter bo mletev takih pošiljk izvrševal v popolno zadovoljnost svojih nalogodajalcev pod **zelo kulantnimi pogoji.** — Da se zamorejo vsa naročila resnično in tudi točno izvesti, pa še prav posebno vljudno prosi vse cenj. odjemalce, da blagovolijo svoja naročila nasloviti točno na naslov:

Ivan Kuralt, posestnik valjčnih mlinov, Domžale.
Inter. tel. štev. 5. Brzojavni naslov: Ivan Kuralt, Domžale. Inter. tel. štev. 5.

Važno za iskalce sreče!

Kupite srečke državne razredne loterije 13 kola s skupnimi dobitki nad 82 milijonov dinarjev. Cena srečk: cela 100 Din, polovica 50 Din, četrtina 25 Din. Naročila sprejmem že sedaj, a srečke razpošiljam od 2. decembra naprej. Čekovne položnice št. 14674 na razpolago. Naročilo zadostuje z dopisnico. — Postrežba točna.

V zalogi imam tudi **žepne gramofone, plošče, slike itd.**

Priporoča se: **VITOMIR DOLINŠEK,** prodajalec srečk drž. razred. loterije **Celje, Gosposka ulica 26.**

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—.

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—.

Kako veseli bodo

Miklavža

katerim prinese najboljšo „DOKO" obutev za velike in male otroke. Miklavž že pridno kupuje pri

„Doko", Prešernova ul.

štev. 9. (dvorišče).

Prireditve

Citraški koncert

«Mariborski citraški klub» priredi dne 21. novembra ob ½ 16. uri v novi dvorani gostilne Gačnik v Šundencih veliki citraški koncert. Za obilno udeležbo prosi vodstvo kluba. 34348

Obrt

Ondulacija, vodna ondulacija, striženje, barvanje las, manikura, najtočneje se izvršuje v damskem salonu «KELŠIN», Kopitarjeva ulica I.

Slike za legitimacije

izdeluje najhitreje fotograf Hugon Hibšer v Ljubljani, Valvasorjev trg. 966

Trajno kodranje, vodno ondulacijo in barvanje las izvršuje Podkrajšek, frizer v Ljubljani. 243

Avtomobile

vsakovrstne in motorna kolesa popravlja najbolje, najhitreje in najceneje Florjančič, Karlovška cesta 22.

Štampilje, pečate, etikete, graverstvo SITAR & SVETEK Ljubljana, Sv. Petra cesta 15

Slaščičarja

s koncesijo, popolnoma izvežbanega iščem za otvoritev slaščičarne poleg že dobro obstoječe obrti. — Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod «Slaščičar». 34570

Vulkanizira

vse vrste gumija parna vulkanizacija P. Škafar v Ljubljani. Rimska c. 11. 270

Štampilje T. RABIČ Ljubljana Kolodvorska ul. 34

Brivnico

prodam takoj v najlepšem delu mesta Slovenije. Krasen lokal z izložbami. Cena 14.000 Din. Naslov v ogl. oddelku «Jutra». 34553

Pozor! Pozor!

Trajno kodranje

manikiranje, moderno frizirarnje in striženje izvršuje najceneje K. Dimter — pri cerkvi sv. Petra. 34673

Šivilja

izdeluje plašče od 120—150 Din in različne obleke. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34670

Brivnico

v najlepšem mestu Jugoslavije, ki se jo lahko uporablja tudi za damsko česalnico in z bogatim inventarjem, na zelo prometnem prostoru, prodam za 16.000 Din. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 34645

Vsakovrstne ure popravlja ceno, precizno, točno in hitro z jamstvom D. Marinko, urar Ljubljana, Florijanska ulica 31. 34650

Štampilje, etikete — Graveur ANT. ČERNE Ljubljana, Kongresni trg 10

Šivilja

se priporoča za vsakovrstno delo na dom po zelo nizki ceni. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 34734

Za Miklavža

izposojuje lasulje in prevzame maskiranje Ivan Kapus, gledališki frizer, Sv. Petra cesta štev. 35. — Lasulje in klinika (popravila) za lutke. 34712

Pozor, brivci!

Oddam brivski lokal na prometnem kraju mesta. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34760

Kovačnico

oddam v najem samski osebi s stanovanjem vred, in sicer z novim letom. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34457

Službe dobe

Slovenko

inteligentno gospodično iz ugledne rodbine, z absolutno trg. akademijo, iščem za mesto samostojne **knjigovodkinje.** Imela bi širok delokrog v nadzorstvu velikega obrata z več filijalkami ter bi obenem vodila gospodinjstvo samostojnemu gospodu — V slučaju sporazuma ženitev ni izključena. — Ponudbe s priloženo fotografijo pod šifro «Oficir — vojni invalid», Poštansko sanduče br. 309 — Sarajevo 34498

Potnike (ce)

za Slovenijo, sposobne gospode in tudi gospodične, iščem za stalno ob visokem zaslužku. Upravitelj velike tvrdke se nahaja v Ljubljani, Sv. Petra cesta 30, levo, kamor se je obrniti v svrho informacij. 34115

Zastopnika

iščem za prodajo državnih srečk beogradske banke — na mesečne obroke. Visoka provizija. Garancija ni potrebna. — Tudi iz izven Ljubljane. Vardjan, Stari trg 2/I. 34513

Službo dobe

perfektna, samostojna restavracijska kuharica, dve pridni in pošteni, mlajši služkinji, najraje taki, ki sta že služili v kaki gostilni ali restavraciji — in sicer v Ljubljani. Izključno samo kuhinjske moči. Plača kuharici 800—1000 Din, služkinjam 200—400 Din mesečno. Nastop takoj. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34507

Kuharico

pridno in pošteno, ki zna dobro kuhati ter bi pomagala pri drugih hišnih delih, sprejmem proti dobri plači s 1. decembrom. — Ponudbe na poštni predal št. 11 — Celje. 34804

Trg. učenca

sprejme Ciril Dular, trgovec v Novem mestu. 34490

Mesar. in prekajevalskega pomočnika ter učenca

sprejme Adolf Žabjek, prekajevalec in mesar v Ljubljani, Poljanska cesta 55. 34567

Korespondenta ali korespondentko

s popolnim znanjem nemške stenografije sprejmemo takoj. Ponudbe na poštni predal št. 162, Ljubljana. 34398

Korespondent

lesne stroke, popolnoma samostojen, perfekten v slovenščini, italijanščini in nemščini, dober strojepisec dobi službo pri lesni industriji na deželi. Reflektira se samo na moči s prakso in popolnoma trezne. — Ponudbe z navedbo dosedanje prakse in predizobrazbe na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Korespondent 85» 34385

Zastopnike

za prodajo «Palin» karbidnih svetilk, za kolesa in motor. reflektorjev, iščem. Novi, v vseh državah patentirani izumi. V poštev pridejo le solidni, varččine zmožni strokovnjaki za kraje v območju Slovenije in Medžimurja. Pismene ponudbe z navedbo zaželjenega rajona je nasloviti na: S. Petan, Maribor, Aleksandrova cesta 43. 34681

2 učenki za kuhinjo

sprejme s 1. decembrom Oficirski dom v Belgijski vojašnici. 34661

Šivilijo

ki je že delala pri krojaču sprejmem. Naslov v oglas. oddelku «Jutra». 34673

Čevljar. vajenca

ki se je že 1 leto učil in ima veselje do čevljarstva, sprejmem takoj. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34646

Ekonoma

treznega in dobro izvežbanega v poljedelstvu, živinoreji in hmeljarstvu sprejme P. Majdič v Celju. 34648

Delavko

ki je že šivala na stroj v kaki tovarni ter je urna, sprejmem takoj. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34667

Poslovodjo

inteligentnega namestnika za realitetno pisarno v Ljubljani, z 15.000 Din pristopnine išče takoj Zagorski, Maribor, Tatenbahova ulica št. 19. 34671

Mizar. pomočnika

veščega pohištvenega dela takoj sprejme v trajno delo Slejko, Zgor. Šiška, Večna pot 82. 34746

Učenke

za izdelavo damskega perila sprejme tvornica perila «Leda», Moste 25. 34757

Potnike (ce)

agilne, za prodajo rentabilnega predmeta privatnim strankam sprejme takoj «Jugostandart» v Ljubljani — Moste (pri kemični tovarni). 34756

Hotelsko kuharico

perfektno in z dolgoletnimi spričevali sprejmem. Naslov v oglasnem oddelku Jutra. 34753

Črkoslikarskega pomočnika

izučenega specijalno samo črkoslikarstva iščem za stalno službo. Pogoje in naslov poslati na podružnico «Jutra» v Mariboru pod «Soliden in stalen». 34550

Samostojen knjigovodja in korespondent

vešč tudi ameriškega sistema, bilancist, perfekten dopisovalec v slovenščini, srbohrvaščini in nemščini, dobi stalno mesto pri industrijskem podjetju v manjšem mestu Štajerske. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Ponudbe s curriculum vitae in prepisi spričeval pod značko «Samec 55» na oglasni oddelek «Jutra». 34559

Službe iščejo

Prodajalka

mešane stroke, vešča slov. in nemškega jezika, z večletnim spričevalom, želi premeniti službo. Cenjene ponudbe pod «Zanesljiva 489» na oglasni oddelek «Jutra». 34489

Natakarica

išče mesto v Ljubljani ali na Gorenjskem s 1. ali 15. decembrom. Cenjene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «December 444». 34442

Vpokoj. učiteljica

mlajša, vešča slovenščine, nemščine in nekaj francoščine, ki dobro igra in poučuje klavir, išče službo domače učiteljice k boljši družini. Gre tudi kot družabnica k starejši dami. Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod «Vestna 11». 34563

Inteligentna gdč.

z večletnim spričevalom — izurjena v gospodinjstvu, šivanju ter vzgoji otrok, želi premeniti mesto. Najraje k vdovcu z otroci ali kako drugo zaupno mesto. Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod «Dobra hiša». 34153

Dekle

19 let staro — želi službo **natakarice (začetnice)** v hotelu ali restavraciji. Vešča slovenščine, nemščine in hrvaščine ter dobra računarica. Zna tudi šivati Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34558

Prodajalka

pridna in poštena, vešča v vseh strokah, želi mesta — najraje v Ljubljani, gre pa tudi na deželo. — Cenjeni naslov na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Pridna in poštena 8». 34586

2—3000 Din dam

dotičnemu, ki mi preskrbi dobro in stalno službo poslovodje ali kaj sličnega. Eventuelno posodim podjetju, ki me zaposli 20 do 25.000 Din. — Cenjene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «K. B.» 34554

Plačilna natakarica

z dobrimi spričevali in kavcijo, išče službo v restavraciji ali kavarni Dopise prosi na podružnico Jutra v Mariboru pod «Kavcija». 34549

Šofer-avtomonter

dobro izvežban, z letnim spričevalom, išče službo. Ponudbe prosi na podružnico «Jutra» v Mariboru pod šifro «Točnost». 34547

Trg. pomočnik

išče mesto s 15. decembrom ali 1. januarjem. Je dobro izvežban v mešani stroki — z dobrim spričevalom. Naslov na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Zanesljiva moč». 34618

Pisarniška moč

samostojna, z velikoletno prakso tudi v manufakturni in lesni stroki, perfektna stenografinja, išče nameščenja kot korespondentinja, event. tudi knjigovodkinja pri večjem podjetju. Cenjene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Tajnica». 34617

Korespondentinja

samostojna in z večletno prakso, zmožna vseh pisarniških del, išče zaposlenja za nekaj ur na dan. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Zmožna». 34616

Absolvent

stavbne rokodelske šole na tehn. srednji šoli v Ljubljani, z enoletno polirsko prakso, išče službo Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod šifro «Enoletna praksa». 34610

Učenec

s 5 razredi meščanske šole bi se rad učil v trgovini. Nastopi lahko takoj. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 34595

Gospodinja

poštena in varčna išče mesta. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Poštena 38». 34629

Izboren pedagog

išče službo na kakem zavodu ali za pripravljanje privatistov. Prvovrsten in z izbornimi referencami. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra» pod «Vesten 90». 34390

Vpokoj. železničar

mlajši, zmožen 4 jezikov, išče mesto vratarja, paznika, čuvaja ali hišnika. Razume se tudi dobro na vrtnarska dela. — Cenjene ponudbe pod značko «Zanesljiv 150» na oglasni oddelek «Jutra». 34588

Mladi Slovenki

želita mesta natakarice in sobarice kjerkoli v Sloveniji ali na Hrvatskem. — Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod «Vestne 41». 34541

1000 Din nagrade

onemu, ki preskrbi vpokojenemu orožniškemu naredniku stalno službo hišnika, občin. stražnika, lovskega čuvaja, skladiščnika ali kaj sličnega. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Vesten». 34487

Mesto gospodinje

išče žena, stara 30 let, k samostojnemu gospodu ali vdovcu z otroci. Ponudbe pod šifro «Gospodinja 30» na oglasni oddelek «Jutra». 34680

Šivilja

ki se zadovolji z vsako plačo, gre šivat na dom. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34682

Boljša gospa

vajena vsega hišnega dela, išče mesto postrežnice, ali pa vzame šivanje na dom. Ponudbe prosi na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Postrežnica 87». 34691

Kot gospodinja

išče mesta inteligentna in marljiva gospodična srednjih let k inteligentnemu, bolje situiranemu, samostojnemu, starejšemu gospodu, tudi vdovcu z otrokom. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34692

Prvovrstna šivilja

gre šivat v dobro hišo — tudi izven Ljubljane. Dopise pod «Šivilja 4» na ogl. oddelek «Jutra». 34666

Ključavničarski pomočnik

izdelovatelj tehtnic, začetnik, išče primernega mesta. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34649

Trg. pomočnik

mlajši, verziran v mešani stroki, išče primerne službe Cenj. ponudbe pod značko «1. december 1926» na ogl. oddelek «Jutra». 34654

Kontoristinja

mlajša, izvežbana, z večletno pisarniško prakso — zmožna tudi večje podjetje samostojno voditi, želi mesto kontoristinje ali blagajničarke pri kakršnemkoli podjetju. Pismene ponudbe prosi na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Samostojno vodstvo 1» 34280-a

Korespondent

perfekten v slovenščini, italijanščini in nemščini, z večletno prakso v lesni stroki ter dober strojepisec išče nameščenja. Cenj. ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Dopisnik». 34707

Orožn. narednik

vpokojen, trgovsko izučen, išče službo skladiščnika mešanega blaga, blagajnika, tajnika, portirja v hotelu ali tovarni v Ljubljani, Zagrebu, Celju ali Mariboru. Ponudbe pod šifro «Stalna služba 120» na ogl. oddelek «Jutra». 34655

Bivši trgovec

želi mesto potnika ali poslovodje k večjem podjetju — najraje manufakturne stroke. Nastopi takoj. Dopise pod «Zanesljiva moč» na oglasni oddelek «Jutra». 34505

Potsrežnica

išče zaposlenja za ves dan. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34693

Za slugo

hišnika ili kaj sličnega želi vstopiti trgovsko naobražen Dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod «Marljiv 347». 34730

Kot hišnik

gre zakonec brez otrok. — Dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod «Delovna». 34721

Pekovski pomočnik

išče dela, gre tudi v gaj, in dela nekaj ceneje po dogovoru. Ponudbe z navedbo dela na oglasni oddelek «Jutra» pod «Priden in vesten». 34724

Železničar

sposoben, vojaščine prost, želi mesta v detajlni trgovini ali v skladišču — najraje v Ljubljani. Cenjene ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Železničar 100». 34727

Lesni manipulant

popolnoma vešč v lesni stroki išče službo kot skladiščnik, žagovodja ali prejemalec lesa. Govori več jezikov. Cenjene dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod «Manipulant 347». 34726

Mlad pek

zmožen vsega dela v pekarni ter izdelovalec raznovrstnih keksov išče službo. Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Pek». 34694

Konverzacijo

nemško in slovensko daje, korespondenco in prevodbe prevzame vpokojenec. Prevzame tudi službo blagajnika ali drugo. Dopise pod «Strojepisec 41» na oglasni oddelek «Jutra». 34606

Trgovka

ki je opustila svojo trgovino, išče mesto v kaki filijalki ali drugi trgovini. — Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Dobra moč 701». 34701

Kontoristinja

knjigovodkinja - bilancistka, samostojna korespondentinja — zmožna slovenskega, srbohrvatskega, nemškega in italijanskega jezika, perfektna nemška stenografinja in strojepiska, išče mesta. Ponudbe na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Samostojna 09». 34719

Podobar

in pozlatar išče pomočniškega mesta, bodisi kjerkoli. Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod «Pomočnik 26» 34741

Šivilja

oblek in moškega perila gre šivat na dom. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34742

Trg. pomočnik

19 let star, mešane stroke, išče službo. Ponudbe pod «Zanesljiv 47» na oglasni oddelek «Jutra». 34750

Kontoristinja

samostojna moč v knjigovodstvu, stenografinja, urna strojepiska, zmožna garancije, sprejme službo v Ljubljani. Ponudbe na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Manufaktura». 34511

Kontoristinja

išče službo v pisarni ali trgovini. — Gre tudi kot blagajničarka ali kaj podobnega, kamorkoli, tudi na deželo. Naslov v ogl. oddelku «Jutra». 34578

Kuharica

Slovenka, Ljubljančanka v Beogradu, išče službo boljše kuharice za Beograd. Gre tudi drugam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34519

Čevljar. pomočnik

želi menjati mesto v večjo čevljarsko delavnico. Zmožen je šivanega in kovanega dela. Napravil krojni tečaj in zna tudi krojiti ter sestavljati gornje dele. Ne ozira se na visoko plačo — ampak boljše in trajno delo. Naslov v oglas. oddelku «Jutra». 34434

Vzgojiteljica

z mnogoletno prakso, vešča francoskega in nemškega jezika želi mesta k dvema otrokoma. Ponudbe na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Vestna 16». 34716

Knjigovodja

perfekten bilancist išče zaposlenja dopoldne ali pop. Prijave na oglasni oddelek «Jutra» pod «Bilancist». 34386

Pouk

Šoferska šola

daje pouk in izobrazuje praktično in teoretično kandidate za samostojne šoferje. Pouk je temeljit in uspeh siguren. Kandidate sprejemamo vsak dan. Prospekte gratis. Natančne informacije v avto-šoli, Zagreb, Kaptol 15. — Telefon 11-95. 354

Angleščino, nemščino in klavir poučuje

po nizki ceni in najnovejši metodi boljša gospodična. Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Ugodno in uspešno». 34391

Instrukcije

iz matematike, opisne geometrije in nemščine za učence nižjih srednjih ali meščanskih šol sprejmem. Cenjene ponudbe pod šifro «Instrukcije 23» na oglasni oddelek «Jutra». 34633

Italijanščino

poučuje akademik proti kosilu. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Aššuto». 34713

Inštrukcije

za srednješolce prevzame tehnik, ki govori perfektno nemški. Pismene ponudbe z navedbo honorarja na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Siguren uspeh». 34711

Učiteljica

z državnim izpitom poučuje **klavir in nemščino** po jako ugodni ceni. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34714

Poučujem

italijanščino, srbohrvaščino in francoščino — tudi konverzacijo. Cenjene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Akademik 36». 34732

Višješolec

hum. gimnazije instruira nižješolce v vseh predmetih. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 34606

Posest

Posestvo

s 6 orali travnikov in njiv, sadovnjakom itd. oddam v zakup v Ljubljani, ob glavni cesti. Skupno s posestvom oddam tudi gospodarska poslopja, hlev, kozolec ter pripadajoče stanovanje. Interesenti naj se zglase na Celovški cesti v Cekinovem gradu pri dr. Zorcu. 34409

Naprodaj 2 novi hiši

slični vilam na peščenem prostoru, obsegajoči vsaka po 3 sobe s vsemi pritiklinami vred, ki sta kupcu takoj na razpolago v Stožicah, p. Ježica (pri Ljubljani). Pojasnila daje Fr. Ferko, Černuče 34236

Lokal za pisarno

v centru Ljubljane (3 večji ali 4 manjše sobe) iščem s 1. februarjem, event. še preje, morda tudi s 1. majem 1927, event. kupim hišo s prostimi pisarniškimi lokali. Ponudbe pod «Prima» na oglasni oddelek «Jutra» — kjer leži naslov reflektanta. 32612

Lepo hišo

z vrtom, poljem in vsemi pritiklinami, na lepem prostoru v Zagorju ob Savi ugodno proda Kl. Pitzmane Zagorje št. 112. 34599

Hišo

visokopritlično, z gospodarskim poslopjem, 5 minut od postaje na Štajerskem prodam. Hiša obstoji na eni strani iz sobe za trgovino in dvema shrambama, na drugi strani 2 gostilniški sobi in kuhinja, zgoraj sta 2 sobi, potem 2 kleti, gospodarsko poslopje ima sobo in klet, svinjsko kuhinjo v hlevu, kjer je prostora za 20 glav živine, 2 svinjaka in kozolec. Posestvo obsega 6 oralov zemlje in gozda. Cena 125.000 Din Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34615

Rodbinsko hišo

s trgovskim lokalom, gospodarskim poslopjem ter lepim vrtom, oddaljeno pol ure od glavnega trga v Mariboru, ob cesti ležečo, proda takoj za 48.000 Din Stancer, Maribor, Koroška št. 58. 34632

„Posest"

Realitetna pisarna družba z o. z. **Ljubljana, Sv. Petra cesta 24**

oddaja v najem:

2 TRG. LOKALA na Sv. Petra cesti 44, eden ca. 24 m², eden (2 prostora) ca. 42 m²;
SKLADIŠČE, ozir. delavnico ca. 60 m² na Starem trgu, najraje mizarju;
TRG. LOKAL, 36 m², najprometnejša cesta v Ljubljani. Potrebno 140.000 D;
3 SOBE v centru, zdravniku ali za pisarne. 34781

Trgovsko hišo

popolnoma novo zidano — prodam na prometni točki, event. oddam v najem. Dopise pod «Trgovska hiša» na oglasni oddelek «Jutra». 34644

Manjše posestvo

pol ure od Kranja, za rejo dveh glav živine, 3 johe gozda, lepa stanovanjska hišica in dobro gospodarsko poslopje, vse arondirano proda L. Rebolj, Kranj 34451

„Posest"

Realitetna pisarna družba z o. z. **Ljubljana, Sv. Petra cesta 24**

proda:

VILO, enonadstropno, novozidano, konfortno stanovanje, 6 sob. vrt, Mirje, Din 180.000. Ugodni plačilni pogoji;
VILO, 2stanovanjsko, konfortno, 6 sob. vrt, blizu Tivolija. Din 200.000. — Potrebno 50.000 Din, ostanek na obroke;
VILO, predvojno, šentjakobski okraj, tristanovanjsko, velik vrt, stanovanje 4 sob kmalu — Din 240.000;
VILO, enonadstropno, tristanovanjsko, po 3 sobe, pritikline, blizu glavnega kolodvora, 485.000 Din. Letni donos 50.000 Din;
VILO, enonadstropno, dvodružinsko, trisobno stanovanje prosto, velik vrt. Rožna dolina. 165.000 Din
ENONADSTROPNO HIŠO na Glincah, 8 stanovanj, 1 prosto, prostorno dvorišče, lepo urejen vrt — 100.000 Din;
NOVO HIŠO, enodružinsko, še nedokončano. 300 m² vrta, posebej še ena parcela, predmestje — Din 50.000;
HIŠO, enonadstropno, tristanovanjsko — šestsobno konfort. stanovanje kmalu prosto, vrt, tik tramvaja — 280.000 Din;
HIŠO, dvonadstropno, 6 stanovanj, dvosobno na razpolago vrt, dvorišče — 110.000 Din;
HIŠO, pritlično, 4 stanovanja, dvosobno na razpolago, dvorišče. Spodnja Šiška — 48.000 Din;
HIŠO, dvonadstropno, izvrstno vpeljana pekarija, posebej velik lokal, več stanovanj, veliko zemljišče, prometna točka — 875.000 Din;
TRG. HIŠO, enonadstropno, tik kolodvora v mestu na Gorenjskem, 14 prostorov, vrt. Din 120.000. Izredna prilika;
Veliko število hiš in vil v Ljubljani in predmestju, trgovskih, gostilniških in obrtnih posestev, kmetskih posestev, stavbišč — največja izbira, najugodnejše cene. 34730

Hišo s pekarijo

gostilno in vso gostilniško opremo prodam Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34395

Velik vrt

in gorke grede ugodno oddam v najem vrtnarju. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34072

Posestvo

obstoječe iz 54 oralov zemlje, s pripadajočimi hišnimi in gospodarskimi poslopji oddam pod ugodnimi pogoji v najem. Vpraša se v Mariboru, Cankarjeva ul. št. 10. 34425

Vilo

s 6 sobami, 5 minut od centra oddam s februarjem v najem. Dopise pod «Vila» na oglasni oddelek «Jutra» 34659

Manjšo hišo

v Ljubljani, z majhnim vrtom ali dvoriščem kupim. Ponudbe z navedbo cene in opisom na oglasni oddelek «Jutra» pod «Pritlična». 34206-a

Pritlično hišo

z gostilno v ljubljanskem predmestju prodam za Din 100.000. Dopise pod značko «Izvanredna prilika» na ogl. oddelek «Jutra». 34718

„Posredovalec"

Sv. Petra cesta 18

proda:

HIŠO v Rožni dolini, dvodružinsko, vrt, 100.000 D;
HIŠO, dvonadstropno, šentjakobski okraj — 130.000 Din;
VILO, blizu glavnega kolodvora, šestsobno stanovanje, podkleteno, ograjen vrt — Din 210.000;
VILO, 10 sob, moderno, velik vrt, blizu kolodvora, Din 480.000. Čisti mesečni donos vile 4500 Din;
HIŠO v Šiški, enonadstropno, podkleteno, 2 štirisobna, moderna stanovanja, dvorišče, elektrika — Din 160.000;
VILO, Karlovško predmestje, pri tramvaju, enonadstr., velik vrt, štirisobno stanovanje takoj — Din 225.000;
GOSTILN. HIŠO, enonadstropno, v mestu, vrt — 275.000 Din;
KOMPLEKS 3 HIŠ v Šiški, 11 modernih stanovanj, velik vrt, več trgovin — Din 360.000;
GOSTILN. POSESTVO, eno uro od Ljubljane, 7 oralov, živ in mrtev inventar — 130.000 Din;
TRG. HIŠO v Trnovem, vse prosto, velik vrt — Din 130.000;
TRG. HIŠO v Vodmatu, trgovina in stanovanje takoj, vrt — 100.000 Din;

Odda:

GOSTILNO, prometno, center Ljubljane, 5 gostiln. prostorov, večje stanovanje, — po dogovoru;
FIJAKERSKO OBRT s koncesijo, Ljubljana, 3 vozovi, par konj, na razpolago hlev — 30.000 Din. Koncesija veljavna tudi za avto-takse. 34739

Lokali

Skladišče

svetlo, zračno in suho, tla betonirana, odda takoj Pokojninski zavod v Ljubljani, Aleksandrova cesta. 260

Trgovski lokal

v Belokrajini, ob drtavni cesti, z inventarjem takoj oddam v najem. Ponudbe pod «Lokal 55» na oglasni oddelek «Jutra». 34651

Prostorno skladišče

za kurivo, vsaj deloma krito in zaprto, blizu glavnega ali gorenjskega kolodvora, po možnosti tudi hlev in sobo za skladiščnika, vzamem za daljšo dobo v najem. — Takojšnje ponudbe pod šifro «Stalno 6» na oglasni oddelek «Jutra» 34356

Trgovino meš. blaga

res dobro vpeljano v kakem večjem trgu ali mestu z letnim prometom najmanj milijon Din vzamem takoj ali kasneje v najem. Dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod «Prometno in vpeljano». 34503

Gostilno

dobro idočo, na prometnem kraju vzamem v najem. — Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod «Gostilna 82». 34562

Gostilno

oddam v bližini industrijskega kraja v Sloveniji samo krojaču, kateri bi obenem izvrševal to obrt. — Stanovanje in lokal na razpolago. Cenj. ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Gostilna 345». 34586

Lokal

v prvem nadstropju hiše na Mestnem trgu 17, popolnoma opremljen s stelažami, dvigalom za blago, elektr. razsvetljavo, posebno pripraven za delavnico, skladišče, modni atelje ali podobno in prazen lokal v pritličju, Cankarjevo nabrežje 25 odda H. Kenda, Ljubljana, Mestni trg 17. 34577

3 lokale

za pisarne ali skladišča oddam takoj v sredini mesta. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra» pod «Pisarne ali skladišča». 34579

Trgovino meš. blaga

radi preselitve oddam za dobo 3 let, ki jo pa event. ponovno podaljšam. Z inventarjem ali brez, ali tudi samo del zaloge 20% pod lastno ceno. Ugodno za grtrgovce začetnike. Vprašanja na ogl. oddelek «Jutra» pod značko «Kapital 30». 34645

Prodam

Lastni izdelki! Nizke cene!

Smučarske obleke

kompletne po 550 dinarjev

telovadne oblačilne potrebščine in modni salon

za gospode priporoča c. občinstvu in društvu tvrdka **Brata Capuder** prej Pero Capuder Ljubljana, Vegova ulica 2. 248

«Tribuna» F. B. L.

Dvokolesa, motorji, otroški vozički in pneumatika po zelo nizki ceni. Ceniki franko — Prodaja na obroke **Ljubljana, Karlovška c. 4** Tovarna dvokoles in otroških vozičkov 198

Drva

brastove odpadke od parketov dostavlja po nizki ceni na dom parna žaga Seagnetti Ljubljana, za gorenjskim kolodvorom — Pri odvzemu večje množine znaten popust 198

Servis

iz finega porcelana, porabljen za gostilne prodam po nizki ceni. Naslov v ogl. oddelku «Jutra». 34463

Tovorni avto

(Torino Fiat Camion) 34 HP, 1½ tone, pumpane gumije, zadaj dvojna kolesa, komplet, rezervno kolo in orodje, vse v prav dobrem stanju po ugodni ceni proda Franc Grobničk, Brežice. 34378

Orehe in fižol

kupite najceneje pri tvrdki ... ver & Ko. Ljubljana 34308

Pozor! Pozor!

Vso hišno opravo

radi odpotovanja nujno prodam. Bela kuhinjska oprema, 9 komadov, spalna soba, 2 kredenci, omara, 3 kmetski stoli z figorisom, okrogla marmornata miza, otomana, slikarsko stojalo, nizka omara, 1 kredenca v Biedermayer slogu, klavir, šivalni stroj za krojače (Ringschiff), otroška postelja, voziček in razne drobnarije, vse prenovljeno in prečiščeno, po najugodnejših cenah. Ogleda se lahko dnevno od 9.—18. ure pri Gree, Sv. Petra nasip 71/I, levo. 34266

Bencin-motor

8—10 HP, dobro vporaben, za takojšen pogon, poceni prodam Na ogled v avto garagi Express v Vegovi ulici št. 8 34387

Radio

Seevni Ultradyne aparat z okvirno anteno prodam za ca. 7000 Din. Sprejema vso Evropo. Cenjene ponudbe na naslov: I. Beneš, Ribnica na Dolenjskem 34585

Za kuhanje kave

Express stroj, popolnoma nov, še nerabljen na, rodaj v delikatesni trgovini na Dunajski cesti 5. 34582

na 24 mesečni obrok

šivalni stroj **Rast in Gasser** pri **Alojz Ussar, Maribor**, Gosposka ul. 20

Steznike

iz blaga od 90 Din naprej in steznike iz gumija od 150 Din naprej priporoča tvrdka G. Beseduik in drug v Ljubljani, Prešernova ul. št. 5. 34539

Za 100 %

je vsaka juha ali prikuha redilnejša in okusnejša, če se doda ¼ kavne žličke Juhana Velik prihranek na denarju Dobiva se povsod 34635

Manufakturo

ugodno prodam zanesljivemu kupcu, plačljivo tudi na obroke, skupno ali tudi v manjši količini. Zamenja tudi za les, 2-sedežni avto v brezhibnem stanju ter malo vožen ter stroje za obdelavo lesa in mlinsko industrijo itd. Ponudbe na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Ugodnost 11». 34611

Ullstein-Weltgeschichte

9 letnikov, Ljublj. Zvon in 2 nahrbtnika prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34601

Pohištvo

Prodam novo preoblečene 4 fotelje, divan in mizo za 3000 Din. Naslov v oglas. oddelku «Jutra». 34600

Motor

na surovo olje, Original Crosley, sistem «Otto» — Manchester, 12.5 HP, prodam po ugodni ceni. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 34638

Umetniško pohištvo

(Brandmalerei) za ljubitelje, saradi odpotovanja zelo ceno naprodaj dnevno od 9. do 18. ure pri Gree, Sv. Petra nasip št. 71/I, levo. 34702

Različni stroji

za obdelovanje lesa naprodaj

1 rezalni stroj, 1 spahovalni stroj 500 mm, 1 skobelni stroj 600 mm, 2 tračni žagi (ena novejša prem. 800 in druga starejša prem. 700), 1 cirkular na lesenem podstavku, 1 horic. vrtalni stroj s premikljivim suportom, 1 stružnica s predletjem, 1 dvojni skobelnik za okrogle palice (samo gornji del), 1 Carborundove brus, 1 skobelni stroj za okrogle palice, 1 autom. skobelnik za okrogle palice (nerabljen), 1 tračni likalni stroj — Stroje se lahko ogleda vsak dan do 16. ure na prejšnjem posestvu Stadler v Gameljah. Pismene ponudbe z navedbo cen naj se pošiljajo na tvrdko Stora d. d., St. Vid nad Ljubljano. 34699

Omaro

visoko, z 6 predali za perilo, veliko izložbo za prenesti in mizo za povečati prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34740

Brivsko opremo

kompletno, s tremi sedeži iz trdega črešnjevega lesa poceni prodam. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 34748

Opremo za trgovino

pulte, stelaže, stojala za izložbe, steklene podstavke itd. ugodno proda «Leda», Moste 25. 34758

Strojno pletilstvo

dobro uvedeno prodam. — Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod «Ob Dravi». 34696

Hlodi

bukovi in hrastovi, približno 40 m³, event. tudi več, bodo meseca decembra naprodaj. Pismene ponudbe na graščino Bokalce, pošta Vič pri Ljubljani. 34720

Božičnih drevesc

1 vagon proda Julius Klemenc v Ljubljani. 34581

Spalnica

in dekoracijski divan poceni naprodaj. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 34587

Lepa slika

v bogatem okviru privlačuje vsako oko. Slike Madone, svetnikov, ikone, kraljeva slika, pokrajine, tenske, zgodovinske slike v umetnem tisku, olju itd. ter elegantno uokvirjene najceneje nudi Braća Jenič, Zagreb, Ilica 48. — Znatne plačilne olajšave. 268/II

Mayerjev Lexikon

17 zvezkov in različne skoro nove romane prodam Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34664

2 Radio

napravi, kompletni, 4 in 5-cevni, vedno zadovoljujoči sprejem vseh evropskih postaj, nadalje

2 gramofona

brez zvočnika z veliko množino plošč, deljeno po ugodni ceni razproda Veršič, Maribor, Vrbanova 19. 45662

Pisalni stroj

«Underwood» ceno prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34656

Nov žaket

malo rabljeno, temno **zimsko suknjo** in nekaj druge obleke za večjega gospoda prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34642

Božična drevesca

lepe smreke dobavlja na vagone po 5 Din fco delenjska nakladalna postaja. — Naprodaj imam tudi 60 vagonov **bukovih drv** sekane meseca septembra, katere dam najboljšemu ponudniku. Ponudbe na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Božično drevo» 34653

Pletilni stroj

8/30, znamke Popp poceni proda Fani Kavčič, Zgornja Šiška 125. 34689

Damski zimski plašč

proda Uršič, Rimska cesta št. 5. 34690

Salonsko suknjo

in frak ceno prodam. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34684

Pisalni stroj

znamke «Ideal», skoraj nov, konjsko prsno opremo in model za gladek strešnik proda Jos. Cihlář, Dunajska cesta 67. 34686

Prodajaln. oprava

za špecerijo in manufakturo, s tehtnicami in utežmi, vse le malo rabljeno, zelo ugodno naprodaj pri Društvu industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani, Dalmatinova ulica 7/II. 34722

Opremo

in sicer: 2 novi omari, stole, okroglo mizo, toaletno mizico, fotelje, kuhinjsko opremo in poso itd. prodam radi odpotovanja v ponedeljek v «Javnih skladiščih». 34705

Kupim

Vreče

dobro ohranjene tudi od cementa kakor manufakturno embalago kupi v vsaki množini tvrdka Ljudevik Širc v Kranju. 270

Hlode

hrastove in bukove kupuje parna žaga V. Scagnetti v Ljubljani. 282

Zlatnike kupujem

in plačam dobro F. Čuden — Ljubljana, Prešernova 1 238

Zlato, srebrne krone

kupuje F. Čuden, Ljubljana Prešernova 1 41

Vreče

od amerikanske moke kupimo. — Pismene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Amerikanske». 34451

Jamski les

kupimo v vsaki množini, vsaj polsuh, smrekov, jelkov, borov ali mecesnov, dolžine 3—7 m, debeline od 10 cm naprej. — Ponudbe franko vagon nakladalna postaja z navedbo množine, cene in dobavnega roka na oglasni oddelek «Jutra» pod «Jamski les». 34962

Kovinsko stružnico

in šeping stroj dobro ohranjen, soliden fabrikat, kupi tovarna vžigalic, Ruše. 34537

Božičnih drevesc

lepih, takoj dobavnih, kupi več vagonov J. Kovač, Ljubljana, Stari trg št. 8. 34622

Brinjevo olje Ia

kupujem v vsaki množini in plačam dobro. Ponudbe pod «Prvovrstno» na ogl. oddelek «Jutra» 34597

Zabojev

iz 5 in 10 mm deščic rabim vsaki mesec stalno večjo množino. Naslov na oglas. oddelek «Jutra». 34589

500 vreč za otrobe

kupim takoj. Ponudbe z navedbo cene poslati na naslov: Valjčni mlin, Radeče pri Zidanem mostu. 34482

Dvosedežni avto

kupim. Popis in ceno na poštni predal 8, pošta St. Vid nad Ljubljano. 34660

Mizar. kombiniran stroj

Hobel- in Abrichtmaschine v dobrem stanju, kupi Jos. Cihlář, Dunajska cesta 67. 34685

Hrastova drva

za kurjavo, 49% 3—30 cm okroglih, drugo pa klanih do 1.20 cm dolgih, kupim vsako množino franko vagon nakladalna postaja proti takojšnjemu plačilu, ev. akreditiv. — Brežice, poštni predal 21. 34732

Gospodarske pridelke in les
vsakovrstna drva za kurjavo, železniške prage, hlode, trame, bukovo oglje in druge kmetijske pridelke: fižol, otrobe, oves, med, čebelni vosek itd kupimo — Prodajamo vsakovrstna umetna gnojila, seno in drugo eksportno blago — Kmetijsko-trgovsko društvo Trieste, Via Raffineria 4. 31598

Motocikel
lažji, cenejši, kupi revem potnik (invalid). Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Motocikel». 34506

Parni kotel
manjši, kupim. Ponudbe pod «Takoj rabim» na oglasni oddelek «Jutra». 34373

Pridelki

Milnarji!
Proso, ajdo, ječmen in rž prodaja najceneje tvrdka A. Volk, Ljubljana, Resljeva cesta 24. 34430

Korenja
3—4000 kg ima naprodaj Anton Černe, posestnik v Zgornji Šiški. 34641

Ječmen
za krmo ugodno proda «Adrija», tovarna sladne kave, Glince. 34665

Dopisi

V oglasnem oddelku «Jutra»
je dvigniti sledeča pisma: Aut-aut, Augustina, Agilen 60, Akademik 44, Centrum Ljubljane. Cena in lega, Čedna, Dober tovariš, Dobra odkupnina, Diskrecija, Diskretem, Dobra, Dober pouk, Dobro vpeljan Dobra moč 65, Eleonora, Fleten jagerček, Gostilna 88, Gerte, Honorar 300, Jesen 1000, Hektor, Ina, Izvežban, Klavir 9, Korporacija, Kotel rabim nujno, L 40, Lep zaslužek (Voluntin) Ljubezen, Ljubljana 300, M. H., Marljiva 36, Mozart, Novo 999, Nagrada 100, Nujno 58, Ne bo Ti žal, Najemnik gostilne, Perošolka, Predpustna mešitev, Promet 12, Podnajemnik, Polonica 22, Pekarija, Popolna varnost, Rešiser, Royal, Resen 101, Ročni stroj, Reprezentativen lokal, Resitev 1926, Resna ženitev, Samostojnost 44, Sloven, Sveža drva, Skladišče 81, S. V., Stroga tajnost 31789, Snažnost, Simpatija 29, Srečen 20, Samostojna 1897, Stalni zaslužek 1927, Srečna bodočnost 69, Sodelovanje, Srečen zakon, Samostojna živilja, Spalnica, Samec 85, Sirota, Sredna 42, Stroga tajnost, Stalna služba 12, Samostojna 92, Stelaže, Živilja 96, Takoj 28, Takoj 34137, Takoj 447, Trgovska pomočnica, Tournier, Tiha prijateljica 40, Takoj rabim, Tricikel, Takoj 358, Ugodni nakup, Uradnik 84, Vaza, Velika simpatija, Dr. R., Vebnak, Vdova 30, Veletrgovec, Vztrajnost, Vladimir, Violeta in Favsta, Zastopnik 36, Žik, Številko 3000/26, 36, 500 m², 22, 20, 7776, 157, 32 in 343. — **Brez dokazil, lista se pisma ne izročajo**

Papa!
Pridi, doma vse v redu — bemo vzeli gostilno. — Te čakava 34/II — Mimi. 34512

Klarica
Dvignite pismo v oglasnem oddelku. 34630

Dve živahni srnici
želita dopisovati z dvema živahnima srnačkoma. Dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod «Brzonkokica» in «Brzotekica». 34552

2 simpatični gdč.
želita resnega dopisovanja. Dopise, če mogoče s sliko pod «Rigoleta» in «Adrija» na oglasni oddelek «Jutra» 34669

2 mladi gospodični
želne runanjosti, želita dopisovati z dvema pomorskima častnikoma. Dopise, če mogoče s sliko na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Blida» in «Nerja». 34647

Živali

Pse — doge
mlade in zaneslјive čuvaje proda takoj Pušnik konjski mesar v Ljubljani, Rimska cesta št. 19. 34474

Dva para konj
ameriš. in polnokrvne angleške pasme (4 in 3½ let stara) ter 3½ let stari žrebec naprodaj pri oskrbništvu Futine, D. M. v Polju. 34668

Pes, nemški ovčar
dober čuvaj, naprodaj. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34628

Ženitve

Obrtnik
ločenec z dobro idočim podjetjem, srednje starosti, želi poročiti gospodično od 25 do 30 let staro, katera ima malenkostno premoženje. — Dopise, če mogoče s sliko na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Reena Ljubezen». 36000

Gospodična
vešča gospodinjstva, z nekaj gotovine, se želi poročiti. Reflektira na železničarja. Pismene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Prilika». 34653

Poročiti želi
premožnejšo gospodično izobražen mladenič, ki namerava prevzeti veleposestvo. Dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Ptujčan». 34500

Boljši obrtnik
se želi takoj poročiti z gospodično v starosti 20—30 let — vdove brez otrok niso izključene. V poštev pridejo le tiste, ki imajo do 80.000 Din premoženja in so srednje postave — zaradi zasigurane eksistence, katera se takoj prevzame. Ponudbe s sliko, katero takoj vrnem in celim naslovom pod «Boljši obrtnik» na oglasni oddelek «Jutra». Diskrecija strogo zajamčena. 34582

Ugodna priženitev
se nudi inteligentnemu, agilnemu in premožnemu trgovcu k trgovini s posestvom v prometnem kraju na deželi. Natančne dopise pod značko «Poskusi!» na oglasni oddelek «Jutra». 34462

Glasba

Kolosalne novosti v gramofoniji
presegajo vse dosedanje. — Kovček-aparati, najnovejšega typa Velikanska zaloga plošč. Samo v tvorniški zalogi **A. Rasberger, Ljubljana Tavčarjeva 5. 231/II**

Rabljene citre
ugodno prodam Naslov v oglasnem oddelku «Jutra» 34400

Klavir-citre
popolnoma nove, amerikanske, poceni naprodaj. Dopise na «Blok», Ljubljana, Emonska 10. 34715

Fino vijolino
prodam ali zamenjam za dobro gitaro. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 34719

Pianino
ali kratek klavir, dobro ohranjen kupim. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Pianino 10». 34710

Klavir
dobro ohranjen ceno prodam. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra» 34749

Stanovanja

Sobico z vso hrano
iščem. Dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Samec. 85». 34485

Stanovanje
1—2 sob in kuhinje išče za december zakonski par brez otrok. Plača za pol leta naprej — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Dober plačnik 16». 34516

Vrt s stanovanjem
in toplimi gredami oddam sredi mesta Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 34576

Sobo
prazno ali opremljeno, s elektriko in posebnim vhodom oddam s 1. decembrom. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 34565

Stanovanje
2 sob, kuhinje in kopalnice iščem. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Primorje». 34637

Dva dijaka
sostanovalca sprejmem. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34636

Mesečno sobo
s električno razsvetljavo in posebnim vhodom iščem v sredini mesta. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Posebni vhod». 34619

Lepo sobo
s posebnim vhodom in elektriko oddam mirnemu gospodu. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34640

Stanovanje
s 3 sobami oddam na najlepšem kraju sredi mesta, v I. nadstropju. Ponudbe pod «Dom» na oglasni oddelek «Jutra». 34657

Sobo
oddam v Šiški 2 boljšima gospodoma ali gospodičnama, event. zakonskemu paru brez otrok. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 34674

2 solidna gospoda
sprejmem na stanovanje in hrano. Istotam tudi samo na hrano Kolodvorska ulica št. 11/I. 34679

Opremljeno stanovanje
obstoječe iz sobe in kuhinje oddamo. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 34542

Solidna gospodična
išče prazno sobo, če mogoče s posebnim vhodom, v sredini mesta, s 1. januar. Naslov pove oglas. oddelek «Jutra». 34681

Sredi mesta
sprejmem s 1. decembrom v opremljeno sobo 2 gospoda ali gospodični s hrano ali brez nje. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 34723

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom oddam s 1. decembrom 1 ali 2 gospodoma. Naslov v oglas. oddelku «Jutra». 34677

Hrano in stanovanje
iščem bližu Turjaškega trga Ponudbe na oglas oddelek «Jutra» pod šifro «Solidna sostanovalka». 34638

Večjo prazno sobo
iščem v sredini mesta za 3 gospodične. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Večja soba». 34672

Dve sobi
na lepem prostoru, pripravni za zdravnika ali zobotehnika oddam. — Pismene ponudbe pod «Sobe urejene za zdravnika, zobotehnika» na oglasni oddelek «Jutra». 34676

Sostanovalca
mirnega sprejmem. Naslov v oglasnem oddelku Jutra. 34687

Mirna stranka
brez otrok išče s 1. januarjem 1927 stanovanje, obstoječe iz 2 sob, kuhinje in pritiklin, event. z 1 sobo, kuhinjo in pritiklinami. — Pripravljena je tudi takoj plačati za gotovo dobo naprej. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Mirna stranka št. 700». 34704

Prazno sobo
lepo in veliko takoj oddam na Kodeljevem. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34706

Svetlo sobico
oddam s 1. decembrom gospodični v sredini mesta. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34708

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom in elektriko oddam v Novem Vodmatu 62. 34695

Mlajša dijakinja
išče stanovanje z vso oskrbo — najraje v bližini uršulink. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Dobra oskrba». 34725

Dobro šiviljo
ki je čas odsotna, sprejmem na stanovanje Naslov v oglasnem oddelku Jutra. 34729

Gospodično
ali dijakinjo sprejmem v vso oskrbo na Gosposvetski cesti št. 12/I. levi zvonec. 34733

Prazno sobo
v sredini mesta iščem; sem ves dan odsotna Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Živilja 96». 34698

Stanovanje
obstoječe iz 2—3 sob s pritiklinami iščem s 1. decembrom. Plačam pol leta naprej. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «December 21». 34744

Opremljeno sobo
proti jugu ležečo, z elektriko in posebnim vhodom — najraje s hrano išče državni uradnik. Ponudbe z navedbo cene pod «Soliden uradnik». 34728

Dve uradnici
sprejmem takoj na stanovanje in hrano. Klavir na razpolago. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34737

Sobo
oddam 2 gospodoma. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 34738

Kapital

20—30.000 Din
brezobrestnega posojila dam za stanovanje 1—2 sob s kuhinjo, event. dve prazni sobi s souporabo kuhinje v mestu ali na periferiji, za takoj ali s 1. marcem 1927. Predpogoj vknjižba na prvo mesto. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Snažnost».

Do 30.000 Din
vložim brezobrestno v špecerijsko ali mešano trgovino brez manufakture, katera me zaposli kot pomočnika. Ivo Borlič, Ljubljana, poštno ležeče. 34717

100.000 Din
kavcije dam tistemu, ki mi da dobro idočo trgovino, event. boljšo gostilno ali kavarno v prvovrstno vodstvo. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Trgovec 35». 34735

Knjigovodinjo
ki bi se soudeležila s kapitalom takoj sprejme podjetje damske stroke. Ponudbe z navedbo kapitala pod šifro «Knjigovodkinja» na oglasni oddelek «Jutra». 34755

Družabnice
za damsko konfekcijo s primernim kapitalom in sodelovanjem sprejme domača tvornica. Ponudbe pod šifro «Družabnica» na oglas. oddelek «Jutra». 34759

Razno

Več gospodov
sprejmem na dobro domačo hrano po 18 Din dnevno v Štritarjevi ulici št. 7/III, levo. 34603

Kdo bi prevzel
ljubkega in zdravega mladega fantka za svojega otroka. Pismene ponudbe pod «Dete» na podružnico «Jutra» v Mariboru. 34633

Vino — žganje!
Za okoliš 150 trgovcev, 300 gostiln prevzamem proviizijsko zastopstvo veletrdke za vino in špirituoze. Obisk vseh strank dvakrat mesečno Siguren velik promet. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Provizija 100». 34561

Kadilci, pozor!
Če se hočeš odvaditi kajenju, Ti nasvetujem izdaten pomoček. Piši na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Najsrečnejši» ter priloži za znamke in druge stroške 10 Din. Takoj dobiš potrebna navodila. 34639

Opoldansko hrano
išče gospodična (uradnica) pri boljši družini. Ponudbe pod «Dobra hrana» na ogl. oddelek «Jutra». 34569

Vato
10, 14, 19, 28 in 40 sprejmem v cufanje, odeje v delo, tudi svilene. Kožna ul. št. 19. 34736

Abonente
sprejme na dobro domačo hrano Izlakar, Židovska steza št. 4. 34697

Trgovsko koncesijo
odda bivša trgovka, ki obenem tudi lahko vodi trgovino. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Dobra trgovka». 34700

Domačo hrano
išče gospodična. Ponudbe z navedbo cene na oglas. oddelek «Jutra» pod «Dobra hrana». 34743

Pisalni stroj
iščem na posodo proti mesečni odškodnini. Ponudbe pod «Stroj 5» na oglasni oddelek «Jutra». 34745

Modele
moške in ženske išče umetniško društvo. — Ponudbe pod «Stalna eksistenca» na oglasni oddelek «Jutra». 34747

Damsko perilno konfekcijo
odda v komisijsko prodajo večje podjetje. Ponudbe s pogoji pod «Damsko perilo» na oglasni oddelek «Jutra». 34754

Izgubljeno

Polnilno pero
dne 18. t. m pred glavno pošto najdeno, se vrne lastniku proti povrnitvi stroškov za oglas. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 34683

Papirnat zavitek
rujav, sem dne 18. t. m. pozabil v Ljubljani na gl. kolodvoru v vlaku, ki odpelje ob ½18. uri proti Mariboru. Pod vrvico vtaknjena časopisa. Ker za najditelja nima posebne vrednosti — zame pa zelo veliko, vljudno prosim, da se odda ali pošlje proti dobri nagradi na podružnico Jutra v Mariboru. 34632

Dva zlata prstana
sem izgubila. — Najditelja naprošam, da jih vrne proti nagradi. Naslov pove oglas. oddelek «Jutra». 34751

Okraske in svečke
za božično drevo,
razglednice
božične, novoletne itd. na debelo in drobno po čudovito nizkih cenah pri
L. Pevalek,
Ljubljana. Židovska ulica. 11789-a

Najmodernejše gramofone
gramofonske plošče (šlagerje) v veliki izbiri, posamezne dele in ves pribor se dobi najboljše in najceneje pri
Em. Fischer, Zagreb,
Sudnička ul. 3., Jurišićeva 6.
Ilustrovani katalog in popis plošč zastonj.

POZOR zenini in neveste
Žimnice
matrace, posteljne mreže, železne postelje (zložljive), otomane divane in tapetniške izdelke
nudi najceneje
Rudolf Radovan.
tapetnik
Krekov trg štev. 7
(poleg Mestnega doma)

J. Stjepušin
26 Šiška
priporoča boljše tapete, barve, strune, parkete, šole in ostale potrebščine za vse gradbe.
Čudovita izbira krasnih serijev

Za Miklavža in Božička
nudi iz bogate zaloge
za dame — **in gospode**
vse modne potrebščine priznano najceneje

T. EGER
Sv. Petra c. 2
najpopolnejša zaloga Ljubljane.
tvrdka

M. Fičar, Ljubljana

Najfineiši pisemski papir. Pisarniške in šolske potrebščine. Bogata izbira lepih vzorcev.

Zahvala.

Slučaj je hotel, dasem bila deseti kupec čevljev pri tvrdki «Doko», Prešernova ulica 9, dvorišče v Ljubljani, zato sem prejela par čevljev po lastni izberi zastonj.

Uljudno se zahvaljujem tvrdki za darilo in jo toplo vsakomur priporočam.

Minka Smrekar,
Ljubljana, Gosposvetska cesta 1.

Črева vsakovrstna po najugodnejši ceni kakor vsako leto vedno v zalogi.
Kupim tudi
surovi in stopljeni loj.
Plačam ga po najvišji dnevni ceni
Jos. Bergman, Ljubljana.
Poljanska cesta 85.

Od danes naprej v
„Jadranski kleti"
pod kavarno „Jadran"
MORSKE RIBE
kakor tudi druga topla in mrzla jedila.
Točijo se pristna
Ljutomerska in dalmatinska vina.
V soboto in nedeljo svira priljubljena domača godba.
Za obilen obisk se priporoča
12054 a **Josip Šerec.**

Pohištvo!
Lepe češnjeve, hrastove, masivne spalne oprave! Črna hrastova jedilnica. Cene nizke! Dobi se pri
Josipu Kuharju, mizarju, **St. Vid št. 79**
nad Ljubljano.

Naznanilo otvoritve.

Naznanjam slav. občinstvu da bodem **v ponedeljek 22. novembra t. l.** zopet **otvoril** staro znano trgovino

JANC
v Židovski ulici št. 1
(poleg drogerije Kanc).

Prodajal bodem fino šunko, salame, raznovrstne sire, sardine, konzerve, likerje, mrežno pečenko, žolico. Narezki se bodo garnirali na krožnike. Prodajal bom tudi vse v to stroko spadajoče predmete kokor poprej.

Potruditi se hočem, da bodem cenj. odjemalce postrezal z vedno svežim in dobrim blagom kakor tudi s solidnimi cenami ter se za obilen obisk priporočam

Rudolf Janc
Židovska ulica štev. 1.

CREME NEIGE DES CEVENNES

je idealna krema za polepšanje ter je na znanstveni način vsestransko izpopolnjena z vsemi modernimi metodami. — Njen uspeh je pripisovati njenim nedosegljivim svojstvom. Je suha krema brez maščobe in nevidljiva v porabi ter povzroča koži novo moč, odstranjuje puščaje in mazolje in napravi lep obraz.

Cremo «NEIGE DES CEVENNES» uporabljajo najlepše dame vse leto: pozimi očuva nežne kožne luknjice pred mrazom in vetrom, poleti pa pred hudo vročino in prehudo svetlobo. Omenjena krema je priljubljeno sredstvo lepih žen, ki žele dolgo obdržati svojo mladost in lepoto in tudi tistih, ki žele postati lepe in mladostne.

Nepojmljiva svojstva te čudotvorne kreme so povzročila, da jo uporabljajo najuglednejše Parižanke: gdč. Mistinguett, Spinelly, Marthe, Chenas, Napierkowska, Vera Sergine in mnoge druge, ki jim je mar njih lepota. To je resnično krema lepih žen in deklet in jo najbolj uporabljajo.

Priporočamo nadalje tudi ostale specialitete «NEIGE DES CEVENNES» (Sneg s Sevenov), ki so v moderni kosmetiki zavzele prvo mesto, in s svojo izbornostjo dosegle svetovni rekord: *Citroneige, specialiteta za roke, Poudre de Riz «Bouquet»*, ki je napravljen iz najfinejšega materijala, *Cold Cream, Ruž* (rdečilo) za ustnice in lice, tekoč in v puščici, ki se ne razmaže, *Matineige*, tekoča krema in puder za zvečer, *Mousse des concombres* (pena od kumar), ki odstranja pege, mozolje, ogrce in tudi polepšava, *Lait des concombres* (mleko od kumar) za vzdržavanje lepote, *Shampoing za lase, Dentinodol*, pasta za zobe, ki odstranja zobni kamen, *milo Neige* in *Citroneige, Diamant*, specialni kamen za svetljenje nohtov (nedosegljiv), *sol za kopanje, parfumi, lotioni itd.*

Ti izdelki se dobivalo povsod; ako bi se pa kje ne dobili, jih razpošilja glavno skladišče za vso našo državo

Francoski magazin, Osijek I.
Glavno skladišče za vso našo državo. Tvornica v Parizu 12, Rue Calmels.
Neige des Cevennes.

Iščemo:
prirezovalce (Zuschneider) **prešivalke**
Ponudbe na: AND. JAKIL, tvornica koža i cipela d. d., Karlovac

V službo pri stabilnih kotlih **se sprejmeta takoj**
dva izprašana kurjača
samskega stanu, trezna in ki znata opravljati vsa semkaj spadajoča dela. — Ponudbe naj se pošljejo pod „Vesten" na upravo Jutra.

Izredna prilika.
Trgovina lastnih izdelkov moške in ženske konfekcije s krojaškim salonom in velikim skladiščem raznega blaga v središču Zagreba, dobro upeljano, renovirano in poznano kot solidno veliko delavnico, z velikim krogom odjemalcev, ki slovi v Zagrebu samem, kakor tudi v okolici, **je naprodaj** z vsem inventarjem zelo poceni iz zdravstvenih ozirov sedanjega posestnika. Zdravo, dobro idoče plodonosno podjetje! — Ponudbe na **Jugoslovensko Rudolf Mosse d. d. Zagreb, Gajeva 1 pod J. E. 506** 11988 a

„Cinkarna d. d.", Celje
namesti takoj
strojnega mojstra
veščega v obratovanju z Diessel-motorji, sposobnega za samostojnega delovodjo v delavnicah, kjer se vrše popravila in vzdrževalna dela vseh strojnih naprav tovarne. Zahteva se tudi izvežbanost v električnih poslih, v kolikor so isti v zvezi z obratovanjem tovarniških naprav. V poštev pridejo le prvovrste moči s prakso. Plača po dogovoru. — Ponudbe se stavijo pismeno ali ustmeno pri upravi podjetja.

Iz koroške zgodovine je zajet roman
Angelin Hidar
Spisal Ivan Lah, Cena vezani knjigi Din 20, po pošti Din 1·50 več
Izdala **Tiskovna zadruga v Ljubljani.**

MARIJA KMETOVA:
Večerna pisma
Broširano Din 16·-, platno Din 26·—
Naroča se pri **Tiskovni zadrugi** v Ljubljani, Prešernova ulica 54

NOVE **Vreče** RABLJENE
vse vrste ima vedno na zalogi ter jih prodaja po najnižjih cenah dobroznana tvrdka 190
MIRKO MLAKAR, Ljubljana, Krakovski nasip 14.
Istotam se vedno kupujejo rabljene vreče.

POSEST
realitetna pisarna, družba z omejeno zav. v Ljubljani
naznanja, da preseli 1. decembra
svoje poslovne prostore iz Sv. Petra ceste 24.
na Miklošičevo cesto št. 4.
nasproti Frančiškanske cerkve — nad gostilno pri Štefanu.

Oglejte si naše izložbe za jesen!
Damski velur plašči iz čiste volne v vseh modernih barvah od Din 550·- naprej
Gričar & Mejač
samo:
Selenburgova ulica štev. 3.
Najsolidnejša ter znano najcenejša moška in damska konfekcija. 112

Brez britve in depilatorja
vedno čista in bela koža.
Pred kratkem napravljena iznajdba osvoboduje dame depilatorjev in nevarnih britev, ki v mnogih slučajih povzročajo mozolje. Parfumirana pomada Taky se uporablja taka kakor je v tubi ter deluje učinkujoče na vse dlake in mozolje tako, da ti v par trenutkih izginejo. Nobena predpriprava ni potrebna. Ta pomada ne draži kože. Taky prodira do korenine in jo uniči; dlaka poraste le slabo, zelo tanko dokler sploh ne izgine. Taky je popolnoma neškodljiv in je njena uporaba zelo enostavna tako, da jo zamorete uporabljati kjerkoli in kadarkoli to želite in se tako iznebite v 5 minutah vaših dlak.
Depo v Beogradu: Mirković & Comp., veledrogerija.
Depo v Zagrebu: Jugofarmacija, veledrogerija. Dobiva se v vseh drugih lekarnah in drogerijah.

Gospodje, če potrebujete

delavsko obleko — modne hlače
nedeljsko obleko — moderni gilet
raglan — smoking
črno suknjo — frak

kupite sukno

v veletrgovini

J. Grobelnik, Ljubljana

Na drobno — **Mestni trg** — Na debelo

ki uvaža v velikih množinah sukno v vseh cenah in kvalitetah.

Zadnje novosti blaga za damske plašče in kostume.

Vsak bo lahko spal

na blazinah iz **finega puha** 11423-a

ako si bo naročil puh pri eksp. firmi za Jugoslavijo

BRAĆA HOLLANDER, SUBOTICA.

Najceneje perje in specijelni puh za blazine.

Zahtevajte cenike in vzorce!

ALUMINIJ kompletna garnitura 12 kom kakor na sliki franko dom proti predplačilu ali povzetju

Zahtevajte gratis cenike!

Čajno presno maslo kg Din 45·—
Ia polumastna domači trapistovski sir kg Din 25·—
Ia domači trapistovski sir kg Din 20·—
Ia grojer in tilzitar kg Din 25·—
½ emmentaler v hlebcih 5—6 kg Din 35·—
Ia sir za struganje kg Din 25·—
pošljem po pošti povzetju in železnici v vsaki kolčini 11374

Mlekarna Karlo Laznicky Dežanovac.

Važno! Važno!

Veliko zalogo

lepe vate za odejo

se odda po jako nizki ceni, v balah po 50 g franko krai trgovca v Sloveniji. Kupci naj zahtevajo ponudbe z vzorcem pri upravi tega časopisa pod šifro „Vata". Posamezne bale tud oddajamo

---

Moč osebnega vplivanja

Sugestija - hipnotizem - osebni magnetizem
Pouk potom dopisovanja
Stevilna priznalna pisma

Delo obsega 10 pisem, katera vsebujejo najmodernejše metode za vzgojo in jačenje volje, sugestivno in hipnotično tehniko, zdravljenje potom sugestije, telepatijo itd. Uspeh zajamčen! Prvo pismo na ogled!

„Vesta in znanost" Celje Razlagova ulica 6

„SPECTRUM" d. d.

inž. Kopista, Dubsky in Krstić, tvornica ogledal in brušenega stekla.
Ljubljana VII. Medvedova ul. 38. tel. 343
Zagreb, Beograd, Osiek. Središnjica **Zagreb**

Zrcalno steklo, portalno steklo, mašinsko steklo 5—6 mm, ogledala, brušena vseh velikostih in oblikah, kakor tudi brušene prozorne šipe, izbočene plošče, vsteklevanje v med. Fina, navadna ogledala 8

Gasilna društva, pozor!

Motorna brizgalna 60 m³ na uro do 60 m visočine
Motor: 4 cilindre z 22/36 HP — Cena brez cevi franko tu: **Din 38.000** do **40.000**
Vse auto-brizgalne 30—40% ceneje kot druge konkurenčne izdelki

dobavlja zastopstvo Renault
A. LAMPRET, Dunajska cesta 22

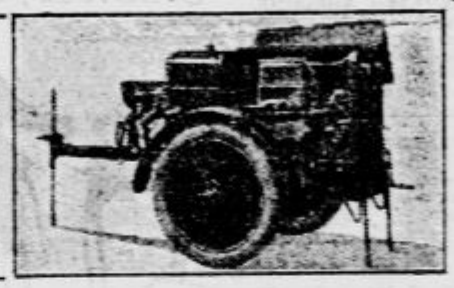

Tako izgleda pravi Trapistovski sir

Pazite na zgornjo zaščitno znamko pravega **Trapistovskega sira**, ki se proizvaja že **50 let** samo v trapistovskem samostanu „Marija Zvezda", Banja Luka, Bosna. Pri kupovanju trapistovskega sira zahtevajte vedno samo **Trapistovski sir „Marija Zvezda" v Bosni**, ki je opremljen z gornjim zaščitnim žigom

---

POZOR!

Ni potrebno, da nosite obledelo obleko, plašče, kostume i. t. d., ker jih kovarna

Jos. Reich, Ljubljana, Poljanska nasip 4-6

pobarva najlepše v različnih barvah

Spre emališče: Selenburgova ulica 3

Postrežba točna — Cene zmerne

---

6. XII. — **Za Miklavža in Božič** — 25. XII.

dobite primerna darila

odraslim in malim

v bogati izbiri in po najnižjih cenah pri staroznani, domači tvrdki

F. M. SCHMITT, Ljubljana

Pred škofijo št. 2. 12056-a

SREČKE

državne razredne loterije

nudijo nedvomno največjo možnost dobitka, ker je vsaka druga srečka izžrebana. 268-r

Največji dobitek v najsrečnejšem slučaju

Din 4,200.000

razen tega nebroj visokih dobitkov po več stotisoč in mnogo tisoč dinarjev.

Prvo žrebanje se vrši 11. januarja 1927

Cena cele srečke . . . . Din 100
Cena polovične srečke . Din 50
Cena četrtinske srečke . . Din 25

Naročila za srečke sprejema že sedaj

Zadružna hranilnica

reg. in pos. gosp. zadruga z o. z.

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta štev. 19.

KEMIJSKA TVORNICA BRILL A. D., BEOGRAD

Brill

Biser vseh čistil za obutev, daje čevljem izvanreden sijaj.

Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeranek. Za inseratni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.